

E U S K A D I

Euskadiren Susperraldirako
eta Erresilientziarako Programa
2021 › 2026

*Euskadi,
auzolana, bien común*

EUSKADI NEXT

Euskadiren Susperraldirako
eta Erresilientziarako Programa
2021 > 2026

Eusko Jaurlaritza

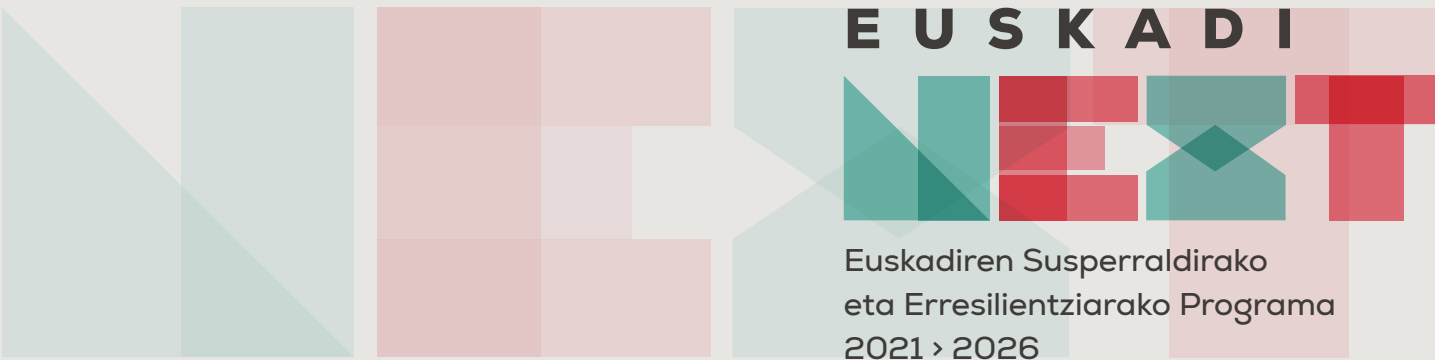
Ekonomia eta Ogasun Saila

2020ko abenduaren 29a

Euskadi, auzolana, bien común

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

E U S K A D I

Euskadiren Susperraldirako
eta Erresilientziarako Programa
2021 > 2026

**Tokiko erantzuna
erronka global bati
aurre egiteko**

1	Euskadi Next: Tokiko erantzuna erronka global bati aurre egiteko	07
----------	---	-----------

2	Pandemiaren ondorio ekonomikoak: bake garaian inoiz ezagutu gabeko beherakada	11
----------	--	-----------

3	Euskadi Next: susperraldirako, eraldaketarako eta erresilientziarako euskal apustua	19
----------	--	-----------

3.1	Next Generation EU: egoerak eskatzen duen erantzuna	20
------------	---	----

3.2	Espainiako estatuaren erreakzioa	25
------------	----------------------------------	----

3.3	Euskadi Next: Giza Garapen Jasangarrian sakontzea	28
------------	---	----

3.4	Euskadi Next-en osagai eta ekimen enblematikoak	32
------------	---	----

3.5	Maila anitzeko benetako gobernantza	88
------------	-------------------------------------	----

3.6	Euskadiko udalen parte-hartzea	90
------------	--------------------------------	----

3.7	Euskadi next-en balorazio ekonomikoa: BEM-MRR funtsak apalankatzen dituzten baliabide propioak	92
------------	---	----

I. Eranskina	Proiektuen zerrenda, osagaiaren arabera	94
---------------------	--	-----------

II. Eranskina	Ekimen publiko eta publiko-pribatuen deskribapen laburra	102
----------------------	---	------------

III. Eranskina	Identifikatutako ekimen pribatuak	130
-----------------------	--	------------

EUSKADI NEXT

Energia eta ekologia trantsizioaren, trantsizio digitalaren eta gizarte-kohesioaren erronkei aurre egiteko diseinatutako ekimen publikoen eta publiko-pribatuen multzo koherente eta sendoa biltzen du. Ildo horretan, Eusko Jaurlaritza azken legegintzaldietan hedatzen ari den eta aurreko legegintzaldian Euskadi 2030 Agendaren bitartez indartu zen Giza Garapen Jasangarriaren aldeko apustuan sakontzen du.

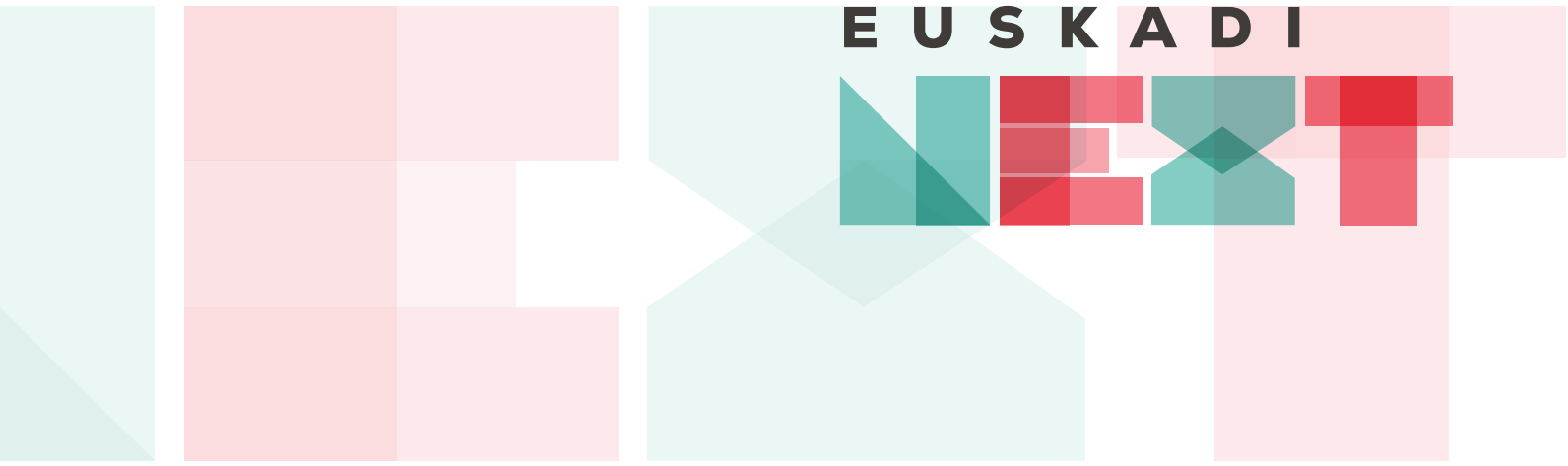
Euskadi Next erronka partekatuari ekarpena egiteko planteamendutik sortu da

Guztira 13.135 milioi euro biltzen dituzten inbertsio horiek, BEM-MRRren funtsetako 5.702,6 milioi euro jasotzea aurreikusten dute, Estatuko Administrazio Orokorretik eta azkenean funts horiek bideratuko dituzten Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde-mailetatik. Horrek administrazioen arteko lankidetzaz eskatzen du, eta maila anitzeko benetako gobernantza batean zehaztu beharko da, subsidiarotasun-eta erantzunkidetasun-printzipioak baliatzeko. BEM-MRR ez da kohesio-funts bat, eta ez dago Europako eskualde-politikaren barruan, baina autonomien estatuaren ereduak maila anitzeko gobernantza behar du, eskumen partekatuak edo propioak finantzatzeko dituzten baliabideak diseinatzeko eta gauzatzeko.

Euskadi Next Herrialde mailako programa da, eta bat dator Espainiako Gobernuak urrian aurkeztu zuen Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako Planarekin (BEEP-PRTR). Plan hori ez dago “zer dakizu nireari buruz” logikatik pentsatuta, gure ongizate-estatuaren susperraldiaren, eraldaketaren eta erresilientziaren

erronka partekatuari ekarpena egiteko planteamendutik baizik. Ekarpen hori Euskal Autonomia Erkidegoa indartzen ari den indarguneetan oinarritzen da, orain amaitu den Urte Anitzeko 2014-2020 Finantza Esparruaren hasieratik EBk sustatzen duen espezializazio adimenduneko estrategiaren bitartez. Funtsak eraginkortasunez eta efizientziaz erabiltzeko aktibo eta berme diren indarguneak. Euskal administrazioek euren politika publikoetara bideratzen dituzten baliabide propioek BEM-MRR funtsak apalankatzen dituzte, eta horiek indartzeko eta bizkortzeko aukera ematen dute. Horrela, funtsen xurgapen-ahalmena indartzen da, eta funtsen hedapenarekin erlazionatutako arriskuak partekatu egiten dira.

Euskadi Next laster hasiko den urte anitzeko 2021-2027 finantza esparruari begira egindako ekarpena ere bada. Ildo horretan, Euskadi Next jatorria European duten baliabideen multzoa norabide berean lerrokatzeko pentsatuta dago, eta, horrela, EBtik datozen funts guztien orientazioa bermatzen da, energia eta ekolo-

EUSKADI

gia trantsizioari, trantsizio digitalari eta gizarte-kohesioari lotutako erronkei aurre egiteko. BEM-MRR eta kohesio-funtsak (FEDER eta FSE) lerrokatzea etengabeko ardura izan da proposamen hau egiteko orduan.

Euskadi Next “Intereseko Manifestazioa” (IM-MDI) da, “Ekonomia Suspertzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategiko” (EBEPE-PERTE) handia, Espainiako gobernuak erabiltzen duen terminologiaren arabera. Bertan, eragile publiko eta pribatuek hartzen dute parte, helburu berarekin, Euskadiren susperraldia, eraldaketa eta erresiliencia, krisi hau aukera bihurtuz. Publikoaren balioa, estatu ekintzailea, Mariana Mazzucato ekonomialariak definitzen duen bezala, oraingo eta etorkizuneko belaunaldien zerbitzura, etorkizuna duten etorkizuneko ibilbideetan inbertituz.

Hori guztia, Espainiako BEEP-PRTRren hamar palanketan bildutako 30 osagaiekin lerrokatuta dauden zortzi euskal osagaian biltzen da. Energia eta ekologia trantsiziora bideratutako programako neurriak, Europak markatutako % 37tik

gorakoak dira, BEM-MRRren % 63ra iritsi arte; aldiz, trantsizio digitalera bideratutako neurriak % 21era iristen dira, hau da, Europar Batasunak ezarritako atalasea baino puntu bat gorago. Osagai horiekin erlazionatuta, Euskadi Next-ek, beren esparruan arrastatzeko gaitasun handia duten 16 EBEPE-PERTE publiko pribatu biltzen ditu, eraldaketa-proiektu enblematiko eta berezi gisa. Horrez gain, EBEPE-PERTE pribatuen zerrenda ez oso exhaustiboa jasotzen da, eta horiek Industria Ministerioak Industriaren Lehiakortasuneko eta Iraunkortasuneko trakzio-proiektuak bultzatzeko programaren barruan abiarazitako IM-MDI izenekora aurkeztuko da.

Susperraldi ekonomikoaren eta beharrezko eraldaketa energetiko, ekologiko eta digitalaren oinarriak ezartzeko Europak ematen dituen baliabideak aprobetxatzea erronka eta ardura da. Euskadik plan propioa eta estrategikoa du gaur egun, eta Espainiako Gobernuari bideratuko dio, lankidetzarako bokazioarekin, Euskadin ilusioz, uste sendoz eta irmotasunez aurre egingo diogun datozen urteetako erronkari arrakastaz erantzuteko.

2 / Bake garaian inoiz ezagutu gabeko beherakada

PANDEMIAREN ONDORIO EKONOMIKOAK

Pandemiak, azken urteotako historian aurrekaririk ez duen osasun eta ekonomia krisia eragin du. Osasun alertaren ondorioz, agintariek jarduera ekonomikoan eragin handia izan zuten neurriak hartu behar izan zituzten, eta horiek azken hamarkadetan mundu mailan ezezaguna den atzeraldia eragin dute. Bigarren Mundu Gerrara egin behar da atzera jardueran antzeko magnitudeko erorketak aurkitzeko.

Nazioarteko erakunde nagusien aurreikuspenen arabera, inoiz bizi izan den krisi larrienaren aurrean gaude

Krisiak puntu gorena hartu zuen joan den udaberritik aurrera, ezarritako murrizketak pixkanaka lasaitzen joan ziren, eta, hala, ekonomiak suspertzeko bideari ekin zion. Hala ere, susperraldi horren ezaugarri nagusia, osatu gabea, desorekatua eta hauskorra izan dela da. Udazkenean, pandemiaren bigarren olatuaren hedapen azkarrak Susperrraldirako bide hori geldiarazi egin du; izan ere, ziurgabetasuna areagotu egin da eta pandemiari eusteko neurri berriak berriro sartu dira, neurri horiek lehen olatuan indarrean jarritakoak baino fokalizatuagoak izan diren eta, beraz, jarduera ekonomikoan eragin txikiagoa izan duten arren.

Pandemiarekin lotutako krisi horrek eragin heterogeneoa du sektore mailan. Gehien kaltetutako sektoreek –gizarte-interakzio handiagoa eskatzen duten zerbitzuekin lotutakoak, batez ere– pisu handiagoa duten herrialdeak dira kalte handiagoa jasaten ari direnak.

Nazioarteko erakunde nagusien aurreikuspenen arabera, inoiz bizi izan den krisi larrienaren aurrean gaude, eta bere ondorioak, Atzeraldi Handiak utzi zituenak baino are okerragoak izango dira. Adibidez, abenduaren hasieran ELGA-OCDE erakundeak aurkeztu zituen aurreikuspenak erakusten

duen agertoki nagusian, 2019an % 2,6ko hazkundera izan ondoren, munduko BPGa % 4,2 uzkurtuko da 2020an. Beherakada handiagoa izango da euroaren eremuan (% 7,5) eta are nabarmenagoa Espainian (% 11,6). 2021erako, jarduera nahiko indartsu suspertuko da ia ekonomia guztietan, eta horrek esan nahi du % 4,2ko hazkundera izango dela maila globalean, % 3,6koa eurogunean eta % 5,0koa Espainian. Susperraldi hori gorabehera, 2021aren amaieran herrialde gehienetan lortuko litzatekeen BPG maila 2019koaren azpitik egongo litzateke oraindik.

Euskal ekonomiari dagokionez, egindako estimazioak bat datoz aipatu berri dugunarekin. Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzaren aurreikuspenen arabera, BPGa % 10,1 jaitziko da aurten, azken hamarkadetan aurrekariarik izan ez duen zifra, hain zuzen ere. Alderaketa bat egitearren, 2009an jaitziera % 4,1ekoa izan zen. Beherakada handi horren ondoren, % 8,9ko errebote-efektua aurreikusten da. Beraz, 2021ean ez da erabat berreskuratuko 2019ko BPGa, eta 1,2 puntu faltako dira horretarako.

Deskribatutako egoerak eragin handia izango du enpleguan. Hala, aurten % 8,9 jaitziko dela kalkulatu da, hau da, lanaldi osoko 86.600 lanpostu inguru galduko dira. 2021eko hazkunde handiak 66.700 lanpostu berreskuratzea ekarriko du. Kopuru horiek aurreikusitako BPGa lortzeko behar

den enpleguari buruzkoak dira. Lanean dauden pertsonen dagokienez, PRA izenekoan jasotzen den bezala, enpleguaren beherakadak 30.000 pertsona ingururi eragingo die aurten, eta 15.100 pertsonari egingo die mesede hurrengo urtean. Enpresaren barruan plantillei eusteko hartutako neurriak (ERTEak, batez ere) lagungarriak izan daitezke azken zifrak hemen aurreikusitakoak baino hobekiago izan daitezkeen. Egungo aurreikuspenen arabera, langabezia-tasak gora egingo du, aurten batez besteko % 11,2ra iritsiko baita. Balio txikiagoetarako zuzenketa motela izango da, eta datoren urtearen amaieran % 10,1ean egongo da.

Horri dagokionez, aipatu behar da Euskadin 188.500 pertsona inguru egon direla diela ERTE baten eraginpean. Horien erdiak baino gehiago jardueraren hiru adarretan biltzen ziren: manufakturen industrian (52.600), ostalaritzan (38.400) eta merkataritzan (30.600 pertsona). Egin den deseskalatze-prozesuari esker, enpresarekiko lotura izaten jarraitzen dutenez langabetuak ez diren pertsona horiek, pixkanaka itzuli dira lanera epe labur samarrean. Zehazki, abuztuaren amaieran, pertsona horien guztien % 80 lanean zeuden berriro, eta 30.000 baino pixka bat gehiago geratu ziren ERTE egoeran. Ostalaritza da gehien kalteetako sektoreetako bat.

Testuinguru horretan, politika ekonomikoaren erantzunak oso sendoa izan behar izan du epe

laburreko ondorio ekonomikoak arintzeko eta ondorio horiek iraunkor bihurtzea eta epe ertain eta luzeko hazkundera iragartzea saihesteko, eta horrek ere finantza publikoen oso nabarmena ekarri du.

Osasun, gizarte eta ekonomia mailako larrialdi horri aurre egiteko, eta Atzeraldi Handitik ateratzeko ezarritako austeritate-politiketan ez bezala, Europako Batzordeak Egonkortasunerako eta Hazkunderako Itunaren (EHI-PEC) babeserako klausula orokorra aplikatzea erabaki du, eta horrek estatu kide guztiek aurrekontu-arloan dituzten ohiko baldintzak aldi baterako desbideratzea ahalbidetuko du. Pandemiak osasun publikoan duen eraginari aurre egiteko abian jarritako neurrien baterako ekintzak eta jardura ekonomikoaren paralisiak kalte dituen kolektiboek eraginkortasunez erantzuteko beharrak, eta egonkortzaile automatikoak martxan jartzeak defizit publikoaren igoera handia ekarriko dute 2020an, eta horrek eragin handia izango du zor publikoan.

Aurrekaririk gabeko krisi-egoera honen aurrean, Eusko Jaurlaritzak berehalako erantzuna eman du, osasun arloko pandemiari eta haren ondorio ekonomiko eta sozialei aurre egiteko. Hala, Eusko Jaurlaritzak ekonomia, gizarte eta enpresa arloko 1.002 milioi euroko berehalako neurri ekonomikoak aktibatu ditu. Hurrengo taulan neurri horien zerrenda ematen da.

2020/2021

COVID-19 Programa

Eusko Jaurlaritzak talka-planaren 1. fasean onartutako neurrien laburpena

SAILAK ETA DESKRIBAPENA

AURREKONTUA (MILAKA €)

Lehendakaritza 875

Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak 875

Segurtasuna 10.506

Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak 10.506

Lana eta enplegua 1.798

Gizarte-ekonomian ekiteko laguntzak 605

Gizarte-ekonomiako enpresetan laguntza teknikoak emateko laguntzak 323

Lan-sozietateetarako eta lan elkartuko kooperatibentarako laguntzak 870

Gobernantza Publikoa eta Autogobernua 637

Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak 637

Ekonomiaren Garapena, Iraunkortasuna eta Ingurumena 37.709

Nekazaritza-, elikagai- eta arrantza-sektoreetarako laguntzak 2.000

Arrantza-jardueraren lehiakortasunari eusteko laguntzak 3.000

Nekazaritza turismoaren sektorerako laguntzak 100

Bideratu laguntza itzulgarriak 22.068

Osasun-produktuen enpresen finantzaketa 583

Nekafin programa 2.000

I+G proiektuak finantzatzeko zuzeneko diru-laguntza 1.600

HAZI Fundaziorako diru-laguntzak 1.700

Elkargiren zuzkidura teknikoaren funtsa indartzea 1.500

Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak 3.158

Ekonomia eta Ogasuna 92.020

Elkargirentzako eta finantza-erakundeentzako diru-laguntza,
ETEen finantzaketa-kostua murrizteko 40.760

Elkargiren zuzkidura teknikoaren funtsa indartzea 51.250

Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak 10

Hezkuntza	137.845
Itunpeko ikastetxeetarako COVID laguntzak	38.902
COVID ESTRA ikastetxe publikoetarako	68.565
COVID ESTRA Lanbide Heziketarako	2.503
COVID ESTRA haurreskoletarako	3.934
COVIDaren ikerketarako laguntza Ikerbasqueri	500
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	23.441
Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraioak	14.769
Etxebizitza librea alokatzeko laguntzak	6.219
Alokairua eta komunitate-gastuak ordaintzeko ez ohiko salbuespena	2.500
Bizkaiko Garraio Partzuergoaren ezohiko finantzaketa	6.000
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	50
Osasuna	9.613
Farmaziako laguntzak (errezeta medikoak)	60
Langileen gastuak	1.153
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	8.400
Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politikak	45.646
Gizarte Larrialdietarako Laguntzak	16.000
Seme-alabekin egotea bateragarri egiteko laguntzak	15.000
Bazterkeriaren eremuko Funtsaren laguntzak	9.309
Diru-laguntza zuzena Agintzariri - Doluan laguntzea	303
Diru-laguntza zuzena Novia Salcedori - Gazteria	1.150
Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritzaren Diru-laguntza zuzenak	710
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	3.173
Kultura eta Hizkuntza Politika	4.041
Artium Fundazioari laguntza	150
Guggenheim Fundazioari laguntza	1.000
Kulturaren sektorerako laguntzak: mikroenpresak, arte biziak, etab.	2.000
Laguntzak ilustratzaileen Elkarteari, Zineuskadi Elkarteari, Miramar Jauregia Partzuergoari	411
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	480
Turismoa, Merkataritza eta Kontsumoa	68.593
Euskal merkataritza-sektorerako laguntzak	9.900
Euskal turismo-sektorerako laguntzak	15.000
Merkataritza-establezimenduak modernizatzeko laguntza	1.250
Gune-estrategiak sustatzeko laguntzak - Hirigune	1.950
Turismoa Merkaturatzeko eta Sustatzeko laguntzak	717
Merkataritzako bulego teknikoetarako laguntzak	1.810
Turismo Bona eta Merkataritza Bona	6.200
Ostalaritzarako laguntzak	30.450
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	1.316

SAILAK, GUZTIRA

424.052

Programa COVID-19

GAUZATZEA

Erakunde Autonomoak

ERAKUNDE AUTONOMOAK ETA DESKRIAPENA	AURREKONTUA (MILAKA €)
POLIZIAREN EUSKAL AKADEMIA	180
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	180
LEHIAREN EUSKAL AGINTARITZA	2
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	2
EMAKUNDE	58
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	58
EUSTAT	23
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	23
GOGORA	1
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	1
HABE	289
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	289
IVAP	6
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	6
KONTSUMOBIDE	36
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	36
LANBIDE	47.890
Laneratzeko enpresetarako eta enplegu-zentro berezietarako laguntzak	6.000
Kulturako profesionalentzako laguntzak	2.500
ERTEak dituzten langileentzako laguntzak	22.217
Norberaren konturako langileentzako edo autonomoentzako laguntzak	16.000
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	1.173
OSALAN	42
Hornidurak, zerbitzuak eta inbertsioak	42
ERAKUNDE AUTONOMOAK, GUZTIRA	48.527

Osakidetza

Aurreikuspena · 2020/12/31

DESKRIAPENA	AURREKONTUA (MILAKA €)
Osasun-langileen gastua	119.564
Ospitale-arretako gastuak	114.009
Ospitaleko farmazia-gastua	1.154
Mediku-errezetarik gabeko osasun-produktuetan egindako gastua	171.034
Bestelako gastu arruntak	39.298
Inbertsioak	34.378
OSAKIDETZA, GUZTIRA	479.436

Sektore Publikoko Erakundeen beste gastu batzuk

Zuzenbide pribatuko erakunde publikoak, sozietate publikoak...	49.881
--	--------

Elkargi bidezko finantzaketa lerroa

1.000.000

Neurri horiek guztiek zorpetze-maila handitzea dakarte, inguruko herrialde guztietan gertatzen den bezala

Zor publiko nazionalaren mailak azkenaldian izan duen gorakada horrek eragin handiagoa izan du krisiak gogorren jo duen herrialdeetan. Herrialde horietako batzuek, gainera, maniobrarako zerga-marjina txikiagoa zuten birusa hedatu aurreko aldian, eta horrek zerga-politika nazionalak erreakziorako duen ahalmena mugatu lezake. Hori da, hain zuzen ere, Europak krisiari emandako erantzunaren elementu nagusia hain garrantzitsua izateko arrazoietakoa bat: Susperraldirako Next Generation EU (NGEU) funtsa. Funtsak elementu garrantzitsuak sartzen ditu susperraldi ekonomikoaren ahalegina partekatzeko, horietako batzuk aurrekaririk gabeak, hala nola nazioz gaindiko Europako zor publikoaren eskala handiko jaulkipena, pandemiak gehien kaltetutako estatu kideetan erreformak eta inbertsioak finantzatzeko. Zorren mutualizazio horri esker, pandemiak gogorren jo duen estatuen eta lurraldeen gastu-ahalmena handitu daiteke, haien zorpetze-maila are gehiago handitu barik.

Ekonomiaren susperraldi azkarra eta sendoa lortzeko eta krisi honetatik eratorritako egiturazko kalteak murrizteko, beharrezkoa da, batetik, epe

laburrean zerga-politikak etxeei eta enpresei behar bezala laguntzen jarraitzea, eta, bestetik, Europako funtsak balio erantsi handiko inbertsio-proiektuetara bideratzea, egiturazko erreformei buruzko planarekin batera. Plan horren diseinuaren helburua epe luzeko hazkunde indartzea da.

Krisiak ondorio iraunkorrak izango ditu jarduera ekonomikoan, baita pandemiaren ondorioz hartutako neurriak behin betiko desagertu ondoren ere. Ekonomiak ekoizpenerako duen ahalmena murriztu egingo da kapital-stockaren parte bat desagertu egin delako; izan ere, abian jarritako ekintzak hor egongo diren arren, porrot-egoera jakin batzuk gauzatu egingo dira. Gainera, krisiak eragin negatiboa izango du lanerako indarrean; izan ere, enplegu-erregulazioko espedienteak eta langile autonomoen jarduera eteteko programak hor egongo diren arren, krisia gaitutako ez duten lanpostuak egongo dira, eta iraupen luzeko langabezia handitu egingo da.

Egoera epidemiologikoaren bilakaerak asko baldintzatzen ditu oraindik jarduera ekonomikorako perspektibak. Hainbat txertoren eskuragarritasunak konfiantza hobetu du, baina oraindik ere ziurgabetasunak jarraitzen du, biztanleria osoaren immunizazioa lortzeko behar den epearen zehaztasun falta erlatiboa dela eta. Gainera, ondorengo susperraldi ekonomikoaren dinamikari buruzko ziurgabetasun-maila handia da oraindik.

3 / Susperraldirako, eraldaketarako eta erresilientziarako euskal apustua

EUSKADI NEXT

3.1 /

NEXT GENERATION EU:

Egoerak eskatzen duen erantzuna

COVID-19aren pandemiak eragindako osasun-krisia, giza bizitzetan duen kostu handiaz gain, ondorio ekonomiko eta sozial suntsitzaileak izaten ari da, eta estatuak eta mundu osoko nazioz gairik erakundeak hasieratik ari dira hori arintzen saiatzen, gizarte- eta ekonomia-eragileei zuzendutako laguntza-neurrien hedapenaren bitartez. Europar Batasunaren kasuan, Europako Batzordeak berak aitortu zuen, EBren aurrekontuaren tamaina mugatua dela eta, hasiera batean erantzun nagusia estatu kideen aurrekontuena izango zela, eta, aldi berean, zor publikoa eta pribatua Erosteko EBZaren Larrialdi Pandemikoko programa abiarazi zuen hasieratik EBZk. 750.000 milioi euroko programa hori 2020. urtearen amaierara arte gauzatuko da, eta bertan, aktiboak erosteko programaren (APP) barruko aktibo hautagarrien kategoria guztiak jasoko dira.

Atzeraldi Handian ezarritako austeritate politikak eta garai hartan Europako kontinenteko krisia areagotu zuen EBZren hasierako gelditasuna, baztertuta geratu dira COVID19aren pandemiak eragindako krisi ekonomiko berri honetan. Horrela, euroa salbatzeko apustuaren berri emanez Mario Draghik esandako "whatever it takes" esaldi eza-guna krisia hasi eta berehala entzun zen.

Estatu kideen ekintza errazteko, EBk garrantzi handiko bi bide abiarazi zituen.

Alde batetik, Estatu-Laguntzei buruzko arauzko esparrua malgutu zuen, ekonomia babesteko aldi baterako esparru bat ezarri; horren bitartez, Eu-

ropako Batzordeak aukera ematen die estatu kideei estatu-laguntzen araudian aurreikusitako malgutasun guztia erabiltzeko, herritarrei eta enpresei, ETEei batez ere, laguntzeko neurri azkar eta eraginkorrak hartzeko.

Bestalde, EBko aurrekontu-arauak malgutu zituen, babeserako klausula orokorra aktibatuz, nazioetako aurrekontuetan eskatzen zen malgutasuna lortzeko. Horrela, estatu kideek krisiari aurre egiteko neurriak hartu ahal izango dituzte, Europako esparru fiskalean normalean aplikatu beharko liratekeen aurrekontu-betekizunetatik aldenduz: neurri zuzentzaileen eta aurrekontu-doikuntzen beharra, aurrekontu-defizit nazionalak edo zor publikoak BPGaren % 3ko eta % 60ko erreferentzialioak gairitzen dituenean, hurrenez hurren.

Neurri horiei EBren ondoz ondoko bi ekimen gehitu zitzaizkien, Europako lurralde-politikaren kohesio-funtsen erabilera birbideratzeko:

Kohesio-politikatik datozen Erkidegoko funtsetatik 37.000 milioi euroko inbertsioa duen Koronabirusari Erantzuteko Inbertsio Ekimenak (CRII), Europako Egitura eta Inbertsio Funtsetatik (EIF funtsak) oraindik esleitu gabeko baliabideak osasun-sistemak indartzera eta ETEei eta lan-merkatuari laguntzera bideratzen da.

Koronabirusari Erantzuteko Inbertsioaren Plusa (CRII +) ekimenak bigarren neurri-sorta bat eta erregelamenduen bigarren aldaketa bat jasotzen ditu. Ekimen horrek ezohiko malgutasuna propo-

satzen du Europako Egitura eta Inbertsio Funtsetatik erabili gabeko laguntza guztia ahalik eta gehien mobilizatu ahal izateko.

Azken bi neurri horiek, ordea, ez zuten konpentsatzen Batasuneko estatuek horrelako “bazokak” hedatzeko zuten gaitasun desorekatua, eta barne-merkatua arriskuan jartzen zuten, pandemiaren ondorio ekonomikoen aurrean estatuen arteko erantzun asimetrikoek gero eta distortsio handiagoak eragin zitzaizketelako. Izan ere, erantzun nagusiaren pisua Estatuen gain jartzean, barne-merkatuak porrot egiteko arrisku argia zegoen. Denbora Esparru hori aplikatzeak herrialdeen arteko desberdintasunak areagotuko lituzke, estatu bakoitzak defizit berriak onartzeko, zor gehiagora jotzeko eta abarrerako duten gaitasuna kontuan izanda. Gainera, osasun-krisiak EBko estatuei eragiten zien inpaktu desberdina zela eta (ospitaleratzeei, ZIUetako ospitaleratzeei eta hildako pertsonen, eta horiek dakartzaten biztanleriaratioei dagokienez) desberdintasun horiek indartu egiten ziren. Era berean, estatuen ekoizpen-egiturak eta sektorekako espezializazioak osasun-krisiaren eragin ekonomikoa eta soziala baldintzatzen zuten, haren ondorengokonfinamendu-eta deseskalatze-neurriek modu desberdinean eragiten baitzuten sektore ekonomiko desberdinetan.

Gogoeta horien guztien ondorioz, Europako erakundeek bigarren erantzun-maila bat behar zuten. Bestela, EBren etorkizuna bera arriskuan jarriko litzateke. EB horrelako egoera batean erantzun kolektiboa emateko gai ez balitz, herritarrek zailtzean jarriko lukete haren izateko arrazoia.

Hori dela eta, EBk Next Generation EU ekimena abiarazi du, ez elkartasun-mekanismo gisa bakarrik, baita barne-merkatua babesteko modu gisa ere ¹.

Next Generation EU

Next Generation Euren helburu nagusia, COVID-19aren krisiaren ondorioz sortutako ondorio ekonomiko eta sozialei aurre egiteko Europako baliabide publikoak mobilizatzea da, Europako herrialdeetako ekonomien susperraldia ahalik eta azkarrena izan dadin.

Funts horrek 750.000 milioi euro ditu guztira; horietatik 390.000 milioi euro diru-laguntza gisa ordainduko dira, eta gainerako 360.000 milioi euroak itzuli beharreko kreditu gisa. Europako Kontseiluaren barruan 2020ko uztailean lortutako akordioarekin bat etorriz, Batzordeak finantza-merkatuetan gehienez 750.000 milioi euroko jesapenak egiteko (zorpetzeko) baimena du, eta hori da aurreko beste finantzaketa-formula batzuekin alderatuta dagoen berritasun nagusia, EB osorako zor komuna bere gain hartzea baitakar.

Aurreko aurrekontu-plangintzaldien aldean dagoen berritasun nagusia (EBko urte anitzeko finantza-esparruek 7 urte hartzen dituzte) Next Generation EU tresna inplementatzen dela da, duen finantzabolumenarengatik, eta finantza-merkatuetara joanda, hau da, zorpetuta, finantzatzeko erabakiarengatik.

Zenbateko horiek 6 urtetan zehar ordainduko dira, 2026aren amaierara arte, eta itzuli beharreko maileguei dagokien partea 2058ko abenduaren 31 baino lehen itzuli beharko da.

Funts gehigarri hori mailegu gurutzatuetarako eta Urte Anitzeko 2021-2027 Finantza Esparruko programen bidez bideratutako gastuetarako erabili ahal izango da. Zehazki, akordioaren arabera, Next Generation Euren barruan esleitutako zenbatekoak zazpi programa jakinei esleituko zaizkie, jarraian adierazten diren zenbatekoekin:

¹ Ildo horretan, 2020ko maiatzean Europako Batzordeko presidenteari eta Espainiako Gobernuoko presidenteari bidalitako “EBren Suspertze Plan baterako Euskal Ikuspegiak” adierazten zuen Suspertze Plana abiarazteak asmo handiko apustua eskatzen zuela eta, aldi berean, oro har 2021-2027 MFParakin eta, bereziki, Kohesio Politikaren Funtsekin bat egitearen aldeko apustua egiten zuela, helburu honekin: bi tresna horien arteko koherentzia, Batasunaren lurralde-, ekonomia- eta gizarte-kohesioa helburuak partekatzen baitituzte. Unearen larritasunak EBren (eta haren kideen) aldetik asmo handiko erantzuna eskatzen zuen, sortu zenetik izan duen erronkarik garrantzitsuenari aurre egin behar baitzion.

Next Generation Euren Programak eta zenbatekoak

Iturria: Europar Batzordea

PROGRAMAK	ZENBATEKOAK (MILIOI EUROTAN)	
	Dirulaguntzak	Maileguak
Susperraldirako eta Erresilientziarako Mekanismoa (BEM-MRR)	312.500	360.000
Kohesiorako eta Europako Lurraldeetarako Susperraldirako Laguntza (REACT-EU)	47.500	-
Europa Horizontea	5.000	-
InvestEU	5.600	-
Landa-garapena	7.500	-
Bidezko Trantsiziorako Funtsa	10.000	-
RescEU	1.900	-
Azpi-totala	390.000	360.000
Next Generation EU guztira	750.000	

Ikus daitekeenez, Next Generation Euren bolumen handieneko tresna Susperraldirako eta Erresilientziarako Mekanismoari (BEM-MRR) dagokio; beraz, jarraian, programa jakin horren ezaugarriak zehaztuko ditugu.

Horrela, Susperraldirako eta Erresilientziarako Mekanismoa (BEM-MRR) da Next Generation EU Susperraldirako Funtsaren muina, eta 672.500 milioi euro ditu. Horietatik 360.000 milioi maile-

guetarako eta 312.500 milioi euro itzuli behar ez diren transferentzietarako (diru-laguntzak). Helburua estatu kideetan inbertsioak eta erreformak bultzatzea da, Batasuneko ekonomien hazkunde jasangarri eta erresilientearen potentziala berrezartzeko, krisiaren ondoren enplegua sortzea sustatzeko eta Batasunaren lehentasun ekologiko eta digitalak sustatzeko.

Zehazki, BEM-MRRk lau helburu nagusi ditu, hau da:

BEM-MRRk / Helburu nagusiak

- ▶ EBren ekonomia-, gizarte- eta lurralde-kohesioa sustatzea.
- ▶ Estatu kideen erresilientzia eta doitzeko gaitasuna indartzea.
- ▶ COVID-19aren krisiak gizartean eta ekonomian dituen ondorioak arintzea.
- ▶ Trantsizio ekologikoa eta digitala babestea.

BEM-MRR banatzeko irizpideak finantza-laguntza handiagoa bermatuko die pandemiaren eta COVID-19ari aurre egiteko beharrezkoak diren jarduera ekonomikoa murrizteko neurrien ondorioz egoera ekonomiko eta sozial okerragoa duten estatu kideei.

Ikuspegi operatibotik, BEM-MRRk emandako transferentzia ez-itzulgarrien % 70 2021ean eta 2022an konprometitu beharko da; gainerako % 30a, berriaz, 2023aren amaieran konprometituko da osoz, eta 2026ra arte gauzatu ahal izango da.

BEM-MRRren barruan dagoen finantza-laguntza jasotzeko, Europako Batzordeak hainbat orientabide estrategiko ezarri ditu. Horrela, estatu kideek Susperraldi eta Erresilientzia Plan Nazionalak prestatu beharko dituzte. Plan horietan, 2021-23 urteetarako inbertsio- eta erreforma-programa ezarriko da, eta, gainera, Kontseiluak 2019ko eta 2020ko sei hilekoko zikloen barruan herrialdeka egindako gomendio espezifiko guztiak hartuko dira kontuan. Plan horiek era ofizialean aurkeztu ahal izango dira BEM-MRR legez indarrean dagoen unetik aurrera. Pandemiaren ondorio ekonomiko eta sozialei heltzeaz gain, trantsizio berde eta digitalei lagunduko dieten inbertsio publikoko erreforma eta proiektu koherenteak jasoko dituzte. Batzordeak, gainera, estatu kideei zuzendutako suspertze- eta erresilientzia-planak aurkezteko modurik onenari buruzko orientabide gehigarriak argitaratu ditu, plan horiek egiteko txantilo normalizatu batekin batera². Orientabide horietan, iradokitzen denez, Susperraldi eta Erresilientzia Plan Nazionaletan estatu kideek aurreikusitako gastuen gutxieneko portzentaje batzuk klimadimentsioetara eta dimentsio digitaletara (% 37 eta % 20, hurrenez hurren), bideratu behar dituzte.

Batzordeak, irizpide gardenetan oinarrituta ebaluatuko du Susperraldi eta Erresilientzia Plan Nazional bakoitza. Modu berezian, plan nazionalak Europako Batzordeak azken urteetan eman dituen gomendio espezifikoetan identifikatutako estatu kide bakoitzaren erronka bereziei eraginkortasunez heltzen laguntzen duten ala ez ebaluatuko du Batzordeak, eta baita trantsizio ekologiko eta digitalari egiten dioten ekarpena, hazkunde-potentzialaren indartzea eta enpleguaren sorkuntza, eta Estatu Kideak ekonomiaren eta gizartearen ikuspegietatik suspertzeko duen gaitasuna ere.

Hala ere, Europako Batzordeak beren planetan inbertsioak eta erreformak sartzera animatzen ditu estatu kideak, enplegua sortzeko eta hazteko duten potentzialarengatik zein trantsizio digital eta ekologikoaren abantailez baliatzeagatik nabarmentzen diren zazpi eremu enblematikotan³, hau da:

- ▶ **1 Aktibazioa** ▶ Etorkizunera begiratzen duten teknologia garbiak abiaraztea, eta energia berriztagarrien garapena eta erabilera bizkortzea.
- ▶ **2 Berriztapena** ▶ Eraikin publikoen eta pribatuen energia-eraginkortasuna hobetzea.
- ▶ **3 Karga eta Erregaiak** ▶ Etorkizunerako aukerak dituzten teknologia garbiak sustatzea, garraio jasangarri, irisgarri eta adimendunaren erabilera, kargarako eta hornidurarako guneak eta garraio publikoaren hedapena bizkortzeko.
- ▶ **4 Konexioa** ▶ Banda zabal azkarreko zerbitzuak azkar hedatzea eskualde eta etxe guztietan, zuntz eta 5G sareak barne.
- ▶ **5 Modernizazioa** ▶ Administrazioa eta zerbitzu publikoak digitalizatzea, sistema judizialak eta osasun-sistemak barne.
- ▶ **6 Hedapena** ▶ Europako industria-gaitasunak handitzea hodeiko datuen arloan, eta potentzia goreneko eta azken belaunaldiko prozesadore jasangarriak garatzea.
- ▶ **7 Profesionalen Birziklatzea eta Hobekuntza** ▶ Gaitasun digitalak eta hezkuntza eta lanbide-heziketa babesteko hezkuntza-sistemak adin guztietara egokitzea.

² Ikus https://ec.europa.eu/info/files/guidance-member-states-recovery-and-resilience-plans_en eta https://ec.europa.eu/info/files/commission-staff-working-document-draft-template-recovery-and-resilience-plans_en

³ Zazpi eremu enblematiko horiek bat datoz Batzordeak 2021eko Hazkunde Jasangarriaren Urteko Estrategian aurkeztu berri dituen Europako zazpi bandera-ekimenekin (Flagship Initiatives).

Batzordeak Plan Nazional bakoitzari buruzko ebaluazio positiboa egin ondoren (Plan Nazionala era ofizialean jaso eta 2 hilabete), Kontseiluko Ekonomia eta Finantza Komiteak plan nazional bakoitzeari jasotako helburuak eta xedeak behar bezala betetzen diren ala ez aztertuko du, eta une horretatik aurrera funtsak ordaintzen hasi ahal izango dira. Horrela, azken onespina Kontseiluari dagokio, organo horrek ordainketak blokeatzeko ahalmena ere baitu, baldin eta estatu kideren batek ezarritako helburuak eta xedeak behar bezala betetzeari dagokionez desbideratze larriak daudela uste badu.

tatik aurrera funtsak ordaintzen hasi ahal izango dira. Horrela, azken onespina Kontseiluari dagokio, organo horrek ordainketak blokeatzeko ahalmena ere baitu, baldin eta estatu kideren batek ezarritako helburuak eta xedeak behar bezala betetzeari dagokionez desbideratze larriak daudela uste badu.

Susperraldi eta Erresilientzia Plan Nazionalak egiteko eta onartzeko aurreikusitako sekuentzia

Iturria: España Puede Susperraldi, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana.

1

Susperraldi eta Erresilientzia Plan Nazionalaren zirriborroa

2020ko urriaren 15etik aurrera, Estatu kideek Plan nazionalen zirriborroa Europako Batzordera bidal dezakete.

2

Susperraldi eta Erresilientzia Plan Nazionala modu ofizialean igortzea

Susperraldirako eta erresilientziarako Mekanismoen Erregelamendua indarrean sartzen denetik aurrera (2021eko urtarrilaren 1ean, ziurrenik).

3

Europako Batzordearen ebaluazioa

Europako Batzordeak 2 hilabete ditu Plan Nazionalak ebaluatzeko.

4

Ekonomia eta Finantza Batzordearen iritzia

Kontseiluak 4 aste ditu Planean jasotako mugarriak eta helburuak betetzeari buruzko iritzia emateko.

3.2 / Espainiako estatuaren erreakzioa

Europako Batzordeak Next Generation EU Laguntzen zenbait asignazio ezarri ditu Estatu Kideen artean. Horretarako, zenbait irizpide hartu ditu kontuan, estatu kideen bizi-maila, tamaina eta langabezia-tasa, besteak beste.

Azken estimazioen arabera, kalkulatu da Espainiak 43.480 milioi euro jasoko dituela datozen bi urteetan (2021-2022) itzuli beharrik gabeko diru-laguntzetan, eta beste 15.688 milioi euro 2023tik aurrera geratuko direla libre Susperraldirako eta Erresistentziarako Mekanismoetik (BEM-MRR) (59.168 milioi euro). Horiei guztiei, gehie-
nez ere 80.000 milioi euro gehituko litzaizkieke, mailegutan ⁴.

Kopuru hori Italiak soilik gainditzen du, 65.456 milioirekin (44.724 datozen bi urteetan eta 20.732 2023tik aurrera). Bitartean, Frantzia hirugarren postuan dago diru-laguntzen asignazio horretan, 22.699 milioi euroekin 2022ra arte eta 14.695 milioirekin urte horretatik aurrera. Magnitudea-
ri buruzko beste ordena bat emateko, Espainiak itzuli beharrik gabeko diru-laguntza gisa jasoko duen zenbatekoa (ia 60.000 milioi euro) 2014tik

2020ra Kohesio Funtsetan jasotakoa (7.800 milioi euro) baino askoz handiagoa da.

Espainiako Gobernuak lehen hiru urteetan (2021-23) baliabide gehigarri horiek mobilizatzeko aha-
legina transferentzietan kontzentratuko dituela uste da, ekonomiaren berreraikuntza azkarrean izango duten eragina handitzeko. Ondoren, abian dauden proiektuen finantzaketa osatzeko maile-
guak eskatuko lirateke.

Testuinguru horretan, Espainiako Gobernuak Sus-
perraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Puede Plana ari da prestatzen, zeharkako lau ardatz handireninguruan (hauda, trantsizioeko-
logikoa, eraldaketa digitala, lurralde- eta gizarte-
kohesioa eta, azkenik, genero-berdintasuna), eta gure ekonomia eta gizartea modernizatzeko jar-
duera eta enplegua bultzatzeko gaitasun han-
dia duten hamar palanka politikatan egituratuta; azken horiek, aldi berean, 30 proiektu edo ekintza-
ildo biltzen dituzte, arau-emaeleak edo inbertsioak bultzatzekoak. Hamar palanka politika horiek eta horiekin erlazionatutako proiektuak, eta baita au-
rreikusitako funtsen esleipenak ere, hauek dira:

⁴ Bestalde, Kohesiorako eta Europako Lurraldeetarako Susperraldirako Laguntzari (REACT-EU) dagokionez, kalkulatu da 2021-2022 aldian gauzatzeko Espainiak 12.436 milioi euro jasoko dituela. Eskura dagoen informazioaren arabera, baliabide horietatik 10.000 milioi euro Autonomia Erkidegoei osasun- eta hezkuntza-arloan laguntzera bideratuko da. Gainerako 2.436 milioi euroak Osasun Ministerioaren esku utziko dira, lehen mailako arreta indartzeko, osasun-materiala modu zentralizatuan erosteko eta COVID-19aren aurkako txertoak erosteko.

Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako

España Puede Planean aurreikusitako Palanka Politikak,

Proiektu Elkartuak eta Funtsen Esleipenak

Iturria: España Puede Plana. Espainiako Gobernuko Lehendakaritza. 2020ko urria

PALANKA POLITIKAK	PROIEKTU ELKARTUAK	FUNTSEN ESLEIPENA
Hiri- eta landa-agenda eta despopulazioaren aurkako borroka	- Mugikortasun jasangarri, seguru eta konektatuko. talka-plana hiriguneetan eta metropolietan. - Etxebizitza birgaitzeko eta hiria berroneratzeko plana. - Nekazaritza-elikadura eta arrantza sistemaren kate. logistikoa eraldatzea eta digitalizatzea.	% 16,0
Azpiegitura eta ekosistema erresilienteak	- Ekosistemak eta haien bioaniztasuna kontserbatzea eta leheneratzea. - Itsasertzeko eremua eta baliabide hidrikoak zaintzea. - Mugikortasun jasangarria, segurua eta konektatua.	% 12,2
Bidezko energia-trantsizio inklusiboa	- Energia sortzeko parke berriztagarria modu masiboan hedatzea. - Azpiegitura elektrikoak eta sare adimendunak sustatzea. eta malgutasuna eta biltegitratzea hedatzea. - Hidrogeno berriztagarriaren ibilbide-orria eta haren integrazio sektoriala. - Bidezko Trantsiziorako Estrategia.	% 8,9
XII. Menderako administrazioa	- Administrazio publikoak modernizatzea. - Administrazioa digitalizatuz. - Administrazio Publikoetarako Zibersegurtasuna indartzeko eta hedatzeko planaren bitartez. - Estatuko Administrazio Orokorraren trantsizio energetikoaren bidez. - Administrazio Publikoak modernizatzeko plana gauzatuz.	% 5,0
Industria eta ete sarea modernizatzea eta digitalizatzea, turismoa suspertzea eta espainia nazio ekintzaile gisa bultzatzea	- Espainiako Industria Politika 2030. - Enpresa txikiak eta ertainak bultzatzea. - Turismo-sektorearen modernizazio- eta lehiakortasun-plana. - Konektibitate digitala, zibersegurtasunaren bultzada eta 5Garen hedapena.	% 17,1
Zientziaren eta berrikuntzaren aldeko ituna. Osasun sistema nazionalaren ahalmenak indartzea	- Adimen Artifizialeko Estrategia Nazionala. - Erakundeen erreforma eta zientzia, teknologia eta berrikuntzako sistema nazionalaren gaitasunak indartzea. - Estatuko Osasun Sistemaren ahalmenak berritzea eta zabaltzea.	% 16,5
Hezkuntza eta ezagutza, etengabeko prestakuntza eta ahalmenen garapena	- Ahalmen digitalen plan nazionala (digital skills). - Lanbide Heziketa bultzatzeko plan estrategikoa. - Hezkuntza-sistema modernizatzea eta digitalizatzea, 0 eta 3 urte bitarteko hezkuntzari bultzada handia emanez.	% 17,6
Zaintzen ekonomia berria eta enplegu-politikak	- Zaintzen ekonomiarako talka-plana eta berdintasun- eta inklusio-politiken indartzea. - Lan-merkatu dinamiko, erresiliente eta inklusiborako politika publiko berriak.	% 5,7
Kulturaren eta kirolaren industria bultzatzea	- Kulturaren industriaren errealizazioa. - Spain Audiovisual Hub. - Kirolaren sektorea sustatzea.	% 1,1
Hazkunde inklusibo eta iraunkorrerako zerga-sistema modernizatzea	- Iruzur fiskala prebenitzeko eta haren aurka borrokatzeko neurriei buruzko Legea. - Zerga-sistema XXI. mendeko errealitatera egokitzea. - Gastu publikoaren eraginkortasuna hobetzea. - Pentsio-sistema publikoaren iraunkortasuna, Toledoko Itunaren barruan.	-

Ehunekoetan Susperrldirako eta Erresilientziarako Mekanismoaren funtsak eta REACT Euren funtsak sartzen dira.

Azpmarratzekoa da, gainera, Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Pude Planaren lehentasunak bat datozela Batzordeak 2021eko Hazkunde Jasangarrirako Urteko Estrategian aurkeztu berri dituen Europako zazpi bandera-ekimenekin (Flagship Initiatives)⁵.

Ikuspuntu operatibotik, Espainiak 2021eko apirilaren 30a baino lehen igorri beharko dio behin betiko plana Batzordeari. Plan horretan inbertsio-proiektuak eta egiturazko erreformak jasoko dira. Aurretik, Planaren zirriborroa eta aurrekontu-planaren zirriborroa bidaliko dira. Inbertsio- eta erreforma-proiektu bakoitzerako mugarri eta lorpen multzo bat ezarriko da. Gainera, Plan honek bat etorri beharko du Kontseiluak 2019ko eta 2020ko Seihilekoaren Zikloen barruan egindako herrialde-gomendioekin⁶.

Bestalde, Autonomia Erkidegoek funts erabilgarrien gobernantzan eta kudeaketan era aktiboan parte hartzea aurreikusten da. Horrela, Autonomia Erkidegoekin funtsak egikaritzeko berariazko sektore-konferentzia bat eratzea aurreikusi da. Bestalde, Autonomia Erkidegoek era aktiboan hartuko dute parte BEM-MRRren funtsen kudeaketan, Autonomia Erkidegoen eskumen-arloetan, inplikaturako ministerioekin BEM-MRRren funtsak kudeatzeko eta gauzatzeko hitzarmenak sinatuz.

Bestalde, toki-erakundeek parte-hartze aktiboa izango dute proiektuen proposamenen eta garapenean. Horretarako, hainbat lankidetzamekanismo antolatuko dira, Europako funtsen zati bat haien esku jartzeko, beren eskumenen barruan. Azkenik, enpresek eta gizarte zibileko ordezkariak, GKEek eta abarrek, Susperraldi eta Erresilientzia Plan Nazionalaren bidez finantzatzeko proiektuak aurkeztu ahal izango dituzte. Horretarako, proiektuak aurkezteko deialdiak egingo dira, hainbat formatutan, sektoreen eta gaien arabera, indarrean dagoen legeriak ezarritako betekizunen arabera.

Azkenik, eta Espainiarako Susperraldirako eta Erresilientziarako Mekanismoaren (BEM-MRR) funts erabilgarrien xurgapena errazteko, Espainiako Gobernuak administrazio-kontrolak nabarmen murrizten dituen Errege Lege Dekretu bat onartu du.

“Administrazio Publikoa modernizatzeko eta Susperraldi, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana gauzatzeko premiazko neurriak onartzen dituen Errege Dekretua” izeneko Errege Lege Dekretu horrek zioen azalpenean adierazten duenez, “araudian eta kudeaketa publikoko prozedura eta tresnetan dauden oztopoak eta botila-lepoak berrikusi behar dira, eta, aztertu ondoren, Susperraldirako Europako Tresnaren funtsei lotutako proiektuak gauzatzearen erronkari erantzuteko gai izango den administrazio moderno eta azkarra izateko aukera emango duten erreformak egin behar dira.

Susperraldirako Europako Tresnaren funtsei lotutako proiektuak gauzatzearen erronkari erantzuteko egindako hobekuntzen artean, Errege Dekretu horrek une honetan dauden hainbat oztopo burokratiko ezabatzen ditu. Zehazki, eta Europako funtsen erabilerarekin zerikusia duten dirulaguntzen helburua beste proposamenekin alderatuta balioespen konparatiborik behar ez duten jarduketak edo egoerak finantzatzea bada, errege dekretu horrek ezartzen du, eskabideak aurkezteko aginduaren arabera, dirulaguntzak emateko ebazpenak, diruz lagundu daitekeen egoera edo jarduketa gertatu dela eta eskatutako gainerako baldintzak bete direla egiaztatuta ondoren eman ahal izango direla, deialdian esleitutako aurrekontu-kreditua agortu arte.

Gainera, araudi berriak erraztu egiten du Jaurlaritza enpresa handiekin elkartu ahal izatea, “Ekonomia Suspertzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoak (EBEPE-PERTE)” izeneko bidez. Proiektu horiei esker, partzuergoak edo taldeak sortu ahal izango dira, “arloan publikoaren eta pribatuaren arteko lankidetzatresna gisa, garrantzi ekonomiko handiko proiektu handiak gauzatzeko”. Gainera, aurreikusten denez, Gobernuak, gehienez ere, Europako diruaren % 50 aurreratuko du proiektuetarako, “horrelako negozioetarako aurreikusitako prestazioak gauzatu eta justifikatu aurretik”. Ehuneko hori % 90ekoa ere izan daiteke EBEPE-PERTE proiektu horien kasuan. Ministroen Kontseiluak erabakiko du zein proiektu joko den EBEPE-PERTEtzat, dagokion gaian eskumena duen ministerioak proposatuta.

⁵ Europako bandera-ekimen horiek hauek dira: elektrifikazioari laguntzea, energia berriztagarrien eta hidrogeno berriztagarriaren integrazioa; eraikinen birgaitze energetikoa; ibilgailu elektrikoak kargatzeko azpiegitura hedatzea; 5G estaldura lurralde guztietara zabaltzea; administrazio publikoak modernizatzea eta digitalizatzea; prozesadoreen energia-eraginkortasuna hobetzea eta Big Data eta hodeian aurreratutako zerbitzuak handitzea; eta Lanbide-kualifikazioak hobetzea, gaitasun digitalei eta prestakuntzari dagokienez, batez ere.

⁶ Ikusi, adibidez: (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0508&from=EN>)

3.3 /

EUSKADI NEXT:

Giza garapen jasangarrian sakontzea

Euskadi Next, Eusko Jaurlaritza azken urteotan garatzen ari den eta 2020-2024 legegintzaldiko gobernu-programak berretsi duen giza garapen jasangarrirako estrategian integratu da. “Giza garapen jasangarriaren” euskal ikuspegiak bi dimentsio ditu: hazkunderaarekin, suspertze ekonomikoarekin, iraunkortasunarekin eta kalitatezko enpleguaren sorrerarekin erlazionatutako eremuak barne hartzen dituen “Hazkunde Jasangarria”; eta osasunari, hezkuntzari, kulturari eta gizarte-politikei lotutako esparruetan, azken batean, pertsonen bizi-kalitatean arreta jartzen duen “Giza Garapena”.

Giza Garapen Jasangarrirako estrategia horrek, beraz, hazkunde inklusibo eta iraunkorraren aldeko apustua egitea dakar. BPGetik harago joango den eta, hazkundeak, berak bakarrik, ongizaterik ez dakarrela, eta, hori sortzeko, hazkunde bideratu behar dela kontuan hartuko duen hazkunde, gizarte-kohesioaren eta ingurumen-jasangarritasunaren irizpideei jarraikiz. Beraz, Giza Garapen Jasangarrirako Estrategiak berekin dakar errentaren sorrera eta banaketa binomioa elkarren mendekotzat jotzeko beharra.

Interdependentzia horren ondorioz, ongizate inklusiborako hazkundeak duen garrantziaz jabetu behar dugu. 2020ko ekitaldiko aurrekontuak egiteko jarraibide ekonomikoetan jasotzen zen bezala, hazkunde hori hainbat kapital-forma gauzatzean oinarritzen da, giza kapitala, kapital soziala, kapital kulturala, kapital naturala, kapital finantzarioa, kapital fisikoa, kapital zientifikoa eta teknologikoa, eta haien artean josten diren interdependentziak, besteak beste⁷. Beraz, elkarren mendekoak diren sei kapital; horien garapen desorekatuak egiturazko desorekak eragin ditzake, eta horrek egungo eta bereziki etorkizuneko hazkunde inklusiborako gaitasuna murriztuko du.

Ikuspegi horrekin, legegaldi honek euskal erakundeen erantzuna jaso du, Covid 19aren osasun pandemiak ekonomian eta enpleguan sortutako krisia gainditzeko. Horren helburua galdutako enplegu guztia berreskuratzea eta langabeziatasun % 10etik behera jartzea da, Jaurilaritzak eta hiru Foru Aldundiek irailaren 29an aurkeztutako konpromisoan jasotzen den bezala. Gobernu Kontseiluak 2020ko azaroaren 3an onartu zuen eta "Berpiztu⁸" izena daraman erantzun hori, Ekonomia eta Enplegua Suspertzeko Programa eguneratzearen eta pandemiaren ondorio ekonomikotara egokitzearen ondorioa da, desagertu ordeztu areagotu egiten diren eta maila globalean eta gure errealitatean erronka diren megajoera batzuk ezaugarri dituen testuinguruan. Zentzu horretan, Euskadik, trantsizio demografikoak ere markatzen duen trantsizio teknologiko-digital, energetiko-klimatiko eta sanitario-sozial hirukoitzean laburbiltzen ditu megajoera horiek.

35. urteurrena dela eta 2020ko azaroan argitaratu zen Ekonomiaz aldizkariaren ale bereziak⁹, Herrialdearen eremu horietako diagnostikoa egiten du, eta trantsizio hirukoitz horri aurre egiteko hedatu behar diren politika publikoak garatzeko jarraibideak ezartzen ditu.

Alde horretatik, lehenik eta behin esan behar da energia eta klima trantsizioa zeharkako lehentasun gorenarela. Erronka horri, Green Deal europarrarekin bat etorritik, garapen ekonomiko jasangarria bultzatzeko aukera-gako batetik heldu zaio. Horrela, energia trantsizioa Euskadik nazioartean eginkizun erabakigarria izateko aukera gisa hartzen da. Erronka, Euskadi energia berriztagarrien, eolikoaren, biomasaren, eguzki-energia fotovoltaiakoaren, geotermikoaren eta itsasoaren sorkuntzan erreferente industrial eta teknologiko bihurtzea da. Lido horretan, garraio garbia eta jasangarria, energia eraginkortasunerako politikak, ekonomia zirkularra eta bioekonomia bultzatu nahi dira, eta baita nekazaritza eta arrantza jasangarriagoaren eredu ere, hori guztia klima-aldaketaren aurkako borrokaren barruan.

Proposatutako bigarren erronka eraldaketa digitala da, aukera-nitxo gisa ere ulertuta. Planteatutako erronka adimen artifizialean, big datan, gauzen Internetean, 5G teknologietan, sistema ziberfisikoetan eta zibersegurtasunean aurrera egitea da, besteak beste. Etorkizuneko industria berria bultzatuko duen Euskadi industrialaren aldeko apustua egiten da, baina beste sektore batzuk, hezkuntza edo osasuna, besteak beste, ere eraldaketa digitalarekin lotuta daude. Digitalizazioaren izaera integral hori pandemia ondorengo suspertzeko motor bat da, eta, gainera, bat dator EBtik datozen planteamenduekin.

Hirugarren erronkan, ongizate inklusiboaren ikuspegitik aukera-berdintasunari ekitearen garrantzia planteatzen da, zerbitzu publikoak, hezkuntza eta osasuna modu ekitatiboan jaso, hori funtsezkoa baita gizarte-mugikortasuna bultzatzeko. Gainera, desberdintasun sozialak sortzen dituzten eta desagerrarazi behar diren arrakalak ezabatzeko lanean jarraituko da: soldata, gizarte, ge-

Euskadik aurrean dituen erronkei aurre egiteko estrategia eta jarduketa nagusiak

ZTBP-PCTI EUSKADI 2030/RIS3 EUSKADI 2030

Erronka estrategikoak (ZTBP-PCTI 2030):

- Bikaintasun zientifikoa, oinarri zientifikoa hobetzeko eta ezagutza sortzeko.
- Lidergo teknologiko industriala, I+G+Bko inbertsioen eragin sozioekonomikoa eta emaitza ekologiko-enpresarialak lortzeko.
- Berrikuntza irekia, berrikuntza sustatzeko, ETEetan batez ere.

Lehentasun estrategikoak (RIS3)

- Industria Adimenduna, Energia garbiagoak. Osasun Pertsonalizatua.

Aukera-lurraldeak (RIS3)

- Elikadura Osasungarria. Ekoberrikuntza. Hiri Jasangarriak. Euskadi Sortzailea.

Zeharkako ekimen traktoreak (RIS3)

- Zahartze Osasungarria. Mugikortasun Elektrikoa. Ekonomia Zirkularra.

KLIMA 2050 BASQUE COUNTRY

Xedeak

- Karbono gutxiko eredu energetikoaren alde egitea.
- Isurketarik gabeko garraiorantz joatea.
- Lurraldearen eraginkortasuna eta erresilientzia handitzea.
- Natura-ingurunearen erresilientzia handitzea.
- Lehen sektorearen erresilientzia handitzea eta bere emisioak murriztea.
- Hiri-hondakinen sorrera murriztea eta tratamendurik gabeko zero isurketa lortzea.
- Arriskuei aurrea hartzea.
- Ezagutzaren berrikuntza, hobekuntza eta transferentzia bultzatzea.
- Euskal Administrazio Publiko arduratsua, eredugarria eta erreferentea klima-aldaketaren arloan.

EUSKADIREN ENERGIA ESTRATEGIA 2030

Jarduketa arloak

- Energiaren lehiakortasuna eta jasangarritasuna hobetzea euskal industrian.
- Garraio-sektoreak petrolioarekiko duen mendekotasuna murriztea.
- Energiaren kontsumoa murriztea eta berriztagarrien erabilera handitzea (eraikinetan eta etxeetan).
- Energiari dagokionez eraginkorragoa izango den euskal administrazio publikoa sustatzea.
- Lehen sektorean dauden baliabideen eraginkortasuna eta aprobetxamendua sustatzea.
- Energia elektriko berriztagarriaren ekoizpena bultzatzea.
- Energia-horniduraren azpiegiturak eta merkatuak gainbegiratzea.
- Garapen teknologiko energetikoa bideratzea.

EKONOMIA ZIRKULARRA EUSKADI 2030

Jarduketa ildoak

- Lehiakortasuna eta berrikuntza: | Negozio-eredu zirkular berriak.
| Berrikuntza eta teknologia berriak ekonomia zirkularrean.
| Material jasangarri berriak.
- Ekoizpena: | Produktuen eta eraikinen ekodiseinua.
| Fabrikazio eraginkorra.
- Kontsumoa: | Kontsumo zirkularra.
| Elikagaiak alperrik galtzea.
| Plastikoen kontsumoa.
- Hondakinen kudeaketa: | Hondakinen kudeaketa jasangarria.
| Bigarren mailako lehengaiak.

BULTZATU 2050 HIRI AGENDA

Lehentasun estrategikoak

- Etxebizitzarako eta oinarritzko ekipamenduetarako eskubidea sustatzea.
- Mugitzen ari diren hiriak: mugikortasun berri baten alde.
- Hiri-plangintzarako eredu jasangarri berria.
- Hiri berritzaileak eta jakintsuak.
- Hiri dinamikoak eta lehiakorak.
- Hiri jasangarriak eta erresilienteak.
- Bizi-kalitatea ardatz duten hiriak.
- Aniztasuna eta inklusioa, nortasunaren ezaugarri gisa.

EMAKUMEEN ETA GIZONEN ARTEKO BERDINTASUNAREN ARLOKO ERRONKAK

- Emakumeen aurkako indarkeriak desberdintasunaren arazo sistemiko eta unibertsalean betetzen duen lekuari buruzko ikuspegi partekatua bermatzea.
- EAEko legeria azken urteetako arau-aldaketetara egokitzea.
- Inplikaturako profesional guztien prestakuntza bermatzea.
- Salaketaren eta ikuspegi polizial-judizialaren zentraltasuna gainditzea.
- Inplikaturako profesionalen ikuspegi partekatua bermatzea.
- Ikuspegi intersektzionala bermatzea.
- Ikerketa indartzea eta datuen bilketa eta erregistroa hobetzea.
- Herritarren sentsibilizazioa handitzea.
- Prebentzio-lanean sakontzea.
- Detekzio goiztiarrean sakontzea.
- Umeen eta nerabeen babesa indartzea.
- Indarkeriaren biktima guztientzako laguntza-sistema zabaltzea.
- Erreparaziorako eskubidea bermatzea.
- Koordinazioa hobetzea.

nero, belaunaldi eta lurralde mailako arrakalak, eta baita arrakala digitala ere. Era berean, lan-egonkortasunari eta lan-baldintzei dagokienez kalitatezko enpleguaren aldeko apustua egiten da, bizi-proiektu duinak garatu ahal izateko beharrezko premisa gisa. Familiako bizitza eta laneko bizitza uztartzea, lanbide-kualifikazio iraunkorra, emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna bermatzen duten eta gazteen lanbide-ibilbideak prekarizatzen ez dituzten bidezko soldatak, eta eskarian izandako aldaketen ondorioz lekualdatutako profesional askoren gaikuntzari ekitea dira Euskadiren etorkizunerako funtsezko lan-ildoak. Era berean, gizarte-babeseko politikak ere aurreikusten dira, zahartze-, familia-zatiketa- eta indibidualizazio-prozesuekin eta immigrazioa handitzearekin erlazionatutako aldaketei erantzuteko.

Beraz, oro har, erronka nagusia Euskadi berdea, digitala eta inklusiboa eraikitzea da. Enplegua sortzen duen suspertze ekonomikoa bizkortzearen garrantzia planteatzen da, eraldaketa ekologiko, digital eta soziosanitarioak onartuz, ekoizpen-egituraren lehiakortasuna indartzeko aukera gisa, ingurumen-irizpideak balioa sortzeko faktore lehiatzaile gisa integratuz.

Halaber, Eusko Jaurlaritzak hainbat estrategia eta jarduera zehaztu ditu datozen urteetarako planteatutako erronkei aurre egiteko. Hurrengo taulak laburbilduta deskribatzen ditu gaurkotasuneko, sentikortasuneko, strategiako eta intereseko hainbat eremutan, etorkizunari epe laburrean, ertainean eta luzean aurre egin ahal izateko Euskadin ezartzeko prozesuan dauden epe ertain eta luzeko (2030erako edo gehiagorako) estrategia nagusiak.

Aipamen berezia merezi du Euskadi 2030 Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planak. Horren oinarri estrategiko eta ekonomikoak 2019ko abenduan onartu ziren, espezializazio adimenduneko RIS3

estrategia berri batetik abiatuta. Estrategia horrek espezializazioko hiru lehentasun estrategiko ezartzen ditu:

- 1) Industria adimenduna
- 2) Energia garbiagoak
- 3) Osasun pertsonalizatua

Europa Horizonte esparru-programa berriarekin bat etorritik, ZTBP-PCTI Euskadi 2030 berriak gizarte-erronka nagusiak bideratzen lagunduko du: osasuna, enplegua, digitalizazioa, klima-aldaketa eta genero-berdintasuna, betiere NBERen 2030erako Garapen Jasangarrirako Helburuekin bat etorritik.

Aurretik aipatu den Ekonomia aldizkariaren 35. urteurrenako ale bereziaren aurkezpenak jasotzen duenez, "hurrengo hamarkadan euskal ekonomia-aren datozen 50 urteetarako oinarriak eta aurrera egiteko ibilbideak finkatzeko erronkari egin behar-ko diogu aurre. Hemen eta orain egiteko aukerak erantzukizun handia dakar eta herrialdeko eragile ekonomikoen eta sozialen laguntza behar du. Kolektiboa dena balioestea eskatzen du, «ekosistema», «egosistemaren» aurrean. Etorkizuneko abokatu bilakatzea eskatzen du, eta, horren arabera, erantzukizun indibidual eta kolektibotik jardutea. Inbertsioa berreskuratzea eskatzen du, eta eskura dauden baliabideak ahalik eta gehien aprobetxatzea, eraldaketaren eta oparotasun jasangarriaren palanka gisa jarduten duten etorkizuneko erronkekin modu koherentean eta trinkoan lerrokatzea".

Asmo horrekin diseinatu da Euskadi Next, egungo errealitatetik, azterketetatik eta horri aurre egiteko euskal erakundeek diseinatutako erantzunetatik abiatuta. BEM-MRR funtsek apustu horiek indartuko dituzte eta, aldi berean, Espainiako Estatuko BEEP-PRTR katalizatuko dute.

⁷ Europako Batzordeak ildo horretan sakontzen du "Estatu kideei zuzendutako orientabideak. Suspertze eta erresilientzia planak", izeneko laneko dokumentuan, Estatu Kideek aurkeztu behar dituzten suspertze- eta erresilientzia-planetan inbertsioaren kontzeptu zabala kontuan hartuta. Horrela, inbertsioa, gizartearentzat, ekonomia-arentzat edo ingurumenarentzat onuragarriak izango direla aurreikusten diren jardura, proiektu edo beste neurri batzuetara zuzendutako gastutzat hartu behar da. Hori guztia, orain hartuko balira egiturazko aldaketa eragingo luketen eta erresilientzia ekonomikoan eta sozialean, jasangarritasunean, epe luzerako lehiakortasunean (trantsizio berdea eta digitala) eta enpleguan eragin iraunkorra izango luketen neurriak sustatzeko. Gizarte-, ekonomia- eta lurralde-koherentsia sustatzea, enplegua sortzea eta krisiaren gizarte-ondorioak arintzea, eta baita hazkunde iraunkorra eta integratzailea sustatzea ere, berariaz sartzen dira planen aplikazio-eremuan eta helburuetan, eta helburu horiek lortzen lagunduko duten kapital finko, gizatiar eta naturaleko inbertsioak sustatzen dira.

⁸ Berpiztu: https://bideoak2.euskadi.eus/2020/11/03/news_64371/Berpiztu_es.pdf

⁹ <https://www.euskadi.eus/web01-a2reveko/es/k86aEkonomiazWar/ekonomiaz/getArticulosPubl?idPubl=94>

3.4 / Euskadi Next-en osagai eta ekimen enblematikoak

Euskadi Next Euskadiren Susezuzenak, eraldaketarako eta erresilientziarako inbertsio-programa da, eta Eusko Jaurlaritzak, hiru Foru Aldundiekin eta Euskadiko hiriburuetakoko hiru udalekin koordinatuta, Espainiako Gobernuari helarazi dio, kontuan har dezan, Susezuzenak eta Erresilientziarako Mekanismoak (BEM-MRR) Espainian dituen 59.168 milioien jomugaren barruan.

Energia eta ekologia trantsizioaren, trantsizio digitalaren eta gizarte-kohesioaren erronkei aurre egiteko diseinatutako ekimen publikoen eta publiko-pribatuen multzo koherente eta sendoa biltzen du. Ildo horretan, Eusko Jaurlaritzak azken legegintzaldietan hedatzen ari den eta aurreko legegintzaldian Euskadi 2030 Agendaren bitartez indartu zen Giza Garapen Jasangarriaren aldeko apustuan sakontzen du.

Horrela, Euskadi Next Programak proiektu multzo bat jasotzen du (inbertsio eta egiturazko erreforma programa), eta horien artean nabarmentzekoak dira Ekonomia Suspertzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoak (EBEPE-PERTEak)¹⁰, Batzordeak horien onuradun izateko ezartzen dituen irizpideei erantzuteaz gain, Euskal Autonomia Erkidegoak gaur egun dituen herrialde-erronka nagusiei, hau da, energia-ekologia erronkari, erronka teknologiko-digitalari eta, azkenik, erronka demografiko sozialari (ekonomiaren susperraldia eta COVID-19aren ondoriozko krisiaren ondorio

sozial eta ekonomikoak arintzea barne) erantzun positiboa ematen saiatzen direnak¹¹. Azken batean, helburua, aldaketa estrukturala dakarten eta erresilientzia ekonomiko eta sozialean, jasangarritasunean, epe luzeko lehiakortasunean eta enpleguan eragin jasangarria duten proiektuak babestea da.

Euskadi Next programa zortzi osagai handiren inguruan egituratzen da, eta horiek koherenteak dira bai Europako Batzordeak adierazitako zazpi esparru esanguratsuekin, bai Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Puede Planean identifikatutako hamar palanka politikekin eta 30 proiektuekin. Osagai horiek politika publikoen hainbat arlotan, sektoretan, jardueratan eta erlazionatutako gaietan sartutako erreforma- eta inbertsio-lehentasunak islatzen dituzte, Euskadirentzako erronka jakin batzuei heltzeko helburuarekin, elkar indartzen duten neurrien sorta koherentea osatuz. Zehazki, hauek dira Euskadi Next programan aurreikusitako zortzi osagaiak:

- ▶ **1. osagaia** > Pertsonen osasuna eta zaintza.
- ▶ **2. osagaia** > Bizialdi osoko ikaskuntza.
- ▶ **3. osagaia** > Energia berriztagarrien sorkuntza.
- ▶ **4. osagaia** > Mugikortasun jasangarria.
- ▶ **5. osagaia** > Administrazioen, enpresen eta balio-kateen digitalizazioa eta berrikuntza.
- ▶ **6. osagaia** > Hiri-habitata.
- ▶ **7. osagaia** > Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa.
- ▶ **8. osagaia** > Ekonomia zirkularra.

¹⁰ EBEPE-PERTEak partaidetza publikoa duten proiektu estrategikoak dira, eta beraien ezaugarri nagusia arlo estrategikoetan lankidetzak publiko-publiko eta publiko-pribatu handia izatea da, Euskadi etorkizuneko sektoreetan kokatzeko helburuarekin (energia berriztagarriak, garraio jasangarria, pertsonen zaintza, etab.), garapen ekonomikoa eta soziala apalankatuz eta Euskadiko BPG potentziala hobetzea ahalbidetuz.

¹¹ Batzordearen orientabideek, Suspertzeko eta Erresilientzia Plan Nazionala aurreikusitako gastuen gutxienezko ehuneko batzuk dimentsio klimatikora eta digitalera bideratzea iradokitzen dute (% 37 eta % 20, hurrenez hurren).

Euskadi Next ↔ España Puede arteko harremanak

Euskadi Next Programako osagaiak

Pertsonen osasuna
eta zaintza

Bizialdi osoko
ikaskuntza

Energia berriztagarrien
sorkuntza

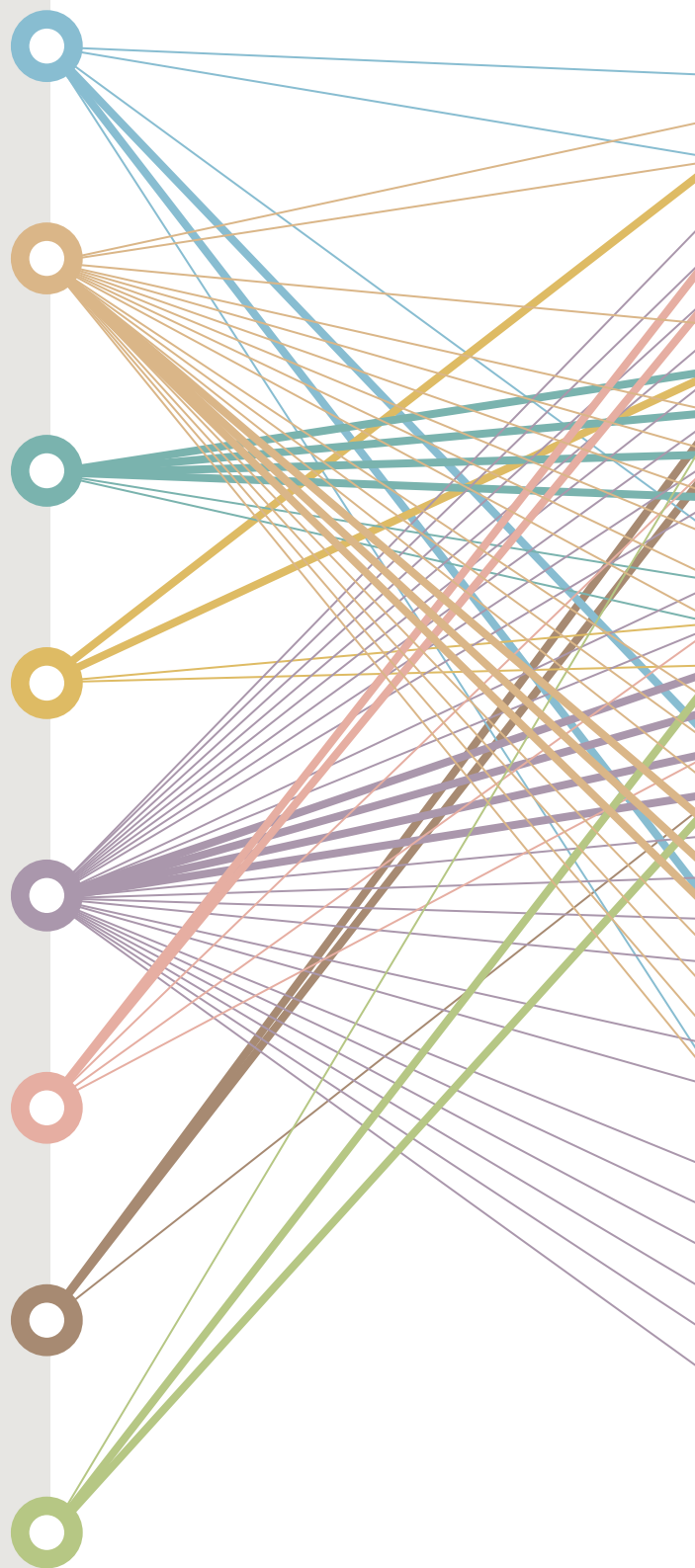
Mugikortasun
jasangarria

Digitalizazioa eta
berrikuntza

Hiri-habitata

Habitat naturala eta
hondamendi naturalen
prebentzioa

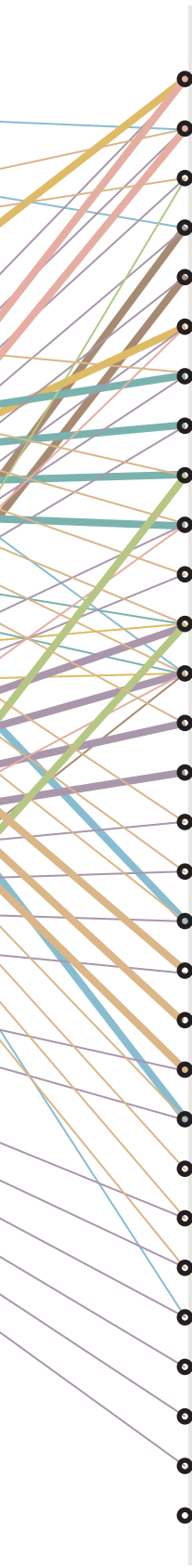
Ekonomia
zirkularra

Grafiko honetan, Euskadi Next programako kideen eta Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Puede Planeko Proiektuen arteko elkarrekikotasunak ikus daitezke.

España Puede

BEEP-PRTRKO (España Puede) Proiektuak

-
01. Mugikortasun jasangarri, seguru eta konektatuko talka-plana hiriguneetan eta metropolietan
 02. Etxebizitza birgaitzeko eta hiria berroneratzeko plana
 03. Nekazaritza-elikadura eta arrantza sistemaren kate logistikoa eraldatzea eta digitalizatzea
 04. Ekosistemak eta haien biodibertsitatea kontserbatzea eta leheneratzea
 05. Mugikortasun jasangarria, segurua eta konektatua
 06. Energia sortzeko parke berriztagarria modu masiboan hedatzea
 07. Itsasertzeko eremua eta baliabide hidrikoak zaintzea
 08. Azpiegitura elektrikoak eta sare adimendunak sustatzea eta malgutasuna eta biltegiatzea hedatzea
 09. Hidrogeno berriztagarriaren ibilbide-orria eta haren integrazio sektoriala
 10. Bidezko Trantsiziorako Estrategia
 11. Administrazio publikoak modernizatzea
 12. Espainiako Industria Politika 2030
 13. Enpresa txikiak eta ertainak bultzatzea
 14. Turismo-sektorearen modernizazio- eta lehiakortasun-plana
 15. Konektibitate digitala, zibersegurtasunaren bultzada eta 5Garen hedapena
 16. Adimen Artifizialeko Estrategia Nazionala
 17. Erakundeen erreforma eta zientzia, teknologia eta berrikuntzako sistema nazionalaren gaitasunak indartzea
 18. Estatuko Osasun Sistemaren ahalmenak berritzea eta zabaltzea
 19. Ahalmen digitalen plan nazionala (digital skills)
 20. Lanbide Heziketa bultzatzeko plan estrategikoa
 21. Hezkuntza-sistema modernizatzea eta digitalizatzea, 0 eta 3 urte bitarteko hezkuntza barne
 22. Zaintzen ekonomiarako talka-plana eta berdintasun- eta inklusio-politiken indartzea
 23. Lan-merkatu dinamiko, erresiliente eta inklusiborako politika publiko berriak
 24. Kulturaren industriaren errebalorizazioa
 25. Spain Audiovisual Hub (bideo-jokoen sektorea barne)
 26. Kirolaren sektorea sustatzea
 27. Iruzur fiskala prebenitzeko eta haren aurka borrokatzeko neurriei buruzko Legea
 28. Zerga-sistema XXI. mendeko errealitatera egokitzea
 29. Gastu publikoaren eraginkortasuna hobetzea
 30. Pentsio-sistema publikoaren iraunkortasuna, Toledoko Itunaren barruan

3.4.1 / Osasuna eta pertsonen zaintza

1. OSAGAIA

COVID-19aren pandemia inflexio-puntua izan da herritarren osasun-premiei eta osasun-politikaren lehentasunei dagokienez. Krisiaren ondorioz, beharrezkoa da osasun-sistema indartzea, herritarrek aurrean izan ditzaketen osasun publikoko mehatxu berriei erantzun egokia emateko. Era berean, bizi izandako esperientziak nabarmendu du gizarte-zerbitzuek arreta, babesak eta zaintza eskaini behar dietela egoera bereziki ahulean dauden pertsonen, eta pandemiak herritar guztiengan dituen ondorio sozialei erantzun behar zaiela, eta baita sortzen ari diren egoerak prebenitu eta detektatu behar direla ere.

Deskribapen orokorra

Zerbitzu sozialek, osasun arlokoek eta sozio-sanitarioek bultzada bat behar dute COVID-19-aren ondoriozko osasun-, ekonomia- eta gizarte-krisiaren ondorioz dauden edo/eta nabarmendu diren erronkei erantzuteko gaitasuna hobetzeko, banan-banan eta batera. Osasun- eta gizarte-trantsizioarekin erlacionatutako erronkak dira, eta arreta berezia eskaini behar zaie, alde batetik, adinekoei, bereziki kaltetutako kolektibo gisa, eta, bestetik, garapen teknologiko-digitalari, ezinbesteko baldintza baita sortutako egoerari erantzun egokia emateko.

Hain zuzen ere, Eusko Jaurlaritzaren 2020-2024 Gobernu Programa gidatzen duten Oinarritzko hiru Printzipioetako bat euskal gizartearen osasuna bermatzea da, eta XII. legegintzaldian planteatutako Herrialde mailako helburuetako bat bizi-itxaropena 85 urtera arte luzatzea da. Gobernu Programa horren asmoa, osasun-sistemaren kudeaketa publikoa indartzea eta osasun-zentro eta -zerbitzuen titulartasun publikoari eustea da, osasun-sistema unibertsal, publiko, kalitatezkoa eta ekitatiboa defendatuz, eta Euskadin bizi diren pertsona guztiei kalitatezko osasun-zerbitzuen estaldura eta irisgarritasuna bermatuz. Hala, arlo horretan hartutako konpromisoen artean, lehen mailako arreta indartzea, integrazio asistentzia-lean aurrera egitea eta instalazio eta ekipamendu sanitarioak modernizatzea eta egokitzea nabarmendu behar dira.

Osasun-ikerketako ekosistema propioa garatzea ere lortu nahi da, eta baita lantaldeak zabaltzea eta sendotzea ere, horien prestakuntza eta aintzatespena hobetuz. Era berean, beharrezkoa da berrikuntza eta ikerketa sustatzea medikuntzarekin zerikusia duten eremu sortu berrietan, behar diren azpiegiturak abian jarritz, pazienteei eta haien familiei gaur egun eta etorkizunean ematen zaien laguntza hobetzeko. Era berean, Osakidetza eraldaketa digitalari ekitea ere lehentasuntzat jotzen da, Big Data eta Analitika Aurreratuen erabilera sustatuz.

Horrez gain, 2021-2028 Osasun Plan berria, eta Sistema eratu eta antolatu nahi duen Osasun Publikoaren Lege berria onartzea aurreikusi da, Euskadiko osasun publikoaren arloko egungo erronkei

erantzun integrala, egokia eta eraginkorra emateko. XII. Agintaldiko Legegintza Programaren arabera, lege hori 2021eko bigarren seihilekoan onartzea dago aurreikusita.

Pertsonen zaintzari dagokionez, adineko pertsonen kolektiboa bereziki zaugarria da, eta talde horren arreta erronka garrantzitsua da gaur egun. Izan ere, euskal gizartearen errealitate demografikoa eta zahartze bizkorra, dagoeneko hor dagoen erronka da, eta pandemiaren ondorioz premiazkoagoa bihurtu da. Aldi berean, bizi-itxaropena luzatzea aukera bat da Euskadiko gizartearentzat. Erronka demografikoak eta erretiro-adinaren eta 75-80 urteen arteko bizi-aro berriaren premiak, bizi-itxaropen osasungarriaren egungo helmuga gisa, adineko pertsonen herritar aktibo eta beren etorkizunaren protagonista gisa begiratzea eskatzen dute. Alde horretatik, mendetasun-egoerei aurrea hartzea eta adinekoen autonomia pertsonala eta talentua sustatzea bereziki interesgarriak dira pertsona horiek beren ingurunean bizitza aktibo osoa eta integratua gauzatzen jarraitu ahal izan dezaten.

Illo horretan, 2018. urtean, Europako Batzordeak, merkatu digital bakarrean Osasunaren eta zaintzen eraldaketa Digitala Gaitzeari buruzko komunikazio bat onartu zuen. Komunikazio horren bitartez, Europar Batasunerako une honetan garrantzitsuenetakoak diren bi alderdi, digitalizazioa eta zahartzea, modu positiboan batuko zirela bermatu nahi zen, gizartearen mesedetan.

2020-2024 Gobernu Programak berak adinekoei dagozkien zenbait konpromiso jasotzen ditu. Konpromiso horien bidez, zahartze aktiboari bultzada estrategikoa eman nahi zaio, eta adinekoen autonomia pertsonala, parte-hartze soziala eta bizitza osoa eta osasungarria sustatu nahi dira, eta baita bakardade-egoeran dauden adinekoen ondoan egon ere. Zehazki, zahartze aktiboaren Europako indizearekin bat datorren zahartze Aktiboaren Euskal Estrategia onartzea aurreikusi da, eta baita hainbat esparrutan, egokitzailean, besteak beste, proiektu pilotuak garatzea ere.

Eusko Jaurlaritzaren asmoa, halaber, adinekoei ematen zaien laguntza kalitatea bermatzea eta etxean eta ingurune hurbilean ematen zaien arreta indartzea da. Horretarako, esate baterako, arretako, zaintzako eta laguntzako tokiko ekosistemak sortu nahi ditu, eta pertsona ardatz

duen arreta-eredu berria sustatu, adinekoak euren etxean bizitzea erraztuz. Bestalde, lehenetasunezkoa da, halaber, Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemaren eta beste sistema publiko batzuen arteko elkarreragingarritasuna eta informazio-trukea sustatzea, eta baita zaintza-sektorearen profesionalizazioa sustatzea ere, lanbide-profil eta jarduera berriak definituz, zerbitzu eraginkorragoa eta efizienteagoa eskaini ahal izateko.

Era berean, kolektibo horren zerbitzura dagoen ikerketa eta berrikuntza soziala sustatu nahi da, adinekoen arretaren eremuan berrikuntza-poloak indartuz eta zahartzearen inguruko prestakuntza eta digitalizazioa sustatuz. Besteak beste, hauek bultzatu behar dira: biztanleriaren zahartzea aztertzea eta ulertzea, zahartze aktiboa, osasun-garria eta autonomia ahalik eta ondoen gartzatzea, eta zahartzaroarekin erlazionatutako arazoei heltzea. Egoera berri horri aurre egitea eta horrekin erlazionatutako aukera ekonomiko eta sozialak aprobetxatzea da helburua, ekonomia-aren eta gizartearen ikuspegitik jasangarriak diren arreta-ereduak ezarriz. Ildo horretan, lehenetasunezkoa da zahartzearekin erlazionatutako jarduera ekonomikoa eta ekoizpen- eta zerbitzu-sektoreak (ekonomia zilarreztatua edo "silver economy" deiturikoa) sustatzea, Euskadirentzat aukera gisa erronka demografikoaren aurrean.

Euskadi Next programarako 1. osagaiaren kostua, guztira, 1.215,7 milioi eurokoa da, eta Susperraldi eta Erresilientzia Mekanismoari 786,4 milioi euroko ekarpena egitea eskatu zaio.

1. OSAGAIA PERTSONEN OSASUNA ETA ZAINITZA

Finantzaketa taula		Milioi euro
Liderra	BEM-MRR	Inbertsio Osoa
EAE	287,4	431,2
Araba	123,8	155,0
Bizkaia	122,7	170,1
Gipuzkoa	252,6	459,4
Guztira	786,4	1.215,7

Ekonomia Suspertzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoak (EBEPE-PERTEak)

Lehenik eta behin, beren garrantzia dela eta, hiru proiektu estrategiko (EBEPE-PERTE) aipatu behar dira: **Gipuzkoa Advanced New Therapies Territory (GANTT)**, **OSASUNBERRI** proiektua: **COVID-19aren eta etorkizuneko pandemien kudeaketarako diagnostikoaren eta terapien soluzio integrala** eta **Zaintzen Ekonomia** proiektua.

► **Gipuzkoa Advanced New Therapies Territory (GANTT)** Gipuzkoa erreferente gisa posizionatu nahi du orientazio industrialaren duten terapia aurreratueta, lurraldea CDMO moduko bat bihurtuz, enpresa traktoreetatik abiatuta, Viralgen (duela denbora gutxi BAYERren operazio korporatiboan parte hartu duena) eta VIVEbiotech, kasu. Gaur egun, hainbat enpresa eta ahalmen publiko ari dira arlo horretan, eta Euskal RIS-3n lehenetsitako eremuetako bat Terapia Aurreratuak dira.

Proiektu horren buru Gipuzkoako Foru Aldundia eta Viralgen enpresa dira. Erakunde publiko parte-hartzaile gisa hauek daude: Osakidetza, EHU/UPV, Biodonostia (eta Biocruces eta Bioaraba), BIC Gipuzkoa eta BRTA - Ikerketa Zentroak: CIC BiomaGUNE, CIC BioGUNE eta CIC NanoGUNE. Eta gero hainbat erakunde pribatu daude.

GIPUZKOA ADVANCED NEW THERAPIES TERRITORY

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
55,0	130,0

► **OSASUNBERRI** proiektua: COVID-19aren eta etorkizuneko pandemien kudeaketarako diagnostikoaren eta terapien soluzio integrala proiektuaren helburua I+G, berrikuntza eta azpiegitura produktiboen arloko ahaleginak batzea da, COVID-19aren eta etorkizuneko pandemien kudeaketarako diagnostikoaren eta terapien konponbide integrala eskainiko duten eta, era berean, suspertze ekonomikoa erraztuko duten euspenerako neurriak eta tratamenduak gauzatzeko. Proiektuak ikuspegi integratzaile eta anizkoitza planteatzen du, diagnostikotik terapiaraino, kutsadurari aurrea hartuz eta eutsiz, teknologiak eta fabrikaziorako ahalmenak garatuz, lehiakortasun-joerak zainduz, jabetza intelektuala eta industrialak babestuz, eta hori guztia digitalizazioaren testuinguruan.

3 jarduketa-eremu aurreikusten ditu: **osasuntest** (detekzio-testen hainbat tipologiarekin), **osasuntherapy** (COVID-19a duten pazienteentzako hainbat terapiarekin) eta **osasunconnect** (zaintza lehiakorarekin, diseinu industrialarekin, digitalizazioarekin, ziurtapenarekin eta babes intelektualekin). Aurreikusitako inbertsioen ardatzak dira, besteak beste, produktu berrien eskalatze industrialerako fabrikazio-linea berriak, lehendik dauden fabrikazio-lineen automatizazioa, eskalatze industrialerako lehiakorragoak izan daitezen, edo I+Gko lineak gauzatzeko ekipamendu zientifiko-teknologiko aurreratua.

Orain arte esparru horretan identifikatzen ez ziren osagai osagarrien eta zerbitzuen enpresak barne hartuko ditu, eta gaitasunak eta ezagutza bilduko dituen Euskadiko osasun arloko industria-sektore sendoa eta erreferentziazkoa, eta, batez ere, lehiakorra, eraikitzen lagunduko du. Biolan Microbiosensores S.L. enpresa da proiektuaren buru, eta Basque Health Cluster izenekoak koordinatuko du. Gainera, beste enpresa batzuen artean, Biozientzietako Ikerketa Kooperatiboko Zentroak (CIC Biogune) eta Faes Farmak ere parte hartuko dute.

► Azkenik, **Zaintzen Ekonomia** proiektuak helburu sozial bat planteatzen du, politiketan eraldaketa sakona sustatuz, genero ikuspegia, arreta ereduak, sistemak, zerbitzuak, produktuak eta eragileen arteko harremanak ardatz hartuta. Horrela, horietan guztietan lankidetzak (gizarte-berrikuntza) publiko-publikoa edo/eta publiko-pribatua indartzen da enpresekin, hirugarren sektore sozialarekin edo/eta ezagutza-zentroekin (helize laukoitza), berrikuntza irekia sustatuz.

Makro proiektu honek bi ardatz ditu:

1. ARDATZA Zahartze osasuntsu eta aktiboko erreferentziazko zentroak eta berrikuntza-unitateak. Euskadik 3 erreferentzia-zentro koordinatu izango ditu, eta horien funtsezko helburua, zahartzearen azterketa eta ulermena, zahartze aktibo eta osasungarriaren garapen optimoa, autonomia pertsonala eta zahartzaroarekin lotutako arazoak lanketa da. Zentro horietako bakoitzak dagokion Foru Aldundia izango du buru: Adin Berri Gipuzkoan, dagoeneko martxan (iraupen luze-ko zaintzen fokua), Health Intelligence Center Araban (osasun fokua) eta Nagusi Intelligence Center Bizkaian (silver economy fokua).

2. ARDATZA Profil profesional eta gaitasun berriak zaintzen erronkari erantzuteko. Eusko Jaurlaritzak buru duen ardatz honen helburua da emakumeen zaintzaren eta ahalduentzaren sektorea profesionalizatzeko oinarriak jartzea, kalitatezko eskaintza egituratzea eta eskaria sendotzea, eta baita zaintzen arloan profil profesional berriak sortzea ahalbidetuko duten aukerak eta palankak identifikatzen lan egitea ere.

OSASUNBERRI

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
119,4	199,0

ZAINTZEN EKONOMIA

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
207,0	282,4

Euskadi Next programako **1. osagaiaren (Osasuna eta pertsonen zaintza)** eta Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Puede Planeko proiektuen arteko erlazioak

Pertsonen osasuna eta zaintza	01. Mugikortasun jasangarri, seguru eta konektatuko talka-plana hiriguneetan eta metropoliatan 02. Etxebizitza birgaitzeko eta hiria berroneratzeko plana 03. Nekazaritza-elikadura eta arrantza sistemaren kate logistikoa eraldatzea eta digitalizatzea 04. Ekosistemak eta haien biodibertsitatea kontserbatzea eta leheneratzea
Bizialdi osoko ikaskuntza	05. Mugikortasun jasangarria, seguru eta konektatua 06. Energia sortzeko parke berriztagarria modu masiboan hedatzea 07. Itsasertzeko eremua eta baliabide hidrikoak zaintzea 08. Azpiegitura elektrikoak eta sare adimendunak sustatzea eta malgutasuna eta biltegiratzea hedatzea 09. Hidrogeno berriztagarriaren ibilbide-orria eta haren integrazio sektoriala 10. Bidezko Trantsizioarako Estrategia 11. Administrazio publikoak modernizatzea 12. Espainiako Industria Politika 2030
Energia berriztagarrien sorkuntza	13. Enpresa txikiak eta ertainak bultzatzea 14. Turismo-sektorearen modernizazio- eta lehiakortasun-plana 15. Konektibitate digitala, zibersegurtasunaren bultzada eta 5Garen hedapena 16. Adimen Artifizialeko Estrategia Nazionala
Mugikortasun jasangarria	17. Erakundeen erreforma eta zientzia, teknologia eta berrikuntzako sistema nazionalaren gaitasunak indartzea 18. Estatuko Osasun Sistemaren ahalmenak berritzea eta zabaltzea 19. Ahalmen digitalen plan nazionala (digital skills) 20. Lanbide Heziketa bultzatzeko plan estrategikoa
Digitalizazioa eta berrikuntza	21. Hezkuntza-sistema modernizatzea eta digitalizatzea, 0 eta 3 urte bitarteko hezkuntza barne 22. Zainketen ekonomiarako talka-plana eta berdintasun- eta inklusio-politiken indartzea 23. Lan-merkatu dinamiko, erresiliente eta inklusiborako politika publiko berriak 24. Kulturaren industriaren errealizazioa 25. Spain Audiovisual Hub (bideo-jokoen sektorea barne)
Hiri-habitata	26. Kirolaren sektorea sustatzea 27. Iruzur fiskala prebenitzeko eta haren aurka borrokatzeko neurriei buruzko Legea 28. Zerga-sistema XXI. mendeko errealitatera egokitzea 29. Gastu publikoaren eraginkortasuna hobetzea 30. Pentsio-sistema publikoaren iraunkortasuna, Toledoko Itunaren barruan
Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa	
Ekonomia zirkularra	

Beste proiektu batzuk

Aipatutako proiektu handiez gain, osagai horrek, alde batetik, osasun-arreta eta Osakidetzak eskaintzen dituen zerbitzuak modernizatzeko eta hobetzeko ekimenak biltzen ditu, eta, bestetik, biztanleriaren zahartzearekin eta, oro har, gizarte-zerbitzuekin erlazionatutako proiektuak, kolektibo espezifiko batzuk barne.

Medikuntzaren arloko joera berriekin eta ikerketa-ildoekin erlazionatutako proiektuekin batera, aipatzekoa da badirela eraldaketa digitalaren eta big dataren aldeko proiektuak, Osakidetzak informazioa hobeto tratatu dezan.

- ▶ Hala, Euskadin **Osasun arloko prestazioa digitalizatzeko proiektuak** Osakidetzako eraldaketa digitalari heltzen dio, herritarrei kanal anitzeko osasun-eredu konektatu batean 360 ikuspegia duen osasun-prestazio digitala emateko beharrezkoak diren oinarritzko azpiegiturekin batera.
- ▶ **Euskadiko Historia Soziosanitario elektronikoa diseinatzeko,eraikitze eta hedatzeko** proiektua elkarreragingarritasunezko proiektua da, datuak partekatzeko eta informazio-sistemen artean informazioa eta ezagutza trukatzeko, behar duten pertsonei arreta koordinatua emateko azken helburuarekin.
- ▶ **Osakidetzaren Lehen Mailako Arretako azpiegiturak eguneratzeko eta garatzeko** proiektuaren bidez, Osakidetzaren-Euskal Osasun Zerbitzuaren eraikinak eraberritzea, birmoldatzea edo ordeztea planteatzen da.

Gizarte-zerbitzuei dagokienez, biztanleriaren zahartzearen fenomenoak lantzen duten hainbat ekimen daude. Zehazki, hainbat proiektu daude arlo horretako berrikuntza sustatzera bideratuta, eta baita adinekoentzako arreta-zerbitzuen eskaintza hobetzera ere. Bestalde, adineko biztanleei arreta emateko zerbitzuen eskaintza hobetzea eta babestea aurreikusi da, haien autonomia indartuz eta teknologia berriak sartuz.

- ▶ Hala,adibidez,**ETXETIC**proiektuamendekotasun-egoeran dauden pertsonek etxean jarrai dezaten laguntzeko zerbitzua da, teknologia berrietan oinarritutako arriskuen monitorizazioaren, prebentzioaren eta detekzioaren bidez. ETXETIC zentroen sarearen bitartez, etxean jarraitzen laguntzeko zerbitzua hedatuko da, teknologia berrietan oinarritua, etxeko arriskuak monitorizatu, prebenitu eta detektatu ahal izateko.
- ▶ Bestalde, adinekoentzako zerbitzuak indartu egingo dira, arreta-zentro berrien bidez, hala nola, eremu soziosanitarioan laguntza espezializatua eta prestakuntza espezializatua, arretalaguntza, orientazioa, koordinazioa eta partekatutako baliabideak eskainiko dituen eta eskualdeko egoitza-zentro guztien erreferentziazko egoitza-zentroen garapena ekarriko duen **Eskualdeko Erreferentziazko Zentro Soziosanitarioen** proiektua.
- ▶ Bestalde, kolektibo espezifikoentarako harrerazentroak martxan jartzea aurreikusi da, **ELKAR-EKIN LANEAN, Kalitatezko Enplegu Inklusiborako Estrategia** proiektua nabarmenduz. Proiektu hori lantzeko, 4 estrategia hauek ezarriko dira:

- E1** Sistemaren Gobernantza
- E2** Kalitatezko enplegu inklusiborako aukera
- E3** Kalitatea enplegua
- E4** Pertsona guztien enplegarritasuna eta kualifikazioa

3.4.2 / Bizialdi osoko ikaskuntza

2. OSAGAIA

Ondo baino hobeto ezagutzen dugu hezkuntzak, herritar guztiek aurrerapen material eta espiritualerako aukera berberak izango dituzten gizarte oparoagoa, zuzenagoa, orekatuagoa eta kohesionatuagoa lortzeko, funtsezko eragile gisa duen eginkizun nagusia. Are gehiago, aurrerapen tekniko eta digital azkarrak ekarritako disrupzioek markatutako egungo testuinguruak hezkuntzari gero eta arreta handiagoa eskaintzera behartzen du, prozesu hori ezin baita pertsonen bizitzako lehen urteetara mugatu, baizik eta etengabeko arreta eskatzen du haien bizi-ziklo osoan (bizialdi osoko ikaskuntza).

Deskribapen orokorra

Ildo horretan, etengabeko ikaskuntza tresna eraginkorra da, eta pertsona batek bizitzan zehar, maila profesionalean zein pertsonalean, herritar aktibo, motibatua eta integratua izateko behar izan ditzakeen trebetasunak eta ezagutzak etengabe garatzeko aukera ematen du.

Pentsamendu-ildo horretan, Hezkuntzaren eta Prestakuntzaren Eremuan Europako Lankideztarako Esparru Estrategikoak (ET 2020), eskolaurreko hezkuntzarekin, eskolako porrotarekin, goi-mailako hezkuntzarekin edo helduek etengabeko ikaskuntzako jardueretan parte hartzearekin lotuta dauden hainbat helburu neurgarri ditu.

Euskal Autonomia Erkidegoak Europako helburu horietako asko nabarmen gainditzen baditu ere, Eusko Jaurlaritzak ondo baino hobeto daki garrantzitsua dela euskal herritarren etengabeko ikaskuntza bultzatzen jarraitzea bizitzako etapa guztietan. Horrela, datozen lau urteetarako Gobernu Programan etengabeko ikaskuntza bultzatzeko hainbat ekintza eta ekimenekin konprometitu da, lanbide-heziketaren eta unibertsitateko prestakuntzaren bitartez, adibidez, eta, azkenik, helduen birziklatze profesionala indartuz. Ildo horretan, proposatutako ekimen batzuek barne hartzen dute euskal hezkuntza-sistema osoan (lehen hezkuntzatik hirugarren hezkuntzaraino) digitalizazioa eta sistema adimendunak sustatzea, edo lanbide-heziketari lehentasunezko arreta ematea, trantsizio berdea eta digitala erraztuz, azken batean, pertsonen gaikuntza bultzatzeko eta euskal ETEen lehiakortasuna sustatzeko. Gainera, gobernu-programak hainbat neurri propo-

Euskadi Next programarako
2. osagaiaren kostua, guztira, 291,1 milioi eurokoa da, eta Susperraldi eta Erresilientzia Mekanismoari 139,5 milioi euroko ekarpena egitea eskatu zaio.

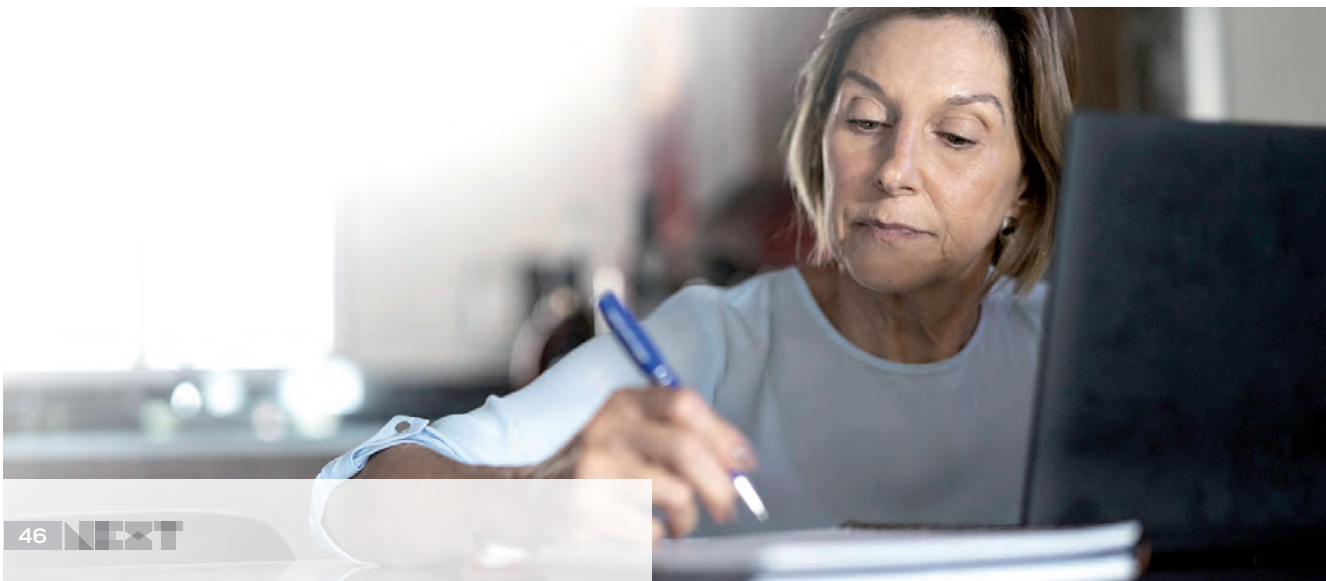

satzen ditu langileak gaitzeko, prestatzeko eta birziklatzeko, aro digital berrira bideratuta (45 urtetik gorakoen artean, batez ere), kualifikazio profesionaleko ziurtagiri programak sustatzeko edo "e-learning" prestakuntza-eredu eta plataforma berriak bultzatzeko.

Bestalde, XII. Legegintzaldiko Legegintza Programak Hezkuntzaren Euskal Legea onartzea aurreikusten du, Euskal Hezkuntza Sistema osoak datozen urteetan izango dituen erronkei erantzuteko behar den legegintza-esparrua ezarri ahal izateko.

2. OSAGAIA BIZIALDI OSOKO IKASKUNTZA

Finantzaketa taula		Milioi euro
Liderra	BEM-MRR	Inbertsio Osoa
EAE	94,5	201,1
Araba	0,0	0,0
Bizkaia	38,3	76,6
Gipuzkoa	6,7	13,4
Guztira	139,5	291,1

Euskadi Next programako **2. osagaiaren (Bizialdi osoko ikaskuntza)** eta Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Puede Planeko proiektuen arteko erlazioak

Pertsonen osasuna eta zaintza

- 01. Mugikortasun jasangarri, seguru eta konektatuko talka-plana hiriguneetan eta metropolietan
- 02. **Etxebizitza birgaitzeko eta hiria berroneratzeko plana**
- 03. **Nekazaritza-elikadura eta arrantza sistemaren kate logistikoa eraldatzea eta digitalizatzea**

Bizialdi osoko ikaskuntza

- 04. Ekosistemak eta haien biodibertsitatea kontserbatzea eta leheneratzea

Energia berriztagarrien sorkuntza

- 05. Mugikortasun jasangarria, seguru eta konektatua
- 06. Energia sortzeko parke berriztagarria modu masiboan hedatzea
- 07. **Itsasertzeko eremua eta baliabide hidrikoak zaintzea**
- 08. Azpiegitura elektrikoak eta sare adimendunak sustatzea eta malgutasuna eta biltegitratzea hedatzea

Mugikortasun jasangarria

- 09. **Hidrogeno berriztagarriaren ibilbide-orria eta haren integrazio sektoriala**
- 10. **Bidezko Trantsiziorako Estrategia**
- 11. **Administrazio publikoak modernizatzea**
- 12. **Espainiako Industria Politika 2030**
- 13. **Enpresa txikiak eta ertainak bultzatzea**
- 14. **Turismo-sektorearen modernizazio- eta lehiakortasun-plana**

Digitalizazioa eta berrikuntza

- 15. Konektibitate digitala, zibersegurtasunaren bultzada eta 5Garen hedapena
- 16. **Adimen Artifizialeko Estrategia Nazionala**
- 17. **Erakundeen erreforma eta zientzia, teknologia eta berrikuntzako sistema nazionalaren gaitasunak indartzea**
- 18. **Estatuko Osasun Sistemaren ahalmenak berritzea eta zabaltzea**
- 19. **Ahalmen digitalen plan nazionala (digital skills)**

Hiri-habitata

- 20. **Lanbide Heziketa bultzatzeko plan estrategikoa**
- 21. **Hezkuntza-sistema modernizatzea eta digitalizatzea, 0 eta 3 urte bitarteko hezkuntza barne**
- 22. **Zainketen ekonomiarako talka-plana eta berdintasun- eta inklusio-politiken indartzea**

Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa

- 23. **Lan-merkatu dinamiko, erresiliente eta inklusiborako politika publiko berriak**
- 24. **Kulturaren industriaren errealizazioa**
- 25. **Spain Audiovisual Hub (bideo-jokoen sektorea barne)**

Ekonomia zirkularra

- 26. Kirolaren sektorea sustatzea
- 27. Iruzur fiskala prebenitzeko eta haren aurka borrokatzeko neurriei buruzko Legea
- 28. Zerga-sistema XXI. mendeko errealitateara egokitzea
- 29. Gastu publikoaren eraginkortasuna hobetzea
- 30. Pentsio-sistema publikoaren iraunkortasuna, Toledoko Itunaren barruan

Proiektuak

- Osagai honen barruan sartzen diren proiektuen artean, nabarmentzekoak dira **Euskal lanbide-heziketan Trantsizio Berdea lortzeko, pertsonen gaikuntzarako eta ETEen lehiakortasun jasangarriarako Plan Integrala**. Plan horretan, pertsonen trantsizio berderako dituzten gaitasunak garatu nahi dira, eta baita ETEei eta mikroETEEi lehiakortasun jasangarriarantz aurrera egiten laguntzeko behar diren jarduketak ere.
- Bestalde, **Euskal Hezkuntza Sistemako Digitalizazio Jasangarriaren eta Sistema Adimendunen Plan Integralak** esparru digital berria bultzatu nahi du, ikastetxeei digitalizazioa hezkuntza-erlaketarako eta etengabeko hobekuntzarako

palanka gisa erabiltzen laguntzeko, bai Oinarriko Hezkuntzan eta Batxilergoan, bai Lanbide Heziketan eta Unibertsitateetan.

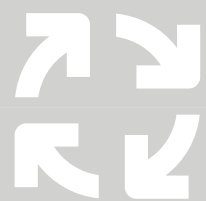
- **Zorrotzaurre Ekintzaile Gunea** proiektuaren kasuan, ekosistema ekintzaile bat, hub bat, sortu nahi da, eta bertan helize laukoitzak espazio bizi, fisiko eta birtual batean elkarerraginean jardungo du. Enpresek, ekintzaileek eta start-upek, klusterrek, unibertsitateek, ikerketa-zentroek eta tokiko administrazio publikoak living lab bat eratuko dute, euren artean eta herritarrei begira berrikuntzarako erronkak diseinatzeko, elkarrekin sortzeko, esperimintatzeko eta bultzatzeko. Inbertsioa 20 milioi euro ingurukoa da.

3.4.3/ Energia berriztagarrien sorkuntza

3. OSAGAIA

Energia berriztagarriak sustatzea da Europar Batasunaren energia-politikaren helburuetako bat, 2018ko abenduaren 2018/2001 Zuzentarauak erakusten duen bezala. Zuzentarau horrek adierazten duenez, iturri berriztagarrietatik sortutako energia gehiago erabiltzea beharrezkoa da berotegi-efektuko gasen isurketak murrizteko, eta Klima Aldaketari buruzko 2015eko Parisko Akordioa eta 2030erako klimaren eta energiaren arloko Batasunaren esparrua betetzeko.

Akordio horrek Europar Batasunaren isurketak 2030erako gutxienez % 40 murrizteko helburu loteslea jasotzen du, 1990eko balioekin alderatuta. Era berean, 2018/2001 Zuzentarauak berak adierazten du energia berriztagarrien erabilera handiagoa funtsezkoa dela energia-horniduraren segurtasuna sustatzeko, energia jasangarria arrazoizko prezioetan hornitzeko, garapen teknologikorako eta berrikuntzarako. Aldi berean, ingurumen-, gizarte- eta osasun-abantailak ematen dira.

Deskribapen orokorra

Energia berriztagarriak sustatzea da Europar Batasunaren energia-politikaren helburuetako bat, 2018ko abenduaren 2018/2001 Zuzentarauak erakusten duen bezala. Zuzentaru horrek adierazten duenez, iturri berriztagarrietatik sortutako energia gehiago erabiltzea beharrezkoa da berotegi-efektuko gasen isurketak murrizteko, eta Klima Aldaketari buruzko 2015eko Parisko Akordioa eta 2030erako klimaren eta energiaren arloko Batasunaren esparrua betetzeko. Akordio horrek Europar Batasunaren isurketak 2030erako gutxienez % 40 murrizteko helburu loteslea jasotzen du, 1990eko balioekin alderatuta. Era berean, 2018/2001 Zuzentaruak berak adierazten du energia berriztagarrien erabilera handiagoa funtsezkoa dela energia-horniduraren segurtasuna sustatzeko, energia jasangarria arrazoizko prezioetan hornitzeko, garapen teknologikorako eta berrikuntzarako. Aldi berean, ingurumen-, gizarte- eta osasun-abantailak ematen dira.

Euskadi garapen jasangarriarekin eta nazioartean adostutako klima-helburuekin konprometitutako erkidegoa da. Eusko Jaurlaritzaren 2019ko uztaileko Klima-Larrialdiaren Adierazpenak indartu egin du konpromiso hori, eta Euskadi erreferentziazko erkidego gisa jartzen du klima-aldaketaren aurkako borrokan. Energiaren arloan, agerian geratu da energia berriztagarrien alde apustu handiagoa egin behar dela, eta petrolioaren deribatuen zero kontsumoa lortzeko lan egin behar dela, sektore kontsumitzaileen artean energia alternatiboak sustatuz.

Euskadiren energia-premiei dagokienez, autonomia erkidegoak kanpoarekiko mendekotasun energetiko handia du (% 90 baino gehiago, Europar Batasuneko herrialde gehienetatik oso gora). Bertan, gas naturala eta petrolioaren deribatuak energia-eskari osoaren % 80 inguru dira; energia berriztagarrien kuota, berriz, % 7 ingurukoa izan da azken urteotan. Bestalde, euskal energia-politikaren oinarritzko zutabeak horniduraren segurtasuna, lehiakortasuna eta karbono-emisio gutxiko ekonomia lortzera bideratutako ingurumen-jasangarritasuna dira.

Bestalde, klima-aldaketaren aurkako Euskadiko estrategia nagusia KLIMA 2050 da, hau da, Klima

Aldaketarako Euskadiko 2050 Estrategia. Bere "1. helburua. Karbono gutxiko energia-ereduaren aldeko apustua" izenekoaren barruan, estrategiak energiaren aurrezpena eta efizientzia bultzatzea du helburu, besteak beste. Bestalde, 2030erako Euskadiko Energia Estrategiaren ekintza-ildoetako bat energia elektriko berriztagarriaren ekoizpena bultzatzea da, eta bertan, lurreko energia eolikoaren eta eguzki-energia fotovoltaikoaren garapenari eta biomasa bidezko elektrizitatearen ekoizpenari egiten zaie erreferentzia. Era berean, Estrategiak beste teknologia batzuk ere bultzatzen ditu, itsasoko eolikoa, eguzki-energia termoelektrikoa, itsasoko energia edo geotermia bidezko elektrizitatearen ekoizpena, besteak beste.

Era berean, Eusko Jaurlaritzaren 2020-2024 Gobernu Programaren oinarritzko lau ardatzetako bat "Planeta. Energia eta Klima trantsizio zuzena" da. Bertan agerian jartzen da euskal gizarteak bere ekarpena egin behar duela 2050era begira planetaren oreka berreskuratzeko eta berotegi-efektuko gasen emisioen neutraltasuna lortzeko, Europar Batasunaren konpromisoekin bat etorritik. Gainera, Gobernu Programan proposatutako herrialde mailako hamar helburuetako bat, energia berriztagarrien kuota energiaren azken kontsumoaren % 20 izatea da.

Ildo horretan, Eusko Jaurlaritzak eutsi egiten dio euskal energia-sistemaren deskarbonizaziorantz eta jasangarritasunerantz aurrera egiteko erabaki sendoari, erregai fosilen desloturaren eta berotegi-efektuko gasen isurketen neutraltasunaren aldeko apustua egingo duen eredu ekonomiko eta energetiko berri baterantz eboluzionatzeko beharra defendatuz. Ikuspegi horretatik, eta Klimaren eta Energiaren Europako Esparruaren ildotik, Euskadiko 2030erako Energia Estrategia eguneratu nahi da, energia-eraginkortasuna handitzeko, energia berriztagarrien erabilera areagotzeko eta energia arloko ikerketaren euskal estrategian sakontzeko, trantsizio energetiko zuzenerako funtsezko palanka gisa.

Hala, Gobernu Programan sartzen diren konpromisoetako batzuk hauek dira: energiaren eraginkortasuna handitzea, autokontsumoa eta sor-

Euskadi Next programako **3. osagaiaren (Energia berriztagarrien sorkuntza)** eta Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Puede Planeko proiektuen arteko erlazioak

Pertsonen osasuna eta zaintza

- 01. Mugikortasun jasangarri, seguru eta konektatuko talka-plana hiriguneetan eta metropolietan
- 02. Etxebizitza birgaitzeko eta hiria berroneratzeko plana
- 03. Nekazaritza-elikadura eta arrantza sistemaren kate logistikoa eraldatzea eta digitalizatzea
- 04. Ekosistemak eta haien biodibertsitatea kontserbatzea eta leheneratzea

Bizialdi osoko ikaskuntza

- 05. Mugikortasun jasangarria, seguru eta konektatua
- 06. Energia sortzeko parke berriztagarria modu masiboan hedatzea

Energia berriztagarrien sorkuntza

- 07. **Itsasertzeko eremua eta baliabide hidrikoak zaintzea**
- 08. **Azpiegitura elektrikoak eta sare adimendunak sustatzea eta malgutasuna eta biltegitratzea hedatzea**
- 09. **Hidrogeno berriztagarriaren ibilbide-orria eta haren integrazio sektoriala**
- 10. **Bidezko Trantsizioarako Estrategia**

Mugikortasun jasangarria

- 11. Administrazio publikoak modernizatzea
- 12. **Espainiako Industria Politika 2030**
- 13. **Enpresa txikiak eta ertainak bultzatzea**

Digitalizazioa eta berrikuntza

- 14. Turismo-sektorearen modernizazio- eta lehiakortasun-plana
- 15. Konektibitate digitala, zibersegurtasunaren bultzada eta 5Garen hedapena
- 16. Adimen Artifizialeko Estrategia Nazionala
- 17. Erakundeen erreforma eta zientzia, teknologia eta berrikuntzako sistema nazionalaren gaitasunak indartzea
- 18. Estatuko Osasun Sistemaren ahalmenak berritzea eta zabaltzea
- 19. Ahalmen digitalen plan nazionala (digital skills)

Hiri-habitata

- 20. Lanbide Heziketa bultzatzeko plan estrategikoa
- 21. Hezkuntza-sistema modernizatzea eta digitalizatzea, 0 eta 3 urte bitarteko hezkuntza barne
- 22. Zaintzen ekonomiarako talka-plana eta berdintasun- eta inklusio-politiken indartzea

Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa

- 23. Lan-merkatu dinamiko, erresiliente eta inklusiborako politika publiko berriak
- 24. Kulturaren industriaren errealizazioa
- 25. Spain Audiovisual Hub (bideo-jokoen sektorea barne)
- 26. Kirolaren sektorea sustatzea
- 27. Iruzur fiskala prebenitzeko eta haren aurka borrokatzeko neurriak buruzko Legea
- 28. Zerga-sistema XXI. mendeko errealitateara egokitzea

Ekonomia zirkularra

- 29. Gastu publikoaren eraginkortasuna hobetzea
- 30. Pentsio-sistema publikoaren iraunkortasuna, Toledoko Itunaren barruan

kuntza banatua bultzatuz, energiaren azken kontsumoan iturri berriztagarrien erabilera areagotzea, energiaren arloko ikerketaren euskal estrategian sakontzea enpresa-sarea eta enplegua sustatzeko palanka gisa, eta energia-trantsizio zuzena bermatzea.

Zehazki, iturri berriztagarrietako instalazioen bidez energia sortzeko parkea handitu nahi da, lehorreko eta itsasoko parke eolikoaren eta parke fotovoltaikoaren garapena eta ezarpena bultzatuz. Biomasan eta geotermian oinarrituta elektrizitatea sortzeko proiektuak garatzea, hondakin organikoetatik datozen biogasa eta biometanoa hartzeko eta sortzeko planten eraikuntza sustatzea eta hidrogenoaren ekonomia berria bultzatzea ere aurreikusi da, erregai berde gisa, besteak beste. Era berean, lehentasunezkoa da euskal industria- eta teknologia-posizionamendua bultzatzen duten proiektuak sustatzea, olatuen energia, energia eoliko flotatzailea, sare adimendunak edo

hidrogeno berdearen ekoizpena, beste batzuen artean. Ildo horretan, hidrogenoaren euskal ekosistema garatzea funtsezkoa izan liteke Euskadi deskarbonizatzeko, beste teknologia batzuen eskutik: energia eoliko flotatzailea (offshore) eta lehorrekoa (onshore), besteak beste.

Bestalde, XII. Legegintzaldiko Legegintza Programak aurreikusten duenez, 2021eko bigarren seihilekoan onartuko da Energia-trantsizioari eta klima-aldaketari buruzko Legea. Lege horren bitartez, 2050erako berotegi-efektuko gasen emisioan neutraltasuna lortzeko eta klimarekiko erresilienteagoa den lurralderantz aurrera egiteko esparru juridikoa ezarri nahi da, klima-aldaketaren arloko erakundearen arteko koordinazio-mekanismoak eta -organoak sortuz, eta baita klima-aldaketaren eraginetara egokitzeko ere, euskal industria sustatzeko garapen teknologikoaz baliatuz, klima arloko helburuak energia-estrategiarekin eta politikarekin erlazionatuta egon daitezen.

3. OSAGAIA

ENERGIA BERRIZTAGARRIEN SORKUNTZA

Finantzaketa taula

Miloi euro

Liderra	BEM-MRR	Inbertsio Osoa
EAE	354,9	1.823,4
Araba	22,3	87,0
Bizkaia	0,0	0,0
Gipuzkoa	38,4	103,3
Guztira	415,6	2013,7

▼
Euskadi Next programarako **3. osagaiaren kostua, guztira, 2.013,7 milioi eurokoa da, eta Susperraldi eta Erresilientzia Mekanismoari 415,6 milioi euroko ekarpena egitea eskatu zaio.**

Ekonomia Suspertzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoak (EBEPE-PERTEak)

Sorkuntza berriztagarriaren esparruan, hidrogenoaren ekonomia berriaren eta offshore energia eolikoaren aldeko apustua egiten da hiru proiektu estrategikoren bidez:

- Hidrogenoaren Euskal Korridorea (BH2C)
- Eoliko Flotagarriaren Hub Industrial eta Teknologikoa
- Hidrogenoaren balio-katea garatzeko: IBERLYZER

Hidrogenoaren Euskal Korridorea-BH2C

Hidrogenoaren Euskal Korridorea-BH2C proiektuaren bidez hidrogenoaren ekosistema bat sortzeak bi helburu ditu: alde batetik, energiaren, mugikortasunaren, industria- eta zerbitzu-sektoreen deskarbonizazioan aurrera egitea, eta, bestetik, gaitasun teknologiko-industrialen garapena bultzatzea hidrogenoaren sektore energetikoaren balio-kate osoan. Ildo horretan, Euskal Autonomia Erkidegoak konpromiso sendoa du energiaren deskarbonizazioarekin, klima-aldaketaren aurka borrokatzeko eta 2050ean klima-neutraltasuna lortzeko funtsezko tresna baita, eta, aldi berean, industria-sektoreak bere ekonomian duen pisuari eustearen eta indartzearen aldeko apustua egiten du. Indarra hartzen ari den aukeretako bat energia berriztagarrien barneratze handia duen eta hidrogenoa biltegitratze-sektore gisa erabiltzen duen energia-eredu bat da.

HIDROGENOAREN EUSKAL KORRIDOREA

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
220,5	1.144,0

Hidrogenoaren Euskal Korridorea 7 jarduketa-eremuren inguruan egituratzen da: Hidrogenoaren Ekoizpena, Erregai Sintetikoaren (e-fuel) Ekoizpena, Mugikortasuna, Industriaren Deskarbonizazioa, Hiri-/bizitegi-erabilera, Azpiegitura eta Garapen teknologiko industrialak.

Lurraldearen garapen jasangarriko funtsezko proiektua da, eta lankidetzak publiko-pribatuko estrategia du. Gaur egun, erakunde hauek hartzen dute parte (etorkizunean partaide gehiago sartu ahal izango dira):

- **PUBLIKOAK:** Arabako Foru Aldundia, Bizkaiko Foru Aldundia, Gipuzkoako Foru Aldundia, Bilboko Portua, Bilboko Udala, Energiaren Euskal Erakundea, Euskadiko Teknologia Parkeak, Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU, Mubil, Lurralde Bus, Hidrogenoaren Teknologia Berrien Garapenerako Aragoiko Fundazioa, Hidrogenoaren Zentro Nazionala.
- **PRIBATUAK:** Petronor, Repsol, Nortegas, Enagás, Aramco, Irizar, Sener, Calvera, Euskal Herriko Energia Klusterra, Euskal Herriko Itsas Foroa, Ingeteam, Oliver Design, Murueta, Wartsila, Talgo, Cie Automotive, Solaris, H2site, CAF power & automation, Idom, Tecnalia, Cidetec, Tekniker.

Eoliko Flotagarriaren Hub Industrialak eta Teknologikoa

Eoliko Flotagarriaren Hub Industrialak eta Teknologikoa ekimenaren helburua Euskadik Europa hegoaldeko energia eoliko flotatzailearen garapen teknologiko eta industrialaren ardatz gisa duen eginkizuna bultzatzea da. Merkatu aukera aparta da, eta badaude aprobetxatzeko zumeak, baina energia eoliko flotatzailearen aldeko apustuak inbertsio handiak eskatzen ditu garapen teknolo-

gikoaren azken faseei ekin ahal izateko. Enpresak ildo horretan posizionatzen eta aurreratzen ari diren bitartean, Euskadi Floating Hub proiektuaren helburua, abian dauden proiektuak eta ekimenak biltzea, bultzatzea eta bizkortzea da, garatzen ari diren proiektuak sendotuz eta euskal balio-kateak bere garapen industrialean eta teknologikoan parte hartzea sustatuz, Euskadin duen eragina handituz, bai aberastasuna sortzeari dagokionez, bai enpleguari dagokionez.

Proiektuaren barruan sartzen da SAITECek ur sakonetako aerosorgailuetarako garatu duen zimentu flotatzaileko lehen prototipoa Bilboko Portuan diseinatzea eta eraikitzea; 2 MW-ko aerosorgailuarekin mihizatzea; Biscay Marine Energy Platform-en entsegu-eremuan uretaratzea, ateoian eramatea eta ainguratzea, Armintzako portuaren aurrean, eta gutxienez bi urtez entseatzeko. Ondoren ekipak desinstalatzeko eta birziklatzeko ere barne hartzen da.

Horrela, ekimena funtsezko hiru jardueratan egituratzen da: DemoSATH plataforma eoliko flotatzailea erakusteko proiektua; Energia Eoliko Flotagarriaren Operazio- eta Mantentze-lanetarako I+G ekimena; eta "Euskadi Floating Hub" Bulego Estrategikoa bultzatzea.

Proiektu honetan parte hartzen duten erakundeak eta eragileak hauek dira:

- **ENERGIA EOLIKO FLOTAGARRIAREN LANTALDEAN SARTUTA DAUDEN ENPRESAK:** Aeroblade, Alerión, CDA, Core Marine, Ditrel, Egoa Energia, Euskal Forging, Iberdrola, Idom, Ingeteam Services, Isati, Laulagun, Liftra, Lumiker, Mugape, Navacel, Saitec, Sener, Vicinay.
- **I+G ERAGILEAK:** BiMEP, Ceit, Ikerlan, Mondragon Unibertsitatea, Tecnalia, Tekniker eta UPV-EHU.

EOLIKO FLOTAGARRIAREN HUB INDUSTRIALA ETA TEKNOLOGIKOA

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
10,0	40,0

Iberlyzer

Iberlyzerhidrogenoa sortzeko elektrolisi-plantak garatzeko, industrializatzeko eta hornitzeko asmoz sortu da. Potentzial handiko merkatua da, EBN 2030era arte 40 GW Elektrolizatzaile garatzea aurreikusten baita (Espainian 4GW eta Portugalen 2,1GW). Euskadik, ekimen hori garatzeko aukera ematen duen teknologia- eta industria-sarea du.

Proiektuak, muntaketa-kate automatizatuak izango dituen eta elektrolizagailuak fabrikatuko dituen instalazio bat eraikitzea aurreikusten du, hidrogeno grisaren ordez hidrogeno berdea lortzea eta industria deskarbonizatzea ahalbidetuko duten kostu lehiakorak lortzeko eta karbono-isurketarik gabeko gizartea bultzatzeko. 2025. urtean, fabrika hori erabat erabilgarri dagoenean, urtean 500 MW inguruko edukiera aurreikusten da.

Eusko Jaurlaritzak Iberdrola eta Ingeteam enpresak izango ditu bazkide eta partaide. Proiektuan aurreikusitako inbertsioak fabrikazio-instalazioa eta balidazio-laborategia garatzera eta know-how teknologikoa garatzera bideratuko dira.

IBERLYZER

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
20,1	80,4

Beste proiektu batzuk

Energia berriztagarri mota guztiak (eolikoa, eguzkiarena, biomasarena, etab.) sustatzeko proiektu hauek nabarmendu behar dira:

- **Aixeindar** 2025erako Euskadiko garapen eolikorako jarduketa-plana. Euskadin bost parke eoliko eraikiko dira 2025era begira: Iturrieta, Labraza, Azaceta, Arlaban eta Arkamo mendietan. Instalatu beharreko potentzia, guztira, 336 MW-koa da.
- **Ekienea** Arabako Armiñon udalerrian eguzki-instalazio fotovoltaiako bat eraikitzea eta ustiatzea, 120 MWp-ko potentzia instalatuarekin.
- **Bimasaren bitartez elektrizitatea sortzeko instalazioa lantaronen**, basoko eta nekazaritzako zurezko materialak energiaren ikuspegitik balorizatzeko. Instalatu beharreko potentzia, guztira: 20 MW.
- Hidrogenoari dagokionez, **Arabako Hidrogeno berriztagarriaren eta konpostaren ekoizpena duten hiri-hondakinen balorizaziorako** proiektu bat jasotzen da, eta Tecnaliak gidatutako beste bat, **offshore laborategi** bat abian jartzeko, enpresek offshore berriztagarriekin erlazionatutako produktuak eta zerbitzuak probatu eta frogatu ahal izateko (elektrizitatea eta hidrogenoa sortzeko).
- **Energy Intelligence Center (EIC)** proiektua honetan datza: Ezkerraldeko Parke Teknologikoan enpresei laguntzeko azpiegitura bat eraikitzea, TRL altuenetan probak, saiakuntzak eta I+G egiteko.
- Azkenik, NATURKLIMA - Gipuzkoako Klima Aldaketaren Fundazioko Herriararren **Eguzki koope-ratiba eta komunitate** proiektuaren helburua, herriar bakoitzak bere kontsumo-beharrizanen arabera panel kopurua izatea sustatzea da.

3.4.4 / Mugikortasun jasangarria

4. OSAGARRIA

Erregai fosiletan oinarritutako garraio-ereduak hazkunde esponentziala izan zuen XX. mendearen bigarren erdialdean, bai Euskal Autonomia Erkidegoan, bai beste lurralde batzuetan, eta horrek eragin negatibo ugari izan zituen, airearen kutsadura, energiaren gehiegizko kontsumoa, osasunaren gaineko eragin kaltegarriak edo zirkulazio-bideen saturazioa, besteak beste. Gainera, ez da ahaztu behar gaur egun garraioaren sektoreak petrolioaren deribatuak kontsumitzen dituela nagusiki (azken energia-kontsumoaren % 90 baino gehiago dira), eta energia-iturri mota hori gehien eskatzen duen sektorea dela. Gaur egun, nitrogeno oxidoen emisioak airearen kalitatearekin erlazionatutako arazo nagusia dira gure ingurunean.

Deskribapen orokorra

Egoera horren aurrean, Euskadik, Europako herrialde guztiek bezala, garapen jasangarria sustatzen duten politikak ezarri behar ditu, bai ekonomiaren aldetik, bai gizartearen eta ingurumenaren aldetik. Erronka horren aurrean, garraioa sektore estrategikoa da egungo eta etorkizuneko ingurumen-jasangarritasunean, eta, aldi berean, funtsezko elementua da Euskadiren garapen ekonomikoan.

Euskadi aitzindaria da eta izaten jarraitu nahi du garapen jasangarriaren, ingurumenarekiko errespetuaren eta klima-aldaketaren aurkako estrategiaren aurreko konpromisoan, eta horrek guztiak agerian uzten du beharrezkoa dela mugikortasun adimenduna bultzatzea. Horretarako, Euskadik aurrera egiten du erregai fosilen desloturaren eta berotegi-efektuko gasen isurketen neutraltasunaren alde egingo duen eredu ekonomiko eta energetiko berri baterantz, gizarte- eta ingurumen-kostu txikiagoa duten garraiobideei lehentasuna emanez. Mugikortasun jasangarria eta adimenduna, "garraio berdea" deitutakoa, etorkizuneko ekonomiaren parte da, eta lehentasuna da Euskadi berdeagoa, digitalagoa eta inklusiboagoa lortzeko.

2020ko abenduan, Europako Batzordeak Mugikortasun Jasangarri eta Adimenduneko Estrategia aurkeztu zuen. Estrategia horrek, EBko garraio-sistemak eraldaketa ekologikoa eta digitala lor dezan eta etorkizuneko krisien aurrean erresilienteagoa izan dadin oinarriak ezartzen ditu. Europako Itun Berdean adierazten den bezala, emaitza hemendik 2050era bitartean isurketak % 90 murriztea izango da, eta hori garraio-sistema adimendun, lehiakor, seguru, irisgarri eta eskuragarriaren bitartez lortuko da. Estrategia horren arabera, garraiobide guztiek jasangarriagoak izan beharko dute, eta alternatiba ekologiko erabilgarriak eta trantsizioa bultzatzeko pizgarri egokiak izan beharko dituzte.

Bestalde, Euskadiko Klima Aldaketaren KLIMA 2050 Estrategiaren helburuetako bat "emisiorik gabeko garraiorantz joatea" da, intermodalitatea eta berotegi-efektuko gas gutxiago isurtzen dituzten garraiobideak indartuz eta petrolioaren deribatuen kontsumoa ordezkatzuz.

Era berean, 2016an onartutako Euskadiko 2030 Energia Estrategiaren helburua, garraio-sektorean energia-kontsumoa eta petrolioarekiko men-

dekotasuna murriztea zen, erregai horren ordeztu beste energia alternatibo batzuk erabiliz eta airearen kalitatea hobetzen eta berotegi-efektuko gasen isurketak murrizten lagunduz. Horretarako, hainbat proposamen planteatu ziren, hala nola hiri-mugikortasun jasangarria sustatzea, bizikleta garraiobide gisa erabiltzea bultzatzea, kontsumo txikiagoko ibilgailuak eta mugikortasun elektrikoa indartzea, edo erregai eta teknologia alternatiboetarako trantsizioa bultzatzea flota publiko eta pribatuaren.

Eusko Jaurlaritzaren 2020-2024 Gobernu Programaren jarduketa-arloetako bat Energia Estrategia hori eguneratzea da, eta, horretarako, garraio publiko eta mugikortasun jasangarria sustatzea eta ibilgailu pribatuaren flota beste ibilgailu eraginkorrago eta erregai alternatibo batzuekin berritzea proposatzen da, eta garraioaren sektorean eta mugikortasun elektrikoan (ibilgailu elektrikoa) ere energia elektriko berdearen zabalakundea eta erabilera sustatzea, emisio gutxiko ibilgailuen aldeko apustua eginez eta elektrolinaren ezaipena sustatuz, garraio sektorearen deskarbonizazioa lortzeko.

Bestalde, XII. legegintzaldiko legegintza programan aurreikusten denez, 2022ko bigarren sei hilabeteetan Mugikortasun Jasangarriari buruzko Lege berria onartuko da. Lege horrek mugikortasunari buruzko egungo esparru juridiko integratua definituko luke, garraio-eredu eraginkorra, behar bezala planifikatua, integrala eta behar sozioekonomikoetara egokitua sustatzeko. Egungo sistemarekin alderatuz nabarmen murriztuko lituzke ingurumen- eta gizarte-inpaktuak.

Euskadiko Garraio Jasangarriaren 2030 Plan Zuzentzailearen barruan dagoen 2021-2025 Mugikortasun Jasangarriko Plana onartzea aurreikusi da. Plan horrek mugikortasun jasangarriko eredu berriaren eta berotegi-efektuko gasen emisio baxuko garraioaren aldeko apustua indartuko du, ibilgailu elektrikoa bultzatuz elektrolinerak martxan jarritz, eta baita pizgarri fiskalak ere, eta trenbidean eta hiriko garraio publikoan egingo diren inbertsioak ere indartuz.

Ilde horretan, lehentasunezkoa da ibilgailu pribatua erabiltzeko sustapenak kentzea eta erre-

pideetako trafikoa arintzea, udalerrien arteko konektibitatea eta irisgarritasuna sustatuz, eta udalerrri barruan, CO₂ emisioak murrizten lagunduko duen eta kalitatezko zerbitzua eskainiko duen garraio publiko garbi eta jasangarriaren bitartez. Mugikortasun jasangarriagoa garatzearen alde egingo da, puntako garraio sistemarekin batekin, lurraldea kohesionatu eta orekatu ahal izateko, sarbideak optimizatuz, maiztasunak murriztuz eta dauden lineak zabalduz.

Era berean, mugikortasun adimendunaren eta jasangarriaren arloko erronkei erantzuteko lan egin behar da, horretarako behar den azpiegitura teknologikoa martxan jarritz. Ildo horretan, garrantzitsua da nabarmentzea automobilgintzaren sektorea funtsezkoa dela Euskadiko industria osoan, eta horrelako teknologien berrikuntza eta garapena ezinbestekoak direla sektore horrek nazioartean duen posizionamenduari eusteko. Horren barruan sartzen dira, adibidez, ibilgailu autonomo eta konektatuaren garapena, motorizazio berri eraginkorragoen eta ez hain kutsatzaileen osagarri gisa, eta egoera solidoko bateriak edo gigafaktoriak fabrikatzeko azpiegituren garapena, besteak beste.

Oro har, mugikortasun eraginkorra, efizientea eta jasangarria lortu nahi da, energia-kontsumo txikiagoa eta berotegi-efektuko gasen isurketa murriztea ekarriko duena. Hau da, ingurumenaren, ongizatearen eta pertsonen osasunaren alde egingo duen garraio eraginkor, garbi eta irisgarriaren erabilera bultzatu nahi da.

Euskadi Next programarako 4. osagaiaren kostua, guztira, 2.377,2 milioi eurokoa da, eta Susperraldi eta Erresilientzia Mekanismoari 941,4 milioi euroko ekarpena egitea eskatu zaio.

4. OSAGAIA MUGIKORTASUN JASANGARRIA

Finantzaketa taula		Milioi euro
Liderra	BEM-MRR	Inbertsio Osoa
EAE	624,0	1.572,9
Araba	25,4	364,5
Bizkaia	87,7	87,7
Gipuzkoa	204,3	352,0
Guztira	941,4	2.377,2

Ekonomia Suspertzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoak (EBEPE-PERTEak)

Bost EBEPE-PERTE sartzen dira osagai honetan: **Basquevolt Gigafactory, Battery Pack Multimobility, Basque CCAM LAB, Mubil Poloa: mugikortasun Adimendun eta Jasangarriko erreferentziazko poloa eta Etorkizuneko mugikortasun jasangarri-rako Smart Factory** proiektua.

Basquevolt Gigafactory

Basquevolt Gigafactory: egoera solidoko baterien fabrikak ibilgailu elektrikoaren osagaien hornikuntza-katearen lehiakortasuna handitzea du helburu; energia biltegitratzearen, automobila-ren, ekipo elektrikoaren ondasunen eta lehengaiak birziklatzeko beste osagai batzuen fabrikatzailen balio-katean inpaktua eragitea; eta, azkenik, potentzia-elektronikaren industria eta energia berri-erresourzarrien ezarpena indartzea. Basquevolten helburua automobilgintzari eta ekipo elektrikoaren ondasunei lehiarako abantaila erabakigarria ematea da, Asiako herrialdeak balio-kateetan sartzen ari direla ikusita.

Proiektu publiko-pribatu gisa planteatzen da proiektu hau. Batetik, Eusko Jaurlaritzak, Energiaren Euskal Erakundearen bitartez, eta, bestetik, enpresa pribatuak (Iberdrola, Petronor, Enagas, MCC, Irizar, Ingeteam, Ormazabal, CIE automotive, Solarpack). Euskal enpresen inplikazioaz gain, Basquevoltek lankidetzak hitzarmenak izango ditu Europako beste gigafaktoria batzuekin. Basquevoltek Basque Research Technology Alliance-ren sendotasun teknologikoa apalankatuko du, bere masa kritikoa jartzeaz gain, Michel Armand irakaslea hor baitago. Hainbat bateria-teknologiaren aita da, egoera solidoko bateriena, besteak beste.

BASQUEVOLT GIGAFACTORY

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
217,0	707,0

Battery Pack Multimobility

Mugikortasun elektrikoa: Battery Pack Multimobility proiektuaren helburua mugikortasun elektrikoa ibilgailu mota guztietan (furgonetak, autobusak, trenbideak, etab.) integratzea da, gelaxken potentziala eta ibilgailu horiek motorizatzeko power trains elektrikoaren funtzionamendua handitzeko biltegitratze-elementu eta gako gisa. Horregatik, proiektu horren ardatza hiru OEMekin (Original Equipment Manufacturers) erlazionatutako batterypack ize-nekoak garatzea da, ez bakarrik estatu mailan, baita nazioartean ere (CAF, Irizar eta Mercedes), mugikortasun mota desberdinak ere barne hartuko dituen bereizitasunarekin, eta hori benetako puntu bereizgarria da: metroa/trena, autobusa eta furgonetak.

Ekimena eragile pribatuak gidatzen dute, baina Eusko Jaurlaritzak prozesuan parte hartu eta lagundu egingo du, aldaketa-ingurune batean duen garrantzia kontuan hartuta, ez bakarrik mugikortasunaren sektorean bertan, baita hurrengo urteetako bilakaera markatuko duten bi trantsizio handietan sakontzeko aukera gisa ere: energia-ingurumen trantsizioan eta trantsizio teknologiko-digitalean.

BATTERY PACK MULTIMOBILITY

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
10,0	50,0

Basque CCAM LAB

Bestalde, **Basque CCAM LAB**ek EAEko industria-sarea mugikortasun-ingurune berri batera bideratu nahi du, bai I+Gren ikuspegitik, bai industria-garapenaren, trebakuntzaren eta negozio-aukera berriak sortzearen ikuspegitik. Horrela, automobilgintzaren sektorea trantsizioan murgilduta dago, eta, ibilgailuen fabrikazioari edo motorizazioari lotutako alderdiak aldatzeaz gain, ibilgailuen eraikuntzatik harago doan mugikortasun-kontzeptu berri batera doa zuzenean. Elektrifikazioa, gidatze autonomo eta konektatua, zibersegurtasuna edo mu-

Euskadi Next programako 4. osagaiaren (Mugikortasun jasangarria) eta Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Puede Planeko proiektuen arteko erlazioak

Pertsonen osasuna eta zaintza

01. Mugikortasun jasangarri, seguru eta konektatuko talka-plana hiriguneetan eta metropolietan

- 02. Etxebizitza birgaitzeko eta hiria berroneratzeko plana
- 03. Nekazaritza-elikadura eta arrantza sistemaren kate logistikoa eraldatzea eta digitalizatzea
- 04. Ekosistemak eta haien biodibertsitatea kontserbatzea eta leheneratzea

Bizialdi osoko ikaskuntza

05. Mugikortasun jasangarria, seguru eta konektatua

06. Energia sortzeko parke berriztagarria modu masiboan hedatzea

- 07. Itsasertzeko eremua eta baliabide hidrikoak zaintzea
- 08. Azpiegitura elektrikoak eta sare adimendunak sustatzea eta malgutasuna eta biltegiatzea hedatzea
- 09. Hidrogeno berriztagarriaren ibilbide-orria eta haren integrazio sektoriala

Energia berriztagarrien sorkuntza

- 10. Bidezko Trantsizioarako Estrategia
- 11. Administrazio publikoak modernizatzea

Mugikortasun jasangarria

12. Espainiako Industria Politika 2030

13. Enpresa txikiak eta ertainak bultzatzea

- 14. Turismo-sektorearen modernizazio- eta lehiakortasun-plana
- 15. Konektibitate digitala, zibersegurtasunaren bultzada eta 5Garen hedapena
- 16. Adimen Artifizialeko Estrategia Nazionala
- 17. Erakundearen erreforma eta zientzia, teknologia eta berrikuntzako sistema nazionalaren gaitasunak indartzea
- 18. Estatuko Osasun Sistemaren ahalmenak berritzea eta zabaltzea
- 19. Ahalmen digitalen plan nazionala (digital skills)
- 20. Lanbide Heziketa bultzatzeko plan estrategikoa

Digitalizazioa eta berrikuntza

Hiri-habitata

- 21. Hezkuntza-sistema modernizatzea eta digitalizatzea, 0 eta 3 urte bitarteko hezkuntza barne
- 22. Zaintzen ekonomiarako talka-plana eta berdintasun- eta inklusio-politiken indartzea
- 23. Lan-merkatu dinamiko, erresiliente eta inklusiborako politika publiko berriak

Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa

- 24. Kulturaren industriaren errealizazioa
- 25. Spain Audiovisual Hub (bideo-jokoen sektorea barne)
- 26. Kirolaren sektorea sustatzea
- 27. Iruzur fiskala prebenitzeko eta haren aurka borrokatzeko neurriei buruzko Legea
- 28. Zerga-sistema XXI. mendeko errealitatera egokitzea
- 29. Gastu publikoaren eraginkortasuna hobetzea
- 30. Pentsio-sistema publikoaren iraunkortasuna, Toledoko Itunaren barruan

Ekonomia zirkularra

gikortasuna, zerbitzu gisa, sektorearen eta balio-katearen bilakaera markatuko duten alderdiak izango dira. Zenbait alderdi, hala nola zibersegurtasuna, geolokalizazioa, adimen artifiziala, etab., edo sentsoreak, kamerak, laguntzaileak, radarrek, komunikazio-elementuak, etab., ibilgailu berrien parte garrantzitsu bihurtzen ari dira, eta, horrela, mugikortasunarekin erlazionatutako zerbitzuak azaleratzen ari dira.

Proiektu hau oinarritzen duten lau zutabeek ekosistema oso bat sortuko lukete eremu berri honetan. Hauek dira: testak egiteko azpiegiturak, mugaz gaindiko konexioa, I+G jarduera, ekintzailak eta zibersegurtasuna.

BASQUE CCAM LAB

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
60,0	152,0

Hauek dira proiektuan parte hartzen duten erakundeak:

- **PUBLIKOAK:** Eusko Jaurlaritza, Foru Aldundiak, Mubil.
- **PRIBATUAK:** Basque Research and Technology Alliance-BRTA (Vicomtech, Tecnalia), Velatia, CIE Automotive, CAF Power & Automation, Irizar, Gertek, MCC, Eurocybar.

MUBIL Poloa

MUBIL Poloa: Mugikortasun Adimendun eta Jasangarriako erreferentziazko Poloaren helburua, elkarte-, interakzio- eta integrazio-ekosistema bat eratzea da, aukera berriak sortzeko eta mugikortasun berriaren erronkei erantzuteko, zerbitzu-eskaintza integralaren bitartez. Mubil Poloak soluzioak eman nahi dizkie mugikortasun berriaren esparruan sortutako erronkei.

Proiektu horren helburuak hauek dira:

- a) Energia biltegitratzeko eta powertrain (hidrogenoa barne) arloko proba-ekipamendu aurreratuez osatutako azpiegitura teknologikoa abian jartzea.
- b) Enpresa pribatuek eta teknologia-zentroek produktu eta negozio-eredu berriak garatzea
- c) Europar lur arraroak berreskuratzeko. erreferentziazko industria-jarduera bat sortzea
- d) Bateriak diseinatzeko, mihiztatzeko eta integrazteko gaitasuna duen NewCo bat abian jartzea.
- e) Ekintzailetzaren hub gisa posizionatzea, etorkizuneko mugikortasunari lotutako negozio berriak sortzea bultzatuz, enpresa-sare berria garatzeko.
- f) Sektorearen lehiakortasuna bultzatzea, prestakuntzan oinarrituz eta mugikortasun berriari lotutako gaitasunak garatuz: ezagutzaren kudeaketa.
- g) Probak egiteko ingurune erreal bat eragileen eskura jartzea, haien produktuak eta azken garapenak testatu ahal izateko: Living Lab.

Parte hartzen duten erakunde publikoak hauek dira: Eusko Jaurlaritza, Gipuzkoako Foru Aldundia eta Donostiako Udala. Gainera, enpresa-eragile, zentro teknologiko eta akademiko ugari daude tartean.

Smart Factory

Azkenik, **etorkizuneko mugikortasun jasangarri-rako Smart Factoryk**, euskal ekosistema industrial modu jasangarrian eraldatzea du helburu, bai gizartearen, bai ingurumenaren aldetik, Smart Factory kontzeptu berri bat garatuz: fabrika konektatua, adimenduna, birtualizatua, segurua eta eskalagarria.

Eusko Jaurlaritzak bultzatutako ekimenaren enpresa liderra Gestamp da. Proiektuaren lehen fasean, etorkizuneko Smart Factory ikertu eta garatu egingo da, eta baita industria-ingurunean balidatu eta inplementatuko ere, Euskadiko bi instalazio pilotutan. Ondoren, bigarren fasean, Gestamp taldeko Espainiako beste 8 plantatan (7 Autonomia Erkidegotan) eta Europar Batasuneko 6 herrialdeetako beste 10 plantatan ezarriko da, horrela lurralde-kohesioa bermatuz.

Era berean, proiektuak, langileak gaitzeko prestakuntza-planak (Upskilling & Reskilling) garatu eta profil digital berriak sortuko dituen GTI prestakuntza-zentro bat ezartzea aurreikusten du. Era berean, genero-berdintasunerako prestakuntza eta etorkizuneko industria digital eta inklusiborako aukerak sustatuko ditu.

Euskal instalazio pilotuek eta GTIk HUB gisa jardungo dute, sortutako ezagutza gainerako euskal industriara zeharkakotzeko. Gestampez gain, erakunde eta enpresa hauek hartuko dute, besteak beste, Basque Cybersecurity Center, Cybasque, BRTA, Euskaltel, Ulma Embedded Solutions, Telefónica eta Microsoft.

MUBIL POLOA

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
86,5	156,0

SMART FACTORY

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
50,7	202,9

Beste proiektu batzuk

Proiektu estrategiko horiez gain, trenbideko mugikortasunari buruzko hainbat proiektu planteatzen dira, hala nola:

- ▶ **5. linea, Sarratu (Basauri) - Galdakao eta Usan-soloko Ospitalearen arteko trenbide lotura berria.**
- ▶ **Irun-Donostia topoaren linea berria, Altza-Galtzaraborda tartea,** Pasai-Antxoko erdigunean geltoki berri bat sortuz.
- ▶ Era berean, hainbat proiektu mugikortasun jasangarriarekin erlazionatutako elementu berritzaileak fabrikatzearekin eta instalatzearekin erlazionatuta daude. **Automobilgintzako fabrikazio aurreratuko 4.0 industria zentroa** lankidetzak publiko-pribatua da, eta Mercedes-Benz eta sektoreko balio-katearen hornitzaileak ditu partaide, ibilgailu elektrifikatu eta autonomoen belaunaldi berriaren fabrikazio digitalizaturako prozesuak eta teknologiak sortzeko.
- ▶ **Battery packs & Mubil** proiektuak, berriz, Li-Ion bateriak diseinatzeko, ekoizteko eta muntatzeko lantegi bat sortzea du helburu. Inbertsioa, guztira, 75 milioi eurokoa izango dela aurreikusten da.

Era berean, hiru euskal hiriburuetako mugikortasun jasangarriarekin erlazionatutako proiektuak sartzen dira.

- ▶ **Bilbo, Hiri Jasangarria** proiektuak hiriko energia-eredua eraldatzea proposatzen du, azpiegitura eta teknologia berriztagarri eta garbietan inbertituz (eguzki-energia, eolikoa, kudeaketa-eredu berriak garatuz eta arlo publiko-pribatuaren eta pribatu-pribatuaren arteko lankidetzak garatuz).
- ▶ Donostiaren kasuan, proiektu hauek sartzen dira: **Azpiegiturak Egokitzea eta % 100 elektrikoak diren autobusak sartzea**, edo Bus Elektriko Adimendunaren (BEA) plataforma eta azpiegitura garatzea.
- ▶ Gasteizi dagokionez, hiriko autobus linea berri baten elektrifikazioa eta **Vitoria-Gasteiz Mobility Lab** proiektua ere sartzen dira. Azken hori, hiri-garraioaren joera berriak (kale adimendunak, autobus eta automobil autonomoa, ibilgailu elektrikoa, aparkaleku adimendunak, trafikoari aplikatutako "Big data", zama lanetarako sistema adimendunak, etab.) aztertzeko, probatzeko eta aplikatzeko berrikuntza-zentroa da.

3.4.5 / Digitalizazioa eta Berrikuntza

5. OSAGARRIA

Berrikuntza eta digitalizazioa sustatzea Europar Batasunaren funtsezko helburuetako bat da, Europako Batzordeak 2019-2024 agintaldirako dituen lehentasun politikoetan edo duela denbora gutxi onartu den EBren Estrategia Digitala deritzon berretsita. Estrategia hori 2020ko otsailaren 19an aurkeztu zen, eta Europa mundu mailako potentzia industrial eta zientifiko bihurtzea du helburu.

1 1010 001101001011100110010000001101 01011
1 1 1 10 101 010110010100100000011100100110000
1 10 1010010000001110100011001010111100001110
1 1 1 01 010010110111001100111001000000110111011
0 0101 10010011001010010000001100110011011
1 0 101 0 0101110100011101000110100101101110011
100001100101001000000110001001101001011011
0 0 001000000111011001100001011011000111010101

Deskribapen orokorra

Ezaguna da Euskal Autonomia Erkidegoak mundura irekita egongo den industria- eta ekoizpen-sare indartsua garatzearen alde egin duen apustua, berrikuntzaren, giza baliabideen kualifikazioaren eta laguntza-azpiegituren garapen egokiaren bidez produktibitatea hobetzearen alde eginez, azken batean Euskadin errotuta dauden enpresak eta taldeak egotea bermatuz.

Horrela, ikerketa, garapen teknologikoa eta berrikuntza herrialde baten garapen ekonomikoaren funtsezko adierazleak dira, eta herrialde horren produktibitatea eta lehiakortasuna baldintzatzen dute. Hazkunde jasangarria eta iraunkorra lortzeko faktore erabakigarria ere badira. Azken hamarkadetan, Euskadik ahalegin publiko-pribatu handia egin du, Euskadiko espezializazio adimendun oinarrituta, Euskadi Europako berrikuntza-polu bihurtzeko eta bere ekoizpen-sarearen trantsizio teknologikoa eta digitala errazteko lehentasuneko helburuarekin, gai hauetan aurrera egiteko, besteak beste: adimen artifizialean, big datan, gauzen Internet-ean, 5G teknologietan, sistema ziberfisikoetan eta zibersegurtasunean, besteak beste. Zenbait plan estrategikok, Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Euskadi 2030 Planak (ZTBP-PCTI) edo RIS3 EUSKADI 2030 Espezializazio Adimenduneko Estrategiak, adibidez, gai horri emandako garrantzia indartzen dute.

Ildo horretan, eta arlo horietan ahaleginak egiten jarraitzeko beharraz jabetuta, Eusko Jaurlaritzaren 2020-2024 Gobernu Programak datozen lau urteetan garatu beharreko hainbat konpromiso eta ekimen jasotzen ditu, 5. osagai honi (Berrikuntza eta digitalizazioa) lotutako hainbat gaitan.

Horrela, eta industria eta nazioartekotzea sustatzeari dagokionez, "Industria Garatzeko eta Nazioartekotzeko Plan Estrategikoa" egitea eta onartzea proposatzen da. Plan horren helburua da, besteak beste, industria eta zerbitzu aurreratuen BPGren % 40 baino gehiago izatea eta ETEak garapen horren benetako protagonistak bilakatzea. Aurrekoarekin lotuta, Industria 4.0 deritzona eta adimen artifiziala garatu nahi dira, adimen artifizialeko estrategia gauzatuz, enpresetan adimen artifiziala ezar dadin bultzatzeko Basque Artificial

Intelligence Center (BAIC) izenekoa abiaraziz edo abiadura handiko komunikazio-azpiegitura berriak lurralde osora hedatuz. Gainera, euskal produkzio-sare osoaren (merkataritza, turismo-sektorea edo industria-sektore kulturalak barne) digitalizazioa sustatzea proposatzen da, eta baita administrazio publikoarena berarena ere (adibidez, administrazioak herritarrekin duen harreman-eredua digitalizazioaren bidez birdiseinatuz).

Bestalde, eta ikerketa eta berrikuntza sustatzeari dagokionez, komeni da gogoraraztea XII. legegintzaldi honetako konpromisoetako bat, hain zuzen ere, Euskal Autonomia Erkidegoaren eta Europako batez bestekoaren arteko I+G konbergentzia lortzea dela. Horretarako, besteak beste, "Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzako Plan Estrategikoa berria, ZTBP Euskadi 2030" onartzea proposatzen da, eta baita espezializazio adimendunaren estrategian (RIS3 Euskadi Estrategia) sakontzea ere, lehentasunez trantsizio teknologiko-digitalari, energia eta ingurumen arlokoari eta osasun- eta gizarte-trantsizioari aurre egiteko, eta Euskadiren dibertsifikazio ekonomikoa eta teknologikoa indartzeko.

Epigrafe honetan sartzen diren beste neurri batzuk hauek dira: Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sistemaren emaitzak hobetzea eta bikaintasuna lortzea (bikaintasuneko ikerketa eta lankidetzan oinarrituta dauden ikerketarazuzendutako proiektu estrategikoak indartuz, dauden azpiegitura eta ekipamendu zientifiko-teknologikoak bultzatzeaz gain), Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren Euskal Sistema nazioartekotzea, I+G+b-ri laguntzeko aurrekontu publikoak handitzea, euskal enpresa txiki eta ertainen gaitasun berri-tzailea indartzea (adibidez, Enpresetarako laguntza-programak indartuz), bertako edo atzerriko teknologia- eta ikerketa-talentua garatzea eta erakartzea, edo, azkenik, ekintzailatza berri-tzailea bultzatzea (adibidez, ekintzailatza ari diren erakunde arteko plan berri bat garatuz edo plan horretan dauden azpiegiturak eta laguntza-zerbitzuak indartuz). Aipamen berezia merezi du Euskadin zibersegurtasun industrialeko polo teknologiko bat garatzeak, Basque Cybersecurity Centre (BCSC) zentroaren inguruan egituratuta.

Euskadi Next programako 5. osagaiaren (Digitalizazioa eta berrikuntza) eta Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Puede Planeko proiektuen arteko erlazioak

Pertsonen osasuna eta zaintza

- 01. Mugikortasun jasangarri, seguru eta konektatuko talka-plana hiriguneetan eta metropolietan
- 02. Etxebizitza birgaitzeko eta hiria berroneratzeko plana
- 03. Nekazaritza-elikadura eta arrantza sistemaren kate logistikoa eraldatzea eta digitalizatzea
- 04. Ekosistemak eta haien biodibertsitatea kontserbatzea eta leheneratzea

Bizialdi osoko ikaskuntza

- 05. Mugikortasun jasangarria, seguru eta konektatua
- 06. Energia sortzeko parke berriztagarria modu masiboan hedatzea
- 07. Itsasertzeko eremua eta baliabide hidrikoak zaintzea

Energia berriztagarrien sorkuntza

- 08. Azpiegitura elektrikoak eta sare adimendunak sustatzea eta malgutasuna eta biltegitratzea hedatzea
- 09. Hidrogeno berriztagarriaren ibilbide-orria eta haren integrazio sektoriala
- 10. Bidezko Trantsizioarako Estrategia

Mugikortasun jasangarria

- 11. Administrazio publikoak modernizatzea
- 12. Espainiako Industria Politika 2030
- 13. Enpresa txikiak eta ertainak bultzatzea
- 14. Turismo-sektorearen modernizazio- eta lehiakortasun-plana
- 15. Konektibitate digitala, zibersegurtasunaren bultzada eta 5Garen hedapena

Digitalizazioa eta berrikuntza

- 16. Adimen Artifizialeko Estrategia Nazionala
- 17. Erakundeen erreforma eta zientzia, teknologia eta berrikuntzako sistema nazionalaren gaitasunak indartzea
- 18. Estatuko Osasun Sistemaren ahalmenak berritzea eta zabaltzea
- 19. Ahalmen digitalen plan nazionala (digital skills)
- 20. Lanbide Heziketa bultzatzeko plan estrategikoa

Hiri-habitata

- 21. Hezkuntza-sistema modernizatzea eta digitalizatzea, 0 eta 3 urte bitarteko hezkuntza barne
- 22. Zaintzen ekonomiarako talka-plana eta berdintasun- eta inklusio-politiken indartzea
- 23. Lan-merkatu dinamiko, erresiliente eta inklusiborako politika publiko berriak
- 24. Kulturaren industriaren errealizazioa

Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa

- 25. Spain Audiovisual Hub (bideo-jokoen sektorea barne)
- 26. Kirolaren sektorea sustatzea
- 27. Iruzur fiskala prebenitzeko eta haren aurka borrokatzeko neurriei buruzko Legea
- 28. Zerga-sistema XXI. mendeko errealitatera egokitzea

Ekonomia zirkularra

- 29. Gastu publikoaren eraginkortasuna hobetzea
- 30. Pentsio-sistema publikoaren iraunkortasuna, Toledoko Itunaren barruan

Euskadi Next programarako 5. osagaiaren kostua, guztira, 2.240,3 milioi eurokoa da, eta Susperraldi eta Erresilientzia Mekanismoari 1.189,2 milioi euroko ekarpena egitea eskatu zaio.

5. OSAGAIA DIGITALIZAZIOA ETA BERRIKUNTZA

Finantzaketa taula

Milioi euro

Liderra	BEM-MRR	Inbertsio Osoa
EAE	643,4	1.337,8
Araba	50,5	76,2
Bizkaia	333,4	454,0
Gipuzkoa	161,9	372,4
Guztira	1.189,2	2.240,3

Ekonomia Suspertzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoak (EBEPE-PERTEak)

Hiru proiektu sartzen dira EBEPE-PERTE kategorian: **Basordako akuikultura-ekoizpenerako lehorreko parkea**, **Basque Research & Technology Alliance proiektua (BRTA)**, eta **Gipuzkoa Quantum proiektua**.

AKUIKULTURA-EKOIZPENERAKO LEHORREKO PARKEA

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
20,0	105,0

Basordako akuikultura-ekoizpenerako lehorreko parkea

Basordako akuikultura-ekoizpenerako lehorreko parkearen proiektuak lehorrean akuikultura-poligono bat garatzea planteatzen du, izokina, atuna, mihi-arraina eta otarrainxka ekoizteko, besteak beste, ekoizpenerako 15.000 tona arteko ahalmenarekin.

Sprilur/Hazilur buru den proiektu horretan, inbertitzaile pribatuak daude, tokikoak, estatukoak zein nazioartekoak (Sea8, Martiko Taldea, Balfego Taldea, SeaLink Technologies, Haugland Gruppen eta AZTI), lehorreko itsas ekoizpenerako enpresen instalazioan, energia-kontsumo gutxiago eta ingurumen-inpaktu txikiagoa duten eta berotegi-efektuko gas gutxiago isurtzen duten birziklatze itxiko sistema eraginkorrak erabiliz.

Proiektuak bi fase ditu:

- Sprilur/Hazilur taldeak inbertsioak egin ditu Lemoizko zentral nuklear zaharraren instalazioak egokitzeko eta akuikultura-parke bihurtzeko: dauden ur-hartuneak egokitzea eta lurzatian hartuneak banatzea eta egungo elektrizitate- eta komunikazio-instalazioak urbanizatzea eta garbitzea.
- Enpresen inbertsio pribatuak izokina, mihi-arraina, atuna eta otarrainxka ekoizteko.

Proiektu hori gauzatzeko, beharrezkoa da Lemoizko udalerriko HAPO aldatzea, eta baita Itsasertz Antolatze Plano aldatzea eta egokitzea ere, Lemoizko zentral nuklear zaharreko industria-instalazioetan akuikultura-jarduera aurreikus dadin.

BASQUE RESEARCH & TECHNOLOGY ALLIANCE (BRTA)

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
60,0	108,0

Basque Research & Technology Alliance (BRTA)

Basque Research & Technology Alliance (BRTA) azpiegitura zientifiko-teknologikoak indartu nahi ditu BRTA barruan dauden eragileen artean. BRTA 16 ikerketa-zentrok eta zentro teknologikok osatutako aliantza da, eta I+G+b bidez industriaren lehiakortasun ekonomikoa bultzatzeko erronka du. Ildo horretan, industriak produktu, prozesu eta zerbitzu berrietan teknologiak txertatzeko duen gaitasuna funtsezkoa da bere produktibitatea eta lehiakortasuna sustatzeko. Horretarako, abangoardiako azpiegitura zientifiko-teknologikoetarako (IC-T) sarbide erraza bermatu behar da, enpresen eta I+G+Bko eragileen arteko lankidetzak indartuko duten ingurunean. Elkarlanean oinarritutako 4 ikerketa-zentro (CIC BioGUNE, CIC NanoGUNE, CIC BiomaGUNE eta CIC EnergiGUNE) eta 12 zentro teknologiko (Azterlan, Azti, Ceit, Cidetec, Gaiker, Ideko, Ikerlan, Lortek, Neiker, Tecnalia, Tekniker eta Vicometch) dira.

Proiektua Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailaren eta BRTA beraren arteko lankidetzan inplementatu, kudeatu eta koordinatuko da, laguntza-programa lehiakor baten bidez. Programa horretan, RVCTI barruan dauden zentro teknologikoek eta ikerketa kooperatiboko zentroek har dezakete parte.

GIPUZKOA QUANTUM

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
40,0	96,0

Gipuzkoa Quantum

Azkenik, **Gipuzkoa Quantum** EBEPE-PERTEaren helburua Gipuzkoa mekanika kuantikoan oinarritutako teknologietan erreferente gisa jartzea eta enpresak teknologia kuantikoetan berritzeko eta garatzeko "hub" bihurtzea da. Era berean, ekoizpen-sarearen eskura jarriko dira, prozesuen eraginkortasuna hobetzeko eta produktu berriak garatzeko, eta euskal enpresa-ekosistema izango da aplikazio aitzindarien agertokia eta adibide erakuslea.

Ekosistema integral hori teknologia kuantikoetan eraikitze lan-ildo hauek garatuko dira: Donostia International Physics Center-en (DIPC) programa berria ezagutza sortzeko, Deep-tech erronketara bideratutako azelerazio- eta ikerketa-programa, berrikuntza irekiko programak, talentua erakartzeko programa, hezkuntza- eta gaikuntza-programak eta, azkenik, komunikazio- eta sensibilizazio-programak.

Proiektua zuzentzen duten erakunde publikoak Gipuzkoako Foru Aldundia eta Donostia International Physics Center dira. Sektore pribatutik Multiverse Computing enpresak betetzen du zeregin hori.

Beste proiektu batzuk

Azpiegitura digitalak

Lehenik eta behin, EAE oso mailan, edo lurralde- edo toki-mailan dauden azpiegitura digitalak hobetzerantz bideratutako proiektuak sartzen dira. EAE mailan, proiektu hauek aurreikusi dira:

- ▶ **DATA CENTER berri bat abian jartzea**, enpresa-sarearen eta Administrazioaren datuak ostatzeko gero eta eskaera handiagoari erantzuteko, eredu publiko-pribatuarekin.
- ▶ EAEko Administrazio Publikoari telekomunikazio-azpiegitura bat ematea bilatzen duen **IOT azpiegituraren hedapena**, ur-kontagailu adimenduen urruneko irakurketa egiteko, eta baita uraren sektoreko eta hiri eta eraikin adimendun arloko beste sentso mota batzuetarako ere.
- ▶ **5G sarearen hedapena Euskadin** (banda zabal ultralastera mugikortasunari dagokionez).
- ▶ **Adimen Artifizialeko Euskal Zentroa BAIC** (Basque Artificial Intelligence Center) sortzea, Euskadin adimen artifizialaren garapena bultzatzeko eta ZTBP-PCTIko lehentasunezko esparruetan aplikatzeko.

Administrazioaren digitalizazioa

Bestalde, Administrazio Publikoa digitalizatzen laguntzeko proiektuen panoplia zabala dago. Hala, Euskal Administrazio osoaren eta haren sail eta zerbitzuen eremura, besteak beste, ekimen hauek zuzentzen dira:

- ▶ Zerbitzu publikoak eta prozesu analogikoen ordez prozesu digitalak dituzten langileen esperientzia hobetzeko **Lanpostu digitala hedatzea**.
- ▶ **Elkarreragingarritasun publiko-pribaturako eredua**: enpresei eta herritarrei zerbitzuak sinplifikatzeko "datu bakarraren" eredua, enpresei eta herritarrei ematen zaizkien zerbitzuak berehala eta online ematea proposatzen duena.
- ▶ **Justizia Digitalerako Plana**, EAEko justizia-sistemak eta -tresnak teknologiaren ikuspegitik modernizatzea helburu duena, haren benetako digitalizazioa lortzeko, 2022. urtearen amaierarako erabat ezarrita egongo den espediente judizial elektroniko funtzionala barne.

Lurraldearen ikuspegitik, Foru Aldundien digitalizazioa sustatzeko hainbat proiektu daude, hala nola:

- ▶ **Araba Digitala 2026 Plana**
- ▶ **Bizkaia Gov Tech** Proiektua
- ▶ **Gipuzkoa Digitala** Proiektua
- ▶ Azpimarratzekoa da, halaber, digitalizazioaren eta adimen artifizialaren bidez **Iruzur fiskalaren aurka borrokatzeko Batuz** proiektua.

Gizartearen digitalizazioa

Beste proiektu multzo garrantzitsu batek euskal gizartea eta industriako enpresak/sektoreak digitalizatzen laguntzea du helburu.

- ▶ Ildo horretan, **Smart_Food Country 4.0** proiektuak Euskadiko elikagaien sektorearen balio-kate osoaren digitalizazioa garatu nahi du.
- ▶ **Euskal Merkataritza Eraldatzeko Proiektuak (NextKOMM.eus)** merkataritzaren lehiarako eta berrikuntzarako gaitasuna handitu nahi du.
- ▶ **Euskadi Basque Country Tourism Intelligence (NextEusBC-TI)** proiektuak Euskadiko eskualdeek eta udalerriek Turismoko Jomuga Adimenduna (TJA-DTI) metodologia ezartzea du helburu. ETEak Digitalizatzeko Estrategia Integralak ikuspegi orokorragoa du.

Tokiko esparrutik ere hainbat proiektu planteatzen dira gizartearen eta enpresen/sektoreen digitalizazioa sustatzeko. Hemen sartzen dira:

- ▶ **Araba Smart Lurraldea** proiektua, Lurraldearen konektibitate integral digitala areagotzeko.
- ▶ **Bizkaiko bide-azpiegituren foru-sarea** digitalizatzea eta sentsorizatzea.
- ▶ **LURRALDEBUSen sistema teknologikoak** garatzea eta ezartzea Gipuzkoan.
- ▶ Era berean, nabarmentzekoa da eraldaketa digitala bultzatzera eta jarduera ekonomikoa eta dinamismoa sortzera zuzendutako **Bilbao Hiri Digitala** proiektua.

Zibersegurtasuna

Era berean, zibersegurtasunarekin lotutako hainbat proiektu daude, hala nola:

- ▶ **Basque Cybersecurity Centre (BCSC)** indartzeko eta eboluzionatzeko proiektua. BCSCk informazio-sareen eta -sistemen babesa hobetzeko zerbitzu publiko gisa duen eginkizuna areagotzea proposatzen du.
- ▶ Beste bat, segurtasuna monitorizatzea eta balizko segurtasunezko gorabeheren aurrean erantzutera bideratutako tresnen eta langileen eskuragarritasuna erraztera bideratutako **Security First** proiektua da.

3.4.6 / Hiri- habitata

6. OSAGARRIA

Euskadi hiri-lurraldea da batez ere, baina lurraldearen banaketa etena du, eta bertan landa-ingurunea eta hiri-ingurunea modu osagarrian elkarlotzen eta txandakatzen dira. Izan ere, Euskadi urbanizazio-maila handienetakoa duen Europako eskualdeetako bat da; izan ere, EUSTATen datuen arabera, biztanleriaren % 2 soilik bizi da 2.000 biztanletik beherako udalerrietan. Azken horiek landa-eremutzat jo daitezke.

Hiri eredu propioa, jasangarria, bizikidetzakoa eta kalitate handiko hirigintzan oinarritua defendatzen dugu.

Hiri-habitataren ikuspegitik, EAEk aurrez aurre dituen eta agertoki globalaren ezaugarri diren hiru eraldaketa handien (energetiko-ekologikoa, teknologiko-digitala eta demografia-soziala) barruan dauden erronkek, hiri eta herri erresilientek, jasangarriak, adimentsuak, inklusiboak eta seguruak sustatu behar dituzte, inor atzean geratu ez dadin. Ildo horretan, Euskadiko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroek (DOT, 2019ko uztaileko 128/2019 Dekretua), Europako erreferente bilakatu den eta lurralde jasangarri, inklusibo, bizi, adimentsu, orekatu, erlazionatu eta parte-hartzailea sustatuko duen eredua garatzen dute. Hala, DOT horiek hiri-berroneratzea eta birziklapena, energia-eraginkortasuna eta erresilientzia hedatzearen aldeko apustua egiten dute, ingurumen-, gizarte-, ekonomia- eta teknologia-erronkei aurre egiteko funtsezko tresna baitira.

Ildo horretan, Bultzatu 2050 Euskadiko Hiri Agendak, NBE Habitat-ek ezarritako helburuekin eta Garapen Jasangarrirako Helburuekin (GIH) lerrokatuta, eta Europarako kalitate handiko Baukultur (bizitzeko kultura) bati buruzko Davosen Adierazpenarekin bat eginez, hiri eredu propioa, jasangarria, bizikidetzakoa eta kalitate handiko hirigintzan oinarritua defendatzen du.

Hiri-sistemek karbono gutxiko energia-eredua sustatu behar dute, energia berriztagarriak eta mugikortasun jasangarria bultzatuz. Era berean, auzoetako hiri-espazioaren eta ekipamenduen baldintzak hobetu behar dira, energia-kontsumoa murriztuz eta energia berriztagarrietan oinarritutako azpiegiturak txertatuz (argiteria publikorako, adibidez). Era berean, sare digitalerako

sarbidea orokortzeko eskuragarri dauden azpiegiturak zabaltzeko beharra planteatzen da. Hala ere, erronka, etengabe aldatzen ari diren aldagai batzuk kudeatzeko gai izango den eta garapen jasangarria, inklusiboa eta adimentsua bermatu eta ahalbidetuko dituen hirien eredu baterantz eboluzionatzea da.

Egoera bereziki zaugarrian dauden auzoetan esku hartzeko beharrari balioa emango zaio, baina Euskal Autonomia Erkidegoko lurralde osoari begira, hainbat arlotan: irisgarritasuna eta bizigarritasuna hobetzea, jasangarritasuna eta energia-balantze hutsa sustatzea, hurbileko ekipamenduak garatzea, ekosistema digitalak sortzea edo herri-tarren segurtasuna eta zibersegurtasuna bultzatzea, besteak beste. Helburua Hirirako Eskubidea gauzatu ahal izateko hiri-eredurako trantsizioa bultzatzea da, pertsonak ekintzaren erdigunean jarri eta dauden kapital nagusien balioa berreskuratzen saiatuz: giza-kapitala, lurralde-kapitala eta administrazio-kapitala.

Bestalde, eraikuntzaren ikuspegitik, Bultzatu 2050 Euskadiko Hiri Agendak berak azpimarratzen du etxebizitza-eredua ere baldintzatuko dutela gure lurraldeari eragiten dioten erronkei eta eraldaketek. Beraz, beharrezkoa izango da etxebizitza klasi-koaren eredua malgutzatzea eta dagoenaren birgaitzea bultzatzea, hiri-berroneratze integraleko testuinguru batean.

Lan-arlo honetan, Eusko Jaurlaritzaren 2020-2024 Gobernu Programak hainbat ekimen intersektuarri barne hartzen ditu, hala nola etxebizitzarako eskubide subjektiboa garatzea eta % 100 alokairura bideratuta egongo diren etxebizitzak sustapen publikoa, etxebizitza duin, egoki eta eskuragarria lortzeko beharrezko baliabideak ez dituzten pertsonen erraztasunak emanez. Zehatzago esanez, Eusko Jaurlaritzaren asmoa, bizigarritasunari eta hutsik dauden etxebizitzetako buruzko dekretuari dagokionez etxebizitzarako eskubide subjektiboa eta arau-esparrua erregulatu bidez garatzea da, eta baita etxebizitza ordaintzeko laguntzen sistema indartzea ere, besteak beste. Halaber, lehentasunez jotzen da etxebizitza-parke publikoaren kudeaketa aurreratua eta integrala sustatzea, energia-eraginkortasun eta digitalizazio irizpideekin.

Euskadi Next programako **6. osagaiaren (Hiri-habitata)** eta Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Puede Planeko proiektuen arteko erlazioak

Pertsonen osasuna eta zaintza	01. Mugikortasun jasangarri, seguru eta konektatuko talka-plana hiriguneetan eta metropolietan 02. Etxebizitza birgaitzeko eta hiria berroneratzeko plana 03. Nekazaritza-elikadura eta arrantza sistemaren kate logistikoa eraldatzea eta digitalizatzea 04. Ekosistemak eta haien biodibertsitatea kontserbatzea eta leheneratzea
Bizialdi osoko ikaskuntza	05. Mugikortasun jasangarria, seguru eta konektatua 06. Energia sortzeko parke berriztagarria modu masiboan hedatzea 07. Itsasertzeko eremua eta baliabide hidrikoak zaintzea
Energia berriztagarrien sorkuntza	08. Azpiegitura elektrikoak eta sare adimendunak sustatzea eta malgutasuna eta biltegitratzea hedatzea 09. Hidrogeno berriztagarriaren ibilbide-orria eta haren integrazio sektoriala 10. Bidezko Trantsizioarako Estrategia 11. Administrazio publikoak modernizatzea
Mugikortasun jasangarria	12. Espainiako Industria Politika 2030 13. Enpresa txikiak eta ertainak bultzatzea 14. Turismo-sektorearen modernizazio- eta lehiakortasun-plana
Digitalizazioa eta berrikuntza	15. Konektibitate digitala, zibersegurtasunaren bultzada eta 5Garen hedapena 16. Adimen Artifizialeko Estrategia Nazionala 17. Erakundeen erreforma eta zientzia, teknologia eta berrikuntzako sistema nazionalaren gaitasunak indartzea 18. Estatuko Osasun Sistemaren ahalmenak berritzea eta zabaltzea 19. Ahalmen digitalen plan nazionala (digital skills)
Hiri-habitata	20. Lanbide Heziketa bultzatzeko plan estrategikoa 21. Hezkuntza-sistema modernizatzea eta digitalizatzea, 0 eta 3 urte bitarteko hezkuntza barne 22. Zaintzen ekonomiarako talka-plana eta berdintasun- eta inklusio-politiken indartzea 23. Lan-merkatu dinamiko, erresiliente eta inklusiborako politika publiko berriak 24. Kulturaren industriaren errealizazioa
Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa	25. Spain Audiovisual Hub (bideo-jokoen sektorea barne) 26. Kirolaren sektorea sustatzea 27. Iruzur fiskala prebenitzeko eta haren aurka borrokatzeko neurriei buruzko Legea 28. Zerga-sistema XXI. mendeko errealitateara egokitzea
Ekonomia zirkularra	29. Gastu publikoaren eraginkortasuna hobetzea 30. Pentsio-sistema publikoaren iraunkortasuna, Toledoko Itunaren barruan

Bestalde, lehendik dagoen etxebizitza-parkea birgaitzea ere sustatu nahi da (Renove planen bidez, adibidez), hutsik dagoen etxebizitzaren aurreko interes bereziarekin. Lehentasunezko ekintza-eremugisahauek agertzen dira: hiri-berroneratzea (arreta berezia jarritzik pobrezia energetikoaren arriskuan eta bizigarritasun-baldintzen hobekuntzan) eta etxebizitzaren berrikuntza, eraikuntza adimenduna eta zero emisioeko eraikuntza barne, irisgarritasuna, energia-eraginkortasuna eta eraikuntza jasangarria indartzeko, testuinguru

demografiko-sozial eta energetiko-ekologiko berriaren aurreko funtsezko lan-ildo gisa.

Azken batean, parke eraikiaren deskarbonizazioan aurrera egitea planteatzen da, energia-eraginkortasuna nabarmen hobetuz, energia berriztagarrien instalazioak sartuz, irisgarritasun unibertsala eragozten duten oztopo arkitektonikoak ezabatzeke edo etxebizitza batzuetan bizigarritasun-baldintzak hobetzeko beharra alde batera utzi barik.

Euskadi Next programarako 6. osagaiaren kostua, guztira, 2.605,7 milioi eurokoa da, eta Susperraldi eta Erresilientzia Mekanismoari 1.080,9 milioi euroko ekarpena egitea eskatu zaio.

6. OSAGAIA HIRI-HABITATA		
Finantzaketa taula		Milioi euro
Liderra	BEM-MRR	Inbertsio Osoa
EAE	950,1	2.382,3
Araba	0,0	0,0
Bizkaia	91,3	147,8
Gipuzkoa	39,4	75,6
Guztira	1.080,9	2.605,7

Ekonomia Suspertzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoak (EBEPE-PERTEak)

Egoera zaurgarrian dauden EAEko eremuetako Hiri-berroneratze Integralerako proiektu estrategikoak susperraldi ekonomiko jasangarri, uniforme eta inklusiboa bultzatu nahi du, behar gehien duten eremuetan esku hartuz. Helburu horrekin, hirian esku hartzeko modu berri bat gauzatzera bideratzen da proposamena, izaera integraleko hiri-berroneratze prozesuen bidez, auzo eskalan, eraldaketa eta biziberritzea modu holistikoan jorratuz.

Ikuspegi horrek teknologia-, ekonomia-, gizarte- eta ingurumen-izaerako ekintzak biltzen ditu. Esku-hartzearen helburua, halaber, naturan oinarritutako soluzioak txertatzea da, espazio publikoen iragazkortasun-baldintzak hobetzeko eta eremu horiek klimaren ikuspegitik neutroak diren leku edo CO₂ hustubide bihurtzeko bidean aurrera egiteko.

Esku-hartze fisiko eta teknologikoekin batera, auzoen enplegu-, prestakuntza-, hurbiltasun- eta biziberritze-baldintzak hobetu nahi dira, haien giza kapitalaren balioa azpimarratuz.

Azken helburua jarduera integralaren eta holistikoaren eredu berri hori EAE osora zabaltzea da.

Proiektu horrek maila anitzeko lankidetzak eta elkarlana eskatzen ditu (Administrazioko hiru mailen inplikazioarekin), eta baita eragile anitzekoa ere (hainbat saili eragiten die, eta baita gizarte-, ekonomia- eta enpresa-eragileei ere), Eusko Jaurlaritzaren gidaritzapean.

EGOERA ZAURGARRIAN DAUDEN EAEKO EREMUEK HIRI-BERRONERATZE INTEGRALA

Finantzaketa taula / Milioi euro

BEM-MRR	GUZTIRA
491,2	1.130,4

Beste proiektu batzuk

Energia-eraginkortasuna

Aurreko proiektu handiaz gain, lehenik eta behin, energia-eraginkortasuna hobetzearekin eta Euskadiko eraikinetan eta hiri-inguruneetan energia berriztagarriak erabiltzearekin lotutako hainbat ekimen planteatzen dira.

- ▶ Horrela, **Euskadiko Administrazio Publikoetan Jasangarritasun Energetikoaren Legea (4/2019 Legea)** aplikatzeko proiektuak Jasangarritasunari buruzko Legea bete nahi du, EAEko administrazio publiko guztietan energia-eraginkortasunerako neurriak sustatuz eta energia berriztagarriak ezarriz.
- ▶ **Etxebizitzan eta bizitegi-eraikinen birgaitze integralerako Renove programa** etxebizitzak eta eraikinak modu jasangarrian eta integraztailean birgaitzeko laguntzen urteko aparteko lerro bat da.

Energia berriztagarriak

Energia berriztagarrietan oinarritutako azpiegiturak instalatzeko proiektu zehatzak ere badaude.

- ▶ Adibidez, **EAEko Alokairuko Etxebizitza Sozialen Parke Berria Elektrifikatzeko** Proiektuaren bitartez, hornidura termikoaren (ur bero sanitarioa eta berokuntza) elektrifikazioa eta eguzki-panel fotovoltaikoen bidezko tokian tokiko ekoizpen berriztagarria ahalbidetuko duten instalazioak sartu nahi dira VISESAk sustatutako etxebizitza sozial berriko eraikin guztietan (1.003 etxebizitza).

Digitalizazioa

Bestalde, hiri-ingurunean eta eraikuntzan erabiltzen diren tresnak eta azpiegiturak digitalizatzea ere joera garrantzitsua da.

- ▶ **Banaketa Elektrikoko Sareen Eraldaketa Digitalerako** proiektuaren helburua, sare-azpiegitura modernizatzea da, energia-trantsiziorako tresna gisa, berriztagarriak sisteman sartzea erraztuz; eta berrikuntza teknologikoa bultzatzea produktu eta zerbitzu digital berrien bitartez, sare elektrikoek etorkizuneko erronkei aurre egin ahal izateko.

Bestalde, jasangarritasuna eta energia-eraginkortasuna digitalizazioarekin bateratzen dituzten proiektuak ere badaude:

- ▶ Eusko Jaurlaritzaren **Alokairu Parke Publikoa Deskarbonizatze**ko eta **Digitalizatze**ko “Zero Plana”, besteak beste.

Hiri-berroneratzea

Era berean, zenbait udalerri edo auzotan hiri-berroneratzera bideratutako zenbait proiektu abian jartzea aurreikusten da:

- ▶ **Pasaia**ko Hiri berroneratze Proiektua: **Ospitaletxoa**.
- ▶ **Zorrotzaurreko Teknologia Parkea** garatzeko eta martxan jartzeko proiektua.
- ▶ **Altza** auzoko Hiri Berroneratzerako **Lurzoru Kutsatuen Erremediatze** Proiektua.

3.4.7 / Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa

7. OSAGAIA

Euskal Autonomia Erkidegoa ahalegin handia ari da egiten 1980ko hamarkadaz geroztik ingurumenaren egoera orokorra eta, bereziki, bere habitat naturala berreskuratzeko. Ordutik, ingurumena babesteko hainbat politika aplikatzen ari dira, eta, Europako politika eta jarraibideen ildotik, ingurumen-adierazleen kalitatea eta bioaniztasunaren defentsan eta errespetuan gauzatutako jarduerak nabarmen hobetzea ahalbidetzen ari dira.

Ahalegin handiagoak egin behar dira hondamendi izaera duten fenomeno natural horien aurrean gure hiri- eta natura-ingurunearen erresistentzia, erantzun eta suspertze eraginkorrerako aitasuna hobetzeko.

Illo horretan, eta ahalegin horien ondorioz, Euskal Autonomia Erkidegoak lehen mailako ingurumen-baliabideen sare zabala du, eta sare hori, adibidez, hauetan islatzen da: 9 parke natural, 7 biotopo babestu, Natura 2000 Sareko espazioak (Kontserbazio Bereziko 47 Eremu (KBE) eta Hegaztientzako Babes Bereziko 4 Eremu [HBBE]), Ramsar motako 6 hezegune. Gainera, Euskal Autonomia Erkidegoak legegintza-corpus propioa du arlo horretan (Euskal Autonomia Erkidegoko Natura Kontserbatzeko Legearen testuategia onartzen duen 1/2014 Legegintzako Dekretua, batez ere).

Euskal Autonomia Erkidegoa tematuta dago habitata naturala babesteko lehentasunezko arreta ematen jarraitzen. Hala, 2016an onetsi zen eta Nazio Batuen Garapen Jasangarrirako 2030 Agendaren Europar Batasunaren Bioaniztasunari buruzko Estrategiarekin eta Garapen Jasangarriko Helburuekin bat datorren Euskal Autonomia Erkidegoko 2030erako Bioaniztasun Estrategiak, Euskadiko natura-ondarearen arloko lehentasun eta konpromiso nagusiak ezartzen ditu, 2030. urteari begira, ingurumenaren defentsa espezie guztientzat eta gizakiarentzat oparotasuna eta ongizatea erakusten duen faktore gisa hartzen baita.

Bestalde, eta aurreko puntuarekin lotuta, adituek uste dute datozen urteetan fenomeno katastrofiko naturalen presentzia eta indarberritzea areagotu egingo dela gure inguruan (ekaitz eta galerna larriak, ziklogenesi leherkorrak, itsasoaren batez besteko altuera handitzea, uholdeak, oso euri-jasa indartsuak tarte laburretan, etab.) klima-aldaketa prozesuaren ondorioz. Testuinguru horretan, aha-

lekin handiagoak egin behar dira hondamendi izaera duten fenomeno natural horien aurrean gure hiri- eta natura-ingurunearen erresistentzia, erantzun eta suspertze eraginkorrerako gaitasuna hobetzeko, eta baita zenbait azpiegitura kritikoren plangintza eta funtsezko funtzioak hobetzeko ere.

Gaur egun, Euskal Autonomia Erkidegoak hainbat lege-garapen ditu (Larrialdiak Kudeatzeko 1/1996 Legea, Euskadiko Babes Zibileko Plana onartzen duen 153/1997 Dekretua), eta baita hainbat arrisku naturaletarako (uholdeak, arrisku sismikoa edo baso-suteak gertatzeko arriskua) Larrialdi Plan Berezia ere. Gainera, Euskal Autonomia Erkidegoa inbertsio-ahalegin handia egiten ari da azken urteotan arrisku naturalen prebentzioan. Horren adibide ona dira, besteak beste, uholdeen arrisku handiena duten ibaien ibilguak (Urumea, Oria, Ibaizabal, Zadorra) babesteko eta hobetzeko edo gure portuetako babes-dikeak indartzeko egindako prebentziozko jarduketak.

Ahalegin horiek egin arren, oraindik badaude hobetzeko eta jarduteko eremu garrantzitsuak. Eusko Jaurlaritzaren 2020-2024 Gobernu Programak datozen lau urteetan natura-ingurunearen kontserbazioan, bioaniztasun eta natura-arriskuen prebentzioan gauzatu beharreko hainbat konpromiso eta ekimen jasotzen ditu.

Horrela, eta uraren gaiari dagokionez, Gobernu Programak hainbat ekimen biltzen ditu, edateko uraren eta baliabide hidrikoen sarean kudeaketa eraginkorra optimizatzea, ureztatze-sistemetan teknologia berriak aplikatzea edo hondakin-uren tratamenduan, saneamenduan eta arazketan hainbat jarduketa egitea, besteak beste, uraren erabilgarritasuna eta kalitatea, kudeaketa jasangarria eta saneamendu- eta arazketa-zerbitzuen hobekuntza bermatzeko.

Bestalde, eta ingurumen- eta bioaniztasun-politiketako jarduketei dagokienez, Jaurlaritzaren programak hainbat ekimen ezartzen ditu, horien artean, 2030erako Euskadiko V. Ingurumen Esparru Programa abian jartzea, atmosferaren kutsadura kontrolatzeko plan berri bat garatzea, 2030erako Erosketa eta Kontratazio Berderako Programa bultzatzea, zerga-politika berdearen planteamendua, "ingurumen-aldagaia" lurralde-antolamenduan integratzea edo, azkenik, Natura 2000 Sareko eremuak, lehorreko eta itsasoko ekosistema

Euskadi Next programako 7. osagaiaren (Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa) eta Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Puede Planeko proiektuen arteko erlazioak

Pertsonen osasuna eta zaintza

- 01. Mugikortasun jasangarri, seguru eta konektatuko talka-plana hiriguneetan eta metropolietan
- 02. Etxebizitza birgaitzeko eta hiria berroneratzeko plana
- 03. Nekazaritza-elikadura eta arrantza sistemaren kate logistikoa eraldatzea eta digitalizatzea

Bizialdi osoko ikaskuntza

- 04. Ekosistemak eta haien biodibertsitatea kontserbatzea eta leheneratzea
- 05. Mugikortasun jasangarria, segurua eta konektatua

Energia berriztagarrien sorkuntza

- 06. Energia sortzeko parke berriztagarria modu masiboan hedatzea
- 07. Itsasertzeko eremua eta baliabide hidrikoak zaintzea
- 08. Azpiegitura elektrikoak eta sare adimendunak sustatzea eta malgutasuna eta biltegitratzea hedatzea
- 09. Hidrogeno berriztagarriaren ibilbide-orria eta haren integrazio sektoriala
- 10. Bidezko Trantsizioarako Estrategia
- 11. Administrazio publikoak modernizatzea
- 12. Espainiako Industria Politika 2030

Mugikortasun jasangarria

- 13. Enpresa txikiak eta ertainak bultzatzea

Digitalizazioa eta berrikuntza

- 14. Turismo-sektorearen modernizazio- eta lehiakortasun-plana
- 15. Konektibitate digitala, zibersegurtasunaren bultzada eta 5Garen hedapena
- 16. Adimen Artifizialeko Estrategia Nazionala
- 17. Erakundeen erreforma eta zientzia, teknologia eta berrikuntzako sistema nazionalaren gaitasunak indartzea
- 18. Estatuko Osasun Sistemaren ahalmenak berritzea eta zabaltzea
- 19. Ahalmen digitalen plan nazionala (digital skills)

Hiri-habitata

- 20. Lanbide Heziketa bultzatzeko plan estrategikoa
- 21. Hezkuntza-sistema modernizatzea eta digitalizatzea, 0 eta 3 urte bitarteko hezkuntza barne
- 22. Zainketen ekonomiarako talka-plana eta berdintasun- eta inklusio-politiken indartzea
- 23. Lan-merkatu dinamiko, erresiliente eta inklusiborako politika publiko berriak

Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa

- 24. Kulturaren industriaren errealizazioa
- 25. Spain Audiovisual Hub (bideo-jokoen sektorea barne)
- 26. Kirolaren sektorea sustatzea
- 27. Iruzur fiskala prebenitzeko eta haren aurka borrokatzeko neurriei buruzko Legea
- 28. Zerga-sistema XXI. mendeko errealitateara egokitzea
- 29. Gastu publikoaren eraginkortasuna hobetzea
- 30. Pentsio-sistema publikoaren iraunkortasuna, Toledoko Itunaren barruan

horiek eta haien bioaniztasuna kontserbatzeko, leheneratzeko eta babesteko hainbat jarduketa egitea, besteak beste.

Azkenik, eta hondamendi naturalen prebentzioaren arloan, datozen urteetan egin beharreko hainbat ekimen planteatzen dira, hala nola arro hidrografikoen uholdeei aurre egiteko oinarritzko saneamendu-, hornidura- eta defentsa-azpiegituretarako inbertsioekin jarraitzea, ekaitz handien aurrean euskal portuak indartzea, larrialdiei buruzko adimen-zentro bat abian jartzea edo hondamendiei laguntzeko unitateak sortzea. Horiek guztiek, lurraldeen artean, eta Autonomia Erkidegotik kanpo jarduteko gaitasuna dute (beharrezkoa bada).

Gainera, Eusko Jaurlaritzak lehen mailako jardueretara eta ingurumen arlokoetara zuzendutako

zenbait lege-proposamen aurkeztuko dizkio Legebiltzarrari, 2024a baino lehen onar ditzan. Adibide batzuk Euskadiko Natura Ondarea Kontserbatzeko Legea (Euskadiko natura-ondarea babestu, kontserbatu, kudeatu, modu jasangarrian erabili, lehengoratu eta hobetzeko) edo Euskadiko Ingurumen Administrazioaren Legea dira. Azken horrek egungo errealitate ekonomiko eta sozialera egokitutako ingurumenaren babes-maila handia bermatuko duen esparru juridiko bat ezartzeko aukera emango du, ingurumen-baimenaren prozedura sinplifikatuz eta arinduz. Gainera, XII. legegintzaldiko legegintza-programan jasotzen denez, Eusko Legebiltzarrak "Suteak Prebenitzeko eta Itzaltzeko eta Salbamendurako Legea" aurkeztu eta onartu behar du, prebentzioko, suteak itzaltzeko eta salbamenduko zerbitzuei lege-mailako araudi propioa emateko.

*Euskadi Next programako
7. osagaiaren kostua, guztira,
1.340,7 milioi eurokoa da, eta
Susperraldi eta Erresilientzia
Mekanismoari 657,5 milioi
euroko ekarpena egitea
eskatu zaio.*

7. OSAGAIA HABITAT NATURALA ETA HONDAMENDI NATURALEN PREBENTZIOA

Finantzaketa taula		Milioi euro
Liderra	BEM-MRR	Inbertsio Osoa
EAE	374,7	970,0
Araba	209,6	245,9
Bizkaia	14,8	17,0
Gipuzkoa	58,4	107,8
Guztira	657,5	1.340,7

Ekonomia Suspertzeko eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoak (EBEPE-PERTEak)

Osagai horren barruan sartzen da **Hondamendi Naturalen aurreko Erresilientzia (RESINA)** proiektu estrategikoa. Proiektu horren helburua klima-aldaketaren ondoriozko meteorologia larriaren ondorioei aurrea hartzeko teknologiak garatzea da, hondamendi naturalen aurrean lurraldeko azpiegituren erresilientzia handitzeko. RESINAK muturreko giroko E2E sistema planteatzen du EAEko lurraldean, sateliteek emandako datuekin eta tokikoekin fusionatuta. Horretarako, teknologiak, ereduak, gaitasunak, tresnak eta ezagutzak garatuko dira, larrialdi sareko gaitasun operatiboak eta aurreikusleak hobetzeko, eta baita azpiegituren kudeaketan edo hiri- zein lurralde-plangintzan eta -kudeaketan ere.

Aurreikusitako jarduketek 3 ardatz dituzte:

- Instrumentazio aurreratua/Kalkuluen-datuen azpiegitura
- Datuen modelizazioa-analitika-IA
- Ekintza operatiborako sistemak Herrialde erresiliente gisa

Horretarako, jarduera hauek egingo lirateke:

- Radar bidezko alarmak, ezpondak neurtzeko sistemak, eremu kritikoen detekzioa duen sare bat sortzea.
- Muturreko klimaren eraginaren azterketa azpiegitura kritikoetan (ur-sarea, sare elektrikoa, kostaldeak eta portuak).
- Azpiegitura horiek erresilienteago egiteko kontraneurriak sortzea (bideratzeak, inbertsioak sare freatikoetan, kostaldeko azpiegiturak indartzea).
- Berrikuntza, lurreko eta sateliteko instrumentazioko datuen digitalizazioan eta tratamendu konbinatuan erabaki aurreratuak hartzeko.
- Sistema espazialen instrumentazioa hobetzea EAEko enpresa eta erakunde teknologikoekin.

Tecnalia da proiektuaren buru, eta Eusko Jaur-laritzaren, Foru Aldundien, Donostiako, Bilboko, Gasteizko, Bermeoko... Udalen, Neikerren, BC3ren, AZTIren partaidetza publikoa du, eta baita interresa duten enpresa askorena ere (VICOMTECH, TECSA, Ferrovial, ACS, Telespazio, Orbital, SAT-LANTIS, IDOM, SENER, Tecnum).

HONDAMENDI NATURALEN AURREKO ERRESILIENTZIA (RESINA)

Cuadro de financiación / Millones de Euros

MRR	Total
34,0	60,0

Beste proiektu batzuk

Habitat naturala

Habitat naturala babestearekin eta kontserbatzearekin/hobetzearekin erlazionatutako hainbat proiektu planteatzen dira, hala nola:

- **Energia-trantsiziorantz eta klima-aldaketarantz daraman koordinatutako ekintza publiko-pribaturako inbertsio-proiektua**, lehendik dau den inbertsiorako laguntzak indartuko dituen (udalentsako eta enpresentzako diru-laguntza lerroak, ekonomia zirkularrerako eko-berrikuntzarako laguntza programa, klima-aldaketara egokitzeko KLIMATEK proiektuak, Udalsarea 2030eko toki-erakundeen berrikuntzarako laguntzak).
- **Ekosistemak eta haien bioaniztasuna kontserbatzeko eta leheneratzeko** proiektua, Txingudiko badiaren inguruko naturguneen konektibitatea leheneratzeko eta hobetzeko gida-plana eta Urdaibaiko Biosfera Erreserbaren berreskuratze-, eraldaketa- eta erresilientzia-plana egitea sustatuko duena.
- **Saneamendu- eta arazketa-zerbitzuak bermatzeko proiektua**, hiriguneei, industria-garapen berriei eta instalazioei zerbitzua emango dieten saneamendu sistema eta kolektore berriak garatzera bideratua.

Toki- eta udal-eremuan ere habitat naturalarekin lotutako hainbat proiektu planteatzen dira.

- **Irrigal Cicularabak** Gasteizko hondakin-ura nekazaritza-ureztapenerako berrerabiltzea proposatu du.
- **Arabako Ur eta Bioaniztasun Erreserbak**, berriz, Arabak uraren eta bioaniztasunaren gordailu gisa duen garrantzi estrategikoari eustea eta hobetzea.
- Hor daude, baita ere, **Bilboko Udalaren hiri-erresilientziarako azpiegituren proiektua**, marearen eragina duten klima-gertaera kaltegarrietan, muturreko euriteetan eta abarretan ura ez igarotzea helburu duena.
- **Behatokiaren Garapena** proiektua ere, Gipuzkoako klima-aldaketaren aurkako ekintza-polo gisa (NATURKLIMA).

Arrisku naturalaren prebentzioa

Arrisku naturalen prebentzioari buruzko proiektuei dagokienez,

- **Uholdeen aurreko erresilientzia hobetzeko**
- **Mutrikuko, Hondarribiko, Getariako eta Bermeoko portuetako babes-dikeak indartzeko** aipatu behar dira.

3.4.8 / Ekonomia zirkularra

8. OSAGAIA

Aski ezaguna da gaur egungo eredu ekonomiko eta produktiboa ingurumenean eragiten ari den presio handia, dauden baliabide naturalen kontsumo jasangaitzaren ondorioz, batez ere. Gainera, dauden aurreikuspenak ez dira oso baikorrak, ekoizteko eta kontsumitzeko moduan paradigma-aldaketa erradikal bat egon ezean, ekonomia linealeko eredu batetik (“erauztea, ekoiztea, erabiltzea eta botatzea” oinarri hartuta) ekonomia zirkular batera igarotzeko, funtsezko hiru printzipiotan oinarrituta, hau da, eskura dauden baliabideak “murriztea, berrerabiltzea eta birziklatzea”.

Euskadik konpromiso handia du ekonomia zirkularraren sustapenarekin

Duela gutxi egindako kalkuluen arabera, Euskadik 5,8 milioi tona hondakin inguru sortzen ditu urtero, eta horietatik % 53 soilik birziklatzen dira; oraindik ere, ia 45 milioi euroko balioa duten materialak botatzen dira urtean EAEko zabortegetara. "Euskadiko Industriako Ekonomia Zirkularraren Diagnostikoaren" arabera, soluzio berritzaile zirkularragoei ekingo balitzaie, batez beste % 6ko aurrezpen potentziala lortuko litzateke lehengaien kontsumoan, eta horrek 2.000 milioi euroko aurrezpena ekarriko luke euskal industrian, metalean (siderurgia, galdaketa, produktu metalikoak) edo mugikortasunean (automobilgintza, aeronautika) batez ere.

Euskadik konpromiso handia du ekonomia zirkularraren sustapenarekin, materialen kontsumo arduragabea saihestuko duen eta produktuen eta materialen bizi-zikloari ahalik eta denbora luzeenean eutsiko dion garapen industrial eta teknologikoa bultzatuz. Gainera, uste osoa dago ekonomia zirkularraren eredu berri horrek diru-sarreraren, enpleguen eta berrikuntzaren iturri garrantzitsua ere badakarrela, eta horrek Euskadiren lehiakortasuna eta hazkunde jasangarria hobetzea ekarriko duela (kalkulatzen denez, gaur egun Euskal Autonomia Erkidegoko Barne Produktu Gordinaren eta enpleguaren % 1,12 eta % 2,08, hurrenez hurren, ekonomia zirkularrarekin lotuta daude).

Horrela, Euskal Autonomia Erkidegoak, gaur egun, Europako Batzordeak eta Nazio Batuen 2030 Agendak emandako jarraibideekin bat datorren eta hiru helburu estrategiko handiren eta hamar jarduketa-ildoren inguruan egituratuta dagoen Euskadiko Ekonomia Zirkularraren 2030 Estrategia du. Aurrekoarekin bat etorritik, Eusko Jaurlaritzaren hurrengo lau urteetarako legealdiko programak bi konpromiso handi jasotzen ditu.

Alde batetik, ekonomia zirkularraren esparruan enplegu berdea eta berrikuntza sustatzea proposatzen da, hazteko ahalmen handia duten hainbat sektore espezifiko garatzea, batez ere. Sektore horiek erreferente garrantzitsuak izan daitezke ekin-tzailatzari, berrikuntzari eta klima-aldaketa-aren aurkako borrokari dagokienez (adibidez, nekazaritzako elikagaien euskal sektorean edo akuikultura jasangarriaren esparruan proiektu berritzaile berriak garatzea), Europa hegoaldean Bioekonomian, nekazaritzan eta arrantza ekologikoan Euskadi poloa eta erreferentea izan dadin.

Bestalde, programak hainbat jarduera proposatzen ditu industria- eta hiri-hondakinen murrizketari nahiz birziklapena, berrerabilpena eta horien balorazioa aldi berean areagotzea sustatzeko, betiere lurraldeen eta industria-sektoreen behar berezietara egokitutako ekintzan oinarrituta. Gainera, programak, sortutako hondakinak biltegitratzeko eta kontrolatzeko sistemak hobetzea edo ekonomia zirkularrarekin lotutako enpresa- eta gizarte-ekimen berriei laguntzea proposatzen du.

Euskadi Next programako 8. osagaiaren kostua, guztira, 1.050,6 milioi eurokoa da, eta Susperraldi eta Erresilientzia Mekanismoari 492,1 milioi euroko ekarpena egitea eskatu zaio.

8. OSAGAIA EKONOMIA ZIRKULARRA

Finantzaketa taula		Milioi euro
Liderra	BEM-MRR	Inbertsio osoa
EAE	457,4	1.001,1
Araba	0,0	0,0
Bizkaia	0,0	0,0
Gipuzkoa	34,7	49,5
Guztira	492,1	1.050,6

Euskadi Next programako **8. Osagaiaren (Ekonomia zirkularra)** eta Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako España Puede Planeko proiektuen arteko erlazioak

Pertsonen osasuna eta zaintza

- 01. Mugikortasun jasangarri, seguru eta konektatuko talka-plana hiriguneetan eta metropolietan
- 02. Etxebizitza birgaitzeko eta hiria berroneratzeko plana
- 03. Nekazaritza-elikadura eta arrantza sistemaren kate logistikoa eraldatzea eta digitalizatzea

Bizialdi osoko ikaskuntza

- 04. **Ekosistemak eta haien biodibertsitatea kontserbatzea eta leheneratzea**
- 05. Mugikortasun jasangarria, segurua eta konektatua
- 06. Energia sortzeko parke berriztagarria modu masiboan hedatzea
- 07. Itsasertzeko eremua eta baliabide hidrikoak zaintzea

Energia berriztagarrien sorkuntza

- 08. Azpiegitura elektrikoak eta sare adimendunak sustatzea eta malgutasuna eta biltegitratzea hedatzea
- 09. **Hidrogeno berriztagarriaren ibilbide-orria eta haren integrazio sektoriala**

Mugikortasun jasangarria

- 10. Bidezko Trantsizioarako Estrategia
- 11. Administrazio publikoak modernizatzea
- 12. **Espainiako Industria Politika 2030**

Digitalizazioa eta berrikuntza

- 13. Enpresa txikiak eta ertainak bultzatzea
- 14. Turismo-sektorearen modernizazio- eta lehiakortasun-plana
- 15. Konektibitate digitala, zibersegurtasunaren bultzada eta 5Garen hedapena
- 16. Adimen Artifizialeko Estrategia Nazionala
- 17. Erakundearen erreforma eta zientzia, teknologia eta berrikuntzako sistema nazionalaren gaitasunak indartzea
- 18. Estatuko Osasun Sistemaren ahalmenak berritzea eta zabaltzea
- 19. Ahalmen digitalen plan nazionala (digital skills)

Hiri-habitata

- 20. Lanbide Heziketa bultzatzeko plan estrategikoa
- 21. Hezkuntza-sistema modernizatzea eta digitalizatzea, 0 eta 3 urte bitarteko hezkuntza barne
- 22. Zainketen ekonomiarako talka-plana eta berdintasun- eta inklusio-politiken indartzea
- 23. Lan-merkatu dinamiko, erresiliente eta inklusiborako politika publiko berriak

Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa

- 24. Kulturaren industriaren errealizazioa
- 25. Spain Audiovisual Hub (bideo-jokoen sektorea barne)
- 26. Kirolaren sektorea sustatzea
- 27. Iruzur fiskala prebenitzeko eta haren aurka borrokatzeko neurriei buruzko Legea
- 28. Zerga-sistema XXI. mendeko errealitatera egokitzea

Ekonomia zirkularra

- 29. Gastu publikoaren eraginkortasuna hobetzea
- 30. Pentsio-sistema publikoaren iraunkortasuna, Toledoko Itunaren barruan

Proiektuak

- Lehenik eta behin, mobilizatuko direla aurreikusten den baliabideen bolumenaren garrantzia dela eta, Eusko Jaurlaritzako Industria Sailburuordetzaren **Industriako Lurzorua Balioesteko** proiektua azpimarratu behar da. Proiektu horren helburu nagusia EAE osoan industriako lurzorua berreskuratzea da, lurzoru kutsatuak, urpean gera daitezkeanak eta eraikin zaharkituak edo erdi abandonatuak birgaituz. 885 milioi euroko aurrekontua du.
- Era berean, nekazaritzako elikagaien eta gastronomiaren sektorearekin lotutako proiektuak planteatzen dira, Basque Culinary Center buru

den **Gastronomiaren balio-katean berrikuntza eta ekintzailatza sustatzeko ekosistema** proiektua, besteak beste.

- Osagai horren beste angelu batetik, sortutako hiri- eta industria-hondakinen balorizazioa eta berrerabilpena hobetzera bideratutako hainbat ekimen aurreikusten dira, eta nabarmentzekoa da Euskadirentzat funtsezkoak diren sektore jakin batzuen (galdaketa, altzairutegiak eta paperaren-orearen industria) beharretara egokitutako instalazioak dituen industria-hondakin ez-arriskuak balorizatzeko **Valorinop** proiektua.

3.5 /

Maila anitzeko benetako gobernantza

Susperraldirako, Eraldaketarako eta Erresilientziarako Plana (BEEP-PRTR) gauzatzeko neurriak onartzen dituen eta 2020ko abenduaren 22ko Ministroen Kontseiluan onartu zen Errege Lege Dekretuaren ondoz ondoko zirriborroek Susperraldirako eta Erresilientziarako Mekanismoaren (BEM-MRR) gobernantzako elementuak jasotzen dituzte, eta, horietan, maila anitzeko gobernantza artikulatzeko borondatea nabarmentzen da.

Errege Lege Dekretu horrek ez du Estatuaren eta Autonomia Erkidegoen arteko gobernantzaren forma zehatza jasotzen, baina BEEP-PRTRren Konferentzia Sektorial bat sortzeko asmoa aipatzen du, Ogasuneko ministroa buru dela, autonomien estatuko Espainiako sistemaren berezko maila anitzeko lurralde-gobernantza bideratzeko eta planaren ezarpenean lankidetzarako eta koordinaziorako mekanismoak eta bideak ezartzeko.

Europako Funtsen Zuzendaritza Nagusia ere aipatzen da BEM-MRRren Kudeaketa Agintaritzatzat, eta horrek Europako erakundearen aurrean kontuak aurkezteko eta suspertzeko tresna europarraren mekanismoak kontrolatzeko ardura du. Izan ere, Europako Funtsen Zuzendaritza Nagusi horrek Kohesio Funtsak, FEDER eta FSE funtsak kudeatzeko agintaritza gisa ere jarduten du. Horrez gain, Europako Funtsen Zuzendaritza Nagusiak bere gain hartzen du BEEP-PRTRren Batzorde Teknikoaren zuzendaritza, eta baita BEEP-PRTR Konferentzia Sektorialaren idazkaritza teknikoaren funtzioak ere.

Autonomia Erkidegoekiko lankidetzaren harremanak ere Europako funtsen koordinatzaileen batzordearen bidez gauzatuko da. Batzorde horrek BEEP-PRTRren Konferentzia sektorialari lagunduko dio, bilerak prestatzeko eta haien jarraipena egiteko.

BEM-MRR kudeatzeko maila anitzeko gobernantzaren alderdi horiek ezagututa, jarraian proposatzen den gobernantza alderdi hauetan sakontzen du:

- Europako Funtsen Zuzendaritza Nagusiak (FEDER funtsen egungo kudeaketa-agintaritza), BEM-MRR izenekoaren kudeaketa-agintaritza gisa jarduten duen bezala, Euskadin FEDERren bitarteko diren lau erakundeek (Eusko Jaurlaritza eta hiru Foru Aldundiak), BEM-MRRren bitarteko erakunde gisa jardutea.
- Horrela, BEM-MRR kohesio-funtsak ez badira ere, eta haien jarraipena EBk onartuko duen Espainiako BEEP-PRTR planean ezarritako helburuak eta mugarrak betez egingo bada ere, FEDER funtsetarako lehendik egiaztatuta dauden sistemak erabiltzea/egokitzea planteatzen da, Euskadi Next programa behar bezala ezartzen dela bermatzeko, eta, gastuaren erregulartasuna eta fidagarritasuna eta programa horretatik eratorritako adierazleak, batez ere. Horretarako, jarraipenerako, kontrolerako, eba-

luaziorako, komunikaziorako eta abarrerako sistema berberak erabiltzea planteatzen da. Zehazki, Kudeaketa Agintaritzaren parte hartzea duen FEDERren Jarraipen Batzordeak, BEM-MRRren Jarraipen Batzorde gisa ere balioko luke, Euskadi Next programan jasotako inbertsioen aurre-rapen-maila ezagutu ahal izateko, hau da, bai Gobernu zentralak Euskadin gauzatzen dituenak, bai euskal administrazioek Lurraldean gauzatzen dituztenak. Jarraipen Batzordearen barruko koordinazio horrek, Euskadik BEEP-PRTRri egiten dion ekarpena optimizatuko du.

- Ogasun Ministerioaren eta Eusko Jaurlaritza-
ren artean hitzarmen bakarra sinatzea, eskualdeetako baliabideak Euskadira transferitzeko. Hitzarmen horretan, Euskadi Nextek BEEP-PRTRrekin duen konpromisoa jasoko litzateke, helburuei eta mugarriei aurre egiteko erabakitako baldintzetan. Formula hori kontratatuta dago jada FEDER funtsen hedapenerako.
- Estatuaren eta Euskal Autonomia Erkidegoaren arteko lankidetzaren hitzarmenak garatzea dakarten inbertsioetarako, ESS Bilbao proiektua gauzatzeko neutroi bidezko espalazio-iturritik eratorritako lankidetzaren bezalako esperientziak, maila anitzeko gobernantza eta bi administrazioen arteko aldebiko lankidetzaren indartzen duen jardunbide egokia dira.
- Maila anitzeko gobernantza-formula hori egingarria da Estatuaren Autonomia Erkidego guztientzat, EGEFen gertatzen den bezala.

Maila anitzeko gobernantza-formula hori bat dator Estatuak planteatutakoarekin, eta, aldi berean, haren gainean sakontzen du. Horrez gain, Urte Anitzeko Finantza Esparruari (UAFE-MFP) dagozkion FEDER eta FSE kohesio-funtsak (2021-2027) gerora akoplatzeko aukera ematen du, eta, horrela, Europako funts guztiak susperraldiarekin eta erresilientziarekin oro har lerrokatzea eta sinergiak bermatzen ditu, energiaren eraldaketa ekologikoarekin eta Euskadiren digitalizazioarekin, batez ere. Izan ere, BEM-MRR eta FEDER funtsen baterako kudeaketak Europako funtsen xurgapen-gaitasuna maximizatzea ahalbidetuko du, oso erronka handia, 2021-2026 aldian metatuko diren zenbatekoak kontuan hartuta, UAFE-MFP eta BEM-MRR elkarrekin egongo direlako.

3.6 / Euskadiko udalen parte-hartzea

Euskadiko udalek hainbat bidetatik eskuratu ahal izango dituzte Susperraldirako eta Erresilientziarako Mekanismotik (BEM-MRR) datozen baliabideak, Europako baliabideek duten kapilaritate-ikuspegi argiarekin.

Lehenengoa Eusko Jaurlaritzak eta elkartutako erakundeek eta Foru Aldundiek zuzenean kudeatutako laguntza-deialdien bidez egingo da, eta udalak izango dira onuradunak. Laguntza horiek Euskadiko udalek jada ezagutzen eta erabiltzen dituzten deialdien bitartez bideratuko dira, eta BEM-MRRtik datozen baliabide gehigarriak izango dituzte.

Adibide gisa, Euskadi Next programak Eusko Jaurlaritzak udalei eta mankomunitateei ematen dizkien laguntzak jasotzen ditu, lurzoru kutsatuekin, klima-aldaketarekin, natura-ondarearekin, ekonomia zirkularrarekin edo jasangarritasunerako hezkuntzarekin erlazionatutako ekimenak gauzatzeko, besteak beste.

Hori da, halaber, lhobek kudeatutako laguntzen kasua, 2030erako Udalsareko proiektu berritzaileak, besteak beste; izan ere, 2021, 2022 eta 2023ko deialdietan BEM-MRR programatik datozen baliabide gehigarriak eduki ahal izango dituzte. Ohi bezala, laguntza horiek honetarako izango dira:

- Klima-aldaketa arintzeko eta horretara egokitzeko.
- Natura-ondarea kontserbatzeko eta hobetzeko.
- Ekonomia zirkularrerako.
- Baliabideak modu eraginkorrean erabiltzeko.
- ...

BEM-MRR funtsak beste deialdi batzuetarako ere bideratu ahal izango dira, hala nola herritarrak klima-aldaketaren aurrean duten konpromiso pertsonalean mobilizatzeko ekintzak egiten dituzten udaletarako diru-laguntzetarako.

Foru Aldundiek, bestalde, udalei zuzendutako deialdiak antolatu ahal izango dituzte, kirol-azpiegiturak hobetzeko, Bizkaiko Foru Aldundiak egin gura duen bezala.

Bigarrenik, badago Eusko Jaurlaritzak eta Foru Aldundiek aurreikusitako inbertsioen onura zuzena euskal udalek jasotzeko bide bat. Horrela, Euskadi Next programak udal-izaera nabarmena duten jarduketa-ildoak jasotzen ditu, hiri-habitataren osagaien behar bezala jasota dauden URA-Uraren Euskal Agentziaren azpiegitura-obrak, besteak beste.

Ekonomia Berreskuratu eta Eraldatzeko Proiektu Estrategikoen (EBEPE-PERTE) mailan ere bermatzen da udalen presentzia, eta hiru lurralde historikotako 22 euskal udalerrik zuzenean hartzen dute parte EAEn egoera zaurgarrian dauden eremuetako Hiri Berroneratze Integraleko Proiektuan (Opengela Programa). Programa horrek, lankidetzaz publikorako aukera ematen du, hiru erakunde-mailen inplikazioarekin.

Azkenik, hirugarren bidea Estatuarekin zuzenean dagoen bidea izango da; izan ere, 2021eko Estatuko Aurrekontu Orokorrei buruz dagoen informazioaren arabera (2021-2026 aldiari gauzatzeko 59.168 milioi euroetatik 24.198 milioi euro BEM-MRRri esleitu zitzaizkion), Toki Erakundeek (Foru Aldundiek eta udalek) 1.483 milioi euroko balioa duten zuzeneko transferentziak izango dituzte 2021erako ¹².

Une honetan (2020ko abendua), ez dakigu zein den funts horiek transferitzeko mekanismoa, eta aldundiek zein euskal udalek izango dute horretarako eskubidea. Orain arte, Trantsizio Ekologikorako eta Erronka Demografikorako Ministerioak 5.000 biztanletik beherako udalei zuzendutako "Intereseko Manifestu" (MDI¹³) bat argitaratu duela baino ez dakigu. MDI horrek, ondoren, laguntza-

deialdi bat argitaratzeko bidea emango du, eremu hauekin erlazionatutako proiektuei ekiteko:

- **Energia-trantsizioa bultzatzea, jarduera eta biztanleria erakartzeko palanka gisa, energia jasangarri eta eskuragarritik abiatuta; energia-komunitateak, energia-eraginkortasuna hobetzea eta ingurune eraikia eta etxebizitzak birgaitzea landa-ingurunean, berriztagarri banatuak eta mugikortasun jasangarria hedatzea.**
- **Bioekonomia bultzatzea, baliabide endogenoen aprobetxamendu jasangarriaren bitartez (nekazaritzakoak, basogintzakoak, bioaniztasuna babesteari lotutakoak, etab.).**
- **Saneamendua eta arazketa landa-guneetan.**
- **Banda zabalerako zein mugikorrerako Konexio digitala estaldura zaileko landa-eremuetan.**
- **Turismo-jomuga jasangarriak landa-ingurunean.**
- **Ondarearen berreskuratzea eta kultur proiektuen hedapena.**
- **Pertsonei arreta eta zaintza ematea landa-eremuetan edo gero eta biztanle gutxiago dituztenetan.**
- **Gizarte-eraldaketako proiektuak.**

Horretarako, Estatuak zuzenean kudeatzen dituen mota horretako deialdietan parte hartzeko modua zehaztu beharko da.

Udalek Euskadi Next gobernantza-ereduan duten parte-hartzeari dagokionez, Eusko Jaurlaritzako Ekonomia eta Ogasun Sailaren, Foru Aldundien eta Eudelen arteko etengabeko koordinazio-organo bat sortzea aurreikusten da, Europatik datozen baliabideen artean, euren suspertze eta erresiliencia proiektuetarako erabil ditzaketenak eskuratzeko udalek dituzten bideak zein diren uneoro jakin ahal izateko behar den informazio-fluxua bermatzeko. Koordinazio-organo horri esker, maila anitzeko gobernantza EAEko udal guztietara hedatu ahal izango da.

¹² <https://www.sepg.pap.hacienda.gob.es/sitios/sepg/es-ES/Presupuestos/PGE/Documents/LIBROAMARILLO2021.pdf>

¹³ https://www.miteco.gob.es/es/ministerio/servicios/participacion-publica/plan_recuperacion_transformacion_resiliencia.aspx

3.7 /

Euskadi Next-en balorazio ekonomikoa /

BEM-MRR funtsak apalankatzen dituzten baliabide propioak

Atal honek Euskadi Next programaren balorazio ekonomikoa jasotzen du, inbertsioetan parte hartzen duten eragile publiko eta pribatuen (Estatua, Autonomia Erkidegoa, Foru Aldundiak eta Udalak) bidez bideratutako BEM-MRR finantzaketa eta finantzaketa propioa bereiziz, bai administrazio publikoek (Estatua, Autonomia Erkidegoa, Foru Aldundiak eta Udalak) beren aurrekontuen bidez egindako finantzaketa arruntetik datorrena, bai apalankatutako finantzaketa pribatutik datorrena.

Horrela, jarraian finantza-taulak zehazten dira, oinarrian funtsen osagaien erabilera eta ekimen publiko edo publiko-pribatu bidez egindako inbertsio horiek eragina izango duten lurraldea kontuan hartuta.

Hori guztia kontuan hartuta, Euskadi Next Programaren guztizko balorazioa 13.135,0 milioi eurokoa da, eta horretarako Susperraldirako eta Erresilientziarako Mekanisмотik datozen 5.702,6 milioi euroko funtsak mobilizatu nahi ditu.

Osagaien araberako finantzaketa-taula

OSAGAIA	BEM-MRR (M€)	GUZTIRA (M€)
Pertsonen osasuna eta zaintza	786,4	1.215,7
Bizialdi osoko ikaskuntza	139,5	291,1
Energia berriztagarrien sorkuntza	415,6	2.013,7
Mugikortasun jasangarria	941,4	2.377,2
Administrazioen, enpresen eta balio-kateen digitalizazioa eta berrikuntza	1.189,2	2.240,3
Hiri-habitata	1.080,9	2.605,7
Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa	657,5	1.340,7
Ekonomia zirkularra	492,1	1.050,6
GUZTIRA	5.702,6	13.135,0

Finantzaketa-taula, BEM-MRR bidez finantzatutako inbertsioak lurraldeka banatu ondoren

	BEM-MRR (M€)	%
Euskadi (*)	2.561,2	% 44,9
Araba	736,4	% 12,9
Bizkaia	1.403,8	% 24,6
Gipuzkoa	1.001,1	% 17,6
GUZTIRA	5.702,6	% 100

* Barne hartzen ditu eragina lurralde historiko bakarrean izan beharrean hiruetan batera eragina duten Estatuko Administrazio Orokorraren eta Eusko Jaurlaritzaren BEM-MRR funtsekin egindako inbertsioak.

EBEPE-PERTE publiko-pribatuen finantzaketa-taula

EBEPE-PERTE	BEM-MRR (M€)	GUZTIRA (M€)
Basordako akuikultura-ekoizpenerako lehorreko parkea	20,0	105,0
Hiri-berroneratze integrala egoera zaurgarrian dauden EAEko eremuetan	491,2	1.130,4
Hidrogenoaren euskal korridorea-BH2C	220,5	1.144,0
Basquevolt Gigafactory	217,0	707,0
Battery Pack Multimobility	10,0	50,0
Eolika Flotagarriaren Hub Industrala eta Teknologikoa	10,0	40,0
Basque Research & Technology Alliance (BRTA)	60,0	108,0
Basque CCAM LAB	60,0	152,0
MUBIL Poloa	86,5	156,0
Gipuzkoa Advanced New Therapies Territory (GANTT)	55,0	130,0
OSASUNBERRI	119,4	199,0
Gipuzkoa Quantum	40,0	96,0
Hondamendi naturalen aurreko erresilientzia	34,0	60,0
Smart Factory etorkizuneko mugikortasun jasangarrirako	50,7	202,9
Hidrogenoaren balio-katearen garapena herrialdean: IBERLYZER	20,1	80,4
Zaintzen ekonomia	207,04	282,4
GUZTIRA	1.701,5	4.643,1

Proiektuen zerrenda, osagaiaren arabera

Finantzaketa taula, osagaiaren arabera

EUSKADI NEXT OSAGAIA	BEM-MRR	INBERTSIO OSOA
1 • Pertsonen osasuna eta zaintza	786,4	1.215,7
2 • Bizialdi osoko ikaskuntza	139,5	291,1
3 • Energia berriztagarrien sorkuntza	415,6	2.013,7
4 • Mugikortasun jasangarria	941,4	2.377,2
5 • Digitalizazioa eta berrikuntza	1.189,2	2.240,3
6 • Hiri-habitata	1.080,9	2.605,7
7 • Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa	657,5	1.340,7
8 • Ekonomia-zirkularra	492,1	1.050,6
TOTAL	5.702,6	13.135,0

1. Pertsonen osasuna eta zaintza		786,4	1.215,7
Adinekoen bizi-proiektuei laguntzeko online zerbitzua eta 3 bulego pilotu deszentralizatu eta 3 bulego pilotu deszentralizatu	EAE	2,7	5,0
Gizarte+ eta Historia Sozial Elektroniko Integratua	EAE	1,1	2,2
Gipuzkoa Zaintza Lurraldea	Gipuzkoa	3,5	12,6
Bizi-luzetasuneko berrikuntzako mugaz gaindiko poloa	EAE	0,5	6,5
Zaintzen ekonomia	EAE	204,8	282,4
OSASUNBERRI	EAE	119,4	199,0
Historia soziosanitario elektronikoa	EAE	2,3	4,5
EAEko Terapia Aurreratuen garapenaren eta ezarpenaren bizkortzea	EAE	7,6	9,4
Euskadiko osasun-prestazioaren digitalizazioa	EAE	88,1	88,1
Osasun Sailaren Business Intelligence (BI) estrategia	EAE	2,9	3,5
Sekuentziazio masiboko eta Genotipatuko plataforma	EAE	2,0	2,4
Anatomia Patologikoko Zerbitzuen Eraldaketa digitala	EAE	9,0	9,0
Teknologia genomiko berriak sartzeko Osakidetza Diagnostic Biologikoen Sarean	EAE	5,0	5,0
Osakidetzaren azpiegituren eguneratzea eta garapena Lehen Mailako Arretan	EAE	39,5	79,0
Eskualdeko eta udalerrietako kirol azpiegiturak modernizatzeko programa	Bizkaia	20,0	25,0
Getxoko belaunaldien arteko zentroa	Bizkaia	6,5	13,3
Eskualdeko erreferentziazko zentro soziosanitarioak	Bizkaia	43,0	58,0
Etxetic Proiektua	Bizkaia	38,0	56,5
Elkar-Ekin: Emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabeko gizarte baterako estrategia. Indarkeria matxistaren biktima diren emakumeei arreta emateko berrikuntza-zentroa.	Gipuzkoa	1,5	3,0
Elkar-Ekin: Dibertsitate funtzionala duten pertsonen arretarako berrikuntza-zentroa.	Gipuzkoa	1,3	2,6
Elkar-Ekin: Egoitza-bazterketa egoeran dauden pertsonentzako Harrera eta Arreta Integraturako Zentroa	Gipuzkoa	1,1	3,1
Adinberri: City Science Lab Mit-Tecnun-Gipuzkoa	Gipuzkoa	1,6	1,6
Gipuzkoa Advanced New Therapies Territory (GANTT)	Gipuzkoa	55,0	130,0
Adinberri: Gipuzkoa Zaintza Lurraldea 2030	Gipuzkoa	1,5	3,0
Adinberri: Adinekoentzako egoitza-zentroyen sarea pertsona ardatz duten bizikidetza-ereduetara egokitzea	Gipuzkoa	72,0	120,0
Elkar-Ekin Lanean: kalitatezko enplegurako estrategia inklusiboa	Gipuzkoa	54,0	90,0
Etxeko iraupen luzeko zaintzen berrikuntzarako estrategia	Gipuzkoa	0,6	1,1

EUSKADI NEXT OSAGAIA

Sustatzailea BEM-MRR Inbertsio Osoa

2. Bizialdi osoko ikaskuntza		139,5	291,1
EAEko Lanbide Heziketan trantsizio berdea egiteko, pertsonak gaitzeko eta ETEen lehiakortasun jasangarriari laguntzeko plan integrala	EAE	2,5	3,1
Digitalizazio jasangarrirako eta sistema adimendunetarako plan integrala euskal hezkuntza-sisteman	EAE	92,0	198,0
Donostia Talent House 2: Talentua Erakartzeko Zentroa.	Gipuzkoa	6,0	12,0
Gazteak ahalduztzeko programa	Gipuzkoa	0,7	1,4
Zorrotzaurre Ekintzaile Gunea	Bizkaia	10,0	20,0
Nazioarteko Ekintzaitza Zentroaren Sorrera - Bizkaia Dorrea	Bizkaia	18,0	36,0
Egoitzetan lan egiten duten pertsonak prestatzeko eta beraien gaitasunak hobetzeko plana	Bizkaia	7,8	15,6
LEINN Digitala	Bizkaia	2,5	5,0

EUSKADI NEXT OSAGAIA

Sustatzailea BEM-MRR Inbertsio Osoa

3. Energia berriztagarrien sorkuntza		415,6	2.013,7
Hidrogenoaren euskal korridorea-BH2C	EAE	220,5	1.144,0
Eolika Flotagarriaren Hub Industrala eta Teknologikoa	EAE	10,0	40,0
Energia berriztagarrien eta hidrogenoaren entsegu eta garapen teknologikorako offshore azpiegitura	EAE	36,0	60,0
AIXEINDAR. 2025erako Euskadiko garapen eolikorako jarduketa-plana	EAE	54,0	270,0
EKIENEA. 120 MWp-ko eguzki-planta fotovoltaikoa	EAE	6,3	90,0
Energy Intelligence Center - EIC -	EAE	8,0	39,8
Biomasarekin elektrizitatea sortzeko instalazioa Lantaronen	EAE	0,0	71,2
Biometanoaren garapena EAEn	EAE	0,0	28,0
Hidrogenoaren balio-katearen garapena herrialdean: IBERLYZER	EAE	20,1	80,4
Ekiola-Araba proiektua, kontsumo komunitateetan energia elektriko fotovoltaikoa sortzeko.	Araba	2,0	52,0
Hiri-hondakinen balorizazioa Araban, hidrogeno berriztagarria eta konposta ekoitziz	Araba	20,3	35,0
Monitorizazio zentralizatua eta energia-eraginkortasunaren hobekuntzak Donostiako Sustapenak kudeatutako zentroetan	Gipuzkoa	0,4	0,8
Energia garbiak bultzatzea, San Markosen eguzki-energia fotovoltaikoa sortzeko ekipamenduak instalatuz.	Gipuzkoa	6,0	12,0
Naturklima: Komunitateak - Eguzki-parkeak ezartzea ETEentzat Gipuzkoako industrialdeetan	Gipuzkoa	2,8	7,5
Naturklima: Hidrogeno berdearen estrategia, hiri-hondakin solidoko biogasetik abiatuta, lurraldeko garraio publikoan erabilera finalista izateko	Gipuzkoa	6,2	16,0
Naturklima: Herriarren Eguzki-kooperatibak eta komunitateak	Gipuzkoa	17,0	55,0
Naturklima: District Heating. Bero industrialaren aprobetxamendua hiriko bero-sare berriztagarri berrietarako	Gipuzkoa	6,0	12,0

4. Mugikortasun jasangarria**941,4****2.377,2**

5. linea: Sarratu (Basauri)-Galdakao eta Usansoloko Ospitalearen arteko trenbide lotura berria

EAE

245,0

350,0

Topoaren Irungo linea berria: Altza-Galtzalaborda tartea

EAE

27,3

91,0

Trenbide azpiegituraren hiri-integrazioa Eibarren

EAE

14,0

20,0

Battery Pack Multimobility

EAE

10,0

50,0

Smart Factory etorkizuneko mugikortasun jasangarrirako

EAE

50,8

202,9

Basquevolt Gigafactory

EAE

217,0

707,0

Basque CCAM LAB

EAE

60,0

152,0

Gasteizko hiri barruko autobus linea berriaren elektrifikazioa

Araba

7,1

7,1

Automobilgintzako fabrikazio aurreratuko 4.0 industria zentroa

Araba

16,6

30,0

Vitoria-Gasteiz Mobility Lab

Araba

1,7

327,5

Bilbo, Hiri Jasangarria

Bizkaia

46,2

46,2

Bizikleta bidezko mugikortasun jasangarrirako plana

Bizkaia

41,5

41,5

Azpiegiturak egokitzea eta % 100 elektrikoak diren autobusak sartzea

Gipuzkoa

18,6

37,2

Eskariaren arabera karga elektrikorako puntuen sarea garatzea ibilgailu elektrikoentzat

Gipuzkoa

1,5

2,9

Autobus Elektriko Adimendunaren (BEA) plataforma eta azpiegitura garatzea

Gipuzkoa

12,2

35,0

Hiri-hondakin solidoak biltzeko eta kaleak garbitzeko zerbitzuei atxikitako ibilgailuen flota berritzea, ibilgailu elektrikoak erosita

Gipuzkoa

4,0

8,0

Udal parke mugikorrek ibilgailuen flota berritzea, ibilgailu elektrikoak erosita

Gipuzkoa

2,5

5,0

Mubil Poloa

Gipuzkoa

86,5

156,0

Mubil: Battery packs & Mubil: bateriak diseinatzeko eta ekoizteko fabrika, hazkunde handiko sektoreei eta Gipuzkoarako eta Euskadira estrategia diren sektoreei zuzenduta

Gipuzkoa

59,0

75,0

Mubil: Lur arraroak berreskuratzeko eta iman

jasangarriak fabrikatzeko industria poloa,

ibilgailu elektrikoentzako fabrikazio gehigarriaren bidez – MAGMA

Gipuzkoa

20,0

33,0

5. Digitalizazioa eta berrikuntza		1.189,2	2.240,3
Basque Food Ecosystem: Euskal elikadura-sistema segurua, jasangarria eta osasungarria garatzea	EAE	32,2	82,0
Basordako akuikultura-ekoizpenerako lehorreko parkea	EAE	20,0	105,0
Smart_Food Country 4.0 – Euskadiko elikadura-katearen digitalizazioa	EAE	42,8	171,0
(2021-2026) Justizia Digital Plana	EAE	17,2	37,5
IOT azpiegitura hedatzea EAEn	EAE	46,8	83,6
Security First	EAE	25,9	45,2
Lanpostu Digitalaren hedapena	EAE	39,2	112,9
Ertzaintzaren Adimen Sistemaren digitalizazioa	EAE	0,0	0,5
Ertzaintzaren ibilgailuen parke mugikorrerako zibersegurtasun-neurriak ebaluatze eta ezartze sistema sortzea	EAE	6,0	6,0
Administrazio elektronikoa eta elkarreragingarritasuna	EAE	0,0	0,4
Berrikuntzak polizia eta larrialdi informazio-sisteman	EAE	0,0	4,6
Digitalizazioa eta proiektu berritzaileak	EAE	11,4	11,4
Elkarreragingarritasun publiko-pribatuaren eredua Euskadin.			
“Datu bakarraren” eredua	EAE	69,8	80,0
Euskadiko Etxebizitzaren Kudeaketa Digitalizatzea	EAE	1,9	1,9
Etxebizitza babestuen sustapenetan BIM metodologiaren bidezko digitalizazio proiektuak	EAE	0,2	0,2
Euskal Estatistika Erakundea (Eustat) Datu Adimendunen Euskal Bulego bihurtzea	EAE	5,8	12,0
Basque Research & Technology Alliance (BRTA)	EAE	60,0	108,0
5G sarea hedatzea Euskadin (banda zabal ultralastera mugikortasunean)	EAE	57,2	65,0
Data Center berri bat abian jartzea Euskadin	EAE	30,0	117,0
ETEak digitalizatzeko Estrategia Integrala	EAE	32,5	50,0
Basque Cybersecurity Centerren (BCSC) indartzea eta bilakaera	EAE	26,9	44,9
Euskadi Basque Country Tourism Intelligence (NextEusBC-T)	EAE	42,0	68,2
Euskal merkataritza eraldatzeko NextKOMM.eus proiektua	EAE	45,0	75,0
LANBIDEren Eraldaketa Digitala, Bitartekaritza Berritzailea	EAE	2,9	5,3
BAIC-Basque Artificial Intelligence Center	EAE	22,0	40,0
Euskadiko kultura- eta sormen-industrien trantsizio teknologikorako KSITek programa	EAE	0,9	1,8
Euskadiko arte eszenikoen sektoreko prozesuak digitalizatzeko SZN-TEK programa	EAE	0,5	0,8
Euskadiko museoetako produktuak eta zerbitzuak digitalizatzeko proiektua	EAE	1,6	2,9
EUSKARIANA. Euskadiko liburutegi digitala	EAE	0,9	2,9
ARTEDER: Euskal Artearen Dokumentazio eta Azterketa Zentroa	EAE	1,9	1,9
Gasteiz-Araba Data Server (datAraba)	Araba	8,5	8,5
Araba Digital 2026 Plana	Araba	28,0	49,7
Araba SMART LURRALDEA. Arabako konektibitate digitala eta komunikazioen konektibitatea	Araba	14,0	18,0
Euskadiko Nekazaritzako Elikagaien Poloa - Food Hub	Bizkaia	10,0	20,0
Bilbo, Hiri Digitala	Bizkaia	117,7	117,7
Bide azpiegituren foru-sarea digitalizatzea eta sentorizatzea	Bizkaia	120,5	181,6
Bizkaia GovTech Lab, Berrikuntza eta Ezagutza Polo bat eraikitzea	Bizkaia	30,0	45,5
ETEn digitalizazioa	Bizkaia	9,0	10,3

Tokiko merkataritzaren digitalizazioa	Bizkaia	3,2	5,3
Turismoaren digitalizazioa	Bizkaia	2,4	3,0
Bizkaia 42. Eskola, ETEei zuzendutako gaitasun digitalen prestakuntzan	Bizkaia	2,9	2,9
Banda zabalaren hedapena Bizkaiko eskualde guztietara	Bizkaia	15,0	16,0
“THE 8th, Bilbao Bizkaia Media Distric. Talenturako barruti bat”.			
Ikus-entzunezko Hub-a	Bizkaia	7,6	18,1
Iruzur fiskalaren aurkako Batuz proiektua	Bizkaia	15,3	33,8
DBUSen sensorizazio eta automatizazio bidezko gidatze-sistema autonomoak	Gipuzkoa	0,8	1,6
DTKren kudeaketa-sistemaren digitalizazioa	Gipuzkoa	1,3	2,6
Trafikoa kontrolatzeko sistema eta lurpeko aparkalekuetara gidatzea.			
DATEX II standard europarraren ezarpena trafikoa kudeatzeko zentroan	Gipuzkoa	2,7	5,4
Donostian tele-irakurketa bidez ura hornitzeko eskuragarri dauden baliabide hidrikoen kudeaketa digital aurreratua	Gipuzkoa	6,4	12,7
Donostiako udal artxiboko dokumentu-ondarearen funtsen digitalizazioa eta indexatzea	Gipuzkoa	4,5	9,0
Herritarrekin erlazionatutako administrazio-prozesuak modernizatzea:			
Prozeduren kudeaketa elektronikoa	Gipuzkoa	0,8	1,7
Datu-biltegi partekatu bat eraikitzea, analitika aurreratua egiteko eta herritarrei eta hainbat eragileri datuak irekitzeko	Gipuzkoa	0,2	0,5
Informazioko lurralde-aktiboen kudeaketa	Gipuzkoa	0,2	0,4
Adimen Artifizial Aurreratuan oinarritutako City-Lab bat sortzea.			
MIT Media Lab	Gipuzkoa	1,6	1,6
Donostiateka-Donostiako Liburutegi Nagusia	Gipuzkoa	0,8	1,7
Bizi-kalitatea eta gizarte-kohesioa hobetzeko eta lurraldearen lehiakortasuna eta ekonomia-ehuna hobetzeko telekomunikazio-azpiegiturak	Gipuzkoa	2,8	5,6
Smart Kalea: herritarren, enpresen eta negozioen bizi-kalitatea hobetzea, IKTen erabilera zabalarri eta ingurumena eta baliabideak zentzuz erabiltzeari esker	Gipuzkoa	0,4	0,9
Enpresen ekintzailatzarako, berrikuntzarako eta eraldaketarako zentroa.			
Donostia 1813	Gipuzkoa	2,2	4,4
Kursaal Kongresu Jauregiaren eta Auditorioaren energia-eraldaketa eta digitalizazioa (Smart Venue)	Gipuzkoa	2,1	4,3
Eraldaketa teknologikoa, landa-eremuko eta Gipuzkoako lehen sektoreko ekonomiako eten digitalaren aurkako estrategia.			
Landa- eta natura-ingurunearen kudeaketa jasangarria	Gipuzkoa	12,8	21,5
Inbertsioa: E-Labs: industria-eraldaketa jasangarrirako berrikuntza	Gipuzkoa	9,4	21,7
Lurraldebus garraio publikoan sistema teknologikoak (ITS...) garatzea eta ezartzea	Gipuzkoa	9,9	19,8
ZIUR. Zibersegurtasun industrialerako zentroa	Gipuzkoa	4,6	13,8
Trunking komunikazio-sistemen digitalizazioa	Gipuzkoa	0,6	1,2
Gipuzkoa Digitala: Administrazio eta lurralde digital 5.0 baterako trantsizioa, adimen artifizialaren garapena	Gipuzkoa	56,5	137,2
Enpresa Kultura Berriaren Fabrika	Gipuzkoa	0,0	6,5
Gipuzkoa Quantum	Gipuzkoa	40,0	96,0
2deo: ikus-entzunezko laborategia	Gipuzkoa	1,3	2,5

6. Hiri-habitata		1.080,9	2.605,7
Zaharberritze lanak, enplegua sortzeko aukera gisa (Zaharberritzeko Renove Programak)	EAE	45,0	165,3
Eusko Jaurlaritzaren Alokairu Parke Publikoa Deskarbonizatzeko eta Digitalizatzeko "Zero Plana"	EAE	28,8	30,7
Elektrifikazio berriztagarria, EAEko alokairuko etxebizitza sozialen parke berria	EAE	23,6	23,6
DH Koroatzea. Vitoria-Gasteizko udalerrian baso-biomasa erregai gisa erabiltzen duen bero-sarea	EAE	0,0	2,7
Bidegas: Euskadiko gas naturalaren banaketa-sarearen digitalizazioa	EAE	0,0	68,0
Geotermia: klimatizazioko Hiri Sistema (BUK) Zorrotzaurren	EAE	0,0	8,0
Hiri-berroneratze integrala egoera zaurgarrian dauden EAEko eremuetan	EAE	491,2	1.130,4
ZeroCO2Gune. Eraldaketa digitala auzoetako energia-zaharberritzeetan CO ₂ zero emisioarekin	EAE	12,5	15,5
BUILD: Basque Urban Innovation Lab Districts	EAE	9,0	13,5
Elektrizitatea Banatzeko Sareen Eraldaketa Digitala	EAE	122,25	489,0
Energia Jasangarritasunaren Legea (4/2019 Legea) Euskadiko administrazio publikoetan aplikatzea	EAE	217,8	435,5
Zorrotzaurreko parke teknologikoa garatzea eta martxan jartzea	Bizkaia	10,3	20,8
Guggenheim Gernika, Guggenheim Bilbao Museoaren hedapen berdea	Bizkaia	81,0	127,0
Lurzoru kutsatuak lehengoratzeko Altza auzoko hiri-berroneratzerako	Gipuzkoa	0,5	1,0
Anoetako kirolgunerako district heating bat egitea	Gipuzkoa	2,1	4,1
Pasaiaiko hiri-berroneratzea. Ospitaletxea	Gipuzkoa	24,5	49,0
Mugikortasun adimenduna eta jasangarria Donostian	Gipuzkoa	9,6	16,0
Miramar Jauregia zaharberritzea	Gipuzkoa	2,8	5,5

7. Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa		657,5	1.340,7
Saneamendu- eta arazketa-zerbitzuen bermea	EAE	84,2	121,1
Ekosistemak eta haien bioaniztasuna kontserbatzea eta leheneratzea	EAE	84,0	102,5
Uholdeen aurreko erresilientzia hobetzea	EAE	89,3	166,3
Mutrikuko portuko babes-dikea	EAE	15,3	15,3
Hondarribiko, Getariako eta Bermeoko portuetako babes-dikeak indartzea	EAE	6,9	6,9
Energia-trantsiziorantz eta klima-aldaketarantz koordinatutako ekintza publiko-pribatu baterako inbertsioak	EAE	60,9	497,8
Hondamendi naturalen aurreko erresilientzia	EAE	34,0	60,0
Gasteizko azpiegitura berdea	Araba	40,5	40,5
Irrigal Zirkularra	Araba	92,7	103,0
Araba ur eta bioaniztasun erreserba	Araba	35,4	51,2
Irrigaraba Ekolife	Araba	41,0	51,3
Hiri-erresilientziako azpiegiturak	Bizkaia	10,0	10,0
Haritza landatzeko eta Bizkaiko espezie autoktono gisa berreskuratzeko plana	Bizkaia	4,8	7,0
Saneamendu-sarea, sensorika integratuarekin, Donostiako hirian	Gipuzkoa	25,5	51,0
Donostiako ur-masen kalitatea hobetzea	Gipuzkoa	7,7	15,3
Matrize berdea eta urdina klima-aldaketaen aurka eta habitat naturalak lehengoratzeko	Gipuzkoa	1,9	3,8
Artikutzako urtegi, Oberan eta Landarbaso eremuan azpiegiturak eta naturgunea egokitzea	Gipuzkoa	1,3	2,7
Naturklima: Behatokia garatzea, Gipuzkoako klima-aldaketaen aurkako polo gune gisa	Gipuzkoa	22,0	35,0

8. Ekonomia zirkularra		492,1	1.050,6
Ekintza Biribila: Ekonomia zirkularra eta enplegu inklusiboa ehungintzaren sektorean	EAE	2,9	3,4
Industriako lurzorua balioztatzea, birsortzeko eta proiektu estrategikoak kokatzeko	EAE	400,0	885,0
Arriskutsuak ez diren hondakinetatik datozen bigarren mailako materialak biltegitratzeko eta egiaztatzeko zentroa	EAE	35,0	35,2
Industria-hondakin ez-arriskutsuen lehentasunezko korronteen balorazioa (Valorinop)	EAE	15,0	73,0
Digitalizazioa eta proiektu berritzaileak	EAE	4,5	4,5
Donostiako Elikadura-estrategia	Gipuzkoa	3,8	7,5
Berrikuntzaren eta ekintzailetzaren ekosistema gastronomiaren balio-katean	Gipuzkoa	19,3	19,3
Naturklima: Naturklima egoitza	Gipuzkoa	2,7	9,0
Naturklima: Airearen kalitatea digitalizatzeko sare sensorialaren ezarpena	Gipuzkoa	0,8	1,5
Naturklima: Bioekonomia. Biofindegi-ereduaren ezarpena, birziklagarriak ez diren hondakinen balorizazio materiala egiteko	Gipuzkoa	0,5	1,0
Naturklima: Hiri-hondakin solidoak berrerabiltzeko prestakuntza zentroa	Gipuzkoa	6,7	10,1
Naturklima: Economy circular lab eta hub	Gipuzkoa	0,9	1,1

Ekimen publiko eta publiko-pribatuen deskribapen laburra

1. OSAGAIA

Osasuna eta pertsonen zaintza

Lehenik eta behin, medikuntzaren munduko joera eta ikerketa-ildo berriekin erlazionatutako proiektuak nabarmendu behar dira.

► Horrela, **OSASUNBERRI: COVID-19aren eta etorkizuneko pandemien kudeaketarako diagnostiko eta terapia soluzio integrala proiektuak** (EBEPE-PERTE), I+Gko, berrikuntzako eta azpiegitura produktiboetako ahaleginak bateratzea du helburu, COVID-19a eta etorkizuneko pandemiak kudeatzeko diagnostikoaren eta terapien konponbide integrala eskainiko duten eta, era berean, suspertze ekonomikoa erraztuko duten euste-neurriak eta tratamenduak garatzeko. Ikuspegi integratzaile eta anizkoitza planteatzen du, diagnostikotik terapiaraino, kutsadurari aurrea hartuz eta eutsiz, teknologiak eta fabrikazio-gaitasunak garatuz, lehiakortasun-joerak zainduz, jabetza intelektual eta industrial babestuz, eta hori guztia digitalizazioaren testuinguruan.

Hiru jarduketa-eremu aurreikusten ditu: **osasuntest** (detekzio-testen hainbat tipologiarekin), **osasuntherapy** (COVID-19a duten pazienteentzako hainbat terapiarekin) eta **osasunconnect** (zaintza lehiakorrarekin, diseinu industrialarekin, digitalizazioarekin, ziurtapenarekin eta

babes intelektualarekin). Aurreikusitako inbertsioen ardatzak, besteak beste, produktu berrien eskalatze industrialerako fabrikazio-lerro berriak, lehendik dauden fabrikazio-lineen automatizazioa, eskalatze industrialeko lehiakorrak izan daitezkeen, edo I+G lerroak gauzatzeko ekipamendu zientifiko-teknologiko aurreratua dira.

Orain arte esparru horretan identifikatzen ez ziren osagai osagarrien eta zerbitzuen enpresak hartuko ditu barne, eta, gaitasunak eta ezagutza bilduko dituen, eta, batez ere, lehiakorra izango den, Euskadiko osasunaren arloko industria-sektore sendo eta erreferentziazko bat eraikitzen lagunduko du. Biolan Microbiosensores S.L. enpresa da proiektuaren buru, eta Basque Health Klusterrak koordinatuko du. Gainera, beste enpresa batzuen artean, Biozientzietako Ikerketa Kooperatiboko Zentroak, CIC Biogunek, eta Faes Farma-k ere parte hartuko dute.

► **Gipuzkoa Advanced New Therapies Territory-k (GANTT)** Gipuzkoa erreferente gisa posizionatu nahi du orientazio industrialaren duten terapia aurreratueta, lurraldea CDMO moduko bat bihurtuz, enpresa traktoretatik abiatuta, Viralgen (duela denbora gutxi BAYERren operazio korporatiboan parte hartu duena) eta VIVE-biotech, kasu. Gaur egun, hainbat enpresa eta erakunde publiko ari dira arlo horretan, eta Euskal RIS-3n lehentisitako eremuetako bat Terapia Aurreratuak dira.

Proiektu horren buru Gipuzkoako Foru Aldundia eta Viralgen enpresa dira. Erakunde publiko parte-hartzaile gisa hauek daude: Osakidetza, EHU/UPV, Biodonostia (eta Biocruces eta Bioaraba), BIC Gipuzkoa eta BRTA - Ikerketa Zentroak: CIC BiomaGUNE, CIC BioGUNE eta CIC NanoGUNE. Eta gero hainbat erakunde pribatu daude.

► Arlo horretan bertan, **Euskal Autonomia Erkidegoan Terapia Aurreratuaren garapena eta ezarpena**

bizkortzea proiektuaren azken helburua, Euskal Autonomia Erkidegoan Terapi Aurreratuak garatu eta ezartzeko ekosistema jasangarri publiko-pribatu bat finkatzea da, garapen terapeutikorako eta asistentzialerako ezagutza sortzeko eta integratzeko ikerketaren bitartez, pazienteen tratamendurako. Egin beharreko jarduketan artean Osakidetza Terapi Aurreratu Unitate bat sortzea (Donostialdea ESIa), eta Bizkaiko Biogurutzetako areto zuriak (EEC eta CVTHH ESIak) I+G+Brako eguneratzea eta osorik ustiatzea daude.

► **Bestalde, Zehaztasuneko Medikuntza Pertsonalizatua bultzatzeko Teknologia genomiko berriak Osakidetza Diagnostiko Biologikoaren Sarean sartzea** proiektuak hainbat helburu ditu, besteak beste medikuntza genomikoa sustatzea, Osakidetza Diagnostiko Biologikoaren Sarean teknologia "omiko" berriak sartzea, pazienteen datu genomikoak lortzeko gaitasuna aprobeztatzea eta genomikaren ekintza-eremua zabaltzeko teknologia berriak integratzea, banakako prebentzio eta tratamenduak barne. Horrela, onura hauek lortuko dira: patologien araberako diagnostikoen zehaztasuna hobetzea, patologien araberako tratamenduen eraginkortasuna hobetzea, patologien araberako tratamenduen bigarren mailako ondorio kaltegarriak murriztea, diagnostiko-txostenetarako erantzuteko denborak murriztea, beste zentro batzuetara bideratutako probak murriztea eta adierazi gabeko tratamenduetan aurrezteak.

► **Sekuentziazio Masiboko eta Genotipatuko Plataforma** proiektuaren helburu nagusia, Euskadiri Sekuentziazio Masiboko eta Genotipatuko nodo handi bat ematea da, proiektu garrantzitsuen garatzeko pazienteen kohorte handietan, eskala handian eta kostu txikiarekin. High-throughput teknologia horrek laginak prestatzeko ekipo automatikoak (pipeteo-robotak) izatea eskatzen du, eta baita datuak biltegitratzeko eta erabiltzeko azpiegitura ere, hardwareari, softwareari eta segurtasun-sistemei dagokienez.

Bestalde, nabarmendu behar da badirela eraldaketa digitalaren eta big dataren aldeko proiektuak, Osakidetza informazioa hobeto trata dezan.

► Hala, **Euskadin osasun-prestazioa digitalizatzeko** proiektuak Osakidetza eraldaketa digitalari heltzen dio, herritarrei kanal anitzeko osasun-eredu konektatu batean 360 ikuspegia duen osasun-prestazio digitala emateko beharrezkoak diren oinarriko azpiegiturekin batera. Helburua, tresna digitalen bidez osasun-prestazioen gaitasuna handitzea da. Hona hemen egin beharreko ekintza nagusietako batzuk: datuak aztertzeko plataforma bat abian jartzea (Cloud Transformation); ikerketara eta laguntza-prozesuen berrikuntzara edo/eta hobekuntzara bideratutako datuak aztertzeko plataforma bat sortzea; adimen artifizialean oinarritutako diagnostiko-sistemak txertatzea; elektromedikuntza/telelaguntza; herritarren CRM; Pazientearen Arretarako Bulegoa; informazio-

sistemak eta gailuak hobetzea; edo zerbitzuak eta oinarriko azpiegitura garatzea, besteak beste.

► **Patologia Digitala: Osakidetza Diagnostiko Biologikoko Sareko Anatomia Patologikoko Zerbitzuen Eraldaketa Digitala** proiektuak irudi digitaleko tresnak eta adimen artifizialeko algoritmoak inplementatzea du helburu, diagnostiko zehatzagoa eta seguruagoa egiteko. Beste helburuetako bat Osakidetza Euskal Osasun Zerbitzuaren Anatomia Patologikoko Zerbitzuen Sarea konektatzea izango da, lankidetzako eredu diagnostikoak eta azpi-espezializatuak sortzea eta informazio eta irudi digitalizatuak partekatzea ahalbidetuz, horrela zentro guztietako patologoen arteko lankidetzarako sarea sortuz. Horrez gain, Anatomia Patologikoko laborategietan LIS (Information System Laborategia) berri bat ezartzea ere jasotzen da. Aurreikusitako inbertsioen artean sartzen dira Patologiako Sare Digitala ezartzea, eskatutako hardware eta komunikazioen euskarriarekin, ehun-laginak digitalizatzea osasun-zentroetan dauden oso erresoluzio handiko eskanerren bidez, diagnostiko-irudiak banatzea lan-estazio espezifikoei baloratu behar dituzten profesionali, irudi horiek biltegitratzea nonahi eta seguru sartzeko, eta dokumentuak LIS edo HCE izenekoekin integratzea.

► **Osasun Sailaren Business Intelligence (BI) Estrategiaren** helburu nagusia BI osasun-zentro bat izatea da, Osasun Sailaren arlo erabiltzaileek informazioa ustiatzeko eta analisiak egiteko dituzten beharrei erantzuteko soluzio bakarra emateko. Proiektuak 3 ardatz ditu: BI Osasun Zentroa, Gaitasuna Plana eta Plataforma Teknologikoa.

► **Euskadiko historia soziosanitario elektronikoa diseinatze, eraikitze eta hedatzeko** proiektua elkarrengarritasunezko proiektu bat da, datuak partekatze eta informazio-sistemen artean informazioa eta ezagutza trukatzeko, behar duten pertsonen artean koordinatua emateko azken helburuarekin. Proiektuak 3 fase ditu: Kontzeptualizazioa (TI Gobernu Eredua eta Eredu Funtzionala, lege- eta etika-esparrua), Diseinua (Eredu teknologikoa eta prototipatua) eta Softwarea (informazio-sistemak egokitzea, zerbitzu-zorroa, koordinaziorako tresnak...).

► Beste eremu batean, gure osasun-sistema indartzeko, **Lehen mailako Arretan Osakidetza azpiegiturak eguneratzeko eta garatzeko** proiektua aurkeztu da. Proiektu horren helburua Osakidetza lehen mailako arretako azpiegitura hobetzea da, lehendik dauden eraikinak eraberrituz, birmoldatuz edo ordezkatzuz. Inbertsioak egingo dira arkitekturan, instalazioetan eta ekipamenduan, eta baita osasun-zentro berrietan ere.

Bestalde, gizarte-zerbitzuei dagokienez, biztanleriaren zahartzearen fenomenoak jorratzen duten hainbat ekimen daude. Zehazki, hainbat proiektu daude arlo horretan berrikuntza sustatzera bideratuta, eta baita adinekoentzako arreta-zerbitzuen eskaintza hobetzera ere.

► **Zaintzen Ekonomia** proiektuak gizarte-helburu bat planteatzen du, politiketan, arreta-ereduetan, sistemetan, zerbitzuetan, produktueta eta eragileen arteko harremanetan eraldaketa sustatuz. Horrela, horietan guztietan lankidetzak (gizarte-berrikuntza) publiko-publikoa edo/eta publiko-pribatua indartzen da enpresekin, hirugarren sektore sozialarekin edo/eta ezagutza-zentroekin (helize lauhoitza), berrikuntza irekia sustatuz.

Esparru proiektu horrek bi ardatz ditu:

1. **ardatza** Zahartze osasuntsu eta aktiboko erreferentziako zentroak eta berrikuntza-unitateak. Euskadik 3 erreferentzia-zentro koordinatu izango ditu, eta horien funtsezko helburua, zahartzearen azterketa eta ulermena, zahartze aktibo eta osasun-garriaren garapen optimoa, autonomia pertsonala eta zahartzaroarekin lotutako arazoaren lanketa da. Zentro horietako bakoitzak dagokion Foru Aldundia izango du buru: Adin Berri Gipuzkoan, dagoeneko martxan (iraupen luzeko zaintzen fokua), Health Intelligence Center Araban (osasun fokua) eta Nagusi Intelligence Center Bizkaian (silver economy fokua).

2. **ardatza** Profil profesional eta gaitasun berriak zaintzen erronkari erantzuteko. Eusko Jaurlaritzak buru duen ardatz honen helburua da emakumeen zaintzaren eta ahalduentzaren sektorea profesionalizatzeko oinarriak jartzea, kalitatezko eskaintza egituratzea eta eskaria sendotzea, eta baita zaintzen arloan profil profesional berriak sortzea ahalbidetuko duten aukerak eta palankak identifikatzen lan egitea ere.

► Berrikuntzari dagokionez, proposatutako proiektuetako bat **Europar Batasuneko bizi-luzetasuneko berrikuntzako mugaz gaindiko lehen poloa** da, gizarte-eragile guztien (botere publikoak, unibertsitateak eta beste ezagutza-zentro batzuk, hirugarren gizarte-sektorea, enpresak) ikerketa- eta berrikuntza-ekimenak bultzatu eta konektatu nahi dituen, adinekoen autonomia eta bizitza osoa hobetzeko.

► Ildo beretik, **City Science Lab Mit-Tecnun-Gipuzkoa** proiektuaren ardatza, Gipuzkoako Foru Aldundiaren, Donostiako Udalaren eta MIT eta Tecnun unibertsitateen artean lankidetzak-hitzarmen bat abiaraztea da, Donostian City Science Lab berri bat edukitzeko, Gipuzkoako lurraldearen eta herritarren etorkizuneko zahartze- eta mugikortasun-beharrei erantzuteko. Herritarrek beren etxeetan dituzten baldintzak hobetzea bilatuko da, adinekoei lagunduz, batez ere. Proiektuak laborategirako ekipamendua erostea, laborategiko lan-gileen gastuak eta City Science Labek MITekin duen lankidetzak-hitzarmena jasotzen ditu.

► **ETXETIC** proiektua, teknologia berrietan oinarritutako arriskuen monitorizazioaren, prebentzioaren eta detekzioaren bitartez mendekotasun-egoeran dauden pertsonen etxean jarrai dezaten laguntzeko zerbitzua da. Zentro-sare baten bidez, etxean jarraitzen laguntzeko zerbitzua zabalduko da, teknologia berrietan oinarrituta, etxeko arriskuak monitorizatu, prebenitu eta detektatu ahal izateko, erreferentziako zentro batean egingo den aurrez aurreko arreta puntualarekin konbinatuta. Proiektuak aurreikusitako inbertsioak datuen monitorizaziorako eta adimenerako zerbitzu aurreratuak garatzera bideratuta daude, hauek barne hartuta: etxeetan laguntza- eta prebentzio-teknologia instalatzea; alerta-zantzuak garaiz detektatzea ahalbidetuko duen informazioaren kudeaketa integralerako plata-forma informatikoak; laguntza- eta arreta-zerbitzuak erreferentziako eguneko arreta-zentroetan.

► **Gipuzkoa Zaintza Lurraldea 2030 + OK Eskalatua etxean EAE osoan** proiektuaren helburu orokorra, arreta, zaintza eta laguntzarako tokiko ekosistemak (euskal komunitarioa eta instituzionala duten etxebizitzak eta egoitzak) sortzea da, berrikuntza eta esperimentazio sozialean oinarrituta. Proiektuak hainbat esperientzia pilotu ezartzen ditu egoitzetan eta etxeetan, berrikuntza sozial eta teknologikoan oinarrituta. Sustatutako ekimenetako bat, APP baten gainean oinarritutako familia-zaintzaileei laguntzeko sistema da.

► **Adinekoen Bizi Proiektuei Laguntzeko Zerbitzu Pilotu** baterako proiektuak adinekoentzako online informazio, orientazio eta bitartekaritza zerbitzua eskaintzen du, eta baita haien bizi-proiektuei laguntzeko hiru bulego pilotu erdi-presentzial ere. 65 urtetik gorako edo erretiroetik gertu dauden pertsonen bizi-proiektuei buruzko informazioa, orientazioa eta bitartekotza pertsonalizatuak ematea da proiektu honen ardatza. Horretarako, online zerbitzu zentralizatu bat –Web interaktiboa, bizi-proiektuei laguntzeko aplikazioa– eta hiru bulego pilotu deszentralizatu (lurralde historiko bakoitzeko bat) eta erdipresentzialak diseinatu eta martxan jarriko dira.

► **Etxeko Iraupen Luzeko Zaintzak Berritzeko Estrategiaren** helburua, zaintzen esparruan berrikuntza-estrategia berri bat bultzatzea (instituzionala, teknologikoa eta soziala) da. Proiektuak, adinekoen eta mendekoen etxeetan autonomia pertsonala mantentzen edo hobetzen, narriadurari aurrea hartzen eta erabiltzaileen autonomia-galera konpentsatzen lagunduko duten teknologiak sartzeko aukera emango du.

Bestalde, adinekoentzako zerbitzuak indartu egingo dira arreta-zentro berrien bidez, eta baita daudenak berrituz eta egokituz ere.

► Gipuzkoan, Adinberri estrategiaren barruan, **Adinekoentzako egoitza-zentroen sarea pertsona ardatz duten bizikidetzak-ereduetara egokitzea** proiektua aur-

keztu da. Horren helburu nagusia, Gipuzkoako Lurralde Historikoaren egungo bizitegi-eredua aldatzea sustatzea da, ikuspegi orokorra izanik pertsonak ahalik eta etxekoek izango diren inguruneetan bizitzea, haien intimitatea eta duintasuna errespetatuz eta pertsona bera eta laguntza- eta zaintza-beharrak arretaren gune izanik. Horretarako, bi jarduketara-ildo aurreikusten dira: lehenik, pertsona eta komunitate-inguruneetako arreta oinarri izango dituen arkitektura berrian oinarritutako bizitegi-ekipamendu berriak jartzea, eta, bigarrenik, dauden bizitegi-egiturak pixkanaka pertsona ardatz duten bizikidetza-ereduetara egokitzea.

► **Erreferentziazko Eskualde Zentro soziosanitarioen** proiektuak eskualde mailako egoitza-zentroak garatzea dakar berekin, eremu soziosanitarioan laguntza espezializatua emateko, prestakuntza espezializatua, arretarako laguntza, orientazioa, koordinazioa eta baliabide partekatuak, besteak beste. Aurreikusitako egoitza-eredu berrirako erreferentzia asistentziala eta laguntza izan daitezkeen egoitza-zentro espezializatu horiek garatzeko datza planteatutako proiektua. Inbertsio hauek jasotzen ditu: azpiegiturak eraldatzea, talde espezializatuak eratzea eta datuak trukatzeko azpiegitura teknologikoa garatzea.

► **Getxoko Belaunaldien Arteko Zentroa** proiektuaren helburua, Getxon zentro berritzaile bat sortzea da, belaunaldien arteko bizikidetza sustatzeko, adin desberdinetako pertsonak elkarrekin bizi daitezen, espazio komun horretan elkarri eraginez eta beren bizitza-proiektuak garatuz, gizarte-isolamendua eta belaunaldien artekoa saihestuz. Proiektuak, egungo eraikina eraistea eta ekipamendu berri bat eraikitzea aurreikusten du, mendekotasun egoeran dauden pertsonentzako 100 plazaz eta zuzkidura gazteentzako 40 udal bitokiz osatua.

Edozelan ere, adinekoak ez dira izango beraiei arreta emateko eta bizi-kalitatea hobetzeko berrikuntza-aren eta zentro espezifikoaren ezarpenaren onura jasoko duten bakarrak.

► Hala, **Aniztasun Funtzionala duten Pertsonen Arretarako Berrikuntza Zentroak** berrikuntza sartuko du aniztasun funtzionala duten eta laguntza zabala edo orokorra behar duten pertsonen zaintzan eta arreta indibidualizatu eta integrarean, haien autonomia-maila hobetzeko edo maila horri eusteko. Zentroak ostatu-zerbitzua eta eguneko zentroa aurreikusten ditu, erabilitzaileen bizi-kalitatea hobetzeko funtsezko helburuarekin. Jarduketa horien bidez komentu zahar bat egokitu nahi da, aniztasun funtzionala duten pertsonentzako arreta integraleko zentroa, mendekotasun arina duten adinekoentzako ostatu-zerbitzua eta zaintzaileentzako laguntza-zerbitzua bertan jartzeko.

Bestalde, kolektibo espezifikoentzako zenbait harreara-zentro martxan jartzea aurreikusi da.

► Hori da, hain zuzen ere, **Etxebizitzari dagokionez bazterketa egoeran dauden pertsonentzako Harrera eta Arreta Integratuko Zentroaren** kasua. Proiektu horrek bizileku-zerbitzu malgua gauzatzea proposatzen du, bizilekuari dagokionez bazterketa egoeran dauden pertsonentzat, bizilekurik ez dutenentzat eta arreta soziosanitarioko premiak dituztenentzat, Donostiako San Juan de Dios Ospitaleko konplexuan eraikin publiko bat eraikiz (harrera-zentroa eta eguneko zentroa).

► **Indarkeria matxistaren biktimak diren emakumeentzako Harrera eta Arreta Integratuko Zentroaren** proiektua ere planteatu da, egungo zerbitzuen eskaintza osatzen duen eta pertsona ardatz izango duen arreta-ereduan oinarrituta. Inbertsioa dagokion eraikin publikoa (harrera-zentroa) eraikitzean gauzatuko da.

Era berean, gizarteratzearen arloan dauden zerbitzuen eskaintza koordinatzeko eta digitalizatzeko beharra azpimarratu behar da.

► Alde horretatik, **GIZARTE.EUS+**, informazio digital pertsonalizatua, integrala eta elkarrengarria (historia sozial elektronikoa integratua) duen euskarri-sistema berri bat da, gizarteratzearen esparruan esku hartzeko (gizarte-zerbitzuak, gizarte- eta lan-zerbitzuak, gizarte- eta osasun-arloko eta gizarte- eta etxebizitza-arloko zerbitzuak). Zehazki, Gizarte.eus, erabilera librea, borondatezkoa eta doakoa duen web-aplikazioa da, kasuaren koordinazioa errazteko (balorazioa, diagnostikoa, orientazioa, jarraipena eta ebaluazioa) Gizarte Zerbitzuen Euskal Sistemari eta gizarteratzearen eremu zabalenean (diru-sarreraren bermea, enplegua, etxebizitza, hezkuntza, prestakuntza, osasuna...). Proiektuak, Gizarte.eus sistema berriro diseinatzea, tresna berriro diseinatzea, sistema berria eta tresna berria martxan jartzea, eta haren jarraipena eta ebaluazioa hartzen ditu barne.

► Bestalde, aipamen berezia egin behar zaio **Kalitatezko Enplegu Inklusiborako ELKAR-EKIN LANEAN Estrategia** proiektuari. Proiektu horri heltzeko, 4 estrategia hauek ezarriko dira:

- E1. Sistemaren Gobernantza (elkarlaneko gobernantza-eredu irekia, eraginkorra eta gardena diseinatzea eta ezartzea).
- E2. Kalitatezko enplegu-aukera inklusiboak (egungo enpleguei eustea eta aukera berriak sortzea ekonomia-sare lehiakor eta jasangarri batean).
- E3. Enpleguaren kalitatea (gizarte-balio partekatua sortzen duten kudeaketa- eta antolaketa-eredu arduratsuak sustatzen dituen zeharkako eremua).
- E4. Pertsona guztien enplegarritasuna eta kualifikazioa (pertsonen beharrezko gaitasunak eta trebetasunak dituztela bermatzea).

Proiektuak aurreikusitako erreformak hauek dira: batetik, kalitatezko enplegua eta gizarte-egoera ahu-lean edo/eta baztertuta geratzeko arriskuan dauden pertsonen kontratazioa sustatzeko zerga-neurriak aztertzea eta ezartzea; eta, bestetik, pertsonekin eta enpresekin esku-hartzeak sistematizatzeko tresna tekniko eta eredu berriak, enplegarritasun partekatua baloratzeko sistema bat definituz (Lanbiderekin eta Gizarteko Eragileekin batera).

► Azkenik, Bizkaiko kirol-instalazioetan eta natura-inguruneetan garatu beharreko **Eskualdeko eta Udal-
etako Kirol Azpiegiturak Modernizatzeko Progra-
ma** aipatu behar da. Proiektuaren helburua kirol-
instalazio guztiak 5G sistemaz hornitzea, erabilera-
ordu gehiago dituzten kirol-espazio irekiak za-
baltzea eta estaltzea, aldagelak hobetzea, kirol-
espazio naturalak seinaleztatzea, beharrezko ekipa-
mendu materialak ziurtatzea eta kirol-espazio natu-
ralak garbi eta seguru edukitzea da.

2. OSAGAIA

Bizialdi osoko ikaskuntza

► Gure hezkuntza-sistema osoa barne hartzen duen proiektu nagusia, **Euskal Hezkuntza Sistemako Digitalizazio Jasangarriko eta Sistema Adimendu-
netako Plan Integrala** da. Ikastetxeei digitalizazioa hezkuntza-eraldaketarako eta etengabeko hobekun-
tzarako palanka gisa erabiltzen lagunduko dien Esparru
digital berria bultzatu nahi du, bai Oinarritzko Hezkun-
tza eta Batxilergoan, bai Lanbide Heziketan eta Unibertsitateetan.

Horretarako, hainbat irtenbide ezarri behar dira jakina-
razpen digitalak aldi berean modu bateratuan (signa-
ge digitala) argitaratzeko, elkarrizketa bidezko murgil-
tze-presentzia digitalerako soluzioak hedatu behar dira,
mahaigaina birtualizatzeko teknologia aplikatu be-
har dira, ikastetxeei euskarria emateko plataforma bat
ezarri behar da, mugikortasuna bermatzeko ekipoak
hornitu behar dira, teknologia interaktiboak eta mur-
giltzaileak, "small cells" instalazioan oinarritutako 5g sa-
reak inplementatu behar dira, eduki digital dinamikoak
(ikus-entzunezko euskarrian, errealitate birtualean eta
errealitate areagotuan) sortzeko espazioetara zuzen-
dutako ekipamendua sortu behar da, eta ikaskuntzaren
azeleragailuak eta ikasleen konpromisoa sustatzeko
teknikak eta konponbideak ezarri behar dira.

Unibertsitate-ekosistema azpiegitura eta euskarri di-
gitalez hornitzeak I2Basque sareak bultzatzea eskatuko
du, konektibitatea ziurtatzeko eta Open Science Euska-
diren digitalizazio-prozesuak indartzeko. Horretarako,
beharrezkoa izango da HPC-Euskadi superkonputazio-
nodoa, www.science.eus webgunea, azpiegitura handi
bereziak urrutitik konektatzeko programa eta baliabi-
de bibliografikoak digitalizatzea.

► Zehazkiago, **Lanbide Heziketaren esparruan, EAEko
Lanbide Heziketan Trantsizio Berdea, Pertsonen Gai-
kuntza eta ETEen lehiakortasun jasangarria bultza-
tzeko Plan Integrala** aurkezten da. Proiektu horren hel-
burua, pertsonen trantsizio berderako bidean behar
dituzten gaitasunak, eta ETEei eta mikroETEEi lagun-
tzeko beharrezko jarduerak garatzea da, lehiakorta-
sun jasangarriantza aurrera egin dezaten. Proiektuak

Europako Itun Berdea eta Jasangarritasun Plana lortzeko ekintzak bultzatu nahi ditu Europako erreferentzia-esparruan, eta, horrez gain, lehiakortasun jasangarriko gaitasunen agenda gauzatzera bideratutako ekintzak bultzatu nahi ditu, eta baita Europako Batzordearen lehiakortasun jasangarriko, justizia sozialeko eta erresilientziarako gaitasunen agendaren plan integrala ezarri ere. Bertan, aurreko ataletan ezarritako ekintzak sartzen dira. Horrez gain, Lanbide Heziketako 2030 Agenda hedatuko da Lanbide Heziketako Euskadiko ikastetxeen sare osoan, edo jasangarritasuna ikaste-prozesuan eta ikastetxeko prozesu guztietan integratuko da, irakasleen eta ikasleen gaikuntza indartuz, jasangarritasuna ahalik eta ondoen integratzen dela bermatzeko.

Bestalde, Euskadin ekintzailletza bultzatu eta sustatu nahi duten hainbat proiektu daude.

► Horrela, **Zorrotzaurreko Ekintzaile Gunea** proiektuaren helburua ekosistema ekintzaile bat sortzea da, hub bat, helize laukoitzak espazio bizi, fisiko eta birtual batean elkarreraginean jardun dezan. Enpresek, ekintzaileek eta start-upek, klusterrek, unibertsitateek, ikerketazentroek eta tokiko administrazio publikoak living lab bat eratuko dute, euren artean eta herritarrei begira berrikuntza-erronkak diseinatzeko, elkarrekin sortzeko, esperimintatzeko eta bultzatzeko. Horretarako, proiektuak espazio adimendun eta jasangarria sortzea aurreikusten du, Bilboko Zorrotzaurre uhartean ekintzailletza eta berrikuntza zabaltzeko topagune gisa.

► **Donostia Talent House 2** proiektuak talentuaren-tzako (profesionalak eta ekintzaileak) harrera- eta integrazio-zerbitzuz osatutako espazio berria sortu nahi du, egungo ostatu-ahalmena zabalduz, nazioarteko talentua erakartzeko estrategia indartzeko eta horri euskarria eman ahal izateko, eremu zientifikoan dagoen eskariari erantzunez, baina beste kolektibo objektibo batzuk sartuz, nazioarteko ekintzaileak edo tokiko enpresa-ekosisteman interesa duten kualifikazio- eta esperientzia-maila handiko profesionalak, besteak beste. Aurreikusitako inbertsioen artean, ad-hoc espazio bat eraikitzea, ekipatzea eta birmoldatzea sartzen da. Proiektu horren bidez, talentua sustatzen duten eragileek Donostian ostatu hartzeko dagoen ahalmena handitzea aurreikusten da.

► Bestalde, Mondragon Unibertsitateko **LEINN Digital** programak, nazioarteko ekintzailletza-komunitateen laguntza pertsonalizatua eta garapena ahalbidetuko duen plataforma digital bat sortu nahi du (LEINN Digital twin). Plataforma digitalaren helburua ikaskuntza digi-taleko plataforma eskalatzea litzateke, sareko ekintzaileek kopurua biderkatu ahal izateko.

► **Gazteak Ahalduentzeko Programa** proiektua gazteen ahalduentzean oinarritzen da, gazteen dimentsio pertsonalean zentratuz. Helburua, gazteen artean trebetasun bigunak, gaitasun bigunak edo trebetasun leunak (soft skills) garatzea da, pertsonen beren ingurunean mugitzeko, beste batzuekin ondo lan egiteko, jardun ona gauzatzeko eta, trebetasun gogorrekin osatuta, beren helburuak lortzeko aukera emateko. Zehazki, gizarte-trebetasunak, komunikazio-trebetasunak, nor-tasunaren ezaugarriak, jarrerak, lanbide-ezaugarriak, gizarte-adimena eta emozio-adimena garatzea bi-latzen da. Era berean, ingurunearen eta etorkizuneko erronken ezagutza hobetu, eta aztertzeko gaitasuna eta gaitasun kritikoa garatu nahi da.

► Eremu horren barruan aurkezten da **Ekintzailletza-ren Nazioarteko Zentroa - Bizkaia Dorrea** proiektuaren sorrera.

► Azkenik, zaintzen arloari lotuta, **Egoitza-zentroetan lan egiten duten pertsonen gaitasunak hobetzeko eta prestatzeko plana** proiektua aurkeztu da.

Energia berriztagarrien sorkuntza

► **Hidrogenoaren Euskal Korridorea-BH2C** (EBE-PE-PERTE) proiektuak bi helburu ditu: alde bate-tik, energiaren, mugikortasunaren, industria- eta zerbitzu-sektoreen deskarbonizazioan aurre-
ra egitea, eta, bestetik, gaitasun teknologiko-
industrialen garapena bultzatzea hidrogenoaren
bektore energetikoaren balio-kate osoan. Ildo ho-
rretan, Euskal Autonomia Erkidegoak konpromiso
sendo aduenergiaren deskarbonizazioarekin, klima-
aldaketaren aurka borrokatzeko eta 2050ean
klima-neutritasuna lortzeko funtsezko tresna bai-
ta, eta, aldi berean, industria-sektoreak bere eko-
nomian duen pisuari eustearen eta indartzearen
aldeko apustua egiten du. Indarra hartzen ari den
aukeretako bat energia berriztagarrien barnera-
tze handia duen eta hidrogenoa biltegitratze-
bektore gisa erabiltzen duen energia-eredu bat da.

Hidrogenoaren Euskal Korridorea 7 jarduketa-
eremuren inguruan egituratzen da: Hidrogenoaren
Ekoizpena, Erregai Sintetikoaren (e-fuel) Ekoizpena,
Mugikortasuna, Industriaren Deskarbonizazioa,
Hiri-/bizitegi-erabilera, Azpiegitura eta Garapen
teknologiko industrialak.

Lurraldearen garapen jasangarrirako funtsezko
proiektua da, eta lankidetzak publiko-pribatuko
estrategia du. Gaur egun, erakunde hauek hartzen
dute parte (etorkizunean partaide gehiago sartu
ahal izango dira):

Publikoak: Arabako Foru Aldundia, Bizkaiko Foru Al-
dundia, Gipuzkoako Foru Aldundia, Bilboko Por-
tua, Bilboko Udala, Energiaren Euskal Erakundea,
Euskadiko Teknologia Parkeak, Euskal Herriko Uni-
bertsitatea UPV/EHU, Mubil, Lurralde Bus, Hidro-
genoaren Teknologia Berrien Garapenerako Ara-
goiko Fundazioa, Hidrogenoaren Zentro Nazionala.

Pribatuak: Petronor, Repsol, Nortegas, Enagas,
Aramco, Irizar, Sener, Calvera, Euskal Herriko Ener-
gia Klusterra, Euskal Herriko Itsas Foroa, Ingeteam,
Oliver Design, Murueta, Wartsila, Talgo, Cie Auto-
motive, Solaris, H2site, CAF power & automation,
Idom, Tecnalia, Cidetec, Tekniker.

► Bestalde, **IBERLYZER** proiektua (EBEPE-PERTE)
hidrogenoa sortzeko elektrolisi-plantak garatze-
ko, industrializatzeko eta hornitzeko asmoz sortu
da. Potentzial handiko merkatua da, EBN 2030era
arte 40 GW Elektrolizatzailerak garatzea aurreikusten
baita (Espainian 4GW eta Portugalen 2,1GW). Eus-
kadik, ekimen hori garatzeko aukera ematen duen
teknologia- eta industria-sarea du.

Proiektuak, muntaketa-kate automatizatuak izan-
go dituen eta elektrolizagailuak fabrikatuko dituen
instalazio bat eraikitzea aurreikusten du, hidro-
geno grisaren ordez hidrogeno berdea lortzea eta
industria deskarbonizatzea ahalbidetuko duten
kostu lehiakorak lortzeko eta karbono-isurketarik
gabeko gizartea bultzatzeko. 2025. urtean, fabrika
hori erabat erabilgarri dagoenean, urtean 500 MW
inguruko edukiera aurreikusten da.

Proiektuan aurreikusitako inbertsioak fabrikazio-
instalazioa eta balidazio-laboreategia garatzea eta
know-how teknologikoa garatzea dira. Eusko Jaur-
laritzak bultzatuko duen ekimenak Iberdrola eta
Ingeteam enpresak izango ditu partaide.

► **Eoliko Flotagarriaren Hub Industrialak eta Tekno-
logikoa** (EBEPE-PERTE) proiektuaren helburua Eus-
kadik Europa hegoaldeko energia eoliko flotatzaile-
aren garapen teknologiko eta industrialaren ardatz
gisa duen eginkizuna bultzatzea da. Merkatu aukera
aparta da, eta badaude aprobetxatzeko zumeak,
baina energia eoliko flotatzailearen aldeko apus-
tuak inbertsio handiak eskatzen ditu garapen tek-
nologikoaren azken faseei ekin ahal izateko. Enpre-
sak ildo horretan posizionatzen eta aurreratzen ari
diren bitartean, Euskadi Floating Hub proiektuaren
helburua, abian dauden proiektuak eta ekimenak
biltzea, bultzatzea eta bizkortzea da, garatzen ari
diren proiektuak sendotuz eta euskal balio-kateak
bere garapen industrialean eta teknologikoan parte
hartzea sustatuz, Euskadin duen eragina handituz,
bai aberastasuna sortzeari dagokionez, bai enple-
guari dagokionez. Gainera, proiektuaren barruan
sartzen da SAITECek ur sakonetako aerosorgai-
luekarako garatu duen zimendu flotatzaileko lehen
prototipoa Bilboko Portuan diseinatzea eta eraiki-
tzea; 2 MW-ko aerosorgailuarekin mihiztatzea; Bis-
cay Marine Energy Platform-en entsegu-eremuan
uretaratzea, atoiaren eramatea eta ainguratzea, Ar-
mintzako portuaren aurrean, eta gutxienez bi urtez
entseatzeko. Ondoren ekipoak desinstalatzeko eta
birziklatzeko ere barne hartzen da.

Ekimenak funtsezko bi jarduerak ditu: **a)** Energia
Eoliko Flotagarriaren Operazio- eta Mantentze-
lanetarako I+G ekimena, eta **b)** "Euskadi Floating
Hub" bulego Estrategikoa bultzatzea.

Proiektu honetan parte hartzen duten erakundeak
eta eragileak hauek dira:

- Energia Eoliko Flotagarriaren Lantaldean enpresa hauek daude sartuta: Saitec Offshore, Nautilus FS, Aeroblade, Alerion, CDA, Core Marine, Ditrel, Egoa Energía, Euskal forging, Iberdrola, Idom, Ingeteam, Isati, Laulagun, Liftra, Lumiker, Mugape, Navacel, Sener, Vicinay, Haizea wind, Eldu, Forjas Irizar, Tamoin, Zumaia Offshore, Asaken, edo Murueta eta Zamakona ontziolak, besteak beste.
- Hauek dira inplikaturako I+G eragileak: BiMEP, CEIT, Ikerlan, Mondragon Unibertsitatea, Tecnalia, Tekniker eta UPV-EHU.
- Aipaturako enpresez gain, SAITEC barne, beste hornitzaile batzuk ere badaude.

Energia berriztagarriak (eolikoa, eguzkiarena, biomasa-rena, etab.) sustatzeko hainbat proiektu ere badaude.

► Horrela, **AIXEINDAR** proiektuak Euskadin garapen eolikoa sustatzea du helburu, batez ere, 2025era arte Euskadin 5 parke eoliko eraikiz (Iturrieta, Labraza, Azazeta, Arlaban eta Arkamo mendiak), guztira 336 MW-ko potentziarekin. Proiektu honek 2030erako Euskadiko Energia Estrategian (3E 2030 izenekoa) energia eolikoari buruz aurreikusitako helburuak betetzen lagunduko du, eta, horrela, 2050erako ekonomia erabat deskarbonizatzeke helburua bultzatuko da, erregai fosilen erabilera ezabatuz.

► **EKIENEA** proiektuaren helburua, bestalde, Arabako Armiñon udalerrian 120 MWp-ko potentzia instalatuta izango duen eguzki-instalazio fotovoltaiko bat eraiki eta ustiatzea da. Instalazio berriztagarri handi horrek, urtean 160.000 pertsona baino gehiagoren kontsumoa asetzeko energia garbia sortuko du, Arabako biztanleriaren erdia, eta ia hirukoiztu egingo du Euskadiko egungo eguzki-ahalmena, atmosferara urtean 25.000 tona CO₂ isurtzea saihestuz. EKIENEA 200 hektareatan zehar hedatuko da; horietatik 100 hektarea, gutxi gorabehera, planta fotovoltaikoak hartuko ditu, eta beste 100ak, ingurumen-konpentsaziorako eta baso-eremuak kontserbatzeko lursailak.

► **Lantaronen biomasarekin elektrizitatea sortzeko planta proiektuak basoko eta nekazaritzako zurezko materialak energiaren ikuspegitik balorizatzea du helburu**, eta, horretarako, biomasan oinarrituta, guztira 20 MW-ko potentzia izango duen elektrizitatea sortzeko planta bat eraikitzea proposatzen da. Proiektua bat dator 2030erako Euskadiko Energia Estrategian (3E 2030 izenekoa) deskribatutako helburuekin; bertan, 2030erako biomasarekin energia berriztagarria sortzeko potentzia 40 MW baino gehiago handitzea planteatzen da.

► Araban, baita ere, **Hiri-hondakinen balorizazioa Araban, hidrogeno berriztagarria eta konposta ekointziz** proiektuak hiri-hondakin solidoak tratatzeko planta berri bat sortzea planteatzen du, hiri-hondakin solidoen balorizaziotik abiatuta hidrogenoa sortzeko. Aldi

berean, azterlanak egin eta ondoren beste bi instalazio instalatu nahi dira: tamaina handiko hondakinetarako bat eta konpostajerako beste bat.

► Bitartean, **Energia berriztagarrien eta hidrogenoaren entsegu eta garapen teknologikorako offshore azpiegitura** proiektuaren helburu nagusia, Tecnaliaren lidergo teknologikoaren pean, offshore laborategi bat martxan jartzea da, enpresek offshore berriztagarriekin lotutako produktuak eta zerbitzuak probatu eta frogatu ahal izan ditzaten (bai elektrizitatea sortzeko, bai hidrogenoa sortzeko). Laborategiak, nagusiki, haize-sorgailu flotatzaile bat eta azpiestazio bat izango lituzke, eta bertan teknologia elektrikoak eta hidrogenozkoak konbinatuko lirateke. Laborategiak digitalizazio-teknika aurreratuenak ere hartuko lituzke barruan, eragiketarako eta mantentze-lanetarako.

► **EAEn Biometanoa Garatzeko** Proiektuaren helburua, hainbat iturritatik datorren biogasa garbitzeko eta aberasteko azpiegiturak ("upgrading") sustatzea da, biometano bihurtzeko eta, ondoren, gas naturala banatzeko sarean injektatzeko edo garraiorako erregai gisa erabiltzeko (Gas Natural Vehicular - GNV). Inbertsioa hainbat azpi-proiekturen artean banatzen da, biometanoaren jatorriaren arabera (RSU zaborte-giak, EDAR lohiak, nekazaritza-elikadura eta abeltzaintza industriak, edukiontzi marroiko bio-hondakinak...).

► Berrikuntzaren eremu espezifikoaren barruan, **Energry Intelligence Center (EIC)** proiektuak energia- eta teknologia- trantsizioari ekin nahi dio, Ezkerraldeko Parke Teknologikoan, TRL altuenetan enpresetan probak, saiakuntzak eta I+G egiteko euskarria izango den azpiegitura bat eraikiz. Aurreikusitako inbertsioen barruan, eraikina eraikitzea eta energia garbiagoetan eta offshore-etan posizionatzeko saiakuntza-bankuak instalatzea sartzen dira.

► Bestalde, **NATURKLIMA**ren (Gipuzkoako Klima Aldaketaren Fundazioa) bitartez, berriztagarrien arloko hainbat proiektu garatuko dira. Horrela, lehenik eta behin, **Herritarren Eguzki Kooperatibak eta Komunitateak** proiektuaren helburua, eguzki-energia kooperatiben eta komunitateen ezarpena sustatzea da. Proiektu horretan, herritar bakoitzak bere kontsumo-beharrizanen arabera behar duen panel kopurua edukiko du. Horrela, 2018/2001 Zuzentaraua bete nahi da, Erkidegoko energia berriztagarria sustatzeari dagokionez, batez ere. Lagundutako proiektuek 1 eta 2 MWp bitarteko gutxieneko dimentsioa izan behar dutela proposatzen da, autotolaketa-ereduaren bideragarritasuna ziurtatzeko.

► Aurreko puntuari lotuta, **ETEentzako Gipuzkoako industrialdeetan Eguzki Komunitateak - Parkeak ezartzea** proiektuaren helburua, Gipuzkoako 3 eskualde bereizietako 3 industrialdetan 3 proiektu pilotu sustatzea eta ezartzea da, ETEen energia-trantsizioa sustatzeko. Zehazki, garapen-eredu bat sortzea bultzatu nahi da,

lurraldeak inbertsio horiek gauzatzeko duen beharrari erantzuteko, industriak energia erosteko baldintza onuragarriak izateko duen beharrari erantzuteko eta inbertsio-eredu bankagarriak eraikitzeke zailtasunari aurre egiteko, horiek dakartzaten segurtasun eta eskakizunengatik. Baldintza jakin batzuei erantzungo dizkieten (autokontsumoko formatuei lotuta eta taldekatuta egon behar dute eta sare elektrikora konektatutako proiektuak izan behar dira) 50 KWp eta 1 MWp bitarteko proiektuak gauzatu nahi dira.

► Bestalde, **Hidrogeno berdearen estrategia, hiri-hondakin solidoko biogasetik abiatuta, lurraldeko garraio publikoan erabilera finalista izateko** proiektua, Eskuzaitzetako biometanizazio-plantan sortutako biogasa hidrogeno bihurtzeko planta bat ezartzean datza. Planta horrek, aldi berean, CO₂ hartzeko eta biltegitratzeko planta izango du, eta baita dagokion hidrogeno ere, eskuratzeko diren hidrogenoko 5 autobus publiko berrientzat.

► Azkenik, NATURKLIMAREN barruan, **District Heating** proiektuaren helburua hondakin-beroa berreskuratzea da, energia-eraginkortasuna hobetzeko eta energia berriztagarritik hornitzeko neurri gisa. Horregatik, industria-sektoreko hondar-beroko sare horiek lurraldean ezartzea proposatzen da, industria horiek dauden udalerrietara berokuntza eta ur beroa banatzea ahalbidetzeko, district heating sisteman oinarritutako industria-garapenerako hiri-sistamarantz aurrera egiteko.

► Autokontsumo energetikoa sustatzeko ildo berean, **EKIOLA-ARABA** proiektuak irabazi asmorik gabeko kontsumitzaileen kooperatiba-komunitateak sortzea proposatzen du, herritarrek kontsumo-komunitate gisa elkartzeko, beren sorkuntza-instalazioen titular izan daitezen, eta Araban energia-ekoizpen berriztagarri fotovoltaikoa sustatzeko, 1MW eta 5 MW bitarteko instalazioetan. Ereduak Energia Berriztagarrien Europako Zuzentarauari erantzuten dio, sorkuntza banatua eta komunitarioa bultzatzen du, masiboa, jendearentzat eskuragarria eta instalazioen kokapenari lotutako murrizketarik gabea.

► Azkenik, Gipuzkoako toki-eremuan, bi proiektu aurkeztu dira. Horrela, **Monitorizazio zentralizatua eta energia-eraginkortasunaren hobekuntzak Donostiako Sustapenak kudeatutako zentroetan** proiektuak Donostiako hainbat udal-erakunde kudeaketa zentralizatua lortu nahi du, SCADA sisteman datuak monitorizatzeko eta zentralizatzeko tokiko sistemak prest jartzea barne, Pi@ eta Talent House eraikinetako klima-instalazioen egokitasuna eta efizientzia hobetzea, besteak beste. Bitartean, **Energia garbiak bultzatzea, San Markosen eguzki-energia fotovoltaikoa sortzeko ekipamenduak instalatuz** proiektuak energia berriztagarriak bultzatu nahi ditu, San Markoseko zabortege zaharrean eguzki-energia fotovoltaikoa sortzeko ekipamenduak instalatuz, 10 MW-eko potentzia lortuz eta CO₂ isuriak nabarmen murriztuz.

4. OSAGAIA

Mugitasun jasangarria

Mugikortasun jasangarriaren arloan elementu berri-tzaileak fabrikatzearekin eta instalatzearekin erlazionatutako hainbat proiektu nabarmentzen dira.

► Horrela, **Basquevolt Gigafactory** (EBEPE-PERTE) proiektuak hainbat helburu lortu nahi ditu, hau da, ibilgailu elektrikoaren osagaien hornidura-katearen lehiakortasuna handitzea; energia biltegitratzearen, automobilaren, ekipo elektrikoaren ondasunen eta lehengaiak birziklatzeko beste osagai batzuen fabrikatzaileen balio-katean inpaktua eragitea; eta, azkenik, potentzia-elektronikaren industria eta energia berriztagarrien ezarpena indartzea. Basquevolten helburua automobilgintzari eta ekipo elektrikoaren ondasunei lehiarako abantaila erabakigarria ematea da, Asiako herrialdeak balio-kateetan sartzen ari direla ikusita.

Proiektu publiko-pribatu gisa planteatzen da proiektu hau. Batetik, Eusko Jaurlaritza, Energiaren Euskal Erakundearen bitartez, eta, bestetik, enpresa pribatuak (Iberdrola, Petronor, Enagas, MCC, Irizar, Ingeteam, Ormazabal, CIE automotive, Solarpack). Euskal enpresen inplikazioaz gain, Basquevoltek lankidetzak hitzarmenak izango ditu Europako beste gigafaktoria batzuekin. Basquevoltek Basque Research Technology Alliance-ren sendotasun teknologikoa apalankatuko du, bere masa kritikoa jartzeaz gain, Michel Armand irakaslea hor baitago. Hainbat bateria-teknologiaren aita da, estatu solidoko bateriena, besteak beste.

► **Mugikortasun elektrikoaren Battery Pack Multimobility** (EBEPE-PERTE) proiektuaren helburua mugikortasun elektrikoaren ibilgailu mota guztietan (furgonetak, autobusak, trenbideak, etab.) integratzea da, gelaxken potentziala eta ibilgailu horiek motorizatzeko power trains elektrikoaren funtzionamendua handitzeko biltegitratze-elementu eta gako gisa. Horregatik, proiektu horren ardatza hiru OEMekin (Original Equipment Manufacturers) erlazionatutako batterypack izenekoak garatzea da, ez bakarrik estatu mailan, baita nazioartean ere (CAF, Irizar eta Mercedes), berezitasun batekin, mugikortasun mota desberdinak ere barne hartuko dituztela, eta hori benetako puntu bereizgarria da: metroa/trena, autobusa eta furgonetak.

Proiektu publiko-privatu hau eragile pribatuek gidatuko dute, baina Eusko Jaurlaritzak prozesuan parte hartu eta lagundu egingo du, aldaketa-ingurune batean duen garrantzia kontuan hartuta, ez bakarrik mugikortasunaren sektorean bertan, baita hurrengo urteetako bilakaera markatuko duten bi trantsizio handietan sakontzeko aukera gisa ere: energia-ingurumen trantsizioan eta trantsizio teknologiko-digitalen.

► **Bestalde, Basque CCAM LAB** (EBEPE-PERTE) proiektuaren helburua EAEko industria-sarea mugikortasun-ingurune berri batera bideratze da, bai I+Gren ikuspegitik, bai industria-garapenaren, trebakuntzaren eta negozio-aukera berriak sortzearen ikuspegitik. Horrela, automobilgintzaren sektorea trantsizioan murgilduta dago, eta, ibilgailuen fabrikazioari edo motorizazioari lotutako alderdiak aldatzeaz gain, ibilgailuen eraikuntzatik harago doan mugikortasun-konzeptu berri batera doa zuzenean. Elektrifikazioa, gidatze autonomo eta konektatua, zibersegurtasuna edo mugikortasuna, zerbitzu gisa, sektorearen eta balio-katearen bilakaera markatuko duten alderdiak izango dira.

Proiektu hau oinarritzen duten lau zutabeek ekosistema oso bat sortuko lukete eremu berri honetan. Hauek dira: testak egiteko azpiegiturak, mugaz gaindiko konexioa, I+G jarduera, ekintzailatza eta zibersegurtasuna.

Hauek dira proiektuan parte hartzen duten erakundeak:

- **Publikoak:** Gobierno Vasco, Diputaciones Forales, Mubil.
- **Pribatuak:** Basque Research and Technology Alliance BRTA (Vicomtech, Tecnalia), Velatia, CIE Automotive, CAF Power & Automation, Irizar, Gertek, MCC, Eurocybar.

► **MUBIL Poloa:** MUBIL Poloa: Mugikortasun Adimendun eta Jasangarriako erreferentziatzeko Poloa (EBEPE-PERTE) proiektuaren helburua, elkarte-, interakzio- eta integrazio-ekosistema bat eratzea da, aukera berriak sortzeko eta mugikortasun berriaren erronkei erantzuteko, zerbitzu-eskaintza integralaren bitartez. Mubil Poloak soluzioak eman nahi dizkie mugikortasun berriaren esparruan sortutako erronkei.

Proiektu horren helburuak hauek dira: **a)** energia biltze-egituratzeko eta powertrain (hidrogenoa barne) arloko proba-ekipamendu aurreratuez osatutako azpiegitura teknologikoa abian jartzea, **b)** Enpresa pribatuek eta teknologia-zentroek produktu eta negozio-eredu berriak garatzea, **c)** Europar, lur arraroak berreskuratzeko erreferentziatzeko industria-jarduera bat sortzea, **d)** bateriak diseinatzeko, mihiztatze eta integratzeko gaitasuna duen NewCo bat abian jartzea, **e)** Ekintzailatzaren hub gisa posizionatzea, etorkizuneko mugikortasunari lotutako negozio berriak sortzea bultzatuz, enpresa-sare berria garatzeko; **f)** sektorearen lehiakortasuna bultzatzea, prestakuntzan oinarrituz eta mugikortasun berriari lotutako gaitasunak garatuz: ezagu-

tzaren kudeaketa, **g)** probak egiteko ingurune erreal bat eragileen eskura jartzea, haien produktuak eta azken garapenak testatu ahal izateko: Living Lab.

Parte hartzen duten erakunde publikoak hauek dira: Eusko Jaurlaritza, Gipuzkoako Foru Aldundia eta Donostiako Udala. Gainera, enpresa-eragile, zentro teknologiko eta akademiko ugari daude tartean.

► **Etorkizuneko mugikortasun jasangarriarako Smart Factory** (EBEPE-PERTE) proiektuari dagokionez, euskal ekosistema industriala modu jasangarrian eraldatzea du helburu, bai gizartearen, bai ingurumenaren aldetik.

Eusko Jaurlaritzak bultzatutako ekimenaren enpresa liderra Gestamp da. Proiektuaren lehen fasean, etorkizuneko Smart Factory ikertu eta garatu egingo da, eta baita industria-ingurunean balidatu eta inplementatzeko ere, Euskadiko bi instalazio pilotutan. Ondoren, bigarren fasean, Gestamp taldeko Espainiako beste 8 plantatan (7 Autonomia Erkidegotan) eta Europar Batasuneko 6 herrialdetako beste 10 plantatan ezarriko da, horrela lurralde-kohesioa bermatuz. Era berean, proiektuak, langileak gaitzeko prestakuntza-planak garatu (Upskilling & Reskilling) eta profil digital berriak sortuko dituen GTI prestakuntza-zentro bat ezartzea aurreikusten du. Euskal instalazio pilotuek eta GTIk HUB gisa jardungo dute, sortutako ezagutza gainerako euskal industriara zeharkakotzeko.

Beste batzuen artean, Basque Cybersecurity Center, Cybasque, BRTA, Euskaltel, Ulma Embedded Solutions, Telefónica eta Microsoft erakundeek eta enpresek hartuko dute parte proiektuan.

► **Automobilgintzako fabrikazio aurreratuko 4.0 industria zentroa** proiektua, lankidetzan publiko-privatuarrekin automobilgintzaren sektorerako Fabrikazio Aurreratuko Zentro FAZ-CFA bat garatzean datza, Mercedes-Benz eta sektoreko balio-katearen hornitzaileen parte-hartzearekin. Fabrikazio Aurreratuko Zentroaren helburua, prozesuak eta teknologiak sortzea da, bazkideek aukera izan dezaten uneoro ibilgailu elektrifikatuen eta autonomoen sorkuntza berriaren industrializazio digitalizatuaren egoeran egoteko eta, horrela, sektorearen lehiakortasunari eta jasangarritasunari laguntzeko. Eskura dauden adierazleak FAZ-CFA-rekin lotutako enpresen kopuruari buruzkoak dira.

► **Bestalde, Battery packs & Mubil: Gipuzkoarako eta Euskadiraiko estrategikoak diren sektoreei zuzendutako baterien diseinu eta ekoizpenerako fabrika** proiektuaren helburu nagusia Li-Ion bateriak diseinatzeko, ekoizteko eta muntatzeko lantegi bat sortzea da, etengabeko bilakaeran dagoen tokiko teknologiarekin garatutako produktu bat izateko. Epe laburrean lortu nahi diren helburuak eta erronkak hauek dira: baterien ekoizpena automatizatzea, erraz eskalatze moduan, edo

bezeroen beharretara egokitutako produktu anitzeko bateriak edukitzea, hainbat aplikaziotarako erabiltzeko (adibidez, e-Heavy duty [e-Bus, e-Truck] edo/eta modu egonkorrean [sareak eta komertziala – Hazkunde jasangarri handiagoko sektoreak]). Azken helburua, baliokatearen hainbat kate-maila, gelaxken karakteriziotik baterien birziklapenera, barne hartuko dituen eta industria-merkatura bideratuta egongo den benetako faktoria bat izatea da, berehala ezarri beharreko beharrak estaltzeko eta ekoizpen-ahalmena merkatu-beharren bilakaeraren arabera eskaltzeko gaitasunarekin. Gainera, proiektuak merkaturako orientazio argia du, eta Irizar, besteak beste, konpainia horren bezero izango da, e-Bus modeloetarako bateriak erosiz eta hasieratik baterien kontsumoa bermatuz.

► **Azkenik, Mubil: Lur arraroak berreskuratzeko eta iman jasangarriak fabrikatzeko industria poloa, ibilgailu elektrikoentzako fabrikazio gehigarriaren bidez – MAGMA** proiektuaren helburua Europan erreferentziazko industria-jardueraren polo bat sortzea da, lur arraroak berreskuratzeko, iman birziklatuetatik abiatuta, eta fabrikazio gehigarriaren bidez iman jasangarriak fabrikatzeko. Zehazki, hauek dira lortu nahi diren helburu/adierazle nagusiak: 2026an 500 tona NdFeBko hautsa ekoiztea iman jasangarriak fabrikatzeko, 2026an 40 M€-ko NdFeB iman jasangarri ekoiztea, iman jasangarriekin txatarra industrialeko hornidura-kate bat sortzea, edo motor elektrikoek fabrika-tzaileekin lankidetzat-hitzarmen egonkorra ezartzea Euskadin, eta lantegi pilotu propio bat sortzea, elektromugikortasunerako MUBIL zentroarekin, ibilgailu elektrikoarentzako iman jasangarriak fabrikatzeko teknologiaren garapena bultzatzeko.

Trenbideko mugikortasunari buruzko hainbat proiektu ere planteatzen dira.

► Horrela, bada, **5. linea: Sarratu (Basauri) – Galdakao eta Usansoloko Ospitalearen arteko trenbide lotura berria** izeneko proiektua, Euskotrenek ustiatutako 3. Lineatik abiatuta, Sarratutik Galdakaoko hirigunera eta Usansoloko Ospitalera bidaiarientzako trenbide zerbitzuko hiru tarte ematean, eta, ondoren, Usansoloko ingurunea Durangoko linearekin lotzean datza. Trazadura berriak 6.270 metroko luzera eta bost geltoki berri hartzen ditu. Proiektuak garraio pribatuaren erabilera murriztea eta garraio publikoa sustatzea ahalbidetu beharko du, eta baita linearen eraginkortasuna eta funtzionaltasuna hobetzea ere, erabiltzaileen beharretara egokitutako azpiegitura koherente batekin eta segurtasun- eta irisgarritasun-bermeak areagotzearekin batera.

► Bestalde, **Irungo topoaren linea berria: Altza-Galtzaraborda tartearen** proiektua, funtsean, Irungo topoaren linea berri bat gauzatzean datza, Altza-

Galtzaraborda tartean, Pasai-Antxoko erdigunean geltoki berri bat sortzeaz gain, Pasaia-Antxo inguruan trenbidearen hiri-integrazioa hobetuz. Gainera, jarduketa honekin Oiartzunera arte 7,5 minutuko maiztasuna izatea lortzen da. Proiektuaren luzera 2.093,97 m-koa da, Pasaiako geltokia barne. Trazadura prestatzen da Erreteriarako lurperatzearekin bateragarria izan dadin. Proiektuak hainbat eragin positibo izango dituela uste da: garraio-azpiegitura eta -instalazioetarako segurtasuna eta irisgarritasuna bermatzea, trenbidearen eraginkortasuna eta funtzionaltasuna hobetzea trenbidea bikoiztuta, trenbidea Pasaia-Antxo inguruan integratzea eta Altzako geltokiaren ustiapena sinplifikatzea. Horrek, gainera, Euskotrenen/ETSren ustiapen-kostuak aurrezteko ekarriko du, eta baita garraio pribatuaren erabilera murriztea ere.

► Azkenik, eremu horren barruan, **Eibarko trenbide azpiegituraren hiri-integrazioa** proiektuan trenbide segurtasuna hobetzea planteatzen da, trazadura estaltziz eta alboko ezpondak egonkortuz; horrek zerbitzuaren abiadura eta maiztasunak areagotzea ahalbidetu behar du. Horrez gain, Eibarko geltokitik Azitainera doan trenbidearen gainean oinezkoentzako espazio bat sortzea proiektatzen da, trenbideko zati bat estalita, inguruneari egitura eta diseinu integratua emanez, inguruneari eta hiri-arkitekturari koherentzia emanez, mugikortasun jasangarriaren printzipioak aplikatuz.

Bestalde, EAEko hiru hiriburuetako mugikortasun jasangarriarekin lotutako hainbat proiektu daude.

► **Bilbo, Hiri Jasangarria** proiektuak Bilbo hiriko energia-eredua eraldatzea du helburu, azpiegitura eta teknologia berriztagarri eta garbieten inbertituz (eguzki-energia, eolikoa, kudeaketa-eredu berriak garatuz eta arlo publiko-pribatuaren eta pribatu-pribatuaren arteko lankidetzat garatuz). Saneamendu- eta hornidura-sarea ere hobetuko da. Proposatzen diren helburuen artean Bilboko ingurumen-aztarna murriztea eta kontsumitutako energia deskarbonizatuz airearen kalitatea eta saneamendu- eta hornidura-sarea hobetzea daude, eta baita eraikinak energiaren ikuspegitik optimizatzea ere.

► Bestalde, Donostiako Udalari dagokionez, hainbat proiektu jaso dira. Hala, **Azpiegiturak egokitzea eta % 100 elektrikoak diren autobusak sartzea** proiektuaren xedea azpiegiturak egokitzea eta 53 autobus elektriko erostea da, 12 eta 18 metrokoak, emisio kutsatzaileak eta energia-kontsumoak murrizteko. Berotegi-efektuko gasen isurketak % 40 murriztea aurreikusten da. Era berean, autobus-flotaren % 45 elektrifikatuta egotea lortu nahi da, "Donostiako Klima 2050 Ekintza Planaren" helburua bete ahal izateko, hau da, 2030erako autobus-flota osoa elektrifikatuta egotea.

► **Bus Elektriko Adimendunaren (BEA) plataforma eta azpiegitura** garatzeko proiektuaren bitartez, Gros-Amara-Miramon (Donostia) 17. linean ahalmen handiko autobus elektrikoak jarriko dira martxan, semaforoetan lehentasuna izateko sistemekin, zerbitzua etenik gabe eskaintzeko behar den autonomiari eustea ahalbidetuko duten soluzio teknologikoekin. Proiektuak plataforma eta geltoki adimendunak diseinatzea eta eraikitzea aurreikusten du, ordainketa-sistema unitartsal eta adimendunekin, eragiketa-sistemak eta birkarga-sistemak, % 100 elektrikoak diren autobusen hornidura, % 100 elektrikoa izango den kablari gabeko soluzio teknologikoa proposatu eta gauzatzea, hornidura- edo birkarga-puntuen diseinua eta eraikuntza, etab.

► Gainera, **Hiri-hondakin solidoak biltzeko eta bideen garbiketara zerbitzuei atxikitako ibilgailuen flota berri-tzea aurreikusi da, ibilgailu elektrikoak erosituz**, zerbitzu horiek ingurumenaren aldetik era jasangarrian jardun dezaten, etorkizunean gas kutsagarriak ez isurtzeko helburura iritsiz. Hondakinak biltzeko 10 kamioi astun eta 10 ekorgailu elektriko erostea planteatzen da. Era berean, **Donostiako Udal Parke Mugikorrekoko ibilgailuen flota berri-tu nahi da, ibilgailu elektrikoak erosituz**, hiriko zerbitzu eta beharrei erantzuteko une honetan dauden 80 ibilgailuen ordez ibilgailu elektrikoak jartzeko, gas kutsagarrien zero emisiorako helburua inplementatzeko. Datozen urteetan flotaren % 75 ordezkatzea proposatzen da.

► Azkenik, **Eskariaren arabera ibilgailu elektrikoentzako karga elektrikoaren puntuen sarea garatzea** proiektuaren helburua Donostiako udalerrian partekatutako ibilgailu elektriko zerbitzua erraztea da (10-12 puntu auzoetan, gizarte- eta lurralde-kohesio handiagoa ahalbidetzeko), hiriko hainbat eragileren bitartez (aparkalekuak, hotelak...), errekontzako motorrak dituzten ibilgailuen erabilera murriztuz, bai udalerriko biztanleen, bai bisitarien artean. Testuinguru horretan, hiri osoan zehar banaturiko 12 “zerbitzugune” ezartzea proposatzen da. Bakoitzak bi ibilgailu elektriko izango ditu, eskariaren arabera alokatzeko; kargagailu bakoitz bat, 7,4 kW-ko bi hartunarekin, alokairuko bi ibilgailuetarako, eta karga azkarreko 50 kW-ko estazio bat, alokairuko ibilgailuek edo edozein ibilgailu elektrikoaren erabiltzaileek erabili dezaketena. Datozen 3 urteetan Donostiako ostalaritza eta ostatu establezimenduetan karga elektrikoaren 60 puntu gehiagoko sarea garatzea ere planteatzen da.

► Gasteizko Udalari dagokionez, **Vitoria-Gasteiz Mobility Lab** proiektuak, Gasteizen eta Araban hiri-garraioa joera berriak aztertu, probatu eta aplikatzeko, kale adimendunak, autobus eta automobil autonomoa, ibilgailu elektrikoak, aparkaleku adimendunak, trafikoa aplikatutako “Big data”, zamaletarako sistema adimendunak... aztertzeko, probatzeko eta aplikatzeko berrikuntza-zentroa izan nahi du. Horretarako, proiektuak

Arabako Teknologia Parkean eraikin berri bat eraikitzea aurreikusten du. Zentroaren bulegoak eta antolaketa hartuko lituzke, beste gune batzuk ere (kaleak, aparkalekuak, zeharbideak edo errepideak) probatarako banku posible gisa egokituko diren arren.

► Bestalde, **Hiriko autobus linea berri bat elektrifikatzeko** proiektuak hiriko autobus linea berri erabat elektriko bat hedatzeko proposatzen du (11. linea). Linea horren trazadurak Salburua eta Zabalgana auzo berrietan izandako populazio-hazkundera erantzungo dio, funtsean Gasteizko hiri-garraio publikoko zerbitzuaren energia-kontsumoa eta gas kutsagarrien isurketa murrizteko helburuarekin, elektrizitatea bultzatuz, mugikortasun-zerbitzuen eskaintza hobetuz. Hiri barruko mugikortasun zerbitzuen eskaintza hobetu nahi da Gasteizko biztanleentzat eta, bereziki, Salburua eta Zabalganako zabalgune berrietan bizi direnentzat (50.000 biztanle inguru) eta tarteko korridoreko biztanleentzat, eta, azkenik, garraio eraginkorra, garbia eta irisgarria bultzatu. Inbertsioa hiriko autobus linea berri erabat elektriko (11. linea) hedatzeko azpiegituran zentratuko da.

► Azkenik, Bizkaiko Lurralde Historikoaren eremuan, **Bizikletaz modu jasangarrian mugitzeko plana** proiektuaren helburu nagusia Bizkaiko bizi-kalitatea hobetzea da, eta bizikleta da hori lortzeko ibilgailuetako bat. Inbertsioa, bizikletaren eguneroko erabilera bultzatzera eta bizikleta Bizkaiko pertsonentzat aukera erreal, seguru eta eroso izan dadin ahalbidetzera dago bideratuta, ingurumena hobetzen, pertsonentzako espazioak berreskuratzen, pertsonen osasuna bera eta jarduera ekonomikoa eta enplegua hobetzen ere lagunduz. Jarduerak hauek hartzen dituzte barne, besteak beste: azpiegitura eta bizikleta-pista egokiak eta seguruak sortzea, azpiegituren plangintzan erabakiak hartzeko behar diren datuak bilduko dituen *smart data* zentro bat egitea, eta prestakuntza-, hezkuntza- eta ezagutza-programa espezifikoak bultzatzea.

Digitalizazioa eta berrikuntza

Zenbait proiektu, une honetan dauden azpiegitura digitalak hobetzera daude bideratuta, bai Euskal Autonomia Erkidego osoan, bai lurralde edo toki mailan.

► **Basque Research & Technology Alliance (BRTA)** (EBEPE-PERTE) proiektuak azpiegitura zientifiko-teknologikoak indartu nahi ditu BRTA barruan dauden eragileen artean. BRTA 16 ikerketa-zentro eta zentro teknologikok osatutako aliantza da, eta I+G+b bidez industriaren lehiakortasun ekonomikoa bultzatzeko erronka du. Ildo horretan, industriak produktu, prozesu eta zerbitzu berrietan teknologiak txertatzeko duen gaitasuna funtsezkoa da bere produktibitatea eta lehiakortasuna sustatzeko. Horretarako, abangoardiako azpiegitura zientifiko-teknologikoetarako (IC-T) sarbide erraza bermatu behar da, enpresen eta I+G+Bko eragileen arteko lankidetzak indartuko duen ingurunean. Elkarlanean oinarritutako 4 ikerketa-zentro (CIC BioGUNE, CIC NanoGUNE, CIC BiomaGUNE eta CIC EnergiGUNE) eta 12 zentro teknologiko (Azterlan, Azti, Ceit, Cidetec, Gaiker, Ideko, Ikerlan, Lortek, Neiker, Tecnalia, Tekniker eta Vicomtech) dira.

Proiektua Eusko Jaurlaritzako Ekonomiaren Garapen, Jasangarritasun eta Ingurumen Sailaren eta BRTA beraren arteko lankidetzan inplementatu, kudeatu eta koordinatuko da, laguntza-programa lehiakor baten bidez. Programa horretan, RVCTI barruan dauden zentro teknologikoen eta ikerketa kooperatiboko zentroek har dezakete parte.

► Bestalde, **Euskadin DATA CENTER berri bat abian jartzeko** proiektuaren bidez, industria- eta enpresa-sarearen, batez ere ETEen eta administrazioaren beraren, datuak ostatzeko gero eta eskaera handiagoari erantzun nahi zaio. Testuinguru horretan, Euskadin Data Center berri bat abiaraztea planteatzen da, eredu publiko-pribatua oinarrituta, datuen segurtasunari eta eskuragarritasunari dagokien eskakizun zorrotzekin, energia-eraginkortasun handiarekin eta gainerako data center publiko edo pribatuekin erlazionatutakoa. Euskadin "Cloud zerbitzuen" eskaintza modu esanguratsuan bultzatzeak, ia industrialde guztietan hedatutako zuntz optikoaren sare zabalarik gehituta, ETE asko beren sistemak hodeira migratzera animatzea ahalbidetuko

du. Aurreikusitako jarduketak hauek dira: Tier IV CPDa eraikitzea, eskariari laguntzea, enpresei ohiko informazio-sistemak cloud sistemetara migratzea sustatuko dieten laguntza-programak, eta horrelako zerbitzuen kudeaketan talentua eta trebetasunak sortzen lagunduko duten prestakuntza- eta trebakuntza-jarduerak.

► **5G sarearen hedapena Euskadin (Mugikortasuneko banda zabal ultralastera)** proiektuak, 5G sarea Euskadi osoan hedatzea bultzatu eta bizkortu nahi du, teknologia hasiberri hori izan dezan. Teknologia horrek jauzi kualitatiboa ematen du, 4.0 industria, komunikazio-moduak eta -ardatzak eta zerbitzuak errotzea errazten duten beste batzuk garatzeko. Horretarako, hainbat jarduera egingo dira, bai 5Garen hedapen goiztiarrean, bai erabilera-kasuen sustapenean, bai operadoreei azpiegiturak hedatzeko orduan.

► Bestalde, **EAEen IOT azpiegituraren hedapena** proiektuak telekomunikazio-azpiegitura eman nahi dio EAEko administrazio publikoari, ur-kontagailu adimendunen urruneko irakurketa egiteko, eta baita uraren sektoreko eta hiri eta eraikin adimendun arloko beste sentso-re mota batzuetarako ere. Helburua, Iteiazpiko sareko kokalekuetan IoT irrati-komunikazioko 240 estazio inguru zabaltzea da, eta baita hala eskatzen duten beste kokaleku publiko batzuetan ere. Era berean, lehendik dagoen parkea berritzeko kontagailu digitalak erosi eta instalatu behar dira, eta beste mota batzuetako sentso-re berriak hedatu.

► Bestalde, **Adimen Artifizialeko Euskal Zentroa BAIC (Basque Artificial Intelligence Center)** sortzeko proiektuak Euskadin adimen artifizialaren garapena bultzatu nahi du, batez ere hainbat jarduketaren bidez (Euskadiren I+G gaitasunak sortzea eta indartzea IAn, adituen tokiko komunitatea sortzea eta talentua sortzea eta erakartzea, IA euskal enpresa traktoreei transferitzea, ETEei, esaterako, IArekin erlazionatutako negozio eredu berriak garatuz, IA kontzeptuei eta bizialdi osoko gaituntzari buruz sentsibilizatzea, Datuaren estrategia bat garatzea Euskadin, besteak beste). Datuen pribatasunaren politikarekin, datuen subiranotasunarekin eta Adimen artifizialaren aplikazioaren etikarekin lotutako hainbat erreforma egingo dira.

► Lurraldeari dagokionez, bi proiektu planteatu dira. Horrela, **Banda zabala Bizkaiko eremu guztietara zabaltzea** proiektuaren helburua, landa-eremuen eta hiri-eremuen arteko eten digitala murriztea eta landa-ingurune pertsonen eta enpresei aukera-berdintasuna eskaintzea da, banda zabal ultralasterreko sareak hedatuz Bizkaiko Lurralde Historikoko biztanleriaren eremu sakabanatuetan, "belaunaldi berriko (NGA) eremu zuritzat" hartzen direnetan, hau da, NGA Banda Zabaleko baldintzetan Internetera sartzeko zerbitzuak ahalbidetzen dituzten telekomunikazio-azpiegiturak ez daudenetan, eta datozen 3 urteetan egongo direnik aurreikusten ez denetan.

► Bien bitartean, **Bizi-kalitatea eta gizarte-kohesioa hobetzeko eta lurraldearen lehiakortasuna eta ekonomia-sarea hobetzeko telekomunikazio-azpiegiturak** proiektuak hiriko telekomunikazio-azpiegiturak garatzea du helburu, hainbat eremutan jardunez, hala nola Donostiako lurraldeko sare publikoen inbentarioa gauzatuz, Donostiako lurraldean telekomunikazioak ezartzeko plan bat garatuz, operadoreek azpiegiturak eta sareak erabiltzea edo Donostiako sare publikoen inbentarioa egitea eta argitaratzea ahalbidetuko duen kudeaketa eredua definituz.

Bestalde, **administrazio publikoa digitalizatzen laguntzeko proiektuen panoplia zabala dago, bai Euskal Autonomia Erkidego osokoa, bai lurralde- edo toki-mailakoa.**

Horrela, bada, euskal administrazio osoaren eta haren sail eta zerbitzuen eremuan, hainbat proiektu daude planteatuta gai horretan.

► **Lanpostu digitala hedatzeko** proiektuak zerbitzu publikoak eta langileen esperientzia hobetzea du helburu, eta baita Eusko Jaurlaritzak eta haren Sektore Publikoak Zerbitzu Publikoa bermatzea ere, prozesu analogikoen ordez prozesu digitalak jarritz.

► Bestalde, **Elkarreragingarritasun publiko-pribaturako eredua: enpresei eta herritarrei zerbitzuak berehala eta online emateko “datu bakarraren” eredua** izeneko proiektuak enpresei eta herritarrei zerbitzuak berehala eta online ematea proposatzen du, administrazioekin eta erakunde pribatuekin zerbitzu jakin batzuk emateko behar diren aldi bereko izapide ugariak arindu, automatizatu eta sinplifikatu ahal izateko. Aurreikusitako jardueren artean, enpresei elkarreragingarritasun-zerbitzuak emango dizkien plataforma publiko-pribatu bat sortzea dago, zerbitzu-katalogo bat sortuz, eta lehena 48 ordutan start-up teknologiko bat sortzea izango da. Proiektu hori NISAE izenekoan oinarritu behar da, NIIS (Nordic Institute of Interoperability Solutions) motako eredurantz eboluzionatuz, eta enpresa pribatuen datuak sartzeko lan egin behar du: utilitateak, bankuak, aseguru-etxeak, notariotzak, etab.

► **Justizia Digitalerako Plana** proiektuaren helburua, EAEko justizia-sistemak eta -tresnak teknologiaren ikuspegitik modernizatzea da, benetako digitalizazioa lortzeko. Proiektuaren garrantzia hauek zehazten dute: 2022. urtearen amaierarako erabat ezarrita egongo den espediente judizial elektronikoa funtzionalak, gainerako operadore juridikoekin komunikazio telematikoak izateak, egoitza judizial elektronikoen bidez izapide digitalak arian-arian garatzeak eta bideokonferentzia eta mugikortasun-lana pixkanaka orokortzeak. Inbertsioetan hainbat alderdi sartzen dira, hardwarea eta softwarea erostea edo aurreikusitako prestakuntza-jarduerak, besteak beste.

► Euskadiko Administrazioaren eremuan beste jarduerak batzuk daude aurreikusita. **Hala, Euskal Estatistika Erakundeak (EUSTAT) Datu Adimendunen Euskal Bulegoan duen Eraldaketa-proiektuak**, ebidentzietan oinarritutako erabaki ebaluagarriak hartzea errazten eta sostengatzen duten tresna analitikoaren diseinuan, garapenean eta ezarpenean erreferentziazkoa izango den erakunde publiko bat sortzea du helburu. Proiektua eredu analitikoaren eta datuak bistaratzeko ereduen garapenean gauzatuko da. Horretarako, beharrezkoa izango da euskal estatistika-erakundearen arau guztiak legeetara egokitzea eta datuen konfidentzialtasuna biztanleria hartzailearen behar berrietara egokitzea.

► Bestalde, **Digitalizazio eta proiektu berritzaileak** proiektuak uraren kudeaketa publikoaren, saneamenduen, ibaien egoeraren eta abarren alorretan zerbitzu publikoak hobetzera bideratutako hainbat inbertsio hartzen ditu barne. Horien artean, lagingailu pasiboen garapena eta inplementazioa egoera kimikoaren diagnostikoari laguntzeko tresna gisa, adierazle metagenomikoak ezartzea egoera ekologikoa ebaluatzeko metodoen alternatiba gisa, sistemak berrikustea eta sendotzea, informazioa trukatzeko ur-masen egoerari eta eremu babestuei buruzko datuak kudeatzeko plataformen artean (NABIA, EKUIS, Bañu), edo CFI indizea interkalibratzea, hobetzea eta egokitzea, arrain-komunitatean oinarritutako egoera biologikoa ebaluatzeko, eta baita Euskal Agentziaren espedienteak izapidetzeko sistema bat ere.

► **Lanbide - Euskal Enplegu Zerbitzuaren Transformazio Digitala** proiektuaren helburua LANBIDE modernizatzea da, hainbat jarduketa eraldatzaileraren bidez, antolatze, definitze eta zerbitzuak emateko eta kudeaketa-prozesuei aplikatutako digitalizazio-gaitasunak hobetzeko; bitartekotzarako, orientaziorako, prestakuntzarako tresnak, enpresentzako zerbitzuak eta DSBE; eskatzailearen historia bakarra; eta pertsonen eta enpresei online arreta emateko kanala garatzea. Aurreikusitako inbertsioak hauetara bideratuko dira: metodologiak garatzera, informazio-sistemak egokitu eta hobetzera, neurri egindako aplikazioak gauzatzera, komunikazioetako segurtasun-sistemak garatzera, Estatuko eta Europako enplegu-sistemekin integratzera, lizentziak eskuratzera, antolaketa- eta zerbitzu-planak eta -prozesuak egitera, digitalizatzea, Lanbideko langileak prestatzea, eta erabiltzaileentzat dibulgazio-, informazio- eta prestakuntza-kanpainak egitera. Proiektu horrek, gainera, lege-garapen baldintzatzaileekin lotutako hainbat erreforma ekarriko ditu berekin (Diru-sarrerak Bermatzeko Errentari eta Gutxieneko Diru-sarrerari buruzko Lege Berria, Euskal Enplegu Sistemaren Legea, LANBIDEn figura juridikoa aldatzea eta zuzenbide pribatuko erakunde publiko bihurtzea).

► Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Sailaren barruan, **Ertzaintzaren adimen-sistemaren digitalizazio-**

proiektuaren helburua, analisi aurreratuan eta geospazialean oinarritutako eredu berri bat ezartzea da, Adimen artifizialeko gaitasunekin batera, plataformako edozein puntutan bildu eta biltegiatutako datuak prozesatzeko, delituzko portaeraren eta trafikoko ezbeharren bilakaera iragartzeko, kaleetan segurtasuna hobetzeko behar diren neurriak hartzeko, istripukopurua eta istripugarritasuna murrizteko. Gainera, dokumentuak aztertzeke eta iturri irekietan (OSINT) eta seinale-adimenekoetan (SIGINT) eskuragarri dagoen informazioa sartzeko sistema espezifikoak txertatuko dira, Ertzaintzaren ikerketan eskuragarri dagoena aberasteko. **Administrazio elektronikoa eta elkarreragingarritasuna** proiektuak, berriz, Segurtasun Sailaren sistemen arteko komunikazio- edo/eta integrazio-sistemak garatzea bilatzen du, bai poliziarenak, bai Trafiko Zuzendaritzarenak, bai Jaurlaritzaren sistema komunekin (egoitza elektronikoa, TRAMITAGUNE...) eta Berdintasun, Justizia eta Gizarte politiketako Sailaren sistemekin, enpresei eta elkartei zerbitzu hobea emateko eta, aldi berean, segurtasun publikoa areagotzen laguntzeko. Helburua, enpresek eta elkarteek Segurtasun Sailarekin dituzten harremanak arintzea eta hobetzea, eta hainbat arlotan segurtasun publikoa areagotzen laguntzea da.

► Bestalde, **Berrikuntzak poliziaren eta larrialdien informazio-sisteman** proiektuak Segurtasun Sailean eskuragarri dauden tresnak modernizatzea eta premia berrietara egokitzea proposatzen du, eta baita Larrialdien Euskal Sistemako agentzien arteko konektibitatea hobetzea eta larrialdietako aplikazioak mugikortasunean erabiltzea erraztea ere.

► **Euskadin etxebizitzaren kudeaketa digitalizatzea** proiektuak Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Sailak emandako zerbitzuak digitalizatzeari lotutako 6 proiektu biltzen ditu. Proiektu horien helburua, Administrazioak izapidetze-instantzietan denbora eta kostua aurreztea, eta, gainera, ingurumena eta jasangarritasuna hobetzen laguntzea da. Horrekin batera, hobetu egin da herritarren eta Euskadin etxebizitza eskuratze-ko sustapenarekin lotutako proiektuetan/zerbitzuetan parte hartzen duten eragileen gogobetetasuna.

► Etxebizitzaren esparruan, baita ere, **Etxebizitza babestuen sustapenetan BIM metodologiaren bidezko digitalizazio** proiektuak helburu hauek ditu: ekoizpenerako denborak murriztea, energia aurreztea, etxebizitzaren kontrol energetiko handiagoa, hondakinak murriztea eta Administrazioarentzako kostuak aurreztea, eta etorkizunerako prezio hobekia lortzea herritarrentzat, bai erosketan, bai alokairuan. Hori proiektuaren garapenean BIM metodologia inplementatzeari esker da posible. Metodologia horrek produktibitatea optimizatzea ahalbidetzen du, gainbegiratzea parametrizatuz, proiektuaren zati desberdinak koordinatuz eta arkitekturan, egituraren eta instalazioen arteko interferentziak hautemanez.

Lurraldearen ikuspegitik, administrazio horien digitalizazioa sustatzeko hainbat proiektu daude.

► Adibidez, Arabako Foru Aldundiak bultzatutako **Araba Digitala 2026 Planaren** helburua Arabako Administrazio publikoa eraldatzeko eta egokitzeko plan integral bat izatea da. Zehazki, plana oinarritzko lau ardatzetan dago egituratuta, hau da, 2021-2025 e-Administrazio Plana (Arabako Foru Aldundiaren prozesuak digitalizatu eta automatizatzeko), Arabako Ogasunaren 2021-2026 eraldaketa digitala, Lurraldearen 2021-2025 digitalizazio integrala, eta, azkenik, Gizarte Ongizaterako Foru Erakundearentzako soluzio digitalak garatzea.

► Bestalde, **Bizkaia Gov Tech** proiektua Bizkaiko Lurralde Historikoko administrazioa modernizatzeko eta digitalizatzeko programa da. Horretarako, proiektuak Berrikuntza eta Ezagutza Polo bat eraikitzea bilatzen du, lankidetzaren publiko-pribatuaren bidez, Administrazio Publikoaren prozesuak hobetzeko aplikatutako teknologien eta soluzioen inguruan, eta baita herritarrei emandako zerbitzuen bilakaeraren inguruan ere. Baiterako sorkuntza publiko-pribaturako gunea da, eta bertan administrazioek, korporazioek, start-upek, zentro teknologikoei eta unibertsitateei lankidetzan jardungo dute Administrazio Publikoaren administrazio-prozesuak hobetzeko, herritarrek parte hartzeko eta zerbitzuak emateko.

► Bizkaian, baita ere, **Batuz** proiektuak iruzur fiskalaren aurkako borroka du helburu, digitalizazioaren eta Adimen Artifizialaren bidez. Horretarako, tresna teknologiko berriak ezarriko dira fakturazio-sistemetan, eragiketa ekonomikoen erregistro-liburu bat egoitza elektronikoa eramateko betebeharrak ezarriko da, eta Bizkaiko Foru Ogasunak aitortzen dituzten zirkulorak jarriko ditu zergadunen eskura, haien zerga-betebeharrak betetzen laguntzeko, beste neurri batzuen artean. Inbertsioak, batez ere, zerga-administrazioaren dimentsio informatikoak nabarmen zabaltzera eta teknologia berriak erabiliz jasotako informazioa kontsultatzeko eta aztertzeke sistema berrietara bideratuko dira.

► Gipuzkoako Lurralde Historikoa hainbat proiektu planteatzen dira. Hala, **Gipuzkoa Digitala: Adimen Artifiziala (AA) eta Gipuzkoa jasangarri eta aurreraturako digitalizazioa** proiektuaren helburua da Foru Administrazioa eta Gipuzkoako Lurralde Historikoko udalak eraginkortasunaren eta bikaintasunaren erreferente izatea beren prozeduretan, funtzionamenduan, gobernantzan eta herritarrei emandako zerbitzuan, eta digitalizazioak eta AAK gizarte osoan duten garrantzi estrategikoa ikusaraztea. Proiektuak 3 jarduketatara bideratzen ditu, hau da, Aldundia eta udalak digitalizatzea; Aldundiko eta toki-erakundeetako langileak, gizarte- eta ekonomia-eragileak eta herritarrek sentsibilizatzea eta gaitzea; AAn oinarritutako soluzio berriak sustatuko dituzten aplikazio sektorialak bultzatzea.

Aurreikusitako jarduketan artean daude, besteak beste, administrazioaren zerbitzuak digitalizatzea, presakuntza ematea edo aplikazioak bizkortzea.

► **Trunking komunikazio-sistemen digitalizazioa** proiektuaren helburua trunking sare analogikoa digitalizatzea da. Sare hori zaharkituta dago jada, eta Gipuzkoako Foru Aldundiko larrialdi-zerbitzuak erabiltzen du. Haren ordez DMR sarea jarriko da. Proiektu horrek estaldura hobetuko du gaur egun ez dagoen edo oso eskasa den tokietan, zerbitzua leku zailetan hobetuz eta gaur egun posible ez diren funtzionalitateak ahalbidetuz, erantzuteko denborak murriztuz eta sare horren erabiltzaile guztien koordinazioa hobetuz.

Donostiako Udalak ere hainbat proiektu planteatzen ditu.

► **Donostian tele-irakurketa bidez ura hornitzeko eskuragarri dauden baliabide hidrikoen kudeaketa digital aurreratua** proiektuaren helburua erabiltzaile bakoitzari etengabe neurtzeko ekipo bat ezartzea da, uraren kontsumoa erregistratu eta kontrol zentral batera ordubetez behin transmititzeko. Lortutako datu horiek, gainera, adimen artifizialeko parametroen arabera tratatuko dira, uraren kudeaketa egokia eta eskariaren arabera izan dadin. Era berean, **Donostiako udal-artxiboko dokumentu-ondarearen funtsen digitalizazioa eta indexazioa** proiektuak Donostiako Udal Artxiboaren funtsak digitalizatzea du helburu; **CTSSren kudeaketa-sistemen digitalizazioa** proiektuak, berriz, Donostiako hiriko garraio publikoaren kudeaketa-sistema digitalizatzea du helburu, eta haren jarduketek, besteak beste, ordainbideak, komunikazio-sistemak eta erabiltzaileari informazioa ematea, kudeaketa operatiboko sistemak digitalizatzea eta flota jasangarri baterako tailerreko jarduerak digitalizatzea ekarriko du.

► **Herritarrekin erlazionaturiko administrazio-prozesuak modernizatzea: prozeduren kudeaketa elektronikoa** proiektuak Donostiako Udalaren prozeduren kudeaketa elektronikoa erraztea bilatzen du, herritarrekiko interakzioan, eta baita barne-prozesuetan ere, eraginkortasuna eta efikazia hobetzeko. Bitartean, **Donostiateka Donostiako Liburutegi Nagusia** proiektuaren helburua liburutegia erabat berritzea da, Donostiako liburutegi-sare osoaren bihotza eta motorra izaten jarrai dezan, baina ikuspegi estrategiko guztiz digitalarekin, funtsezko bi zutabetan oinarrituta: Eliburutegia (Euskadiko Liburutegien Sarearekin partekatutako liburu digitalen mailegu-zerbitzua) eta Donostiateka (Donostiako Udal Liburutegiak gordetako bildumak antolatzea, zaintzea eta zabaltzea helburu duen dokumentu digitalen OAI-PMH gordailua).

► **Azkenik, DBUSeko azpiegituretan sentorizazio eta automatizazio bidezko gidatze-sistema autonomoak** proiektuaren ardatza Donostia Hiriko garraio publi-

koan Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologia integratzea da, zerbitzua hobetzeko: kotxetegi-tako maniobrak murriztea, geldialdi eta geldialdi artean ibilgailuz aldatzeko denborak murriztea. Helburu horiek lortzeko, DBUSeko kotxetegi-tako automatizazioarekin, azpiegitura sentorizatzearekin eta maniobreakin lotutako hainbat jarduera planteatzen dira, eta baita lineako autobusen hurbilketa eta geldialdia automatizatzearekin lotutakoak ere.

Beste proiektu multzo garrantzitsu bat euskal gizartearen eta industria-enpresen/-sektoreen berrikuntza eta digitalizazioa bultzatzera dago bideratuta.

► **Basordako akuikultura-ekoizpenerako lehorreko parkearen** proiektuak lehorrean akuikultura-poligono bat garatzea planteatzen du, izokina, atuna, mihi-arraina eta otarrainxka ekoizteko, besteak beste, ekoizpenerako 15.000 tona arteko ahalmenarekin.

Sprilur/Hazilur buru duen proiektu horretan, inbertitzailer pribatuak daude, tokikoak, estatukoak zein nazioartekoak (Sea8, Grupo Martiko, Grupo Balfego, SeaLink Technologies, Haugland Gruppen eta AZTI), lehorreko itsas ekoizpenerako enpresen instalazioan, birziklatze itxiko sistema eraginkorrak erabiliz, energia-kontsumo gutxiagorekin eta ingurumen-inpaktu txikiagoarekin eta berotegi-efektuko gas gutxiago isuriz.

Proiektuak bi fase ditu:

- Sprilur/Hazilur taldeak inbertsioak egin ditu Lemoizko zentral nuklear zaharraren instalazioak egokitzeko eta akuikultura-parke bihurtzeko: dauden urhartuneak egokitzea eta lurzatian hartuneak banatzea, egungo elektrizitate- eta komunikazio-instalazioak urbanizatzea eta garbitzea.
- Enpresen inbertsio pribatuak izokina, mihi-arraina, atuna eta otarrainxka ekoizteko.

Proiektu hori gauzatzeko, beharrezkoa da Lemoizko udalerriko HAPO aldatzea, eta baita Itsasertza Antolatze Plano aldatzea eta egokitzea ere, Lemoizko zentral nuklear zaharreko industria-instalazioetan akuikultura-jarduera aurreikus dadin.

► **Smart_Food Country 4.0** proiektuaren helburua nagusia Euskadiko elikagaien sektorearen balio-kate osoaren digitalizazioa garatzea da, enpresei teknologia digitaletan eta 4.0 gaitasunetan gaitasuna emanez, etorkizuneko erronkei aurre egiten laguntzeko. Proiektu horretan, sektore publiko eta pribatuko eragileak bilduko dituen plataforma teknologiko independente bat sortzea eta plataforma horren bitartez soluzioak eta zerbitzuak garatzea aurreikusten da.

► Aurrekoarekin lotuta, **Basque Food Ecosystem** proiektuak euskal elikadura-sistema segurua, jasangarria eta osasungarria garatzea du helburu. Zehazki, proiektuak euskal elikagaien sektorearen garapena eta eraldaketa erraztea proposatzen du, sektoreak etorkizunean izango dituen arlo nagusietan zenbait proiektu traktore garatuz, horrela Euskadi elikaduraren sektorearen abangoardian jarritz.

► Bitartean, Bilboko Udalak Mercabilbaoren bidez gidatutako **Food Hub** proiektuak Euskadiko eta, bereziki, Bizkaiko nekazaritzako elikagaien ekosistemako elementuak eta enpresak erakarri eta bilduko dituen azpiegitura garatzea proposatzen du, horrela balio handiko produktu, zerbitzu eta enpresa berriak garatzeko. Horrela, HUBak IV. eta V. gamako produktuak garatzeko balio handiko instalazio berriak izatea ahalbidetuko du, eta baita startup-ak eta prototipatze-plantak inkubatzea eta bizkortzea ahalbidetuko duen hazkunde adimentsu eta jasangarriaren estrategia bultzatzea ere, jarduera eta zerbitzu komunak integratzea, lanbide-heziketarekin eta Zientzia eta Teknologiaren Euskal Sareko zentro teknologiko sektorialen transferentziarako gaitasun zientifiko-teknologikoekin batera.

► **Euskal Merkataritza Eraldatzeko Proiektuak (NextKOMM.eus)** merkataritzaren lehiarako eta berrikuntzarako gaitasuna handitzea du helburu, kudeaketa-estandarrak oro har hobetuz, digitalizatuz eta eremu eta sektore guztietan omnikanalitate-testuingurura egokituz. Jarduketa ugari biltzen ditu: merkataritza-enpresei laguntzea beren negozioak hobetzeko teknologiak ezartzen, online saltzeko tresnak eta sistemak edo antzeko beste jarduera batzuk, enpresei prestakuntza emateko laguntzak, bitarteko erakundeei laguntzak, e-commerceko plataforma eta tresna teknologikoak garatzea, etab.

► Bestalde, **Euskadi Basque Country Tourism Intelligence (NextEusBC-TI)** proiektuaren helburua Euskadiko eskualdeek eta udalerriek Turismoko Jomuga Adimenduna (TJA-DTI) metodologia eta ondoriozko ekintza-planak ezartzea da, Euskadi jomuga osoa TJA-DTI Sarearen barruan egon dadin. Berrikuntzaren kultura txertatzea eta enpresetan eraldaketa digitala erraztea planteatzen da, Turismoko Enpresa Adimenduna (TEA-ETI) ereduaren bidez, datuak kudeatzeko sistema berritzaile bat garatzea eta tresna horiek euskal sektoreko azpisektore estrategikoetako proiektu pilotuetan inplementatzea, horien turismo- eta enpresagarapenerako digitalizazioaren arloan.

► **Enpresa txiki eta ertainak Digitalizatzeko Estrategia Integralak** prozesuak erraztea, laguntzea eta bizkortzea bilatzen du, erronka teknologikoei edo enpresen digitalizazioan funtsezkoak diren arloei aurre egiteko. Horien artean daude telelana, enpresentzako ia bat-bateko

eskalagarritasuna eskaintzen duen cloud ekosistema bat hedatzea, elkarlanerako lan-plataformak, enpresakudeaketarako/-plangintzarako soluzio/tresna digitalak, e-commerce plataformak eta abar.

Kulturarekin lotuta hainbat proiektu daude.

► **Euskadiko Museoetako Produktuen eta Zerbitzuen Digitalizazioa** proiektuak Museoen digitalizazioaren eskaintza bultzatu nahi du, era guztietako jendearentzat eskuragarriagoa izan dadin, eta museoetan biltegi-ratutako erakusketen eta obren digitalizazioa bultzatzea jende guztiarentzat, haien beharretara egokitu. Bitartean, **Euskariana-Euskadiko Liburutegi Digitala** proiektuak funtsak digitalizatzen eta herritarren eskura jartzen jarraitu nahi du.

► Bestalde, **ARTEDER: Euskal Artearen Ezagutzaren Grafoa** proiektuak euskal artisten egungo datu-basea, ARTEDER, ezagutza-base bihurtu nahi du. Base berri eskuragarriagoa, intuitiboagoa eta elkarriketatzaileragoa izango da, eta artistei eta haien lanei buruzko ezagutza sortzeko gaitasuna izango du. Gainera, proiektuaren helburua museoko artxibo historikoaren dokumentu-kudeaketa eta sarbide publikoa integratzea da, eta baita EMSIMEn zentratzen den museoko bildumaren dokumentazioa ere. Proiektuaren arabera, museoko egungo artxibo-, dokumentazio- eta liburutegibaliabideak nazioarteko ospea duen euskal artearen dokumentazio- eta azterketa-zentro bihurtuko dira.

► **Euskadiko Kultura- eta Sormen-industrietako trantsizio teknologikorako KSITek programaren** helburua transferentzia teknologikoa eta digitalizazioa sustatzea da, Sormen eta Kultura Industriako (SKI-ICC) enpresak helburu hartuta. Merkatu globalenatarako pentsatutako produktu eta zerbitzu berritzaileak eratzen lagundu nahi da, eta sinergiak eta aukera eta garapen berritzaileko espazio berriak sortu. Aurreikusitako inbertsioek SKI-ICC enpresei lagundu nahi diete digitalizazioko eta berrikuntza teknologikoko apustuetan. Bestalde, **Euskadiko arte eszenikoen sektoreko prozesuak digitalizatzeko SZN-TEK** proiektuak arte eszenikoetako sorkuntza-prozesuak digitalizatzea bilatzen du, arte eszenikoen negozio-ereduetara egokitutako balio-kate osoa (sorkuntza, ekoizpena eta erakusketa) kudeatzeko ondorengo tresnen aurreko urrats gisa.

Lurralde historikoei ere hainbat proiektu planteatzen dituzte gizartearen eta lurraldeko enpresen/sektoreen digitalizazioa sustatzeko.

Arabako Lurralde Historikoan bi proiektu planteatzen dira.

► Araban, **Araba Smart Lurraldea** proiektuak Arabako Lurraldearen konektibitate integral digitala areagotzea bilatzen du, funtsean oinarritzko bost jarduketa-ildo handiren bidez, hau da, Arabako Lurralde Historikoaren % 100ean banda zabalaren hedapena amaitzea; Araban 5G sarea garatzea: Araba 5G Plana; Arabako Kuadrilla batean IOT (gauzen Internet) proiektu pilotua; herri eta Lurraldeko nukleoak lotzen dituzten errepide guztietan ahots-estaldura ezartzeko plan berezia; WIFI publiko proiektua 100 biztanletik gorako guneeetan.

► Bestalde, **Gasteiz-Araba data Server** proiektuak, ingurune teknologiko eta arautzaile bermagarri eta fidagarri batean segurua izango den eta datuen subiranotasuna bermatuko duen datuak biltegitratzeko eta prozesatzeko zerbitzua eskaini nahi die lurraldeko enpresei, ikerketa-zentroei eta erakundeei. Azken batean, enpresen eskura enpresen digitalizazioa errazteko plataforma bat jarri nahi da, cloud zerbitzuen, Big Dataren eta adimen artifizialaren hedapenaren bitartez.

Bizkaiko Lurralde Historikoan hainbat proiektu planteatzen dira.

► Horrela, **Bide-azpiegituren foru-sarearen digitalizazioa eta sentzorizazioa** proiektuaren helburua ibilgailuen eta azpiegituren automatizaziorako eta konektibitatearako trantsizio egokia bultzatzea da, eta Bizkaian garraio-sistema seguruagoa, eraginkorragoa, irisgarriagoa eta gutxiago kutsatzen duena lortzeko beharrezko teknologia aplikatzea. Horretarako, foru-errepideak digitalizatu, sentzorizatu eta modernizatu nahi dira, honako hauetara egokituz: ibilgailu autonomia, azpiegiturarekin konektatutako ibilgailura (wifi edo 5G bidez), eta tunel, zubibide eta ezpondak bezalako azpiegitura kritikoak denbora errealean kudeatzera. Inbertsioa bide-sare seguruagoa, teknologizatuagoa eta horren kudeaketa eraginkorragoa lortzera dago bideratuta.

► Bestalde, **ETEak digitalizatzea** proiektua laguntza-programa bat da, Bizkaiko Lurralde Historikoko ETEei digitalizazioaren edo/eta ekonomia berdearen arloko proiektuak identifikatzeko eta lehenesteko planak garatzen laguntzeko, eta baita oinarritzko digitalizazioaren, digitalizazio aurreratuaren eta ekonomia berdearen esparruetan proiektuak ezartzeko ere.

► **Tokiko merkataritzaren digitalizazioa** proiektuak, berri, omnikanalitatearen garapena eta Bizkaiko merkataritzaren digitalizazioa bultzatu nahi ditu, lurraldeko sektoreko elkarte eta eragile nagusiak tartean sartuz. Proiektu traktore honen bidez, sektoreak bere kudeaketa-ereduetan eta prozesu operatiboetan aurrean duen digitalizazioaren premia behar erantzutea lortu nahi da. Laguntza premia hori bereziki garrantzitsua da

negozio txikien eta gutxien digitalizatutakoen artean, eta errefortzu jardura espezifikoak egingo dira sektoreko elkartearen eskutik.

► **Turismoa digitalizatzea** proiektuak Bizkaiko lurraldeko turismo-sektoreko enpresak digitalizatzeko bultzada indartu nahi du, enpresak trakzionatzeko gaitasuna duten bi proiekturen bidez; hau da, jasangarritasun-printzipioak barne hartzen dituen turismo-adimeneko Sistema edo Plataforma bat diseinatu eta abian jartzea, eta, bestetik, enpresen digitalizazioa bultzatzea, eta, bereziki, transakzioak, Bilbao Bizkaia Erreserbatu plataforma, esperientziak sustatzeko eta merkaturatzeko “e-commerce” espazio handia, sortuz.

► Azkenik, **Eskola 42 Bizkaia** proiektua, enpresa txiki eta ertainak eta pertsonak softwarearen, programazio informatikoaren, lanbide digitalen eta sare informatikoen arkitekturaren garapenaren eta sorkuntzaren arloan treba daitezen gaitzen dituen apustu pedagogikoa da; hori guztia ikuspegi metodologiko batetik, gamifikazioaren eta “peer to peer” (berdinen artean) delakoaren bidez, irakaslerik gabe eta lankidetzaz ahalbidetzen duen espazio fisikoaren bitartez. Inbertsio nagusia gaitasun digitalen prestakuntza ahalbidetzen duen espazio fisikoa errazteko beharrezkoak diren gastuek eta inbertsioek osatzen dute.

Bestalde, Gipuzkoako Lurralde Historikoan, hainbat proiektu interesgarri planteatzen dira.

► Hala, **Gipuzkoa Quantum** (EBEPE-PERTE) proiektuaren helburua Gipuzkoa mekanika kuantikoan oinarritutako teknologietan erreferente gisa jartzea eta enpresak teknologia kuantikoetan berritzeko eta garatzeko “hub” bihurtzea da. Era berean, ekoizpen-sarearen eskura jarriko dira, prozesuen eraginkortasuna hobetzeko eta produktu berriak garatzeko, eta euskal enpresa-ekosistema izango da aplikazio aitzindarien agertokia eta adibide erakuslea.

Ekosistema integral hori teknologia kuantikoetan erakitzeko lan-ildo hauek garatuko dira: Donostia International Physics Center-en (DIPC) programa berria ezagutza sortzeko, Deep-tech erronketara bideratutako azelerazio- eta ikerketa-programa, berrikuntza irekiko programak, talentua erakartzeko programa, hezkuntza- eta gaikuntza-programak eta, azkenik, komunikazio- eta sentzibilizazio-programak.

Proiektua zuzentzen duten erakunde publikoak Gipuzkoako Foru Aldundia eta Donostia International Physics Center dira. Sektore pribatutik Multiverse Computing enpresak betetzen du zeregin hori.

► **Inbertsioa: E-Labs: Industria-eraldaketa jasanga-rrirako berrikuntza proiektuaren helburua industria-dibertsifikazioko** proiektuak asmatzera eta garatzera eta industria-jarduera berriak sortzera bideratutako zentro bat sortzea da. Mondragon Unibertsitatearen gidaritzapean, enpresen, ekintzaileen eta eragile teknologikoen diziplinarteko lankidetzak sustatuko du barne-ekintzailetza eta ekintzailetza ekintzetan, industria jasangarri eta justurantz beharrezkoa den trantsizioa egiteko. Aurreikusitako inbertsioak industria-gune degradatu bat (egiteko bidean) egokitzeko eta berreskuratzeko eta E-Labs Berrikuntza Zentroa (diseinu-fasean) eta haren ekipamendua hartuko dituen eraikin bat egiteko erabiliko dira.

► Era berean, **Eraldaketa teknologikoa, landa-eremuko eta Gipuzkoako lehen sektoreko ekonomiako eten digitalaren aurkako estrategia** proiektuaren helburua landa-ingurunean zerbitzuen (integralak) eta gizarte-ongizatearen maila optimoa lortzea da, Gipuzkoako lurraldearen barruan hiri- eta landa-eremuen artean dagoen eten digitala orekatuz. Horretarako jarduketak hauek egingo dira: landa-ingurune-ko departamentuaren egungo sistemak eta bitartekoak eguneratzea; banda zabal ultralastera Gipuzkoako baserrietara hedatzea, hodi fisikoaren bidez, aireko lineak jarritik, neurri handi batean lehendik dauden zutabe eta zortasunei jarraituz; eta Gipuzkoako Lurralde Historiko osoko landa-lurzorua digitalizatzea.

► **LURRALDEBUS garraio publikoaren emakidetakoz erbitzu zentraletan sistema teknologikoen garapena eta ezarpena eta ontziratutako ekipamenduen egokitzapena** proiektuak mugikortasun adimendun, ekologiko eta integraturako konektibitatea eta informazio-trukea erraztuko ditu, eta teknologiaren ikuspegitik eguneratuta dauden ustiapen eta informazio-erako laguntza-sistemak, ordainbideak eta komunikazioak garatu eta ezarriko ditu, herritarrek hiriarteko garraio-zerbitzuari dagokionez dituzten eskaera berriei kalitatez aurre egiteko (adibidez, informazioa denbora errealean, zerbitzuari buruzko informazioa edozein leku eta gailutatik, ordaintzeko hainbat modu: mugikorra, ukipenik gabeko txartela, finantza-txartela, inguruko lurraldeekiko elkarrengatze garritasuna [BAT eta BARIK]).

► **Fabrika - Enpresen Kultur Eraldaketarako Errendimendu Handiko Zentroa** proiektuaren helburua, Gipuzkoako Lurralde Historikoko enpresak kultura berri baterantz eraldatzeko berariaz diseinatutako errendimendu handiko lehen zentroa sortzea da, enpresa konfiantzan oinarritutako proiektu partekatu bat izan dadin, ingurune digitalean lehiakortasuna eta jasangarritasuna areagotzeko modu gisa. Aitzindaria izango da mundu mailan eta nazioartera zabaltzeko bokazioa du. Fabrikak zuzendari nagusiak, erdi-mailako agintariak eta langileak entrenatuko ditu etorkizuneko profesiona-

len gaitasun digitalen reskilling-ean integratutako "soft skills" izenekoetan. Prestakuntza digitala integratuko du, lan-kultura berri baten printzipioetan trebatuz.

► Azkenik, **Adimen Artifizial Aurreratuan oinarritutako City-Lab - MIT MEDIA LAB** proiektuaren helburua Gipuzkoan eta Donostian City-Lab bat sortzea da, MITeko Media-Lab sarearen parte izateko. Horretarako, hitzarmen bat egingo dute Unibertsitateak (Tecun), erakundeek (Gipuzkoako Foru Aldundia eta Donostiako Udala), enpresek eta MITek. Proiektuan bazkideen artean aukeratutako gaia teknologia disruptiboak erabiliz garatuko da. Horien artean daude adimen artifiziala, robotika eta diseinua, zenbait gairi soluzioak emateko, zahartzeari edo mugikortasun jasangarriari, besteak beste.

Tokiko ikuspegitik, hainbat proiektu daude.

► Hala, Bilbo eremuan, **Bilbo Hiri Digitala** proiektuak eraldaketa digitala bultzatu nahi du, bai ekonomia digitalizatuaren esparruan jarduera ekonomikoa eta dinamismoa sortzeko, bai zerbitzu publikoak hobetzeko eta administrazio publikoa modernizatzeko, hiriko datuen analitikatik datozen aukerak, erabiltzaile digital eskarmentudunen eskaera eta gero eta itxaropen handiagoak kontuan hartuta. Proiektuak garatu beharreko eremuetako batzuk hauek dira: saltoki txikien digitalizazio globala, balio-kate osoaren barruan; mugikortasun jasangarria; udal-zerbitzuen berridiseinua eta digitalizazioa; administrazioaren modernizazioa; eta komunikazio-azpiegitura jakin batzuen garapena eta datuen analisia.

► **The 8th, Bilbao Bizkaia Media District** proiektuak eraldaketa teknologiko eta digitalaren aldeko apustua egin nahi du, hazkunde-potentziala duen sektore bati lotuta -edukien eskari globala-, eta horrek beharrezko egiten du egoitza Bilbo Bizkaian izango duen ikus-entzunezko hub bat. Besteak beste, proiektuak ekoizpenak, negozioak eta inbertsioak erakarri eta tokiko enpresa-sarearen lehiakortasuna eta konpetentziak hobetu nahi ditu, hirugarren herrialdeekiko aliantzak eta koprodukzioak sustatuz eta turismo-industria indartuz, eta, horrez gain, erabiltzen ez diren industria-enklabeak talentu eta sormenerako gune bihurtu eta euskal ikus-entzunezkoen sektorean digitalizazioa eta adimen artifizialaren erabilera sustatu nahi du.

► Donostiako hiriaren eremuan hainbat proiektu daude planteatuta. Adibidez, **Trafikoa Kontrolatzeko eta lurpeko aparkalekuetara bideratzeko sistema** proiektuak, Donostiako trafikoa digitalizatu eta monitorizatu

nahi du, edozein egoeratan espazio publikoaren erabilerara arrazionalizatzeko balioko duten jarduketa puntual edo jasangarriak aurreikusi eta planifikatu ahal izateko. Asmo handiko ekimen hori gauzatzeko, mugikortasun-zuzendaritzak mugikortasuna kontrolatzeko eta kudeatzeko kontrol-elementuetan eta ekipamendu digitalean inbertitzea dauka aurreikusita.

► **Bestalde, Ekintzailetza, Berrikuntza eta Enpresa Eraldaketarako Zentroa 1813** proiektuaren helburua, Donostian ekintzailetzarako, berrikuntzarako eta enpresa-eraldaketarako erreferentziazko ekipamendu (zentro) bat sortzea da. Ekintzailetza-zentro horrek trebakuntzarako eta eraldaketa teknologiko eta digitalerako prestakuntza-programak izango ditu. Hirigunea, atsegina eta hiriari eta, bereziki, ekosistema ekintzaileari, irekia izatea planteatzen da (lotutako ekitaldiak eta jarduerak antolatzeke gune irekia, komunitatea sortzeko elkarguneak), modernoa eta teknologiari egokitutako baliabideak dituen. Gainera, oinarri teknologikoko, transferentzia teknologikoko eta digitalizazioko ekintzailetza-programa berrien sorrera eta aurrekontuzukidura aurreikusten da, enpresa berriei eta negozio-eredu berriei bultzada eta laguntza emateko.

► Bitartean, **Kursaal Kongresu Jauregiaren eta Auditorioaren Energia-eraldaketa eta digitalizazioa (Smart Venue)** proiektuak, besteak beste, Kursaal Zentroa digitalizatzea du helburu, 4K teknologiako ekitaldi hibridoak gehituz. Bestalde, 2de0: ikus-entzunezko laborategia proiektuaren helburu nagusia euskarazko audio-bisualen ekoizpena eta kontsumoa areagotzea da, ekoizpen-eredu eta formatu berriak esperimentatuz eta banaketa-kanalak biderkatuz. Tabakaleran (Donostia) dagoen laborategiak erreferente izan nahi du prototipatzearen kulturean, ikus-entzunezkoen arloan esperimentatuz eta berrituz. Aurreikusitako inbertsioen barruan proiektuei lotutako laguntzak sartzen dira, eta baita sektorea prestatzeko, profesionalizatzeko eta hobetzeko partidak ere.

► Badira Donostiatik landatutako beste proiektu txiki batzuk ere. Horrela, **Smart Kalea** proiektua smart inplementazioen proiektu pilotua da, eredu hori testatu eta baliozkotzeko, beste eremu geografiko batzuetara hedatzeko eta Donostia Smart erreferentzia-puntu bihurtzeko. Zehazkiago, SmartKaleak herritarren, enpresen eta negozioen bizi-kalitatea hobetzea sustatzen du, IKTen erabilera zabalarari eta ingurumenaren eta baliabideen erabilera arrazionalari esker, eta, aldi berean, ingurumenaren jasangarritasuna, energia-eraginkortasuna, herritarren parte-hartzea eta gardentasuna sustatzen ditu, tokiko laguntzaile teknologikoen punta-puntako teknologia erabiliz, datuak proiektuaren smart plataforman txertatuz, monitorizatzeko eta adierazleak lortzeko.

► **Datu-biltegi partekatu bat eraikitzea, analitika aurreratua egiteko eta herritarrei eta hainbat eragileri datuak irekitzeko** proiektuaren bidez datu-biltegi partekatu bat sortu nahi da, datu-iturri desberdinetatik abiatuta (Data Hub). Horren bidez, hainbat gairi buruzko analitika aurreratua egin ahal izango da, eta gordailu horretan jasotako datuak formatu berrerabilgarrian argitaratu ahal izango dira. Horri esker, Donostia hobeto ezagutuko da, eta, beraz, hobeto kudeatu. Era berean, gardentasunaren arloko betebeharrak betetzea ahalbidetuko du, eta eragile ekonomiko eta sozialek lan hori beren "negozioa" hobetzeko baliatzea, horrela hiri hobetzeko. Azkenik, Informazioko lurralde-aktiboen kudeaketa proiektuaren helburua Donostiari buruzko informazio espaziala kudeatzeko sistema digital bat ezartzea da.

Osagai honen barruan planteatutako proiektuekin amaitzeko, zibersegurtasunaren gaiarekin lotutako hainbat proiektu daude.

► Hala, **Basque Cybersecurity Centre (BCSC) indartzeko eta eboluzionatzeko** proiektuaren bidez, BCSCk informazio-sareen eta -sistemen babesa hobetzeko zerbitzu publiko gisa duen eginkizuna areagotu nahi da, eta baita herritarren, enpresen eta administrazio publikoen artean ezartzen diren harremanen aurreko konfiantza digitala ere. Ikuspegi integratzaile eta sinergikoarekin, BCSCk eboluzionatu egin nahi du, koordinaziorako eta kontakturako puntu bakarrerako eskumenak bereganatuz, Euskadiko zibersegurtasuneko erreferentziazko organo gisa. Horretarako, hainbat antolaketa-aldaketa planteatzen dira, bai barnekoak (haien gaitasunak eta helburuen anbizioa indartuz), bai kanpokoak (Euskadin Zibersegurtasun Industrialeko hub bat sortzea).

► **Security First** proiektuak hainbat helburu lortu nahi ditu; besteak beste, segurtasuna monitorizatzeko eta balizko segurtasun-gorabeheren aurrean erantzuteko tresnak eta langileak eskura izatea erraztea, eta administrazio publikoetako erabiltzaileen nortasuna babesteko eta herritarrei zerbitzua ematen dieten webguneak modu aktiboan babesteko tresnak izatea.

► Era berean, **Ertzaintzaren ibilgailuen parke mugikorerrako zibersegurtasun-neurriak ebaluatzeko eta ezartzeko sistema bat sortzea** proiektuaren helburua, Ertzaintzaren ibilgailu-flotaren aurkako zibererasoa saihestea da, banaka edo modu masiboan. Ebaluazio-sistema horri esker, ibilgailu horien eta inplementatzen diren azpisistemen ahultasunak zein diren jakin ahal izango da, eta baita zein mehatxuren eraginpean dauden ere. Gainera, proben laborategi finko bat eta beste mugikor bat sortuko dira ebaluazio-

teknologia inplementatzeko, eta bertan, Automobilgintzan/Zibersegurtasunean espezializatutako Er-tzaintzako eta Eusko Jaurlaritzako langileak egon-go dira. Proiektu hau eskalagarria eta beste Polizia Gorputz batzuentzat erreplikagarria da.

► Azkenik, eta Gipuzkoako ikuspegitik, **ZIUR- Indus-tria Zibersegurtasuneko Zentroa** proiektuaren helburua Gipuzkoako enpresen zibersegurtasun-gaitasunak indartzea da, lurralde historikoaren le-hiakortasun-helburu gisa, eta Gipuzkoako industria-enpresentzat erreferente independente eta fidagarri gisa kokatzea IKS-ICS (Industriako Kontroleko Siste-mak) prebentzioan, eta baita zibersegurtasun indus-trialeko nazioarteko zentro garrantzitsu bat izatea ere. Halaber, proiektu integralak, zibersegurtasun in-dustrialeko prototipo eta software-produktu globa-len I+G eta ondorengo garapena jasotzen ditu.

6. OSAGAIA

Hiri-habitata

► Lehenik eta behin, Egoera zaurgarrian dauden **EAE-ko eremuetako Hiri-berroneratze Integrala** (EBEPE-PERTE) proiektua aipatu behar da, duen garrantziaga-tik. Proiektu horrek susperraldi ekonomiko jasangarri, uniforme eta inklusiboa bultzatu nahi du, behar gehien duten eremuetan esku hartuz. Helburu horrekin, hirian esku hartzeko modu berri bat gauzatzera bideratzen da proposamena, izaera integraleko hiri-berroneratze prozesuen bidez, auzo eskalan, eraldaketa eta bizibe-rritzea modu holistikoan jorratuz.

Ikuspegi horrek teknologia-, ekonomia-, gizarte- eta ingurumen-izaerako ekintzak biltzen ditu. Esku-hartzearen helburua, halaber, naturan oinarritu-tako soluzioak txertatzea da, espazio publikoen iragazkortasun-baldintzak hobetzeko eta eremu ho-riek klimaren ikuspegitik neutroak diren leku edo CO₂ hustubide bihurtzeko bidean aurrera egiteko.

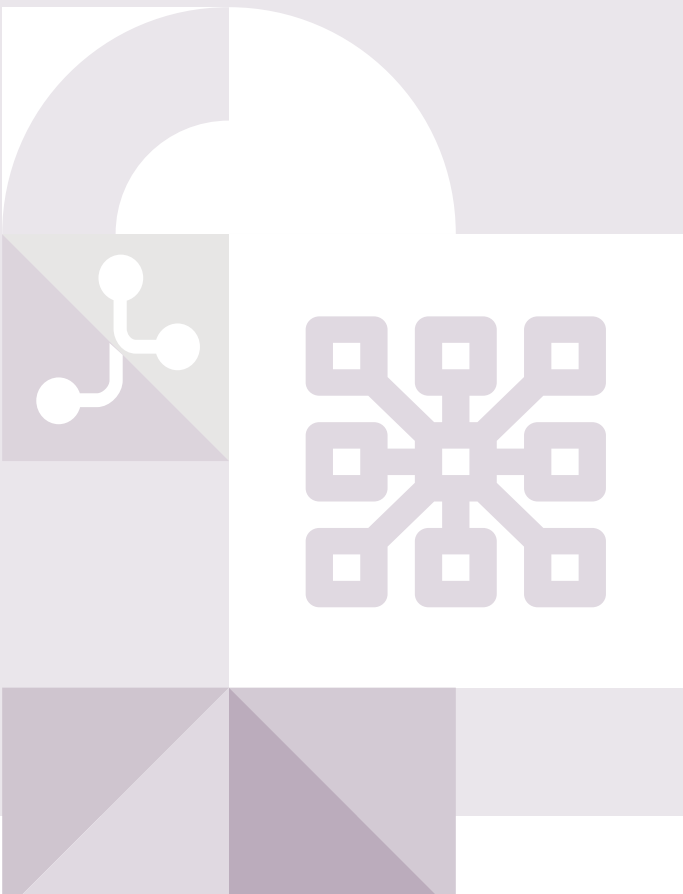
Esku-hartze fisiko eta teknologikoekin batera, auzoen enplegu-, prestakuntza-, hurbiltasun- eta biziberritze-baldintzak hobetu nahi dira, haien giza kapitalaren balioa azpimarratuz.

Azken helburua jarduera integralaren eta holistikoaren eredu berri hori EAE osora zabaltzea da.

Proiektu horrek maila anitzeko lankidetzak eta elkarla-na eskatzen ditu (Administrazioko hiru mailen inplika-zioarekin), eta baita eragile anitzekoa ere (hainbat saili eragiten die, eta baita gizarte-, ekonomia- eta enpre-sa-eragileei ere), Eusko Jaurlaritzaren gidaritzapean.

Lehenik eta behin, **energia-eraginkortasuna hobetzea-rekin eta Euskadiko eraikinetan eta hiri-inguruneetan energia berriztagarriak erabiltzearekin lotutako hain-bat ekimen planteatzen dira.**

► Horrela, **Euskadiko Administrazio Publikoetan Ja-sangarritasun Energetikoaren Legearen (4/2019 Le-gea) aplikazioa** garatzea aurreikusi da. Proiektu honen bidez, Jasangarritasunari buruzko Legea bete nahi da, administrazio publiko guztietan energia-eraginkorta-sunerako neurriak sustatuz eta energia berriztagarriak ezarriz. Jarduketa-ildoak hauek dira: eraikinen ener-gia-eraginkortasuna, energia berriztagarriak, argiteria publikoa eta mugikortasuna.

► Era berean, enplegua sortzeko aukera gisa eratutako **Etxebizitzaren eta bizitegi-erakinen birgaitze integrale-rako Renove programa**, etxebizitzak eta eraikinak modu jasangarrian eta integratzailean birgaitzeko laguntzen urteko aparteko lerro bat da. Inbertsioak egiteko, Euskal Autonomia Erkidegoko ondare eraikien esku hartzeko proiektuak egin behar dira, eta proiektu horietatik eratorritako obrak gauzatu, EITak egin ondoren. Era berean, eraikin bat edo batzuk osorik birgaitzeko jarduketak finantzatzen dira, hala nola energia-eraginkortasuna eta energia berriztagarrien erabilera hobetzea, irisgarritasuna eta kanpo-bizigarritasuna hobetzea, eta eraikinak eta suteen aurka babesteko instalazioak eguneratzea, ingurumenaren, gizartearen eta ekonomiaren arloko eredu seguru, jasangarri eta integratzailea bermatuz.

Bestalde, hainbat proiektu energia berriztagarrietan oinarritutako azpiegiturak instalatzera bideratzen dira.

► Horrela, **EAEko Alokairuko Etxebizitza Sozialen Parke Berria Elektrifikatzeko** Proiektuaren xedea hornidura termikoaren (ur bero sanitarioa eta berokuntza) elektrifikazioa eta eguzki-panel fotovoltaiko bidezko in situ ekoizpen berriztagarria ahalbidetuko duten instalazioak sartzeko da VISESAk sustatutako etxebizitza sozial berriko eraikin guztietan (1.003 etxebizitza). Aurreikusitako inbertsioaren helburua Euskadiko etxebizitza-parke publikoko etxebizitza berrien energia-eraginkortasuna hobetzea eta panel bidezko ekoizpen berriztagarria % 100 murriztea izango da.

► Tecnaliak gidatzen duen **ZeroCO2Gune**, prozesuen eraldaketa digitala eta produktu berritzaileen garapena, CO₂ zero emisio dituzten auzo erakargarriak, eskuragarriak eta finantza daitezkeenak birgaitzeko proiektua, metodologia eraginkorragoa estandarizatzea dagobideratuta, eta baita energia-eraginkortasun handiko birgaitze-soluzio berritzaileak eta sektorerako eraldatzaileak estandarizatzea ere, eraikin mota askotan erreplikagarritasuna bermatzeko. Proposatutako metodologiak hauek ditu oinarri: i) energia-birgaitzearen prozesu osoaren eraldaketa digitala, diagnostikotik eta erabakiak hartzetik hasita, diseinutik eta obran jartzetik igaro eta eragiketa-faseraino. ii) Soluzio-bolumen handiko eskaria sortzea ahalbidetuko duen eta enpresei soluzioen fabrikazio industrializatura eraldatzea erraztuko dien funtzio anitzeko birgaitze soluzioak garatzea, eta iii) zaharberritze lanetarako finantza-soluzioen proposamena.

► **Geotermian oinarritutako Zorrotzaurreko Hiri Klimatizazio Sistema (HKS-SUC) proiektuak** truke-sistema geotermiko/hidrotermikoa proposatzen du, oso tenperatura baxuako ur-sare bat ezarri, Bilboko Zorrotzaurre uharterako eraikin bakoitzean instalatu beharreko bero-pontpetan erabiltzeko, berokuntza,

hozte eta ur bero sanitarioa emateko. Zorrotzaurreko uharteak, auzo mailan energiaren ikuspegitik jasangarria (*Positive Energy District*) izatea lortu zuen, energia uhartearen mugetatik kanpo, hiriaren gainontzeko lekuetara, esportatuz. Proiektuan aurreikusitako inbertsioak uhartearen barruko lurretik eta haren inguruko uretatik energia hartzeko sistemekin erlazionatutakoak dira, tenperatura baxuko DHaren eroanbideez, hau da, geotrukerako eremuez, gain.

► **Anoetako kirol-eremurako District Heating bat egiteko** proiektuaren helburua, biomasako District Heating bat eskala handian eraikitzea da, Anoetako kirol-gunea barnean hartzen duena, eta kokaleku horretan dauden eraikin publikoak barne hartzen dituena, 4.000 tona CO₂ baino gehiago aurrezteko ahalbidetuko lukeena eta egungo energia berriztagarriaren kuota ia % 30 lortzea ekarriko lukeena. Anoeta inguruan *District Heating*-a ezartzeko beharrezkoak diren inbertsioek hainbat eraikini eragiten diete: Anoetako estadioari, Josean Gascari, Belodromoari, Karmelo Balda pilotalekuari, Atano III.a pilotalekuari, Anoeta Miniestadioari eta Txuri Urdin Izotz Jauregiari (aukeran).

► **DH Koroatzea: Gasteizko udal-mugartean baso-biomasa erregai gisa erabiltzen duen bero-sarea** proiektuaren helburu nagusia karbonoan neutroak diren hiriak sortzeko erreferentziatzeko jarduketak garatzea da. Horretarako, hainbat jarduketa ezarri dira: auzoko energia-eskaria murriztea eta erregai fosilen ordez energia berriztagarriak erabiltzea; etxebizitzaren bizigarritasuna eta erosotasun-baldintzak hobetzea; energiaren fakturan aurrezteko; eta proiektuaren definizioan auzotarren parte-hartzea sustatzea. Energia arloko soluzio bat sustatuko zaie auzoko bizilagunei, etxebizitzaren energia arloko zaharberritzeak eta energia-iturri nagusi gisa biomasa erabiltzen duen bero-sare batek osatua.

Bestalde, hiri-ingurunean eta eraikuntzan erabiltzen diren tresnak eta azpiegiturak digitalizatzea ere joera garrantzitsua da.

► Lehenik eta behin, **Banaketa Elektrikoko Sareen Eraldaketa Digitalerako** Proiektua nabarmendu behar da. Proiektu horren helburuak hauek dira: i) sare-azpiegitura modernizatzea energia-trantsizioarako tresna gisa, berriztagarriak sisteman sartzeko erraztuz; ii) berrikuntza teknologikoa bultzatzea produktu eta zerbitzu digital berrien bidez, sare elektrikoek etorkizuneko erronkei aurre egin ahal izateko; iii) balio-katearen garapena sustatzea, i-DEK banaketa-operadore gisa duen efektu traktorea, enpresen gaitasun teknologikorekin eta industrialarekin konbinatuz. Espero diren inpaktuen artean ingurumen-onurak eta airearen kalitatekoak sortuko direla azpimarratu behar da, isurketak ~6 MtCO₂-urtean murriztu baitaitezke, i-DEren

inbertsio-ahalegina % 75 handituko delako eta berrikuntzan egindako gastua % 60, eta urtean kalitatezko 19.000 lanpostu sortzen lagunduko delako.

► **Bidegas irrati bidezko komunikazioa duten Kontagailu Adimendunak erabiliz Tele Kudeatutako Euskadiko Gas Naturalaren Banaketa Sarea digitalizatzeko** proiektua, EAEn gas-sare adimendunak bultzatzeko Nortegas-EEE lankidetzaren hitzarmenaren barruan da goen proiektua da. Etxeko 552.000 gas-kontagailuren ordeztuak *smart meter*-ak jarriko dira, irrati bidezko komunikazio-sare bat zabalduko da Euskadiko udalerri bakoitzean, eta Nortegas banatzaileak erabilizako energia-kudeaketarako plataforma bat eta azken kontsumitzailearentzako APP bat garatuko dira.

Badira jasangarritasuna eta energia-eraginkortasuna digitalizazioarekin bateratzen dituzten proiektuak ere.

► Hala, **Eusko Jaurlaritzaren alokairu-parke publikoa deskarbonizatzeko eta digitalizatzeko “Zero Plana” izeneko planak** Euskadiko alokairuko etxebizitza-parke publikoaren energia-eraginkortasuna hobetzea bilatzen du, eta parke horretako eraikinen % 100ean energia-kontsumo ia hutsa lortu 2050ean. Planak, gaur egun, 136 eraikinetan egingo ditu jarduketak eta, horietan Euskal Autonomia Erkidego osoan banatutako 7.500 etxebizitza inguru daude, tipologia eta antzinatez desberdinetakoak. 2020-2023 aldirian lehenengo eraikinetako obrak egingo dira. Gainera, alokairu-parke publikoa digitalizatzeko erronkarekin, ziurtatu egingo da datuak aktiboak kudeatzeko plataforma informatikoekin integratuko direla, eta, horrela, kudeaketa modu zehatzean, fidagarrian eta koherentean erraztuko da, eta alokairurako berariazko BIM (Building Information Modeling) estandar berri bat ere definituko da, argita-garabea eta arlo horretan aitzindaria.

► Era berean, **BUILD: Basque Urban Innovation Lab Districts** proiektuaren helburu orokorra, plataforma batean (Cloud) hainbat tresna eta funtzionalitate integratuko dituen hiri-azpiegituraren biki digital bat garatzea da. Tresna eta funtzionalitate horiek herri-erentzako zerbitzuak, kudeaketa, plangintza eta hiri-inguruneen/hirien jardunaren jarraipena hobetzera egongo dira bideratuta. Informazio estatikoa, dinamikoa eta denbora errealekoa (Big Data) integratzeak, oinarri georreferentziatuarekin, denbora errealean eragiketa-funtzionalitateak garatzeko, zerbitzuak eta negozio-eredu berriak gauzatzeko eta analitika aurreratua (AA) garatzeko, agertokiak simulatzeko eta herriarren zerbitzuen, ekitaldi berezien eta abarren eskaria aurreikusteko... aukera emango du, lokalizazio-adimenaren ikuspegitik.

► Esparru horretan, **Miramar Jauregiaren (XIX. mendea) zaharberritze Integralerako eta eraikin inklusibo, jasangarri eta aro digitalera egokitua bihurtzeko** proiektua ere agertzen da. Proiektuaren xedea Miramar Jauregian zenbait esku-hartze egitea da, digitalizaziorantz, ingurumen-jasangarritasunerantz eta irisgarritasun unibertsalerantz, aldi berean eraikinaren ondare historikoa errespetatuz. Proposatutako zaharberritze integrarean hainbat arlotako ekintzak aurreikusten dira: digitalizazioa (zuntz optikoa, kudeaketa-softwarea... instalatzea), jasangarritasuna (leihateak eta ateak aldatzea, ur hotza ekoizteko eta beroa sortzeko sistema zentralizatua...), eta irisgarritasuna (eskailerak egokitzea, sarbideak, eremu komunak...).

► Bien bitartean, **Donostia Mugikortasun Adimendun eta Jasangarria** proiektua integrazio-prozesu batean oinarritzen da. Prozesu horrek, alde batetik, Donostiako erdialdea (500.000 m²) zamaletako jardueretatik libre uzten du, eta eragin berezia du hazkunde espontzialerako online salmentaren banaketan edo delivery izenekoan, eta, bestetik, IoT plataforma baten bidez gailuak integratzen ditu, sensorikaren eta hainbat sareetako beste iturri batzuen interpretazio egokia errazteko, analitika aurreratua garatu ahal izateko. Proiektu honek eragin zuzena du hiri-habitataren hobekuntzan, eta faktore erabakigarria da hiriguneko azpiegiturari edo hiri-trafikoaren erregulazioari lotutako etorkizuneko soluzioetarako, Donostiako espazio publikoa libre uzteko eta emisioak murriztu ahal izateko. Gainera, proiektuak, etxean produktuak entregatzea arautu eta eragozteko, eta ordenantza hori hiri-logistikako eredu berrien bidez bideratzeko udal-ordenantza bat egitea planteatzen du.

► Beste esparru batean, **Guggenheim Gernika Museoa, Guggenheim Bilbao Museoaren handitze berdea**, proiektuak Guggenheim Bilbao Museoaren handitze etenduna aurreikusten du. Bizkaiko Foru Aldundiararen proiektua da, eta kultura, ekonomia, industria-jarduerak degradatutako lurzoruen berreskurapena eta paisaia eta ingurumena modu armonikoan errespetatzea bultzatzen du, ikuspegi erabat abangoardistatik.

Azkenik, udalerri edo auzo jakin batzuetan hiria berrorenatzeko zenbait proiektu abian jartzea ere aurreikusten da.

► **Pasaia hiri-berroneratze proiektua: Ospitaletxea**, 8.797 m²ko eremua berroneratzean datza, zenbait ekipamendu eraikiz, hala nola lurpeko aparkaleku bat eta zahartzearen erreferentzia-zentro bat. Jarduketa horiei udal-ekipamenduak eta espazio publikoak gehituko litzaizkieke, herriarren gozamenetarako, ur-laminaren ondoan.

► **Zorrotzaurreko Parke Teknologikoa garatzea eta martxan jartzeko** proiektuak berrikuntza eta hirigintza arloko proiektu garrantzitsu bihurtu nahi du, bertan lan egin, prestatu, bizi eta gozatzeko, Berrikuntzako Hiri-Barruti (BHB-DUI) bihurtuz. Inbertsioa Egoitza eraikinaren azpiegitura arkitektonikoan gauzatuko da, eta, horretarako, proiektu arkitektonikorako ideien nazioarteko lehiaketa deituko da.

► **Altzako auzoan Lurzoru Kutsatuak Berroneratzeko Proiektu** bat ere badago. Bertan, fibrozementu-fabrika zahar baten jardueraren ondorioz kutsatutako lurzoru asko daude. Proiektu honetan 4 lurzati berreskuratzea sartzen da. Lan hauek egingo dira: tamaina handiko elementu kutsatzaileak kentzea, xafla geotestil bat instalatzea, lur garbiz estaltzea, perimetroari eustea eta tratatutako azalera landareztatzea.

7. OSAGAIA

Habitat naturala eta hondamendi naturalen prebentzioa

► Duen garrantziarengatik, **Hondamendi naturaletarako erresilientzia (RESINA) (EBEPE-PERTE)** proiektua nabarmendu behar da. Proiektu horren helburua klima-aldaketaren ondoriozko meteorologia larriaren ondorioei aurrea hartzeko teknologiak garatzea da, hondamendi naturalen aurrean lurraldeko azpiegituren erresilientzia handitzeko. RESINAK muturreko giroko E2E sistema planteatzen du EAEko lurraldean, sateliteek emandako eta tokiko datuekin fusionatuta. Horretarako, larrialdi sareko eta azpiegituren kudeaketako eta hiri- zein lurralde-plangintzako eta -kudeaketako gaitasun operatibo eta aurreikusleak hobetuko dituzten teknologiak, ereduak, gaitasunak, tresnak eta ezagutzak garatuko dira.

Aurreikusitako jarduketek 3 ardatz dituzte:

- Instrumentazio aurreratua/
Kalkuluen-datuen azpiegitura
- Datuen modelizazioa-analitika-IA
- Ekintza operatiborako sistemak
Herrialde erresiliente gisa

Horretarako, jarduera hauek egingo lirateke:

- Radar bidezko alarmak, ezpondak neurtzeko sistemak, eremu kritikoen detekzioa duen sare bat sortzea.
- Muturreko klimaren eraginaren azterketa azpiegitura kritikoetan (ur-sarea, sare elektrikoa, kostaldeak eta portuak).
- Azpiegitura horiek erresilienteago egiteko kontra-neurriak sortzea (bideratzeak, inbertsioak sare freatikoen, kostaldeko azpiegiturak indartzea).
- Berrikuntza, lurreko eta sateliteko instrumentazioko datuen digitalizazioan eta

tratamendu konbinatuan erabaki aurreratuak hartzeko.

- Sistema espazialen instrumentazioa hobetzea EAEko enpresa eta erakunde teknologikoekin.

Tecnalia da proiektuaren buru, eta Eusko Jaurlaritzaren, Foru Aldundien, Donostiako, Bilboko, Gasteizko, Bermeoko... Udalen, Neikerren, BC3ren, AZTIren partaidetza publikoa du, eta baita interesa duten enpresa askorena ere (VICOMTECH, TECSA, Ferrovial, ACS, Telespazio, Orbital, SATLANTIS, IDOM, SENER, Tecnum).

Proiektu handi horrekin batera, osagai horri lotutako beste proiektu batzuk ere badaude:

► Lehenik eta behin, **Energia-trantsiziorantz eta klima-aldaketarantz koordinatutako ekintza publiko-pribaturako inbertsioak** proiektuak lankidetzat publiko-pribatuaren efektu katalizatzailea sustatu nahi du klima-trantsizioaren eta ingurumen-trantsizioaren arloko lehentasunezko jarduketara-ildo nagusietan inbertsioak bultzatzeko/babesteko, Europako Itun Berdearekin eta Eusko Jaurlaritzaren ingurumen-politikaren helburu estrategikoekin bat etorritik. Azken urteotan, inbertsiorako laguntza hori hainbat tresnaren bidez gauzatu da, eta proiektu honen bidez tresna horiek indartu egingo dira (adibidez, udaletarako eta toki-erakundeetarako diru-laguntzen lerroa, enpresetarako diru-laguntzen lerroa, ekonomia zirkularerako ekoberrikuntzarako laguntza-programa, klima-aldaketatara egokitzeak KLIMATEK proiektuak eta Udalsarea 2030aren barruan dauden toki-erakundeen berrikuntzarako laguntzak).

► Bestalde, **Ekosistemak eta haien bioaniztasuna kontserbatzea eta leheneratzea** proiektuan, izenak berak dioen bezala, ekosistemak eta haien bioaniztasuna kontserbatzea eta leheneratzea proposatzen da, baliabide naturalen erabilera jasangarria bermatzeko eta ekosistema-zerbitzuak babesteko eta hobetzeko, uretako eta lehorreko ekosistemen funtzionaltasuna berreskuratuz. Jarduketa nagusien artean, Txingudiko badiaren inguruko naturguneen konektibitatea leheneratzeko eta hobetzeko gida-plana sustatzea eta Urdaibaiko Biosfera Erreserba leheneratzeko, eraldatzeko eta erresilientziarako plana egitea nabarmentzen dira.

► **Saneamendu- eta arazketa-zerbitzuak bermatzetza** proiektuaren helburua Euskadiko saneamendu-planak betetzea da, beharrezkoak diren interes orokorreko obrak sustatuz eta haien eraginkortasuna hobetuz. Horretarako, proiektuak saneamenduko sistema eta kolektore berriak garatzea aurreikusten du, hiri-aglomerazioak, industria-garapen berriak eta instalazio sakabanatuak integratuko dituztenak eta ur-masetarako isurketa-puntuak murriztea ahalbidetuko

dutenak; horrela, haien lurralde-antolaketa, tratamendua, kalitatea eta isurketaren kudeaketa optimizatuko dira.

Lurralde- edo udal-eremuan ere inguru naturalarekin lotutako hainbat proiektu planteatzen dira.

Araba/Gasteiz eremuan, lau proiektu planteatzen dira.

► Horrela, eta Arabako testuinguruan, **Irrigal Cilcularaba** proiektuak Gasteizko hondakin-ura nekazaritza-ureztapenerako berrerabiltzea proposatzen du, akuiferoetatik (gehienak Natura 2000 sarean) 10,6 hm³ ur natural askatuz, klima-aldaketa onorioak murriztuz, eraginkortasuna hobetuz eta egungo ureztaketak modernizatuz. Era berean, lurzoruen kalitatea hobetuko da, ondoetan oinarritutako ongarri organikoak erabiltziz, eta elementu kutsatzaile iraunkorrak eta biometagarriak desagerrarazi egingo dira, nanosubstratuen bidez eta tratamendu biologiko berritzaileak aplikatuz. Helburu horrekin, HUA berri bat eraikiko da Gasteizko egungo HUAren irteeran, eta Arabako 12.300 hektarea HUA berritik datozen urekin konektatu, hobetu eta modernizatuko dira; "Arabako Lautadatik", "Arabako Errioxaraino", "Arabako Haranak" zeharkatuz.

► Bitartean, Arabako Foru Aldundiaren **Irrigaraba Ekolife** proiektuak ureztatze ura berrerabiltzea du helburu, klima-aldaketa onorioak arinduz eta ur naturalaren kontsumoa liberatuz.

► Bestalde, klima-aldaketa onorio egoera kontuan hartuta, **Araba Uraren eta Bioaniztasunaren Erreserba** proiektuak, Araba uraren eta bioaniztasunaren gordailu gisa duen garrantzi estrategikoari eustea eta hobetzea proposatzen du. Horretarako, Arabako Foru Aldundia buru duen proiektuak hainbat jarduketa aurreikusten ditu, hala nola Zadorra sistemako eta Marroñoko urtegien isurialdeen, eta horien adarrak diren ibaien eta erreken sarearen egoera ekologikoa hobetzea, hornidura-uraren kontserbazioa bermatzea eta Arabako akuiferoen birkarga-eremuen egoera ekologikoa hobetzea. Guztiak ere, N200 Guneekin bat datoz neurri handian.

► **Vitoria-Gasteizko azpiegitura berdea sustatzea** proiektuak eraldaketa berdea eta Gasteizko udalerrira klima-aldaketatara eta haren ondorioetara egokitzea bilatzen du. Horretarako, bere jarduketara-ildo nagusiak hauek dira: hiri-konektoreak Eratzun Berdearekin eraldatzea, azpiegitura berdea txertatuz energiaren ikuspegitik eraginkorrak, iragazkorak eta landare-presentzia handikoak diren hiri-konektoreak sortzeko; eta soluzio ekologikoak aplikatzea uholde-arriskua murrizteko. Inbertsioen helburuak hauek dira: uholdeak sortzeko arrisku handiagoa duten hiri-ibaien emariak erregulatzea eta lekualdatzea; hiri-ertzetan emari batzuk bideratzea eta ijaztea, ura saneamendu-

sarera sar ez dadin eta galkargarik eragin ez dezan; eta ingurune degradatua bioaniztasun- eta aisialdi-eremu berri bihurtzea.

Bizkaia/Bilbo eremuan, bi proiektu planteatzen dira.

► Alde batetik, Bilboko Udalaren **Hiri-erresilientziarako azpiegiturak** proiektuak Bilboko ibaiertzeko eta arro nagusietako hiri-tratamenduak eta -konponbideak blindatu eta malgutu nahi ditu, marearen eragina, muturreko euriteak edo ezohiko babes-neurriak eskatzen dituzten ibilgura ustekabeko ekarpen garrantzitsuak dituzten klima-jazoera txarretan ura igaro ez dadin. Inbertsioen barruan jarduketa fisiko jasagarriak sartzen dira, hala nola ekaitz-tankeak, euste-hormak, hiri-soluzio naturalak eta gertaeraren uneen hedatu beharreko azpiegiturak, ebentuen garrantziari erantzuteko gaitasun dimentsionatua izateko eta hiriaren erresilientzia indartzeko.

► Bestalde, **Haritza landatzeko eta Bizkaiko espezie autoktono gisa berreskuratzeko Planaren** helburua Bizkaiko hariztiak, Bizkaiko baso-espezie autoktono nagusietako bat, berreskuratzea, basoberritzea eta lehenetzea da. Era berean, basogintzako jarduera bultzatu gura da, landa-garapenerako ildo nagusietako bat den aldetik, lurraldeko landa-eremuen dibertsifikazio ekonomikoaz gain, jarduera ekonomikoaren, sozialaren eta natura-ingurunearen arteko oreka sustatuz eta pertsonen bizi-kalitatea eta baso-ekosistemen egoera naturala hobetuz. Horretarako, guztira 600 ha-ko baso-azalera basoberrituko da, eta gaur egun, Bizkaiko eskualde guztietan banatuta, berroneratze-fasean dauden basoetako beste 400 ha-tan berreskuratze-lanak egingo dira. Guztira, 1.000 ha-ko baso-azalera izango da, eta horietan egingo dira berreskuratzeko lanak eta egin beharreko inbertsioak.

Azkenik, Gipuzkoa/Donostia eremuan, hainbat proiektu planteatzen dira.

► Hala, **Sentsorika integratua duen saneamendua klima-aldaketara egokitzea** proiektuan Donostiako klima-aldaketaren emaitzak arintzea proposatzen da, hainbat jarduketaren bidez, hala nola saneamendu-sareen 16 kilometro hobetzea, behar bezala funtzionatzen duela ziurtatzeko; saneamendu-sarea handitzea, sistemaren funtzionamendua hobetzeko; isurketak murrizteko ur unitarioak atxikitze hiru depositu egitea; hamabi gainezkabide egokitzea edo kentzea, isurketa unitarioen kalitatea hobetzeko edo desagerrarazteko; ibilgu irekietara isuritako uren kalitatea kontrolatzeko sentsoreak eta estazioak ezartzea; eta saneamendu-sareen funtzionamenduaren jarraipena eta kudeaketa egiteko sistema oso bat ezartzea, adimen-algoritmoen erabilerari esker muturreko gertae-

retan (uholdeak, isurketak) edo sistemaren beste akats batzuetan esku hartu ahal izateko.

► Bestalde, **Behatokia garatzea Gipuzkoako klima-aldaketaren aurkako ekintza-gune gisa (NATURKLIMA)** proiektuak oinarritzko azpiegitura bat eman nahi dio Gipuzkoari, unibertsitate-munduari, erreferentziazko zentro teknologikoei, udalei, administrazio publikoei eta enpresei klima-aldaketa arintzeko eta horretara egokitzeko soluzioak bilatzen laguntzeko. Aurreikusitako jarduketaren artean, jarduera-sektoreentzat karbono-aztarnaren informazioa biltzeko egitura bat ezartzea eta berotegi-efektuko gasen emisioen eta klima-aldaketak lurraldean dituen inpaktuen monitorizazioa eta jarraipena daude. Gainera, ekoizpen-sektoreetan ingurumena hobetzeko ekintzak ezarriko dira, ekoizpen-prozesuen eraginkortasuna hobetzeko, berotegi-efektuko gasen isuriak murrizteko, eta baita naturan oinarritutako soluzioak ezarri ere, klima-aldaketaren ondorioak minimizatzeke edo/eta karbono-hustutegiak leheneratzeko.

► **Donostia inguruko ur-masen kalitatea hobetzea** proiektuak jarduketa ugari planteatzen ditu hiri-kutsadura eta ibaiertzeko habitatak hobetzeko, klima-aldaketaren aurreko egokitzapen-estrategian aurrera egiteko, saneamenduko hiri-azpiegituren funtzionamendua hobetzeko, horrek eragindako egoera txarrei aurre egiteko, eta, aldi berean, inguruko uren kalitatea hobetzeko. Horretarako, euri-uren sareetan hiri-kutsadura atxikitzeke ekipoak ezarriko dira kutsadura handiko eremuetan (industrialdeak, trafikoko handiko bideak...), errekek birnaturalizatu egingo dira, ibaiertzeko habitatak eta konektibitatea hobetuko dira, eta, azkenik, zoladura iragazgaitza duten eremuak iragazkor bihurtuko dira, saneamendusareetako emariak murrizteko eta ibilgu irekietara (azaleraren % 1) egiten diren isurketen kalitatea hobetzeko.

► Aurrekoarekin lotuta, **Matrize berdea eta Urdina klima-aldaketaren aurka eta habitat naturalak lehengoratzeko** proiektuak bioaniztasuna eta udalerririk klima-aldaketaren aurrean duen erresilientzia hobetu nahi ditu, interes ekologikoko lurzatiak hiri-bilbe mailan (landaredia, hiri-baratzeak, laboreak, errekek, etab.) egindako jarduketaren bidez lotuz. Horiek udalerrikaren estatus ekosistemikoa hobetzen dute, hiri-inguruko bilakatuz. Horretarako, klima-aldaketaren aurkako matrize berde eta urdin bat diseinatuko da, legezko estaldura eta estaldura ekologiko koherentea izango duena, naturan oinarritutako soluzioak barne; habitat naturalak leheneratu eta hobetu egingo dira, konektibitatea sustatzeko eta espezie exotiko inbaditzaileei aurre egiteko; paisaia tradizional atlantikoak bioaniztasunaren kontserbazioan egiten duen ekarpena bultzatuko da; hiriko bioaniztasuna sustatuko da, artifizializazio handiko eremuetan azpiegitura berdeak ezarri, konektagarritasuna eta iragazkortasuna ho-

betzeko; eta gizarte osasuntsuago eta jasangarriagoa bultzatuko da, testuinguruetan matrize berde horren erabilera sustatuz.

► Azkenik, **Artikutzako urtegiaren, Oberan eta Landarbaso eremuan azpiegiturak eta naturgunea egokitzea** proiektuaren helburua, Donostiako Udalak Goizuetako udal-mugartean duen eta Natura 2000 Sarearen barruan dagoen finkaren bioaniztasuna hobetzea da, eta baita eremuko korridore ekologikoaren izaera hobetzea eta parke natural hori Aiako Harriko parkearekin lotuko duen korridore berri bat sortzea ere, Oberaneko lursailaren bidez. Horrela, Artikutzako herririka erabat hustu ez dadin ere lagundu nahi da. Besteak beste, Artikutzako urtegia birmoldatuko da, zerrategia eta haztegia sortuko dira eta sarbideak hobetuko dira.

Arrisku naturalen prebentzioari buruzko proiektuei dagokienez, hainbat proiektu planteatzen dira.

► Horrela, **Uholdeen aurreko erresilientzia hobetzea** proiektuak uholdeek inpaktu handiena eragin dezaketen eremuetan arriskua murriztu nahi du. Jasotako jarduketak uholde-arrisku handiena duten eremu geografikoetan daude; hirigune finkatuak dira, eta ur-masen ingurumen-helburuekin bateragarriak diren diseinu-irizpideak dituzte.

► Azkenik, **Mutrikuko portuko babes-dikea sendotzeko eta Hondarribiko, Getariako eta Bermeoko portuetako babes-dikeak indartzea** proiektuek Mutrikuko portuko babes-dikea amaitzea bilatzen dute (mareomotrizen instalazioak konpontzeaz eta dartsenaren barnealdeko agitazioa gutxitzeaz gain), eta Hondarribiko, Getariako eta Bermeoko kanpoko babes-dikeak sendotzea eta konpontzea bilatzen dute.

8. OSAGAIA

Ekonomia zirkularra

► Lehenik eta behin, **Industriako Lurzorua Baliosteko** proiektua nabarmentzea komeni da, duen garrantziagatik. Proiektu horren helburu nagusia EAE osoan industriako lurzorua berreskuratzea da, lurzoru kutsatuak, urpean gera daitezkeenak eta eraikin zaharkituak edo erdi abandonatuak birgaituz. Eusko Jaurlaritzako Industria Sailburuordetzako Proiektu Estrategikoen Zuzendaritzak bultzatutako eta SPRILUR sozietate publikoak gidatutako proiektu handi hau EAEn zehar hainbat jarduketaren bidez garatzea aurreikusten da.

Bestalde, nekazaritzako elikagaien eta gastronomiaren sektorearekin lotutako hainbat proiektu planteatzen dira.

► Hala, Basque Culinary Center buru duen **Gastro-nomiaren balio-katean berrikuntza eta ekintzailatza sustatzeko ekosistema** proiektuaren helburua, Euskaditik elikagaien katearen inguruko ekosistema espezializatuagoa, jasangarriagoa, digitalagoa, irekiagoa eta lankidetzakoagoa sortzea da, balio-kate osoan talentua, ezagutza, berrikuntza eta ekintzailatza sustatuko dituen. Horretarako, proiektuak 3 arlotako jarduketak aurreikusten ditu, hau da, hezkuntza-eredu berrien garapena eta digitalizazioa, berrikuntza eta lankidetzako ekintzailatza eta, azkenik, *"Global Gastronomy HUB"* azpiegituraren sorkuntza.

► **Donostiako Elikagaien Estrategia** proiektuak Donostia hiriko elikadura-estrategia egin eta abian jartzea aurreikusten du, Udaleko sailak, erakundeak, elikagaien hornikuntzan, kontsumoan eta banaketan inplikaturako eragileak eta herritarrak koordinatuz. Proiektu honek, 2014an Donostiako Sustapenak sortutako Donostiako nekazaritzako elikagaien klusterrarekin koordinatuta lan egiteko asmoa erakusten du. Tokiko nekazaritzako elikagaien estrategia horrek elikagaien ekoizpena, prozesamendua, banaketa, kontsumoa eta kudeaketa barne hartuko ditu, eta baita hondakinen kudeaketa ere, hiriaren eta haren ingurunearen ingurumen-, ekonomia-, gizarte- eta osasun-jasangarritasuna sustatzeko.

► Bestalde, eta enpleguaren sorkuntzarekin lotuta, **Ekintza Biribila: Ekonomia Zirkularra eta Enplegu Inklusiboa**

siboa Ehungintzaren sektorean proiektua aurkezten da. Produkzio-hobekuntza batzuk eta ildo berriak ezartzean datza, hala nola birziklatzea eta bigarren eskuko arroparen eta ehunkien kontsumoa digitalizatzea. Laneratzeko enplegua sortu egingo da eta eutsi egingo zaio; beraz, proiektuak, ekonomia zirkularra indartzeaz gain, euskal gizarte kohesionatuagoa lortzen lagunduko du.

Bestalde, sortutako hiri- eta industria-hondakinen balorizazioa eta berrerabilpena hobetzeko hainbat proiektu aurreikusten dira, EAEko erakundeen gidaritzapean.

► Hala, eta euskal eremuan aurreikusitako proiektuei dagokienez, **Valorinop proiektuak**, Europako erreferentzia izango duen industria-hondakin ez-arriskutsuak balorizatzeko euskal proiektu bat abian jartzea proposatzen du. Euskadirentzat funtsezkoak diren hainbat sektore zehatzen (galdaketa, altzairutegiak eta paperoreen industria) beharretara egokitutako balorizazio-instalazioak barne hartuko ditu. Izan ere, azpiegiturak hainbat kokaleku aurreikusten dituzte, hondakinak sortzeko puntuen eta balorizazio-produktuen balizko erabiltzaileen arabera. Honako hauek hartzen ditu: galdaketako hondarrak eta finak sailkatzeko eta balorizatzeko instalazioak, 3 paper-hondakin mota pirolisi bidez tratatzeko eta gasifikatzeko instalazioak, kareharrizko paper-lohiak kare-labeen balorizatzeko instalazioak, altzairugintzako zepak balorizatzeko instalazioak eta, azkenik, Euskadin lehentasunezkoak diren altzairugintzako zepak sailkatzeko, biltegitratzeko eta aurretatatzeko instalazioak.

► Bestalde, **Hondakin Ez-arriskutsuetatik datozen bigarren mailako materialak biltegitratzeko eta egiaztatze zentroa** proiektuak, hondakinak, lurzorua eta materialak biltegitratzeko zentro bat sortzea aurreikusten du, dauden premiei erantzuteko. Gainera, proiektuak bigarren mailako materialen kalitate teknikoa egiaztatze azpiegitura bat sortzea aurreikusten du, modu erabakigarrian lagunduz EAEen bigarren mailako materialen eta balorizatu daitezkeen hondakinen merkatu seguru, jarraitu eta gardena ezartzen. Horrez gain, proiektuak hainbat lege-erreforma jasotzen ditu, hondakinen eta lurzoruen isurketari kanon bat ezartzea edo erosketa publikoan ingurumen-irizpideak sartzea obra publikoan bigarren mailako materialen aprobe-txamendua sustatzeko, besteak beste.

► Bestalde, **Digitalizazioa eta Proiektu Berritzaileak** proiektuaren xedea, Euskal Autonomia Erkidegoko hondakinen kudeaketari buruzko informazioa modernizatzen eta digitalizatzen laguntzea da, INGURUNET sistemara konektatutako aplikazioen bidez. Aplikazio horiek Euskal Autonomia Erkidegoan sortutako hondakinen balio-kateari buruzko informazio guztia zentralizatuko dute, eta horri esker, adibidez, hondakinen kudeaketa-

ri buruzko informazioa berehala gauzatu ahal izango da, eta denbora errealeko inbentarioak egin ahal izango dira. Aldi berean, administrazioaren digitalizazioan aurrera egin eta kudeaketa publikoa hobetu egingo da.

Azkenik, Gipuzkoako Foru Aldundiak hainbat proiektu aurkeztu ditu:

► **Hiri Hondakin Solidoak Berrerabiltzeko Prestakuntza Zentroa** (tamaina handiko hondakinak, ehunak eta tresna elektrikoak berrerabiltzeko prestatzeko helburua duena).

► **Naturklimaren egoitza berria eraikitzea** (ekonomia zirkularreko, energia-trantsizioa eta Gipuzkoako klimaldaketaren aurkako politiken erdigune neurgarria edo nodo eragilea izatea helburu duena).

► **Birziklagarriak ez diren hondakinen balorizazio materiala egiteko biofindegi-eredua ezartzeko** proiektuak (industria-hondakinak tratatzeko eta, ondoren, industria-rako balio erantsi handiko material gisa berrerabiltzeko).

► **Economy Circular lab eta hub** proiektua (ekonomia zirkularreko oinarri teknologikoko enpresen inkubagailua sortzeko, mota horretako enpresen sorrera sustatzeko).

► Azkenik, Donostian eta Irunen **airearen kalitatea digitalizatzeko sare sentsozial bat ezartzeko** proiektua planteatzen da. Proiektu honek hiri-inguruneetako airearen kalitatea denbora errealean eta espazio-bereizmen handian monitorizatzeko sistema bat garatzea proposatzen du. Horrek erabakiak hartzen laguntzeko sistema bat elikatuko du.

Identifikatutako ekimen pribatuak

Euskadi Next programan jasotako inbertsio publiko eta publiko-pribatuez gain, BEM-MRR funtsez balia daitezkeen ekimen pribatuak identifikatu dira, Espainiako Gobernua bultzatzen ari den ekimenekin bat datozelako. Bereziki, proiektu horietako asko ministerio desberdinek abiarazitako Interes Adierazpenen bidez bideratu daitezke, trantsizio ekologikoaren eta erronka demografikoaren bidez edo industria, merkataritza eta turismoaren bidez, besteak beste. Taula honetan jasotzen dira orain arte identifikatutako proiektuak.

Inbertsioaren izena	Sustatzailea	Inbertsio osoa (M€)
BeNorth2	Bizkaia Energia, Nortegas, WhiteSummit, Sener	30,0
Elektrolizatzaile alkalinoak/PEM	Sener	120,0
Balioa sortzea Euskaditik	Columbus funtsa	95,0
Ekonomia zirkularra eta jasangarritasuna	MCC	636,9
Adimen artifizialean oinarritutako MCC digitala	MCC	570,8
Etorkizuneko etxea eta pertsonen zaintza	MCC	122,7
Euskal altzairutegien eraldaketa	Sidenor, Tubacex, Tubos Reunidos, Olarra	70,0
Sare adimendunak	Iberdrola	334,7
Itsasoko eolikoa	Iberdrola	8,0
Hiri-autobusen flota elektrifikatzea	Iberdrola	326,0
Sare elektrikora konektatzeko azpiegitura portuetan (Bilbo eta Pasaia)	Iberdrola	28,5
“Gazteen Gizarteratze Sistema Nazionala ezartzeko programa. Helburua, 100.000 gazte” PROYECTO BETA PROIEKTUA	OCDE eta Novia Salcedo Fundazioa	73,1
Simulazio aurreratua duen prestakuntza klinikoko zentroa	IIS Biodonostia - Donostia Ospitalea	5,8
Irudi aurrekliniko aurreratuko azpiegitura	CIC bioMAGUNE	1,6
Eraldaketa digitala	EiTB	64,4
Prestakuntzako, osasuneko eta erronka demografikoko 3 proiektu	KONFEKOOOP	6,5
Azpiegitura	Bilboko Portua	133,6
Kooperatiba berriak sortzea	Adegí	4,5
R3 – Manufacturing Next Generation	AFM – Fabrikazio Aurreratuaren eta Digitalaren Klusterra	950,0
GUZTIRA		3.581,9

E U S K A D I

Euskadiren Susperraldirako
eta Erresilientziarako Programa
2021 › 2026

berpiztu

PROGRAMA PARA LA REACTIVACIÓN ECONÓMICA
Y EL EMPLEO DE EUSKADI (2020-2024)

Euskadi, auzolana, bien común

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO